HR EXCELLENCE IN RESEARCH

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

SESIUNEA NAȚIONALĂ CU PARTICIPARE INTERNAȚIONALĂ DE COMUNICĂRI ȘTIINȚIFICE STUDENȚEȘTI DEDICATĂ ANIVERSĂRII A 75-a A USM

EDIȚIA A XXV-a
22-23 aprilie 2021

Volumul I
Rezumatele comunicărilor

Chișinău, 2021

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

INSTITUTUL DE CERCETARE ȘI INOVARE

Sesiunea naţională cu participare internațională de comunicări ştiinţifice studenţeşti dedicată aniversării a 75-a a USM

Ediţia a XXV-a
22-23 aprilie 2021

Rezumatele comunicărilor
Volumul I

CEP USM

082:378=00
S 50

Sesiunea naţională
cu participare internațională de comunicări ştiinţifice studenţeşti
dedicată aniversării a 75-a a USM
Ediţia a XXV-a
22-23 aprilie 2021

Comitetul științific:

Aurelia Hanganu	Prorector pentru studiile cu frecvență redusă, dr. hab., conf. univ.
Tatiana Bulimaga	Șef secţie, responsabil de ediţie, responsabil Secţiunea ştiinţe ale naturii şi exacte
Marianna Savva	Specialist principal, responsabil Secţiunea ştiinţe sociale şi Secţiunea ştiinţe juridice şi economice
Violeta Macovei	Specialist principal, responsabil Secţiunea ştiinţe umanistice
Mihai Leșanu	Decan al Facultății de Biologie și Pedologie, dr., conf. univ.
Viorica Gladchi	Decan al Facultăţii de Chimie şi Tehnologie Chimică, dr., conf. univ.
Liliana Dmitroglo	Decan al Facultății de Fizică și Inginerie, dr., conf. univ.
Galina Rusu	Decan al Facultății de Matematică și Informatică, dr., conf. univ.
Sergiu Brînza	Decan al Facultăţii de Drept, dr. hab., prof. univ.
Galina Ulian	Decan al Facultăţii de Ştiinţe Economice, dr. hab., prof. univ.
Sergiu Matveev	Decan al Facultății de Istorie și Filosofie, dr., conf. univ.
Georgeta Stepanov	Decan al Facultăţii de Jurnalism şi Ştiinţe ale Comunicării, dr. hab., prof. univ.
Adriana Cazacu	Decan al Facultății de Litere, dr., conf. univ.
Vladimir Guțu	Decan al Facultății de Psihologie și Științe ale Educației, Sociologie și Asistență Socială, dr. hab., prof. univ.
Alexandru Solcan	Decan al Facultății de Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative, dr., conf. univ.

Culegerea înglobează rezumatele comunicărilor studenților participanți la Sesiunea națională cu participare internațională de comunicări științifice studențești, Ediția a XXIV-a.

Responsabilitatea asupra conținutului textelor aparține în exclusivitate autorilor și îndrumătorilor acestora.

Responsabil de ediție: Tatiana Bulimaga, șef Secție, Institutul de Cercetare și Inovare

ISBN 978-9975-152-93-8
ISBN 978-9975-152-94-5
© Universitatea de Stat din Moldova, 2021

CERCETĂRI NEMATOLOGICE ASUPRA COMPLEXELOR INVAZIVE DIN ORDINUL *TYLENCHIDA* LA CULTURA DE CARTOF ÎN CONDIȚIILE REPUBLICII MOLDOVA

Cristina ANDONI, studentă,
Facultatea Biologie și Pedologie
CZU: 632.651:635.21(478) andonicristina123@gmail.com

În Laboratorul de Parazitologie şi Helmintologie al Institutului de Zoologie, conform proiectelor programelor de stat și instituţionale, se realizează cercetări în aspect ecologico-biologic, funcțional şi taxonomic privind studiul nematofaunei invazive pe diverse culturi tehnice și horticole. Sunt actuale şi prioritare cercetările în vederea stabilirii structurii complexelor de nematode cu spectrul trofic parazitar, modalitățile de declanșare a helmintozelor cu efect specific patogen, nivelul de afecțiune în impact cu condițiile instabile de mediu. Plantele posedă capacitate de rezistență și toleranță la unele specii de organisme nocive, se încadrează în sisteme moderne de agricultură ecologică, prin abilități la structuri optime de asolament. În pofida acestor avantaje, cultura de cartof solicită mare atenție și eforturi în privința sporirii producției prin realizarea permanentă a controlului biologic fitosanitar, cu aplicarea unor elemente de protecție integrată.

Scopul cercetărilor. Investigații asupra complexelor de nematode invazive din genurile *Ditylenchus* şi *Heterodera,* asociate cu alte forme în diverse zone specializate și modalități de cultivare a cartofului din Republica Moldova.

Am trasat următorul obiectiv. Determinarea diversității și structurii complexelor de nematode invazive din genul *Ditylenchus* și *Globodera,* cu stabilirea impactului parazitar, prin analize comparative ale indicilor frecvenței și abundenței, nivelului de infestare asociativ în perioada de vegetație la plantațiile de cartof [2, p.83-105].

Materiale și metode de cercetare. Controlul biologic, fitosanitar-helmintologic a fost realizat pe plantații de cartof productiv pe suprafețe de peste 500 ha, din diverse zone, sectoare productive,

sortiment, tehnologii de cultivare, grupă de precocitate, teren deschis și protejat. S-au efectuat sondaje de evidență în dinamica perioadei de vegetaţie a plantelor cu stabilirea impactului helmintotic parazitar și prelevarea probelor de sol şi plante afectate, urmate de analize specifice în laborator de extragere, decantare, filtrare, fixare, montarea preparatelor cu nematodele. Am determinat prin analize microscopice apartenența taxonomică la nivel de gen, specie. Suport metodic şi logistică – Laboratorul de Parazitologie şi Helmintologie, aplicări metodice după H. Деккер [3] , A.A. Paramonov [4], P.I. Nesterov [5], Maria Melnic și col. [6].

Tabel

Dinamica prezenţei și evaluării efectivului numeric al complexelor de nematode invazive, asociate în sol depistate pe plantațiile de cartof, zona Nord-Centru, soiul *Agatha*

Genurile și speciile depistate	Grupa trofică	Data recoltării și analizelor la 100 g sol/rădăcini din rizosfera plantei				
		26.03	24.04	23.05	27.06	25.07
1. Genul *Ditylenchus* *D. destructor*	Endoparazite migratoare	+	++	+++	+++	++
2. Genul *Heterodera* G. *rostochiensis* G. *pallida*	Formatoare de chisturi aurii	- -	- -	++ +	+++ ++	+++ +
3. Genul *Meloidogyne spp.*M. *incognita*, M. *hapla*	Semiendoparazite galicole	+	+	++	+++	++
4. Genul *Pratylenchus spp.* P. *pratensis*	Endoparazite polifage	-	+	++	++	+++

Legendă: *- lipsă indivizi; + prezenţa indivizilor de la 30 până la 100 exemplare; ++ prezenţa indivizilor de la 100 până la 200 exemplare; +++ prezenţa indivizilor peste 200 exemplare.*

Rezultate și discuții. Condiţiile climaterice în perioada de vegetaţie a anilor 2019-2021 au fost favorabile pentru apariția și dezvoltarea în masă a complexelor de nematode parazite la cartof ce aparțin genurilor: *Ditylenchus spp., Heterodera spp., Meloidogyne spp., Pratylenchus spp.,* practic pe toate sectoarele și soiurile testate. Valorile

Tabelului reprezintă variația densităţii numerice a asociațiilor de nematode parazite în dinamica creşterii şi dezvoltării culturii de cartof soiurile timpurii-mijlocii, în perioada lunilor martie-iunie 2019-2020.

Concluzii. Drept rezultat al investigațiilor, s-au stabilit complexe asociative invazive de nematode parazite ce au declanșat fitohelmintoze specifice, cum sunt ditilenhoze, globoderoze, melodogenoze și pratilenhoze, care au afectat, în general, tuberculii nou-formați în valori medii de la 10 până la 35%. După indicii de frecvență și abundență predomină speciile asociate din genurile *Ditylenchus, Heterodera, Meloidogyne* și *Pratilenchus* ce aparțin ordinului *Tylenchida*. În dinamica sondajelor de evidență s-a stabilit impactul mai agresiv al larvelor parazite din genul *Ditylenchus* și *Heterodera*, cu densități numerice de peste 200 de indivizi la 100 g sol/probă, ce se încadrează în balul 2-3 de infestare. Acest nivel de infestare este extrem de periculos atât pentru tuberculii de cartof în faza de formare, cât și pentru cei predestinaţi pentru păstrare în depozite**.**

Referințe:

1. BALDWIN, J.G., NADLER, S.A., ADAMS, B.J. Evolution of Plant Parasitism among nematodes. In: *Annu. Rev. Phytopathol.*, 2004, vol. 42, pp. 83-105.
2. SIDDIQI, M.R. *Tylenchida: parasites of plants and insects*. 2nd Edition. CAB International, Wallingford, Oxon, UK, 2000. 848 p.
3. ДЕККЕРУ, Х. *Нематоды растений и борьба с ними*, 1972, p. 444.
4. ПАРАМОНОВ, А.А. *Основы фитогельминтологии*. Т.3, Москва, 1970.
5. NESTEROV, P.I. *Класс круглых червей – NEMATODA.* Știința, 1988.
6. MELNIC, M., ERHAN, D., RUSU, Ș. *Metode de combatere și profilaxie a nematodelor parazite la cultura cartofului,* 2014.

Recomandat
Elena IURCU-STRĂISTARU, dr., conf. univ.
Daniela ELENCIUC, dr., conf. univ.

SELECTAREA MICROORGANISMELOR – POTENȚIALI DESTRUCTORI AI POLIETILENEI DE JOASĂ DENSITATE (LDPE)

Alina COTOMAN, studentă,
Facultatea Biologie și Pedologie
CZU: 678.742.2.01:579
alina.cotomam99@gmail.com

În ultimele trei decenii, materialele din polietilenă sunt utilizate pe scară largă pentru ambalarea produselor, în construcţii, transport, medicină. Materialele din plastic pe bază de polietilenă se acumulează în mediul înconjurător cu viteză alarmantă, aproximativ 25 mil. tone pe an [1]. Ponderea plasticului din volumul total al deşeurilor în Republica Moldova, precum şi în întreaga lume, variază de la 10 la 30%. Există problema plasticului, care nu poate fi prelucrat şi care se acumulează şi poluează mediul înconjurător. Este vorba despre polietilena de joasă densitate (LDPE), principalul material pentru producerea pungilor de unică folosinţă, cel mai răspândit tip de ambalaj din plastic [2]. Aruncate în natură, obiectele din plastic se descompun lent și degajă microplastic toxic, care ajunge în pământ, apă și aer. Acumularea acestor deșeuri din plastic a creat o amenințare gravă pentru mediu și viață. În lumea microbiană, biodegradarea este considerată un proces natural şi joacă un rol-cheie în circuitul compuşilor chimici din ecosistemul natural. Microorganismele participă atât la degradarea polimerilor sintetici, cât şi a celor naturali. Astfel, materialele polimerice reprezintă o potenţială sursă de carbon şi energie pentru microorganismele heterotrofe, bacterii şi fungi [3, 4]. În corespunderea cu cele expuse, scopul cercetărilor a fost selectarea microorganismelor – potențiali destructori ai polietilenei de joasă densitate.

Materiale și metode. Microorganismele din colecția laboratorului Microbiologia solului și Colecția Națională de Microorganisme Nepatogene (CNMN) au fost selectate după capacitatea de creștere și acumularea biomasei în prezența polietilenei LDPE. În total au fost testate 19 tulpini de micromicete (7 reprezentanți ai genului *Peni-*

cillium spp.; 8 – *Aspergillus spp.;* 2 – *Fusarium spp.; Rhizopus arrhizus* și *Cladosporum cladosporioides*) și 16 de bacterii (4 reprezentanți ai *Pseudomonas spp.;* 3 – *Bacillus spp.;* 8 tulpini de actinomicete *Streptomyces spp.* și *Rhodococcus rhodochrous* CNMN-Ac-05).

Pentru cultivarea submersă a fost selectat mediul MSM cu următoarea compoziție g/l: K_2HPO_4 – 7,0; KH_2PO_4 – 2,0; $(NH_4)_2HPO_4$ – 1,0; $MgSO_4 \cdot 7H_2O$ – 0,1; $Na_3C_6H_5O_7$ – 0,5. Drept inductor, în mediu a fost adăugată glucoza în cantitate de 0,1%. pH mediul a fost ajustat conform necesităților fiziologice ale fiecărui grup de microorganisme: 5,5 – micromicete, 6,5 – bacterii, 7,2 – actinomicete.

Pelicula de polietilenă de joasă densitate (LDPE, PE-LD) a fost adăugată în mediul de cultivare sub formă de pătrățele 2 × 2 cm, câte 3 bucăți per 100 ml mediu. Cultivarea s-a efectuat în condiții de agitare continuă, pe agitator 180-200 rot/min, la temperatura 28°C. După 40 de zile de cultivare au fost determinate activitatea catalazei (expres-metoda), pH lichidului cultural (LC). Cantitatea biomasei microbiene (BM) și destrucția LDPE au fost determinate prin metoda gravimetrică.

Rezultate și discuții. După 40 de zile de cultivare, capacitatea de a produce activ catalaza a scăzut la micromicete și actinomicete; la bacterii scăderea a fost relativ mai considerabilă – până la lipsa reacției la 57% din tulpinile studiate. pH LC după cultivare s-a modificat nesemnificativ – a crescut la micromicete și la bacterii, nu s-a modificat la streptomicete, a scăzut la rodococi.

Au fost determinate microorganismele, care cel mai activ produc BM în prezența polietilenei: micromicetele *Aspergillus flavus, Penicillium vermiculatum, P. verrucosum* CNM-FP-02, *Fusarium sp.* 110 și *F. gibbosum* CNMN-FF-01 – 0,89-1,04 g/l, streptomicetele *Streptomyces sp.* 0513-1,03 g/l, și rodococii *Rhodococcus rhodochrous* CNMN-Ac-05 0,96 g/l. Productivitatea BM la bacterii era joasă și alcătuia 0,29-0,49 g/l la g. *Pseudomonas* și 0,28-0,31 g/l la g. *Bacillus*.

Destrucția LDPE, în general, a fost nesemnificativă. La micromicete gradul destrucției alcătuia 0,25-0,26% – *P. verrucosum* CNM-FP-02, *Aspergillus alliaceus* CNM-FA-01 și *A. wentii*. La actinomicete degradarea polietilenei a fost semnalată la tulpinile *Streptomyces sp.*

0612 și 0613 – 0,43-0,47%. La reprezentanții g. *Pseudomonas* și *Bacillus* a fost stabilită creșterea masei inițiale a plasticului cu 0,07-0,70%.

Studierea plasticului la microscopul optic a arătat că creșterea masei inițiale este asociată cu imobilizarea microorganismelor pe suprafață plasticului, chiar dacă pe suprafața polietilenei existau urme de deteriorare drept consecință a contactului cu celulele bacteriene.

Referințe:

1. SHALINI, R., SASIKUMAR, C. Biodegradation of low density polythene materials using microbial consortium – an overview. In: *International Journal of Pharmaceutical and Chemical Sciences*, 2015, no. 4 (4), pp. 507-514.
2. BEGUM, M.A., VARALAKSHMI, B., UMAMAGHESWARI, K. Biodegradation of Polythene Bag using Bacteria Isolated from Soil International. In: *Journal of Current Microbiology and Applied Sciences*, 2015, no. 4(11), pp. 674-680.
3. TRIBEDI, P., SIL, A.K. Low-density polyethylene degradation by Pseudomonas sp. AKS2 biofilm. In: *Environ Sci Pollut Res*, 2013, no. 20, pp. 4146-4153.
4. DAS, M.P., KUMAR, S. An approach to low-density polyethylene biodegradation by Bacillus amyloliquefaciens. In: *3 Biotech.*, 2015, no. 5, pp. 81-86.

Recomandat
Inna RASTIMEŞINA, dr., conf. cercetător

ESTIMĂRI PRIVIND PEISAJUL ŞI PLANIMETRIA APLICATE UNEI NOI AȘEZĂRI ENEOLITICE ÎN SATUL VĂDENI, RAIONUL SOROCA

Daniel CUCULESCU, student,
Facultatea Biologie și Pedologie
CZU: 911.5:902(478-22)
daniel1998.CCC@gmail.com

Vădeni este un sat din raionul Soroca, situat pe Podișul Nistrului, la poalele de nord ale Dealului Vădeni, cu altitudinea de 350 m. Teritoriul satului se încadrează în bazinul hidrografic al râului Răut, prin afluentul său de stânga, râul Camenca.

În aria administrativă a satului Vădeni, la moment este cunoscută o așezare eneolitică. Așezarea, numită convențional Vădeni I, este amplasată la nord-est de sat [3, p.85]. Noi ne vom referi la o așezare necunoscută anterior, care este amplasată la marginea sudică a satului. Descoperită de către Vitalie Sochircă și Daniel Cuculescu, în urma unei aplicații geografice, în toamna anului 2020 în satul Vădeni, raionul Soroca.

Scopul investigației: prospectarea geoarheologică a unei posibile așezări eneolitice în s. Vădeni, prin folosirea unor procedee interdisciplinare.

Metode de investigare utilizate: cartografică; prospectarea geoarheologică; ridicări planimetrice; analiza materialului arheologic colectat.

Așezarea este localizată pe un versant cu expoziție nordică a Dealului Vădeni, pe un interfluviu format de pârâul Pădurii și un alt pârâu pe Râpa lui Brumă. Perimetrul sitului este protejat din părțile laterale de două ravene cu pante relativ abrupte. Așezarea se află chiar la marginea masivului de pădure naturală, care acoperă Dealul Vădeni. Versantul pe care este amplasat situl este supus unor procese geomorfologice de modelare slabe, în special eroziune de suprafață. Teritoriul este bine asigurat cu surse de apă potabilă: câteva izvoare, pâraie și orizonturi subterane cu fântâni la adâncimea de cca 20 m. Așezarea este localizată la altitudinea cuprinsă între 250 și 280 m.

Altitudinea reprezintă un criteriu important de clasificare și interpretare la care se apelează deseori. Acest factor poate genera informații viabile referitoare la treapta de altitudine pe care se află o așezare, trăsătură în directă legătură cu regimul climatic, hidrologic, de vegetație, faună și sol, contribuind la identificarea unor caracteristici de ordin economic sau geostrategic [1, p.88].

Un aspect, legat de factorul geostrategic, reprezintă vizibilitatea directă a observatorului, care se află în așezare. Aplicația Google Earth Pro ne permite să aflăm vizibilitate directă, în baza unor procedee aplicate. Trasate în direcția nord pe hartă, 13 linii reprezintă profiluri ale reliefului. Profilurile prezintă două tipuri de spectre vizuale, numite convențional vizibilitatea directă și vizibilitatea indirectă: Cea dintâi reprezintă spectrul vizual neafectat de formele de relief, iar cea de-a doua reprezintă spectrul vizual afectat de formele de relief; cartate, acestea creează două suprafețe vizuale.

Suprafața vizuală care reprezintă vizibilitatea directă are orientarea nord cu o distanță vizuală de cca 5 km și nord-est de cca 3,6 km, suprafața vizibilă pentru un observator aflat în așezare constituie cca 15,6 km^2. Suprafața vizuală, indirectă, preponderent orientată în direcția nord-est, are distanța vizuală de circa 8 km, în acest caz observatorului fiindu-i vizibilă parțial o suprafață de cca 55 km^2. Datele analizei aplicative prezintă importanța altitudinii, se evidențiază aspectul geostrategic, cum ar fi spectrul de vizibilitate asupra regiunii din care rezultă cel economic. Spectrul de vizibilitate orientat în direcția nord-est, anume asupra bazinului unui afluent al râului Camenca generează ideea controlului vizual asupra resurselor și fluxurilor generate de acest culoar.

Metoda colectării sistematice de la suprafața solului a materialului arheologic şi înregistrarea topografică a fiecărei descoperiri constituie o metodă noninvazivă în arheologie. Prezența materialului la suprafață se datorează unui proces intens de prelucrare agricolă a solului [2]. Ridicarea coordonatelor geografice atribuite artefactelor, s-a efectuat cu telefonul, prin aplicația SW Maphs. Pentru fiecare artefact, s-au dat anumite nume punctelor geografice ca: Ceramică, Silex, Aglomerație de ceramică Pictată, Aglomerație de lut.

Introducerea datelor înregistrate pe teren într-o platformă GIS permite interpretarea datelor în vederea determinării prezenţei şi distribuţiei în plan a structurilor arheologice (locuinţe, zone cu destinaţie menajeră, zone meşteşugăreşti etc. [2]. Limita așezării a fost estimată pe baza distribuţiei generale a materialelor în teren.

În concluzie, se poate afirma că noua așezare eneolitică, identificată în s. Vădeni, r-nul Soroca, dispune de caracteristici geografice geostrategice. Spectrul vizibilității al unui observator aflat în așezare la altitudinea de 280 m confirmă aceste constatări, accentuat de superioritatea așezării asupra regiunii. Prin colectarea şi înregistrarea topografică sistematică a resturilor arheologice de la suprafaţa solului, am reuşit identificarea şi clasificarea unor structuri arheologice, obţinând astfel date importante şi despre planimetria sitului.

Referințe:

1. ASĂNDULESEI, Andrei. GIS (*Geographic Information System)* fotogrametrie și geofizică în arheologie. Investigații noninvazive în așezari Cucuteniene din România. Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2014.
2. Journal of Young Investigators, Exploring the Reliability of Archaeological Site Survey through the GIS Based Analysis of Surface Artifact Distribution at Körösladany 14, Disponibil: https://www.jyi.org
3. МАРКЕВИЧ, В. *Памятники эпох Неолита и Энеолита.* Выпуск 2. Кишинев, 1973, с. 85.

Recomandat
Vitalie SOCHIRCĂ, dr., conf. univ.

DINAMICA POPULAȚIEI RAIONULUI STRĂȘENI ÎN CONTEXTUL TRANZIȚIEI DEMOGRAFICE

Diana LUȚA, studentă,
Facultatea Biologie și Pedologie
CZU: 911.3:314(478-24)
diana.dodon2019@gmail.com

Raionul Strășeni este amplasat în partea centrală a Republicii Moldova și ocupă locul trei după numărul de locuitori în Regiunea de Dezvoltare Centru. Datorită poziției geografice favorabile, r-nul Strășeni are acces la căile de transport de importanță națională și internațională, având hotare directe și cu suburbiile capitalei. Din punctul de vedere al organizării administrative, r-nul Strășeni are în componență 39 de localități: 2 orașe, 25 de comune și 12 sate [1]. Relieful este deluros, accidentat, înclinat de la nord-vest spre sud-est, secţionat de văi şi râuleţe [2].

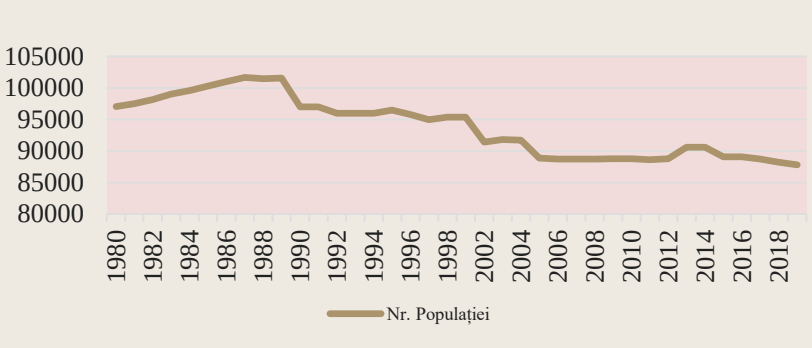

Fig. 1. Evoluția numerică a populației r-nului Strășeni
Sursa: BNS (www.statistica.md)[3].

Conform graficului evoluției numerice a populației r-nului Strășeni, se observă o ușoară creștere a numărului de locuitori în perioada anilor 1980-1989, ce se datorează sporului natural înalt, ulterior numărul populației are tendințe de scădere până în prezent (Fig. 1). Acest fenomen este determinat de factorii demografici (îmbătrânirea populaţiei, migrația populaţiei), de consecintele crizei

social-economice. Conform datelor oficiale, în 2019 populaţia raionului era de 87 800 de locuitori. Conform Tabelului numărul populației din orașul Strășeni este relativ stabil și nu a suferit mari schimbări în intervalul de timp 2004-2018, fapt ce se datorează apropierii nemijlocite de capitală. Orașul Bucovăț a înregistrat o scădere a numărului populației în acest interval de timp.

Tabel

Evoluția numerică a populației orașelor Strășeni și Bucovăț, mii locuitori

Anii	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Strășeni	21,0	19,2	19,1	19,1	19,1	19,1	18,4	18,4	18,4	19,6	19,7	19,6	19,5	19,3	19,2
Bucovăț	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,3	1,3	1,3	1,4	1,4	1,5	1,6	1,5	1,5

Sursa: BNS (www.statistica.md) [3].

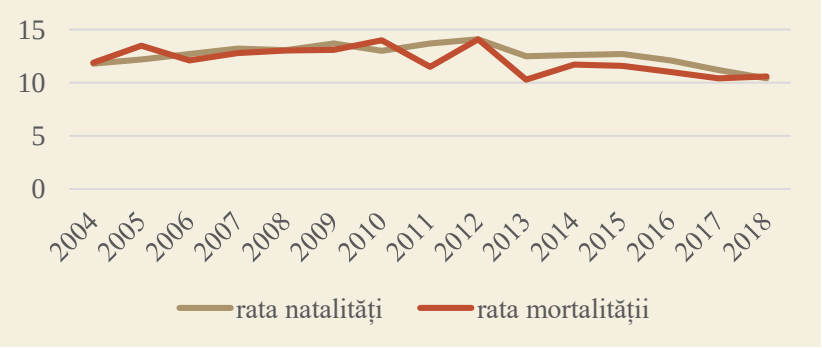

Fig. 2. Dinamica indicatorilor demografici în raionul Strășeni, în promile/*Sursa*: BNS (www.statistica.md) [3].

În ultima perioadă, indicatorii reproducerii sunt influențați de schimbarea mentalității și a comportamentului demografic al populației, de emigrarea în masă, de nivelul de trai și al asistenței medicale s. a. Cu toate acestea, bilanțul natural, conform graficului (Fig. 2), are valori pozitive, excepție făcând anii 2004, 2005 și 2010. Acest lucru vorbește despre o stagnare a creșterii numărului populației și intrarea într-o perioadă stabilă. Poziția geografică a raionului joacă un rol important, localizându-se în apropierea

capitalei, multe familii tinere locuiesc în raion, făcând naveta la serviciu în Chișinău, astfel contribuind la creșterea și menținerea numarului de locuitori în raion.

Concluzii. Raionul Strășeni are o poziție geografică avantajoasă, relieful, clima temperat-continentală blândă. Solurile fertile de cernoziom au favorizat popularea și valorificarea acestui teritoriu din cele mai vechi timpuri. Schimbarea mentalității și a compartamentului demografic al populației, emigrarea în masă, nivelul de trai scăzut au dus la micșorarea numărului de locuitori într-o perioadă relativ scurtă.

Referințe:

1. http://moldovenii.md/md/city/details/id/1329
2. http://crstraseni.md/index.php?l=ro
3. BNS (https://statistica.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=479&)

Recomandat
Vitalie SOCHIRCĂ, dr., conf. univ.

DIRECȚIA ȘI MOTIVUL EMIGRĂRII POPULAȚIEI RAIONULUI CANTEMIR

Luminița RAICU, studentă,
Facultatea Biologie și Pedologie
CZU: 314.743(478-24) raicu.luminita@gmail.com

Dezvoltarea economică a oricărui stat se bazează pe trei factori: acumularea de capital; **forța de muncă** și gradul de productivitate al forței de muncă. În condițiile depopulării atestate în ultimii 20 de ani, redresarea economiei statului este imposibilă, fără a aplica măsuri viabile de stopare a emigrării.

Analiza factorilor de dezvoltare economică în Republica Moldova relevă o concluzie foarte alarmantă – în lipsa unui efort susținut de schimbare a paradigmei de dezvoltare, potențialul de creștere pentru următorii 10 ani se limitează la cel mult 4,5-5% anual. Acest scenariu de dezvoltare este bazat pe presupuneri rigide că exodul forței de muncă va fi stopat!!! fapt absolut negarantat [2].

Tabel

Valoarea producției industriale livrate în 2008-2018, milioane lei

	2008	2010	2012	2014	2016	2018
Total pe republică	21964,2	27288,3	33618,7	40538,7	45877,6	53330,5
Cahul	343.8	339.4	347	406.4	475.8	503.6
Cantemir	53	104	104.7	220.3	289.3	340.5
UTAG	537.4	805.7	1025.3	1097.2	1495	1786.2

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Valoarea mică a producției industriale livrate a raionului Cantemir, comparativ cu totalul pe republică și raioanele învecinate (Tab.), denotă nivelul slab de dezvoltare industrială a raionului și, implicit, posibilități limitate de angajare a populației la întreprinderi industriale mari care oferă salarii competitive. **Scopul cercetării este:**

Identificarea cauzelor ce determină emigrarea populației din raionul Cantemir și a direcțiilor de emigrare. Pentru realizarea acestuia, **au fost trasate următoarele obiective:** identificarea cauzelor emigrării populației din raionul Cantemir; stabilirea direcțiilor de emigrare a populației; prezentarea grafică a ponderii populației migratoare; identificarea soluțiilor viabile de stopare a emigrării din cadrul raionului.

Metodele de cercetare: metoda statistico-matematică; analiza și sinteza; cartografică (diagrame, hărți); comparativă (ex. direcția de deplasare).

Analiza ponderii emigranților raionului Cantemir pe țări, conform motivului de plecare, reflectă predominarea plecărilor în scopul de a munci, în Bulgaria și România peste 60% emigrează la studii, iar în SUA ponderea emigranților la studii și la muncă este egală [4] (Fig.).

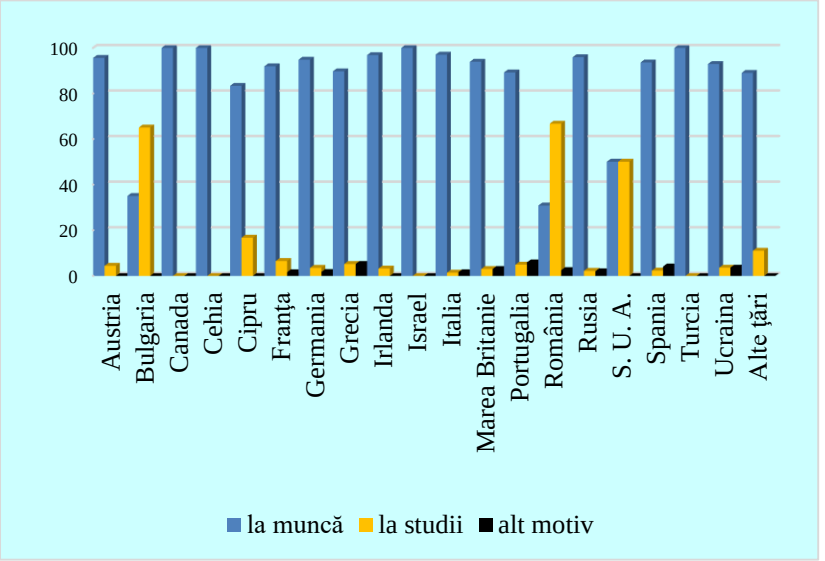

Fig. Ponderea emigranților raionului Cantemir
conform motivului de plecare
Sursa: Elaborat de autor în baza datelor BNS.

Conform datelor BNS, peste 50% din totalul emigranților o constituie forța aptă de muncă, cu un nivel înalt de instruire (superior sau mediu de

specialitate). Acest fapt se răsfrânge negativ asupra *nivelului de asigurare cu forță de muncă* a raionului, dar și a sporului natural (care se reduce din cauza pierderii populației de vârstă reproductivă)[3].

Concluzii: Migrația populației raionului Cantemir, la fel ca și în întreaga republică, este motivată de lipsa locurilor de muncă; direcția prioritară de emigrare este spre statele europene (Italia, Germania, România, Spania...); dezvoltarea economică (prin atragerea investițiilor...) poate stopa procesele migratorii și conduce la relansarea economică a raionului.

Recomandări: În vederea gestionării corecte a migrației, sunt necesare elaborarea și aplicarea unor politici de intervenție la etapa pre- și postmigratorie pentru următoarele domenii: marketingul pieței străine; managementul plasării forței de muncă [1]; identificarea domeniilor atractive pentru investiții.

Referinţe:

1. MOȘNEAGA, V., MOHAMMADIFARD, Gh., CORBU, L. *Populația Republicii Moldova în contextul migrațiilor internaționale.* Iași, 2006, pp.157-159.
2. *Strategia de dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2012-2020.*
3. Biroul Național de Statistică. https://statistica.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=295&id=2359

Recomandat
Adelina REVENCO, prof. univ.

CHIMIE ȘI TEHNOLOGIE CHIMICĂ

DETERMINAREA CONDIȚIILOR OPTIME DE DEGRADARE A FTALISULFATIAZOLULUI ÎN SISTEMUL FOTO-FENTON

Mihaela URSU, studentă,
Facultatea Chimie şi Tehnologie Chimică
CZU: 544.4/.5 + 628.349.094.3 mihaela.ursu19@mail.com

Apele reziduale ale industriei farmaceutice sunt puternic poluate de diferite preparate medicinale, ce pătrund în sol şi apa de consum curent, fiind o sursă majoră de poluare. Antibioticele sunt administrate atât de oameni cât şi de animale, iar odată eliminate în mediu reprezintă sursa majoră de poluare a acestuia. Stabilitatea chimică mare a inelului heterociclic face ca aceste medicamente să persiste în mediu, cu posibilitatea de a pătrunde în lanțul trofic prin intermediul plantelor. Medicamentele sunt parțial metabolizate, mai mult de 50% din doza ingerată este eliminată fără modificări structurale. Acestea ajung în instalațiile de tratare (purificare) a apelor uzate, unde nu sunt totalmente descompuse, pătrund în apele din mediu. Astfel, procesele de oxidare avansată (AOPs) au demonstrat a fi eficiente în remedierea contaminării apei reziduale ce conţin compuşi farmaceutici activi. Printre AOPs, se menționează reagentul foto-Fenton, care se consideră unul dintre cei mai ieftini în tratarea apelor reziduale [1-3].

La secția Chimie Fizică a USM sistemul Fenton și foto-Fenton au fost utilizate cu succes pentru oxidarea aldehidelor, acizilor organici, coloranților și altor substanțe nocive. Utilizarea radiației solare ca sursă de lumină în procesul de reacție mărește gradul de oxidare a poluanților [4].

În lucrare a fost realizată degradarea ftalazolului (FL) ca reprezentant al sulfonamidelor în sistemul foto-Fenton. La prima etapă s-a identificat absorbanța maximă a FL în domeniul UV al spectrului. După cum se vede din Fig.1, λ_{max}=284 nm. Astfel, înregistrând spectrele respective pentru mai multe concentraţii, care este egal cu ε= 3968 l/mol·cm.

A fost cercetată cinetica formală de degradare a preparatului dat în sistemul foto-Fenton la diferite rapoarte $[H_2O_2]/[(Fe^{2+}]$ în intervalul 10:100. După cum se vede din Fig.2, la concentrațiile utilizate raportul optim de $[H_2O_2]/[(Fe^{2+}]$ este 1:80. Sistemul foto-Fenton este catalitic activ în mediul acid la valorile pH-ului 2-4. Din curbele cinetice în Fig.3 în condițiile date, degradarea preparatului crește odată cu micșorarea pH-ului de la 4 până la 2, ceea ce se încadrează în datele bibliografice.

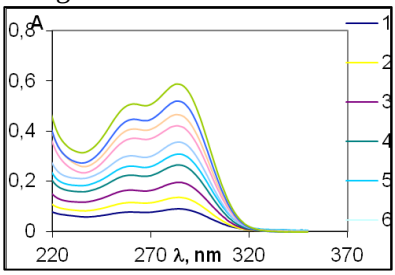

Fig.1. Spectrele electronice de absorbţie al FL în intervalul de concentrații (0,968 -1,06) $\cdot 10^{-3}$ M

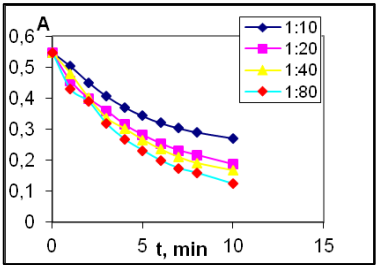

Fig.2. Curbele cinetice de degradare în sistemul FL-Fe(II)-H_2O_2-UV: [FL] = $3{,}62\cdot10^{-4}$ M; $[H_2O_2] = 2\cdot10^{-3}$ M; $[Fe^{2+}]=2{,}5\cdot10^{-5}$M; pH=4

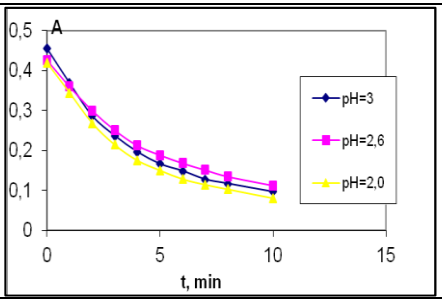

Fig. 3. Curbele cinetice de degradare în sistemul FL-Fe(II)-H_2O_2-UV: [FL] = $3{,}62\cdot10^{-4}$ M; $[H_2O_2] = 2\cdot10^{-3}$ M; $[Fe^{2+}]=2{,}5\cdot10^{-5}$M; λ=284 nm

Concluzii. Putem constata că în lucrare s-a înregistrat spectrul electronic de absorbţie al ftalazolului, stabilind punctul maxim de

absorbţie 284 nm, valoarea coeficientului molar de extincţie este de $\varepsilon = 3{,}98 \cdot 10^{3}$ L/mol·cm. Au fost cercetate condiţiile optime de oxidare a FL în sistemul foto-Fenton şi s-a stabilit că raportul optim dintre $[H_2O_2]/[(Fe^{2+}]$ este 80:1 la pH. Astfel sistemul foto-Fenton poate fi utilizat pentru degradarea flalilsulfatiazolului în mediul acid, iar valorile optime ale pH-ului la degradarea medicamentului în sistemul dat este pH=2-3.

Referințe:

1. BARBUSINSKI, K. Fenton Reaction – Controversy Concerning the Chemistry. Ecological Chemistry and Engineering, 2015, pp. 347-358.
2. DOMENECH, Xavier, JARDIM, Wilson F., LITTER, Maria, I. *Procesos vanzados de oxidación para la eliminación de contaminantes.* [Accesat 5.02.2021], disponibil: https://www.researchgate.net/publication/237764122.
3. SMTH, S., FRIEDMAN, D. The idiopathic intracranial hypertension treatment trial: A Review of the Outcomes. Headache, 2017, pp. 1303-1310.
4. PIGNATELLO, J.J. Dark and photoassisted Fe^{3+-} catalysed degradation of chlorophenoxy herbicides by hydrogen-peroxide. In: *Environmental Science & Technology*,1992, vol. 26, no. 5, pp. 944-951, ISSN 0013-936X.

Recomandat
Tatiana ISAC-GUȚUL, dr., conf.univ.

ADSORBȚIA OFLOXACINEI DIN SOLUȚII APOASE PE TRIPOL

Ana AGACHI, studentă,
Facultatea Chimie și Tehnologie Chimică
CZU: 628.3:615.33 agachiana199@gmail.com

Antibioticele, practic, nu se supun oxidării biologice și nimerind în apele naturale, chiar în cantități foarte mici, pot duce la apariția tulpinilor de bacterii rezistente la acțiunea acestora [1]. Pe lângă diferite metode ce se utilizează pentru purificarea apelor reziduale de antibiotice, se aplică și metodele bazate pe sorbție care sunt eficiente, ieftine și necesită aplicarea echipamentelor destul de simple [2, 3]. Adsorbanții naturali manifestă o capacitate de adsorbție înaltă, au un cost redus și răspândire largă.

În lucrarea dată a fost studiată adsorbția ofloxacinei (OF) (antibiotic din clasa Fluorquinolonelor) din soluții apoase pe tripol autohton (Sănătăuca, Republica Moldova).

În figurile 1 și 2 sunt prezentate formula de structură a OF și, respectiv, spectrele de absorbție a acestuia la trei valori ale pH-ului. Maximul de absorbție la pH = 2 și pH = 3,7 constituie λ_{max} = 294 nm, iar la pH =5,2 – λ_{max} = 292 nm.

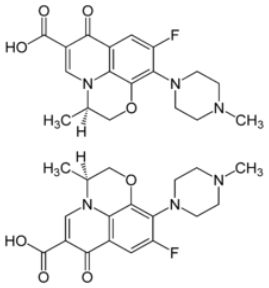

Fig. 1. Formula de structură a ofloxacinei

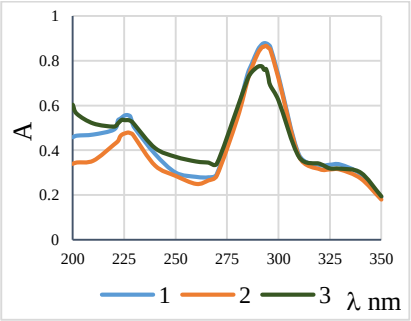

Fig. 2. Spectrele electronice de absorbție a OF: 1 – pH = 2,0; 2 – pH = 3,7; 3 – pH = 5,2 (C(OF) =3,55·10^{-5} M, pH = 3,7)

A fost stabilit că în domeniul pH-ului cuprins între 1,0 și 7,0, adsorbția nu depinde considerabil de pH, iar la pH = 3,0 adsorbția atinge un maxim neînsemnat. La acest pH, OF se elimină din soluție până la circa 90%.

Au fost determinate valorile constantelor din izotermele Langmuir și Freundlich pentru adsorbția OF pe tripol (Tab.), iar în baza rezultatelor obținute a fost stabilit modelul procesului de adsorbție comparând izoterma experimentală cu izotermele calculate cu ecuațiile corespunzătoare (Fig. 3, 4).

Tabel

Valorile constantelor din izotermele de adsrobție Langmuir și Freundlich pentru sistemul ofloxacină-tripol

Izoterma Langmuir: $q = q_{max}\frac{KC_e}{1+KC_e}$		Izoterma Freundlich: $q = \beta \cdot C_e^{\frac{1}{n}}$	
q_{max}, mg/g	K, L/mg	β, mg/g	*1/n*
66,225	0,062	14,794	0,283

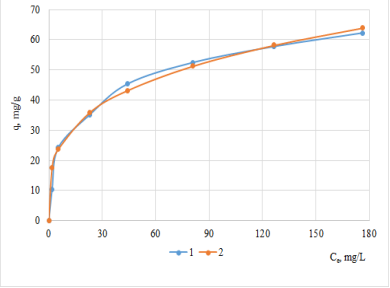

Fig. 3. Izotermele de adsorbție a OF pe tripol:
1 – experimentală; 2 – calculată cu ecuația izotermei Langmuir

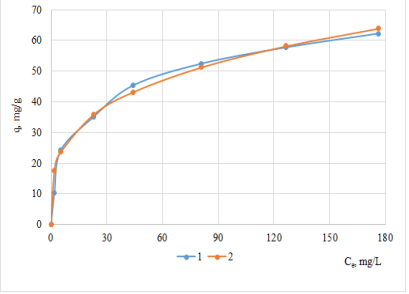

Fig. 4. Izotermele de adsorbție a OF pe tripol:
1 – experimentală; 2 – calculată cu ecuația izotermei Freundlich

Din rezultatele obținute se poate spune că adsorbția OF pe tripol este descrisă mai satisfacător de izoterma Freundlich.

În urma studiului cineticii adsorbției OF pe tripol a fost stabilit că echilibrul se stabilește, practic, în șase ore de contactare a preparatului cu adsorbantul, iar modelul cinetic al procesului este descris de

cinetica adsorbției de ordinul pseudo-doi cu constanta de viteză κ_2 = 0,168 $g \cdot h^{-1} \cdot mg^{-1}$.

Referințe:

1. KURT, A., MERT BERNA, K., ÖZENGIN, N., SIVRIOĞLU, Öz., YONAR, T. Treatment of Antibiotics in Wastewater Using Advanced Oxidation Processes (AOPs). In: *Physico-Chemical Wastewater Treatment and Resource Recovery. InTech*, 2017, pp. 175-211.
2. SHAHZAD, K. A. Review on removal of pharmaceuticals from water by adsorption. Desalin. In: *Water Treat,* 2016, vol. 57, pp. 12842-12860.
3. ROCA JALIL, M.E., BASCHINI, M., SAPAG, K. Removal of Ciprofloxacin from Aqueous Solutions Using Pillared Clays. In: *Materials*, 2017, vol.10, no.1345, pp. 1-16.

Recomandat
Elena TUTOVAN, dr., conf.univ.

VALORIFICAREA TALCULUI CU OBȚINEREA OXIDULUI DE MAGNEZIU, MATERIE PRIMĂ PENTRU PRODUCERILE COSMETICĂ ŞI FARMACEUTICĂ

Ana CORINI, studentă,
Facultatea Chimie și Tehnologie Chimică
CIZ: 661.846.22:661.183.4 corini.ana@mail.ru

Oxidul de magneziu (MgO) este un produs cu multiple utilizări industriale, dintre acestea face parte şi industria produselor cosmetice şi medicinale. În industria cosmetică este utilizat ca ingredient în produsele cosmetice cu acţiune adsorbantă şi de estompare, iar în medicină – în preparate medicamentoase utilizate pentru reducerea acidităţii crescute a sucului gastric.

În prezent, necesarul de MgO este asigurat prin descompunerea termică a zăcămintelor de magnezit ($MgCO_3$) și dolomită ($CaCO_3 \cdot MgCO_3$), numită metoda „uscată” de obţinere. O altă metodă aplicată dar pentru combinaţiile necarbonatate, aşa ca bischofitul ($MgCl_2 \cdot 6H_2O$) şi sărurile din apele mărilor şi lacurilor sărate, este metoda „umedă”. Aceasta din urmă prevede precipitarea magneziului sub formă de hidroxid cu o bază tare, urmat de deshidratarea acestuia la temperatură. Alte materii prime naturale care pot furniza MgO, dar nu sunt valorificate în prezent la nivel industrial, o constituie silicaţii. Talcul ($Mg_3Si_4O_{10}(OH)_2$) este o varietate de silicat în care conţinutul MgO poate atinge valori de până la 32% [1].

Pornind de la datele prezentate în literatura de specialiate, a fost stabilit ca scop obţinerea MgO prin prelucrarea materiei prime talcul cu metoda „umedă”.

Pentru a putea evalua cantitatea de MgO în materia primă şi în produs, a fost selectată, în calitate de metodă analitică de determinare, titrarea complexonometrică cu sarea de sodiu a acidului etilendiamino-tetraacetic (EDTA/complexonIII/trilon B). Aplicarea practică a acesteia a impus ajustarea condiţiilor de titrare, şi anume, concentraţia soluţiei de titrant cu referire la concentraţia ionilor de Mg^{2+} în soluţie. În acest scop, metoda de titrare complexonometrică a fost aplicată pentru

soluţii cu concentraţiile mai mici şi mai mari decât 20 mg-echiv Mg^{2+}/L, utilizând la titrare soluţiile de EDTA cu concentraţiile de 0,05N şi 0,1N. Metoda ajustată a fost aplicată următoarelor substanţe: $MgSO_4 \cdot 7H_2O$, $MgCO_3$, $(CH_3COO)_2Mg \cdot 4H_2O$, $(CH_3CH(OH)COO)$-$Mg \cdot 2H_2O$ şi MgO.

Rezultatele experimentale obţinute (Tab.) au relevat o diferenţă mai accentuată între conţinutul practic (ω_{ex}) şi cel teoretic (ω_t=100%) pentru $(CH_3COO)_2Mg \cdot 4H_2O$ (ω_{ex}=66,92%), urmat de MgO (ω_{ex}=81,60%) şi $MgCO_3$ (ω_{ex}=87,36%). Diferenţa atestată, dintre valoarea teoretică şi cea practică, poate fi rezultatul utilizării în analize a unor substanţe produse cu cca 10 ani în urmă (aa.2001-2012). Ca urmare a duratei lungi de depozitare, acestea puteau suferi transformări chimice, cu formarea unor combinaţii chimice care au micşorat gradul de puritate a substanţei.

Tabel

Conţinutul procentual de substanţă stabilit experimental prin metoda titrimetrică cu EDTA

Substanţa	**%**
MgO	81,60
$MgCO_3$	87,36
$MgSO_4 \cdot 7H_2O$	98,88
$(CH_3COO)_2Mg \cdot 4H_2O$	66,92
$(CH_3CH(OH)COO)Mg \cdot 2H_2O$	93,93

Ca rezultat al investigaţiei a fost dedus că pentru soluţiile ce conţin concentraţii mai mici de 20 mg-echiv Mg^{2+}/L se va utiliza la titrare soluţia de 0,05N EDTA, iar pentru concentraţii ale ionilor de Mg^{2+} mai mari decât 20 mg-echiv/L este indicată pe post de titrant soluţia de 0,1N EDTA.

Având în vedere condiţiile stabilite pentru metoda titrimetrică, metoda stabilită de determinare a conţinutului compuşilor magneziului în combinaţiile chimice naturale prevede solubilizarea substanţei în exces de soluţie de acid clorhidric (10 mL HCl (1:5)), neutralizarea (cu sol. NaOH), ajustarea pH-ului soluţiei cu soluţie tampon amoniacală până la 10 unităţi şi titrarea cu EDTA.

Referințe:

1. ИТС 21-2016 Производство оксида магния, гидроксида магния, хлорида магния [citat 12.05.2020]. Disponibil http://docs.cntd.ru/document/1200143293
2. *Унифицированные методы анализа силикатных горных пород с применением комплексонометрии*. Всесоюзный научно-исследовательский институт минерального сырья. Москва, 1979.

Recomandat
Elena BUNDUCHI, dr., conf. univ.

PARFUMURI CU NOTE ORIENTAL-IERBOASE FORMULATE PE BAZĂ DE ULEIURI ETERICE

Carolina GRIGORAȘ, studentă,
Facultatea Chimie și Tehnologie Chimică
CZU: 665.52/.54
g.carolinca@gmail.com

Actualmente, există un interes sporit al consumatorilor pentru o viață mai sănătoasă, care se reflectă și la nivel de îngrijire, astfel în parfumerie există tendința eliminării substanțelor indezirabile, producătorii căutând să evite substanțele cu un potențial alergen sporit, frecvent identificate în compoziția produselor parfumerice.

În acest sens, au fost concepute și realizate parfumuri de tip lichid cu note oriental-ierboase de calitate și maximal inofensive formulate pe bază de uleiuri eterice, ce nu conțin deloc sau conțin în cantități minore în compoziția sa, cele 26 de ingrediente aromatice potențial alergice, naturale sau sintetice, reglementate cu ajutorul Regulamentului EC 1223/2009 [1].

Parfumul este consituit din 20-40% compoziție aromatică și în rest solvent, în cazul dat alcool etilic de 90-92°. De asemenea, orice produs parfumeric este compus după o piramidă olfactivă, pentru parfumuri aceasta este formată din 20% note de vârf, 30% note de mijloc și 50% note de bază [2].

Fig. 1. Piramida olfactivă a unui parfum [3]

Uleiurile eterice, utilizate în conceperea acordului, au fost selectate prin compararea profilului cromatografic, identificat în standardele internaționale și interstatale ale uleiurilor eterice respective, cu lista ingredientelor aromatice potențial alergice. În Figura 1 sunt prezentate uleiurile esențiale și nota olfactivă căreia îi corespund [3].

Un alt aspect important este compatibilitatea aromelor, prezentat în Figura 2.

Fig. 2. Compatibilitatea aromelor uleiurilor eterice selectate [3]

Astfel, pentru elaborarea compoziției aromatice, au fost relizate etapele indicate în Figura 3.

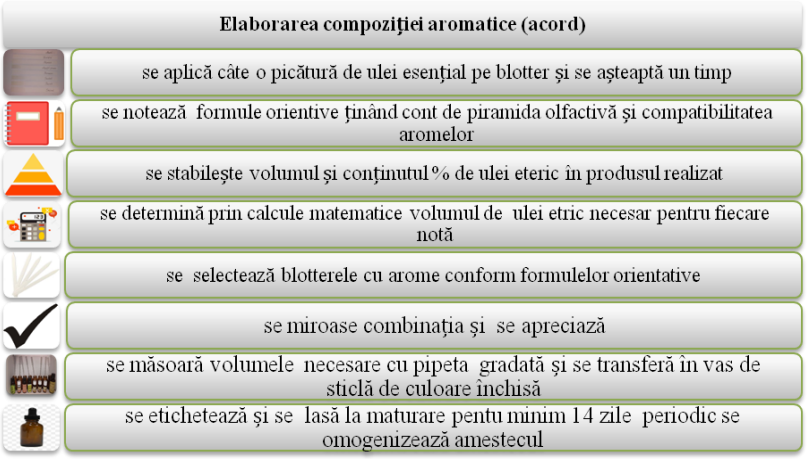

Fig. 3. Etapele de elaborare a acordului

Pornind de la lista ingredientelor cu potențial alergic, au fost selectate 8 uleiuri esențiale pentru a realiza parfumuri de tip lichid cu note oriental-ierboase de calitate și maximal inofensive.

Referințe:

1. Public consultation on fragrance allergens in the framework of Regulation (EC) No. 1223/2009 of the European Parliament and of the Council on cosmetic products – Annex. Publication date: 18/03/2019 [online]. [citat 08 mai 2020]. Disponibil: https://ec.europa.eu/docsroom/documents/-34512
2. GOMES, P.C.B.M.S. *Engineering perfumes:* Dissertation in Chemical Engineering. Porto, 2005. 289 p. [online]. [citat 29 ianuarie 2021]. Disponibil: file:///C:/Users/UserPC/Downloads/Texto%20integral.pdf
3. ЛАПКО, И.В., и др. Эфирные масла: методы определения подлинности и выявления фальсификации. Обзор. В: *Аналитика и контроль*. 2019, т. 23, № 4, сс. 444-475. УДК 543.4. 51.544: 665.52. DOI: 10.15826/analitika. 2019. 23.4.010 [online]. [citat 29 ianuarie 2021]. Disponibil:https://journals.urfu.ru/index.php/analitika/article/view/4243/3348

Recomandat
Elena BUNDUCHI, dr., conf. univ.

UTILIZAREA PEROXIDULUI DE HIDROGEN ÎN INDUSTRIA COSMETICĂ

Alexandrina ANDREEV, studentă,
Facultatea Chimie și Tehnologie Chimică
CZU: 661.491:[687.55 + 665.58] alexandrina.andreev.99@mail.ru

Un interes major în momentul actual reprezintă dezvoltarea industriei cosmetice, care se bazează pe temeinice cunoștințe chimice și reguli igienice. Datorită cererii crescânde a produselor cosmetice pe piață, a apărut necesitatea studierii diferiților componenți activi care determină eficacitatea acestora.

Preparatele cosmetice fabricate nu au numai un rol decorativ, de înfrumusețare, dar asigură și o bună stare fiziologică a corpului.

Produsele cosmetice pot fi clasificate în funcție de destinație și după formă farmaceutică. Potrivit primului principiu de clasificare preparatele cosmetice pot fi cele de îngijire a pielii, părului, produse de machiaj, parfumerie, fiind utilizate sub formă de creme, geluri, balsamuri, măști etc. Ce-a de-a doua clasificare presupune produse cosmetice sub formă de pudre, loțiuni, emulsii, spray-uri [1].

Este cunoscut faptul că produsele cosmetice nu manifestă doar efect cosmetic de curățare, îngrijire și protecție a pielii, dar și efect terapeutic, care ulterior le include în categoria preparatelor cosmetice, având ca scop tratarea unor probleme. Unul dintre adaosurile produselor cosmetice, cu efect terapeutic este peroxidul de hidrogen, utilizat în prezent și ca antiseptic sub forma unei soluţii diluate de 2,7-3,3%.

Scopul acestei cercetări constă în studiul proprietăților peroxidului de hidrogen care îl face util pentru diverse preparate cosmetice.

Pentru realizarea scopului, au fost formulate următoarele sarcini:

- studierea proprietăților fizice ale peroxidului de hidrogen, structurii moleculei, proprietăților chimice;
- analiza efectelor terapeutice specifice ale peroxidului de hidrogen;
- selectarea preparatelor cosmetice ce conțin H_2O_2.

Conform proprietăților fizice, peroxidul de hidrogen este prezentat ca un lichid albastru-deschis în soluții diluate și incolor la temperatura camerei, cu un gust ușor amar. Este puțin mai vâscos decât apa, datorită legăturilor de hidrogen pe care le poate forma, amestecându-se cu aceasta în orice proporție. Este solubil în eter și alcool și are constanta dielectrică mare (73,2) apropiată de a apei (80,4) fiind un bun dizolvant ionizant pentru săruri, în cazurile în care nu se manifestă ca oxidant.

Structura moleculei peroxidului de hidrogen indică o moleculă neplanară. Deși legătura dintre oxigen și oxigen este simplă, molecula are o barieră de rotație relativ mare. Din punct de vedere clasic, molecula de peroxid de hidrogen, în stare gazoasă sau solidă, are o structură spațială. Ambii atomi de oxigen care formează legătura O-O au două perechi de electroni nelimitați, ceea ce implică reactivitatea mare a acestei molecule [2].

În conformitate cu proprietățile chimice, peroxidul de hidrogen este instabil, astfel se descompune lent în apă și oxigen, cu degajare de căldură. Totodată, el reacționează ca agent oxidant sau agent reducător, în mediu acid, alcalin sau neutru. De exemplu, în mediu acid peroxidul de hidrogen își manifestă acțiunea oxidantă prin molecula sa nedisociată, atunci când ionul O_2^{2-} fiind blocat se reduce mai ușor. În mediu alcalin H_2O_2 manifestă acțiunea sa oxidantă prin oxigenul activ pe care-l pune în libertate. În acest caz, de exemplu, are loc oxidarea Mn^{2+} la Mn^{4+}. Caracterul reducător al peroxidului de hidrogen se manifestă față de oxidanți mai puternici decât el, reacțiile fiind realizate de asemenea în cele trei medii ale pH-ului [3].

Efectele specifice ale peroxidului de hidrogen se manifestă atunci când el se utilizează în calitate de adaos la produse cosmetice, acestea fiind, de exemplu, destinate aplicării pe piele, dinți, unghii, păr sau chiar folosite în calitate de dezinfectant.

În cazul aplicării acestor produse pe piele, H_2O_2 pierde un atom de oxigen, astfel procesul de oxidare face dificilă supraviețuirea bacteriilor și crema respectivă va avea un efect antibacterian. Odată cu eliminarea bacteriilor, pielea are șansa de a se vindeca.

O altă modalitate de utilizare ale peroxidului de hidrogen constă în aplicarea acestuia în calitate de agent natural pentru tratarea smalțului

dentar, H_2O_2 în combinație cu bicarbonat de sodiu eliberează radicali liberi care ajută la descompunerea petelor de dinți.

Aceeași combinație de peroxid de hidrogen și bicarbonat de sodiu are grijă de petele galbene de pe unghii. Acesta utilizează terapia oxidativă, distrugând ciuperca formată pe unghii prin eliberarea oxigenului atomar care posedă proprietăți pronunțate de oxidant.

De asemenea, peroxidul de hidrogen este utilizat pentru luminarea părului, deoarece are efectul de înălbire, fiind un oxidant puternic.

În calitate de compus cu efect terapeutic și cosmetic peroxidul de hidrogen se utilizează în paste și produse de înălbire a dinților, produse decolorante pentru păr, produse de igienă orală, soluții dezinfectante etc. [4].

Concluzii:

- Peroxidul de hidrogen se utilizează în diverse produse cosmetice, acționând ca agent oxidant, oferind un efect de iluminare/albire a pielii, părului, unghiilor etc.
- De asemenea, datorită proprietăților pe care le posedă acest compus, el poate fi utilizat în industria cosmetică sub formă de produs atât cu efect cosmetic, cât și cel terapeutic.

Referințe:

1. https://administrare.info/domenii/economie/13907-clasificarea-produselor-cosmetice/Accesat 19.02.2021
2. https://ro.questionofwill.com/1361-hydrogen-peroxide-properties-formula-structure-and-uses/Accesat 18.02.2021
3. https://ru.scribd.com/doc/294085916/Apa-oxigenata/Accesat 18.02.2021
4. https://www.femina.in/beauty/skin/everyday-uses-of-hydrogen-peroxide-for-skin-hair-teeth-and-more-78079.html?fbclid=IwAR2uWgfF1HL52OrtceitluY53IvhFU3i1dfgwR5Jd29jkC_yyxPV4M7HF-I/Accesat 17.02.2021

Recomandat
Viorica GLADCHI, dr., conf. univ.

METODE DE EXTRACŢIE A CAFEINEI DIN FRUNZE DE CEAI NEGRU

Diana ŞCHIOPU, studentă,
Facultatea Chimie şi Tehnologie Chimică
CZU: 663.933.8:663.95 *iuliana.schiopu@mail.ru*

În prezent se acordă o atenție majoră principiilor active existente în diferite plante datorită proprietăților lor terapeutice, reprezentând o zonă de interes în domeniul alimentar, farmaceutic și cosmetic. Consumul de cafeină are o istorie lungă și sunt cunoscute multe surse naturale care conțin acest alcaloid purinic: ceaiul, cafeaua, guarana, yoco, mate și cassina, care sunt utilizate cu succes pentru prepararea băuturilor cu conținut de cafeină [1].

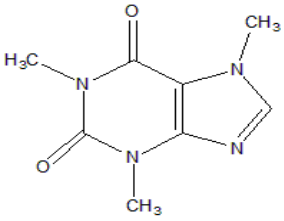

Fig. Formula de structură a cafeinei [3]

Cafeina sau 1,3,7- trimetilpurin-2,6-dionă prezentă în (Fig.) este o metilxantină, care se consumă ca o băutură, administrată ca medicament sau poate fi aplicată pe piele în scop cosmetic [1]. Din acest motiv, se efectuează tot mai multe cercetări în vederea extragerii sale prin metode care ar oferi un randament și o puritate mai sporită.

Deși în literatura de specialitate regăsim studii referitoare la compoziția ceaiului, aceste studii conțin o mare variabilitate de date, greu corelabile, referitoare la proprietățile cafeinei, fapt care a impus realizarea unei prime direcții de cercetare prin studii proprii privind caracteristicile cafeinei extrasă prin două metode [4].

Scopul cercetării constă în studierea și optimizarea metodelor de extracție din frunze de ceai negru și determinarea parametrilor de calitate ai cafeinei.

În literatura de specialitate sunt menționate câteva metode de extragere a cafeinei:

1. sublimarea cafeinei din materii prime;
2. prelucrarea cafeinei cu un solvent organic;
3. extragerea cu apă.

Extragerea cafeinei cu benzen cu ajutorul aparatului Soxhlet recristalizată din apă permite obţinerea cafeinei mai pure [2].

Cafeina este supusă analizei parametrilor fizico-chimici: organoleptici, solubilitate, punctul de topire, cromatografia în strat subțire și testului murexid, care corespund cu datele din literatura de specialitate [3].

A fost extrasă cafeina din ceai negru de Ceylon, cu frunze mărunte (Prințesa Candi) cu ajutorul aparatului Soxhlet, cu şi fără cărbune activ: extracţia cu cărbune activ permite obţinerea cafeinei – 1,36g/100 g ceai; extracţia fără cărbune activ – 1,75g/100 g ceai. Cafeina extrasă cu cărbune activ este mai pură şi corespunde tuturor parametrilor de calitate expuși în documentaţia tehnico-normativă.

Referințe:

1. LOFTFIELD, E. Coffee Drinking and Cutaneous Melanoma Risk in the NIH-AARP Diet and Health Study. In: *Medicine & Health JNCI: Journal of National Cancer Institute,* vol. 107, issue 2, February 2015.
2. РАБИНОВИЧ, П.Н., ПРИДОРОГИН, Н.Л., ПРИДОРОГИН, В.Л., ХАРИТОНОВ, Н.А. Авторское свидетельство на изобретение: *Описание способа извлечения кофеина из чая, чайной пыли органическим растворителем.* Москва: Печатный труд, 1936.
3. *Государственная фармакопея: Общие методы анализа.*11 изд., 1 вып. Москва: Медицина, 1987. сс.16-19, 114-117, 191-193.
4. ПОХЛЕБКИН В. *Чай*. Москва: Центрполиграф, 2005, сс. 46-53.

Recomandat
Maria CULEA, lector univ.

UTILIZAREA MIERII ŞI A PRODUSELOR APICOLE ÎN PREPARATE FARMACEUTICE

Anastasia DOȚINA, studentă,
Facultatea Chimie şi Tehnologie Chimică
CZU: 638.167:615.45
dotina.anastasia@gmail.com

În produsele cosmetice și de îngrijire personală, mierea este utilizată în formularea unei game largi de produse. Mierea este adăugată produselor cosmetice și de îngrijire personală ca umectant, agent aromatizant și agent de condiționare a pielii.

Clasificarea produselelor apicole:

Mierea – este un lichid vâscos derivat din nectarul florilor și secretat de albine. *Mierea* este un produs apicol obținut prin transformarea și prelucrarea nectarului de către albine și depozitat în celulele fagurilor pentru a constitui hrana populației din stup. Obținerea mierii este scopul principal al apiculturii din prezent și din trecut.

Lăptișorul de matcă – este o secreție produsă de albine care este utilizată pentru a hrăni reginele, atât adulte cât și în stadiul de larvă. Este secretat în glandele hipofaringiene ale albinelor, și folosit pentru a hrăni toate larvele din colonie.

Polenul – este o pulbere, de obicei galbenă, constituită din grăuncioare microscopice, ce provin din anterele staminelor.

Propolisul, numit și clei de albine, este o substanță rășinoasă aromată colectată de albine din mugurii și axilele frunzelor anumitor copaci și folosită pentru acoperirea pereților interiori din stup, astuparea găurilor și a crăpăturilor stupului, lipitul fagurilor de rame și acoperirea dăunătorilor intrați și omorâți în stup.

Veninul de albine (apitoxina) – este veninul secretat de lucrătoarele mai multor specii de albine. Apitoxina este substanța care rămâne după ce partea volatilă a veninului de albine dispare în contact cu aerul.

Ceara (Cera alba) – este o ceară de origine naturală, produsă de către albinele din genul *Apis*. Ceara de albine este însă un ingredient folosit și în multe produse și tratamente cosmetice.

Compoziția chimică:

Mierea este un amestec de carbohidrați, proteine, aminoacizi, vitamine, minerale, antioxidanți și alți compuși [1].

Lăptişorul de matcă este o emulsie de proteine, zaharuri şi lipide dintr-o bază de apă şi este sintetizat de albină din polen [2].

Polenul conține aminoacizi, grăsimi și mai ales acizi nesaturați – linol, acid linolic, acid arahidonic [3].

Propolisul conține un complex de antibiotice vegetale și elemente chimice de care organismul uman are nevoie [4].

Veninul de albine – baza veninului de albine este formată de componentele bioactive, uleiurile esențiale, enzimele, mineralele, acizii, grăsimile, carbohidrații etc. Conținutul de substanță uscată din venin este de 40-41% [5].

Ceara – conține esteri, hidrocarburi, acizi organici, diferiți alcooli. Ceara conține esteri în proporție de cca 70-75% (în medie, 72%). Dintre aceștia, 51-53% sunt compuși saturați, 10-13% sunt nesaturați și 5-18% oxieteri (eteri, a căror moleculă include o grupare alcoolică).

Domeniile de aplicare. Mierea și produsele apicole deseori se folosesc în calitate de agenți antimicrobieni, inclusiv în cazul intervențiilor chirurgicale [6].

Utilizarea *lăptişorului de matcă:* efectele terapeutice ale lăptişorului de matcă constau în aceea că el acţionează pozitiv asupra sistemului nervos, celui cardiovascular, scoate starea de depresie şi oboseală, duce la normalizarea tensiunii arteriene. El acţionează ca tonifiant şi stimulator, cu efecte euforice asupra omului sănătos. Se foloseşte şi în cosmetica medicală.

Polenul contribuie la întărirea sistemului imunitar, prin stimularea răspunsului imunitar al splinei [7].

Propolisul se folosește ca tratament extern, este eficient în ameliorarea simptomelor herpesului cu diferite localizări, ale eczemelor, arsurilor, coşurilor, punctelor negre şi a furunculelor.

Veninul de albine se folosește în farmaceutică prin aplicarea de injecții, aplicarea terapiei cu venin de albine în acupunctură conform medicinei orientale. Principalele afecțiuni în care veninul de albine își probează eficacitatea sunt cele reumatismale, nevralgiile [8].

Ceara se folosește în calitate de component eficient la prepararea unguentelor de vindecare, soluțiilor de inhalare, măștilor și compreselor care ajută la vindecarea bolilor pielii și articulațiilor, a sistemului respirator, a digestiei etc. [9].

Referințe:

1. https://www.apicola.ro/beneficiile-produselor-apicole accesat 19.02.2021
2. Medicinal and cosmetic uses of Bee's Honey – A review E.R.H.S.S. Ediriweera, N. Y. S. Premarathna, 2012, p. 179.
3. https://www.descopera.net/despre-polen-proprietati-vitamine-minerale-fotografii/ accesat pe 20.02.2021
4. БРЫКАЛОВ, А.В., ТОКАРЕВА, Н.А., БЕЛИК, Е.В. Исследование количества микроэлементов, содержащихся в прополисе. В: *Фундаментальные исследования*, 2004, № 4. сс. 46-46; http://www.fundamental-research.ru/ru/article/view?id=5401 accesat 21.02.2021
5. https://www.honeyprice.ua/wiki/pchelinyj-yad/ accesat 21.02.2021
6. https://www.descopera.ro/stiinta/2415625-mierea-revine-in-practica-medicala accesat 21.02.2021
7. https://doc.ro/sanatate/polenul-de-albine-beneficii-si-contraindicatii accesat 21.02.2021
8. http://www.icdapicultura.ro/produsele-noastre/produse-apicole-si-suplimente-alimentare/veninul-de-albine/ accesat 22.02.2021
9. https://retetenaturiste.net/ceara-de-albine-proprietati-utile-plicarea-in-medicina-populara-informatii-generale/ accesat 22.02.2021

INFLUENȚA MINERALIZĂRII ȘI pH-ULUI APELOR ASUPRA VITEZEI DE OXIDARE FOTOCHIMICĂ A CISTEINEI

Cristina DEȘAN, Maxim CISTEACOV, studenți,
Facultatea Chimie și Tehnologie Chimică
CZU: 543.319:[577.113.386:544.526.2] cdesan@mail.ru

Cisteina este compus tiolic de natură autohtonă în apele naturale. Aceasta posedă proprietăți reducătoare și de ligand pronunțate și poate influența starea redox a apelor naturale.

Scopul cercetării constă în studiul influenței mineralizării și pH-ului apelor asupra vitezei de oxidare fotochimică a cisteinei.

Ținând cont de faptul că apele naturale din Republica Moldova se încadrează în clasa apelor hidrogenocarbonate conform indexului hidrochimic, pentru a studia influența mineralizării asupra intensității fotolizei cisteinei au fost selectați ionii hidrogenocarbonat. Concentrația grupărilor libere – SH a fost determinată prin metoda Ellman [1].

Pornind de la valorile constantelor de viteză obținute pentru sistemele $\mathrm{Cys} - \mathrm{H_2O_{(dist)}} - \mathrm{h\nu}$ ($k = (2{,}82 \pm 0{,}05) \cdot 10^{-4}$ s^{-1}; $\tau_{1/2} =$ 40 min 58 s) și $\mathrm{Cys} - \mathrm{HCO_3^-} - \mathrm{H_2O_{(dist)}} - \mathrm{h\nu}$ ($k = (2{,}04 \pm 0{,}01) \cdot 10^{-3}$ s^{-1}, $\tau_{1/2} = 5$ min 40 s) este evident faptul că fotoliza cisteinei în prezența ionilor hidrogenocarbonat decurge mult mai rapid, iar timpul de înjumătățire a cisteinei este aproximativ de 8 ori mai mare. Această legitate poate fi corelată cu faptul că odată cu creșterea concentrației ionilor hidrogenocarbonat are loc creșterea valorii pH-ului și disocierea grupei –SH (pK_a=8,18) [2]. La valori ale pH-ului ≥ 8 se formează anionul tiolat ($C_3H_6NO_2S^-$), care manifestă reactivitate mai pronunțată decât gruparea nedisociată și duce la deplasarea batocromă a maximului de absorbție al Cys de la 190 nm la 235 nm (Fig.1). De asemenea, cu creșterea pH-ului se intensifică și procesul de fotoliză directă a cisteinei (Fig.2).

Excluderea probabilității generării radicalilor liberi $\dot{O}H$ la iradierea UV în prezența ionilor hidrogenocarbonat a fost realizată prin metoda

indirectă cu folosirea „capcanelor” (colorantul p-nitrozodimetilanilina (PNDMA)), acceptori specifici ai radicalilor $O\dot{H}$ [3].

La modelarea sistemului HCO_3^--H_2O_2-PNDMA-hν, atunci când concentrația peroxidului de hidrogen s-a menținut constantă, iar concentrația ionilor HCO_3^- s-a variat, a fost stabilit că odată cu creșterea acestora, are loc creșterea capacității de inhibiție a sistemului analizat și o diminuare vizibilă a concentrației radicalilor $O\dot{H}$. Ordinul **(**10^5) al capacității de inhibiție este caracteristic pentru apele mediu poluate. Prin urmare, a fost stabilit că ionii hidrogenocarbonat inhibă formarea radicalilor liberi $O\dot{H}$ (Fig. 3).

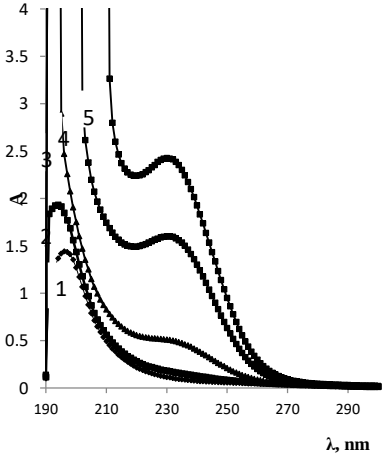

1-pH=6; 2-pH=7; 3-pH=8; 4-pH=9; 5-pH=10

Fig.1. Spectrul de absorbție al cisteinei în domeniul UV la diferite valori ale pH-ului: $[Cys]_0=1\cdot10^{-3}$M, t=21^{0}C

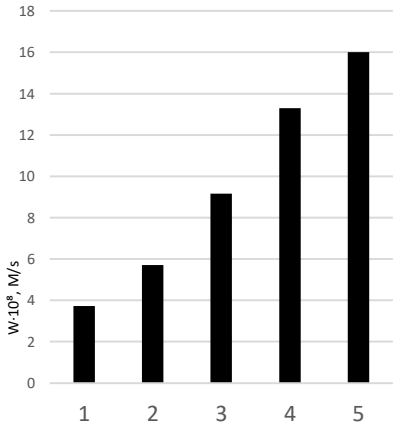

1-pH=5,8; 2-pH=6,0; 3-pH=7,0; 4-pH=8,0; 5-pH=9,0

Fig.2. Valorile vitezelor inițiale de fotoliză directă a Cys la diferite valori ale pH-ului: [Cys]= const=1,5 · 10 $^{-4}$M, t= 18,1-19,9

Intensitatea fotolizei la pH= 9 în sistemul Cys-HCO_3^-- $H_2O_{(dist)}$-hν (W = 3,09 ·10^{-7}, M/s) este mai mare decât în cazul sistemului Cys-pH-$H_2O_{(dist)}$-hν (W = 1,6 ·10^{-7}, M/s). Prin urmare, poate fi presupus că

ionii hidrogenocarbonat au un oarecare aport la mărirea vitezei fotolizei cisteinei din cauză că generează alte specii reactive ($HO_2^{\cdot}, O_2^{\cdot -}, CO_3^{\cdot -}$) care ulterior vor interacționa cu Cys [4]. Conform unor surse [5], nu este exclus faptul că ionul hidrogencarbonat posedă proprietatea de a dona electroni absorbind o cuantă de lumină la iradierea UV:

$$HCO_3^- + h\nu \rightarrow (HCO_3^-)^* \rightarrow HCO_3^{\cdot} + \bar{e}$$

Așadar, ionii hidrogenocarbonat intensifică viteza fotolizei cisteinei. Odată cu creșterea pH-ului soluției, viteza fotolizei cisteinei crește din contul disocierii grupei -SH și formării ionului tiolat, care posedă reactivitate mult mai mare. La pH=9 viteza fotolizei cisteinei, în prezența ionilor hidrogenocarbonat, este aproape de două ori mai mare decât în absența acestora ca rezultat al formării speciilor reactive.

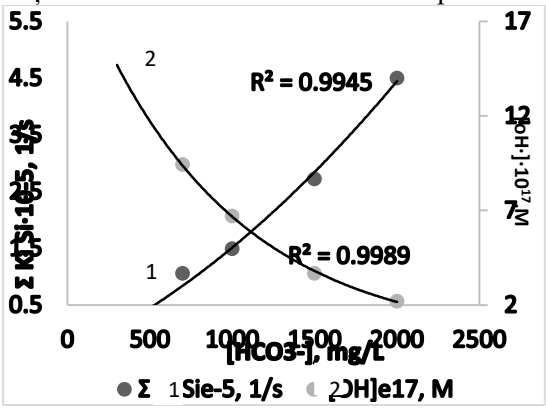

Fig. 3. Dependența capacității de inhibiție și concentrația radicalilor $\dot{O}H$ de concentrația HCO_3^-

Referințe:

1. ELLMAN, G.L. Tissue sulfhydryl groups. În: *Arch. Biochem. Biophys.*, 1959, vol. 82, pp. 70 -77.
2. СТРУЧКОВА, И.В., БРИЛКИНА, А.А. *Аминокислоты. Учебно-методическое пособие.* Нижний Новгород: Нижегородский госуниверситет, 2016, с. 32.
3. DUCA, Gh., GLADCHI, V., GOREACEVA, Nelly. *Lucrări practice la chimia apelor naturale.* Chișinău: CEP USM, 2007. 107 p. ISBN 978-9975-70-140-2.

4. GLADCHI, V. *Transformările catalitice și starea redox a mediului ambiant: Monografie*. Chișinău: CEP USM, 2018. 211 p.
5. GUDKOV, S.V., IVANOV, V.E., KARP, O.E., CHERNIKOV, A.V., BELOSLUDTSEV, K.N., BOBYLEV, A.G., BRUSKOV, V.I. Impact of biologically relevant anions on reactive oxygen species formation in water under the action of non-ionizing physical agents. În: *Biophysics.* 59(5), pp. 700-707.

Recomandat
Viorica GLADCHI, dr., conf. univ.

CARACTERIZAREA COMPUSULUI COORDINATIV AL COBALTULUI(II) CU 4-METILTIOSEMICARBAZONA ALDEHIDEI 5-SULFOSALICILICE SUB FORMĂ DE SARE DE SODIU

Anastasia ȚURCAN, studentă,
Facultatea Chimie și Tehnologie Chimică
CZU: 544.142.3 nastasia.turcan@gmail.com

Tiosemicarbazonele sunt substanțe organice, care au posibilitatea de a forma coompuși coordinativi cu metalele de tranziție, de exemplu, cupru(II), cobalt(II), nichel(II), fier(II), fier(III) etc. Compușii formați au un rol valoros biologic activ, deoarece posedă proprietăți antitumorale, antibacteriene, antimicotice. Tiosemicarbazonele au solubilitate mică în apă, de aceea introducerea unor grupe ușor ionizabile ar putea rezolva problema dată. Compușii formați ai tiosemicarbazonelor solubile în apă au stabilitate mare în timp și proprietăți analitice, biologice, fizico-chimice deosebite [1, 2].

În această lucrare a fost studiat spectrofotometric procesul de formare a complexului Co(II) cu 4-metiltiosemicarbazona aldehidei 5-sulfosalicilice sub formă de sare de sodiu (NaH_2L^{Me}) în soluții apoase.

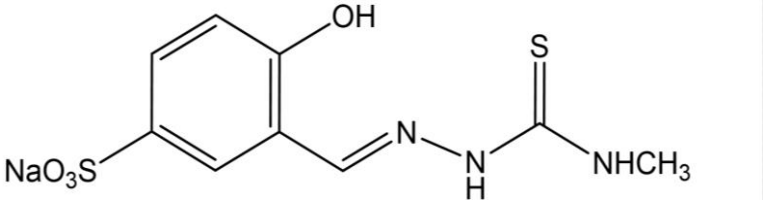

În urma studiului a fost stabilit că 4-metiltiosemicarbazona aldehidei 5-sulfosalicilice sub formă de sare de sodiu are structură ionică, este solubilă în apă – 70 g/L. De asemenea, a fost caracterizată prin analiza elementală, spectroscopii IR, ^{1}H, ^{13}C RMN și spectrometrie de masă ESI [3].

Compusul coordinativ al cobaltului(II) cu această tiosemicarbazonă este colorat în gălbui și este caracterizat spectral prin maximum de absorbție la lungimea de unda λ = 390 nm. Din studiul dependenței

absorbanței complexului de pH-ul soluțiilor a fost determinat domeniul optimal de pH pentru formarea compusului coordinativ pH = 5,1-6,0.

Raportul molar de combinare Co(II): NaH_2L^{Me} a fost determinat prin metoda raporturilor molare și confirmat prin metoda variațiilor continue, stabilind raportul metal:ligand – 1:2 [4]. A fost calculată valoarea medie a coeficientului molar de absorbție pentru compusul coordinativ al Co(II) cu NaH_2L^{Me} $\varepsilon = 12740\ mol^{-1}\cdot L\cdot cm^{-1}$.

Curba de etalonare pentru complexul cercetat a respectat dependența liniară în domeniul de concentraţii $(1,0\text{-}9,6)\cdot 10^{-5}$ mol/L.

Referințe:

1. SÎRBU, A. *Sinteza, structura, proprietățile compușilor coordinativi ai cuprului(II) cu unele tiodemicarbazone solubile în apă*. Teză de doctor în chimie. Chișinău: CEP USM, 2020. 166 p.
2. SÎRBU, A. Studiul spectrofotometric al compușilor coordinativi ai cobaltului(II), nichelului(II), și cuprului(II) cu tiosemicarbazona aldehidei 5-(metilentrimetilamoniu)salicilice. În: *Studia Universitatis Moldaviae*, 2016, nr.1(91), pp. 149-155.
3. SÎRBU, A., et al. Copper(II) thiosemicarbazone complexes induce marked ROS accumulation and promote nrf2-mediated antioxidant response in highly resistant breast cancer cells. In: *Dalton Transactions*, 2017, pp.3833-3847.
4. БУЛАТОВ, М.И., КАЛИНКИН, И.П. *Практическое руководство по фотоколориметрическим и спектрофотометрическим методам анализа.* Издательство «Химия», Ленинградское отделение, 1968. 196 с.

Recomandat
Angela SÎRBU, dr., lector univ.

COMBINAȚIILE COORDINATIVE ALE Cu(II) ȘI Ni(II) CU LIGANZI ÎN BAZA 4-({2-[(/(/3,5-DI)/5-BROMO-2-HIDROXIFENIL)METILIDEN]HIDRAZINCARBOTIOIL} AMINO)BENZOAT DE ETIL

Nina ȚURCANU, studentă,
Facultatea Chimie şi Tehnologie Chimică
CZU: 544.142.3 turcanu.nina@bk.ru

Introducere. În cercetarea combinațiilor coordinative ale metalelor, un interes aparte prezintă studiul activității lor biologice. Tiosemicarbazonele sunt un grup important de liganzi, care, în combinații coordinative cu metalele de tranziție, manifestă diverse proprietăți biologice pronunțate, cum ar fi activitatea antimicrobiană, antifungică și anticancer [1]. Astfel, sinteza și studiul noilor tiosemicarbazone substituite și a compușilor complecși ai metalelor cu acești liganzi este un domeniu relevant al chimiei moderne.

Materiale și metode. În cadrul cercetării obținerea liganzilor se realizează prin mai multe etape. Sinteza acestora începe cu obținerea izotiocianatului, care se efectuează prin două metode. Prima metodă de obținere a 4-izotiocianatobenzoatului de etil se efectuează pornind de la reacția dintre 4-aminobenzoatul de etil și disulfura de tetrametiltiouram (DTMT) în raport molar de 1:1 în DMF, la t=95°C, timp de 5h, astfel obținându-se tioureea cu η=75%. În continuare, tioureea a fost degradată termic cu ajutorul acidului sulfuric în raport molar de 1:1 în 1,4-dioxan absolut, la reflux timp de 3 h, obținându-se izotiocianatul cu η=78% [2].

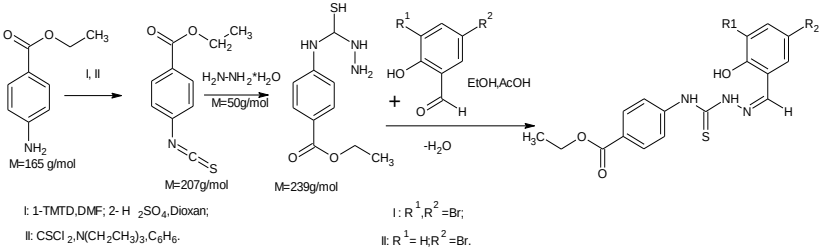

Fig.Schema de obținere a liganzilor H_2L^1 și H_2L^2

A doua metodă de obținere a 4-izotiocianatobenzoatului de etil: se realizează prin reacția dintre 4- aminobenzoatul de etil și tiofosgen, în prezență de trietilamină, în raport molar 1:1, în benzen la agitare timp de 4 h, la t= 0°C cu η=94%. La interacțiunea izotiocianatului cu hidratul de hidrazină în etanol în raport molar 1:1 timp de 2 h, obținându-se tiosemicarbazida cu η=94%.

Tiosemicarbazida în reacție cu aldehida 3,5-dibromosalicilică sau aldehida 5-bromosalicilică în soluție etanolică, catalizată de urme de acid acetic glacial, formează timp de 5 ore tiosemicarbazonele H_2L^1 și H_2L^2 cu randamente de 97-98%. Au fost obținuți 10 compuși coordinativi ai Cu (II) și Ni (II) prin metoda directă din sarea metalului respectiv și liganzii sintentizați anterior, în raport molar 1:1, în soluție etanolică, la încălzirea și agitarea timp de 1-1,5 h. Combinațiile coordinative au fost studiate cu ajutorul spectroscopiei IR, analizei elementale și analizei conductometrice.

Rezultate și discuții. Puritatea compușilor obținuți a fost confirmată cu ajutorul cromatografiei în strat subțire, analiza în domeniul IR și determinarea punctului de topire. Structura liganzilor s-a demonstrat prin analiza în domeniul IR, precum și prin intermediul spectroscopiei ^{1}H-RMN și ^{13}C-RMN. În baza spectroscopiei IR, am determinat grupele funcționale la ligand care în cazul compușilor coordinativi se deplasează la numere de undă mai mari sau mai mici. Gruparea funcțională azometinică ν(C=N) se deplasează la numere de undă mai mari, apare o bandă nouă ν(C=N→Cu)/ν(C=N→Ni) care lipsește în spectrul ligandului, ν(C=S)/ δ(C=S) se deplasează la numere de undă mai mici. Banda de absorbție ν(O-H) dispare din spectre, ceea ce ne vorbește despre deprotonarea grupei fenolice. În baza spectroscopiei IR, am presupus modurile de coordinare, în cazul compușilor coordinativi ai Cu(II) și Ni(II) ligandul poate fi monodeprotonat tridentat și dublu deprotonat tridentat.

Concluzii:

1. A fost efectuată zinteza 4-izotiocianatobenzoatului de etil prin două metode, cunoscute în literatura de specialitate și au fost obținuți doi liganzi noi H_2L^1 și H_2L^2, structura cărora a fost confirmată cu ajutorul spectroscopiei IR, ^{1}H-RMN și ^{13}C-RMN.

2. În baza liganzilor dați au fost sintetizați zece compuși coordinativi ai Cu(II) și Ni(II). Compoziția lor a fost confirmată prin analiza elementală la metal, analiza conductometrică și a spectrelor IR.

Referințe:

1. ILIESCU, D.C., SHOVA, S., RADULESCU, V., PAHONTU, E. ROSU, T. Synthesis, characterization, crystal structure and antioxidant activity of Ni(II) and C(II) complexes with 2-formilpyridine N(4)phenylthiosemicarbazone. In: *Polyhedron*, 2015, vol. 95, pp. 157-166.
2. BARBĂ, N., ARNĂUT, Gh., CHERCHEJA, S., STAVER, R. Sinteza 3(4)-izotiocianatobenzoaților de etil din esterii acizilor 3(4)-N,Ndimetiltioureidobenzoici. În: *Anale ştiinţifice USM*, 2001, pp.221-223.

Recomandat
Maria BÎRCĂ, dr., conf. univ.

SINTEZA *N*-CICLOHEXILTIOSEMICARBAZONEI-3-ETOXISALICILICE PRIN METODA DE: ADIȚIE, SUBSTITUȚIE ȘI CONDENSARE

Andrei CIURSIN, student,
Facultatea Chimie și Tehnologie Chimică
CZU: 547.497.1 andrei.ciursin@gmail.com,

Tiosemicarbazonele sunt derivați ai tiosemicarbazidelor obținute prin condensarea acestora cu compușii carbonilici. Ele sunt pe larg utilizate în domeniul chimiei medicale. Activitatea lor biologică ține în mare dependență de substituenții folosiți [1]. Literatura de specialitate evidențiază o serie de activități biologice, precum: antitumorale, antimalerice, antivirale, antibacteriene, antifungice, antiinflamatorii, anticonvulsante și anticancer [2].

Scopul lucrării: sinteza *N*-ciclohexiltiosemicarbazonei-3-etoxisalicile și precursorilor ei prin diferite metode.

Obiective:

1) sinteza ciclohexilizotiocinatului, ciclohexiltiosemicarbazidei, hidrazonei 3-etoxisalicilice;

2) analiza fizico-chimică a compușilor obținuți.

Noutatea/inovația științifică: sinteza *N*-ciclohexiltiosemicarbazonei-3-etoxisalicilice prin metode diferite, cu ulteriora utilizare în calitate de ligand polidentat în formarea compușilor coordinativi. Ca substituent în pozitia *N*-1 a fost ales 3-etoxisalicil aldehida, din considerente că izomerul acestuia *etilvanilina* este o substanță, puțin toxică, des utilizată ca parfum în alimentație. Ca substituent în pozitia *N*-4 a fost folosit ciclohexil. Derivatul lui, *cilamatul de sodiu*, este folosit în calitate de îndulcitor care la fel are toxicitate redusă. *N*-ciclohexiltiosemicarbazona-3-etoxisalicilică poate fi obținută prin reacția de **condensare** a ciclohexiltiosemicarbazidei cu 3-etoxisalicil aldehida prezentată în schemă (Fig.1):

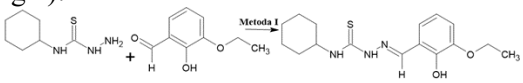

Fig. 1. Schema de sinteză a *N*-ciclohexiltiosemicarbazona-3-etoxisalicilică (H_2L)

La fel *N*-ciclohexiltiosemicarbazona-3-etoxisalicilică poate fi obținută prin **adiția** hidrazonei 3-etoxisalicilice la ciclohexilizotiocianat. Hidrazona 3-etoxisalicilică se obține prin reacția de condensare a monohidratului de hidrazină (exces) cu 3-etoxisalicil aldehida. Pentru transformările menționate, este necesar ciclohexilizotiocianatul, care poate fi obținut conform schemei din Figura 2.

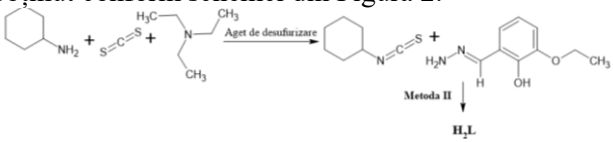

Fig. 2. Schema de sinteză a ciclohexilizotiocianatului și adiția hidrazonei cu formarea H_2L

Sinteza N-ciclohexiltiosemicarbazona-3-etoxisalicilică prin metoda **substituției** a fost folosită sinteza dintre S-metil.

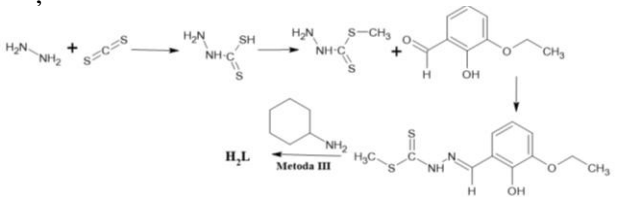

Fig. 3. Schema de sinteză a hidrazincarboditioatui de metil și condensarea acestuia cu aldehida 3-etoxisalicilică, apoi cu interacțiunea ciclohexil aminei în reacția de substituție spre formarea H_2L

Concluzii: au fost sintetizați compușii organici și precursorii N-ciclohexiltiosemicarbazonei-3-etoxisalicilice cu randamente bune (60-97%). Confirmarea purității substanțelor sintetizate a fost efectuată cu ajutorul cromatografiei în strat subțire și confirmate grupele funcționale cu FT-IR.

Referințe:

1. PAHONTU, E., et.al. Antibacterial, antifungal and *in vitro* antileukaemia activity of metal complexes with thiosemicarbazones. In: *Journal of cellular and molecular medicine*, 2015, no. 19(4), pp. 865-878.
2. MUHAMMAD, I. Synthesis, bioactivity and binding energy calculations of novel 3- ethoxysalicylaldehyde based thiosemicarbazone derivatives. In: *Bioorganic Chemistry*, 103924, July 2020.

Recomandat
Aurelian GULEA, academician, dr.hab., prof.univ.

SINTEZA ȘI STUDIUL SPECTROSCOPIC AL UNOR NOI RADICALI NITRONIL NITROXID POTENȚIAL BIOLOGIC ACTIVI

Ana UNGUREAN, studentă,
Facultatea Chimie și Tehnologie Chimică
CZU: 544.431.15:542.913 *ms.unguryan97@mail.ru*

Radicalii nitronil nitroxid (NN) sunt molecule paramagnetice (Fig.), derivați ai imizadolului, care conțin câte o grupă aminoxid și aminoxil, electronul necuplat fiind stabilizat prin conjugare electronică [1, 2]. Radicalii NN prezintă o stabilitate termică și chimică relativă, ceea ce face posibil manipularea acestora la temperatura ambiantă. Proprietățile biologice ale radicalilor NN sunt puțin studiate. Există cercetări care relevă în special proprietăți antitumorale determinate într-un anumit grad și de caracterul redox al acestor molecule [3, 4].

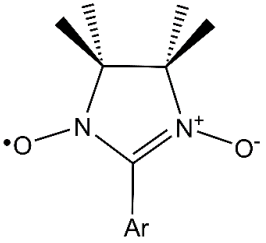

Formula generală a radicalilor nitronil nitroxid

Scopul acestei lucrări constă în sinteza și studiul spectroscopic al unor noi radicali NN derivați ai fluorenil-pirazolcarbaldehidelor. Combinarea în aceeași entitate moleculară a fragmentelor pirazol și fluorenil, biologic active [5] și a fragmentului NN, ar putea constitui o cale de acces spre molecule cu proprietăți biologice importante.

Radicalii NN au fost sintetizați în patru etape. Inițial au fost obținute fenilhidrazona și 2,4-nitrofenilhidrazona 2-acetilfluorenului, care ulterior, prin reacția *Vilsmeier-Haack*, formează fluorenil-pirazolcarbaldehidele corespunzătoare. Reactivul *Vilsmeier-Haack* a fost generat *in situ* prin reacția clorurii de fosfor (V) cu dimetilformamida.

Structurile aldehidelor și hidrazonelor au fost confirmate prin spectroscopia IR. Aldehidele se obțin cu un randament global de 60%. În urmatoarea etapă, prin condensarea fluorenil-pirazolcarbaldehidelor cu 2,3-dimetil-2,3-bis(hidroxilamino)butanul, rezultă leucoderivați, care prin oxidare eterogenă formează radicalii NN corespunzători. Structura radicalilor va fi confirmată prin spectroscopia IR și UV.

La această etapă au fost obținuți prin sinteză secvențială doi radicali NN, necitați în literatura de profil. Proprietățile biologice ale acestor radicali urmează a fi investigate.

Referinţe:

1. MING, Z., JUNLING, L., CHAO, W., LILI, W., HU, L., SHIQI, P. Synthesis and Biological Activity of Nitronyl Nitroxide Containing Peptides. In: *J. Med. Chem*., 2005, no. 48, pp. 4285-4292.
2. ZHDANOV, R. I., MURAD, F. *Answering the acute question: How to use aminoxyl (nitroxide) free radicals appropriately to regulate oxidative/nitrosative stress and as potential medicines*, 2010, том 152, кн. 4.
3. YANJUN, Zhang et al. Tert-butyl-2(4,5-dihydrogen-4,4,5,5-tetramethyl-3-O-1H-imidazole-3-cationic-1-oxyl-2-pyrrolidine-1-carboxylic ester displays novel cytotoxicity through reactive oxygen species-mediated oxidative damage in MCF-7 and MDA-MB-231 cells. In: *Chemico-Biological Interactions*, 2011, no.192, p. 287.
4. JUAN, Guo et al. Anticancer effect of tert-butyl-2(4,5-dihydrogen-4,4,5,5-tetramethyl-3-O-1Himidazole-3-cationic-1-oxyl-2)-pyrrolidine-1-carboxylic ester on human hepatoma HepG2 cell line. In: *Chemico-Biological Interactions*, 2012, no.199, pp. 38-48.
5. KARROUCHI, K. et al. Synthesis and Pharmacological Activities of Pyrazole Derivatives. In: *A Review, Molecules*, 2018, no.23, pp. 134.
6. HAIBO, W. et. al. Synthesis of a Novel Nitronyl Nitroxide Radical and Determination of its Protective Effects Against Infrasound-Induced Injury. In: *Neurochem Res*, 2015, vol. 40, pp. 1526-1536.
7. HICKS, Robin G. *Stable Radicals. Fundamentals and Applied Aspects of Odd-Electron Compounds.* Department of Chemistry, University of Victoria, Canada, 2010. 621 p.

Recomandat
Sergiu CALANCEA, dr., lector univ.
Iacob GUTU, prof. univ., Maria VAZ, prof. univ.,
Universitatea Federală de Fluminense (UFF), Rio de Janeiro, Brazilia

ПРЕДЛОЖЕНИЕ РЕЦЕПТУРЫ НООТРОПНОГО СРЕДСТВА

Алёна КОВАЛЬЧУК, студентка,
факультет химии и химической технологии
CZU: 615.214
alyonacova@mail.ru

Идея «качества жизни» овладела сегодня всем цивилизованным миром. Люди всех возрастов и социальных слоев задаются вопросом: как стать умнее, улучшить память и обучаемость, повысить концентрацию внимания и т.д. Им на помощь могут прийти такие препараты, как ноотропы, то есть препараты, увеличивающие ресурсы мозга. В чем же секрет этих лекарств?

Ноотропные препараты являются представителями средств, стимулирующих центральную нервную систему. Термин «ноотропы» был предложен в 1972 году румынским ученым Жиурджеа для изучавшейся новой группы психотропных препаратов. Специфической особенностью этих препаратов является их стимулирующее влияние на интегративные функции мозга, облегчение обучаемости, улучшение памяти. Первый препарат нашел широкое применение для лечения различных нарушений функций центральной нервной системы, в том числе заболеваний, связанных с атеросклеротическими поражениями сосудов мозга, особенно у людей пожилого и старческого возраста, при заболеваниях нервной системы, сопровождающихся снижением интеллектуально-мнестических функций, при астенических состояниях, умственной отсталости у детей и при других нервных и психических расстройствах.

На сегодняшний день ноотропные препараты являются наиболее динамично развивающейся группой лекарственных средств. Целью данной работы является предложение рецептуры нового ноотропного препарата на основе пирацетама, циннаризина и листьев гинкго билоба. Выбором именно этих веществ послужило несколько причин. Одна из них – это доказанная эффективность комбинированного действия пирацетама и циннаризина –

комбинированного ЛС с выраженным антигипоксическим, ноотропным и сосудорасширяющим эффектом. Пирацетам активирует метаболические процессы в головном мозге посредством усиления энергетического и белкового обменов, ускорения утилизации глюкозы клетками и повышения их устойчивости к гипоксии; улучшает межнейрональную передачу в ЦНС; улучшает регионарный кровоток в ишемизированной зоне. Циннаризин – селективный БМКК, снижает тонус гладкой мускулатуры артериол, обладает сосудорасширяющим эффектом (особенно в отношении сосудов головного мозга, усиливая антигипоксическое действие пирацетама), не оказывая существенного влияния на АД [1]. Данная комбинация усиливает эффекты ноотропных, гипотензивных ЛС, средств, угнетающих ЦНС, в которые входит активный компонент гинкго билоба. Существуют также исследования по оценке комбинированного применения циннаризина с экстрактом гинкго при различных видах гипоксии и установлено, что комбинация «циннаризин-гинкго» проявляет антигипоксическое действие при циркуляторной, гипобарической, гиперкапнической, гистотоксической гипоксии. При моделировании гиперкапнической гипоксии совместное введение циннаризина с экстрактом гинкго билоба способствует повышению противогипоксической активности данного БКК [2]. Комбинация пирацетам и гинкго билоба также была исследована в 2014 г. в эксперименте из трех групп, где наивысшие результаты показало применение комбинированной терапии, нежели при монопримененении средств [3].

До настоящего времени не было зарегистрировано ни одного случая передозировки пирацетама и гинкго билоба, оба препарата обладают хорошей переносимостью. При дальнейших клинических исследованиях препарат может выйти на рынок как «мягкое» ноотропное средство с минимальными негативными эффектами для организма человека, которое поможет многим людям, особенно студентам, ведущим активную мозговую деятельность, и пожилым людям, дабы максимально долго оставаться в здравом уме.

Литература:

1. *Пирацетам + Циннаризин (Piracetam + Cinnarizine).* Энциклопедия

лекарств и товаров аптечного ассортимента. Информация для медицинских специалистов, © 2020 [Дата обращения 03.12.20]. Доступно: https://www.rlsnet.ru/mnn_index_id_4453.htm

2. ОНББЫШ, Татьяна. Исследование целесообразности совместного применения нейропротекторов с экстрактом гинкго билоба. *disserCat – электронная библиотека диссертаций.* © 2006 [citat 06.12.2020]. Доступно: https://www.dissercat.com/content/issledovanie-tselesoobraznosti-sovmestnogo-primeneniya-neiroprotektorov-s-ekstraktom-ginkgo-
3. ALKURAISHY, Hayder M ., ALGAREEB, Ali I., ALBUHADILLY, Ali K., ALMGOTER, Basim M. Modulation Effects of Piracetam and Ginkgo Biloba on the Cognitive and Working Memory Functions: Psychometric Study. In: *Journal of Neurology & Neurophysiology*, 2014, vol. 5, nr.5, ISSN:2155-9562 JNN [Дата обращения 21.02.2021]. Доступно: https://www.iomcworld.org/open-access/modulation-effects-of-piracetam-and-ginkgo-biloba-on-the-cognitive-and-working-memory-functions-psychometric-study-2155-9562-5-1000234.pdf

Recomandat
Maria CULEA, lector univ.

ПОЛУЧЕНИЕ БЕЛКОВЫХ ГИДРОЛИЗАТОВ ИЗ КЕРАТИНСОДЕРЖАЩЕГО СЫРЬЯ

Маргарита ЕНИ, Анастасия БАЛЦАТУ, студентки,
факультет химии и химической технологии
CZU: 637.6:66.093 + 577.152.3 akorablina090516@gmail.com

Утилизация отходов сельскохозяйственной отрасли, содержащих кератин, решает экологическую проблему (переработка отходов способствует уменьшению загрязнения окружающей среды), что экономически выгодно (Республика Молдова может стать обладателем ценного и дешевого сырья для собственного косметического производства, а также поставщиком сырья), и способствует более интенсивному развитию промышленности.

Молекулы кератина достаточно большого размера, из-за этого им сложно проникать в волосы и кожу, поэтому в косметику добавляют кератин в гидролизованном виде (белковый гидролизат – это частично расщепленный белок).

На данный момент существуют три метода получения белковых гидролизатов: щелочной, кислотный, ферментативный. Самыми эффективными методами являются ферментативный и щелочной за счёт их щадящих условий. Кислотный гидролиз мало распространен из-за более глубокой степени расщепления полученного гидролизата, что негативно влияет на качество продукта [1, 2].

Целью данного исследования является утилизация отходов, содержащих кератин, для получения косметического сырья – белковых гидролизатов.

Для выявления оптимальных условий проведения гидролиза была проведена серия экспериментов щелочного гидролиза: концентрация щелочи (KOH/NaOH) – 3, 5 и 7%; температура – $90 \div 95^0$C, время процесса – 12 часов; степень измельчения перопухового сырья – 0,5÷2,0 см. Для качественной оценки процесса использовалась биуретовая проба, которая образует фиолетовый комплекс с белковыми гидролизатами. По интенсивности окраски растворов определяется степень гидролиза.

Известно, что в молекуле кератина содержится большое количество аминокислоты – цистеина, который переходит и в состав белкового гидролизата. Из библиографических источников было выявлено, что цистеин не образует комплекс с сульфатом меди в щелочной среде, и, следовательно, биуретовую реакцию невозможно применять для количественного определения цистеина. Поэтому была изучена возможность использования другого метода – нингидриновой реакции. Соединения, вступающие в реакцию с нингидрином, окрашиваются в фиолетовый цвет и дают максимум поглощения в интервале 565-575 нм [3].

На основе глютаминовой кислоты была изучена возможность использования данной реакции для определения аминокислот (Рис. 1, 2).

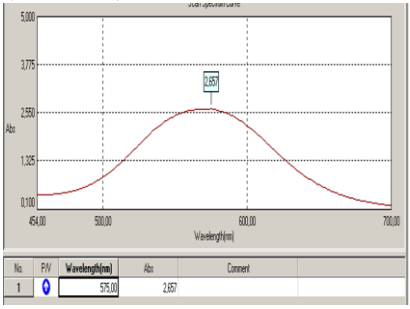

Рис. 1. Спектр UV-VIS продукта взаимодействия нингидрина (2%) и глютаминовой кислоты. $C_{кислоты}$ = 0,01 г/мл

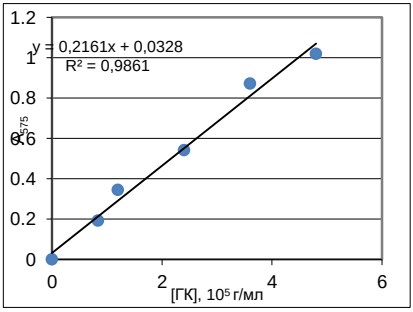

Рис .2. Калибровочный график по стандартному раствору глютаминовой кислоты. $C_{кислоты}$ = (0,84-4,80) $\cdot 10^{-5}$ г/мл

l = 1 см, спектрофотометр T70 UV-VIS

В ходе проведения исследования были установлены оптимальные условия проведения гидролиза; размер сырья для гетерогенного процесса – 0,5 см; концентрация щелочи – 5%. Выявлено, что нингидрин с аминокислотами образует окрашенное соединение, которое дает максимум поглощения ~570 нм. Предлагается альтернатива методу биуретовой пробы – метод нингидриновой реакции.

Литература:

1. МАКСИМЮК, Н.Н., МАРЬЯНОВСКАЯ, Ю.В. О преимуществах ферментативного способа получения белковых гидролизатов. В: *Современные проблемы науки и образования*, 2009, № 1, сс. 34-35.
2. БОРТНИКОВ, С.В., ГОРЕНКОВА, Г.А. Получение растворимой модификации кератина из белоксодержащих отходов животновод-тсва. В: *Успехи современного естествознания,* 2018, № 4, сс. 17-22.
3. СИМОНЯН, А.В., САЛАМАТОВ, А.А., ПОКРОВСКАЯ, Ю.С., АВАНЕСЯН, А.А. *Использование нингидриновой реакции для количественного определения α-аминокислот в различных объектах: Методические рекомендации.* Волгоград: ВолгГМУ, 2007. 106 с.

Recomandat
Elena BUNDUCHI, dr., conf. univ.

FIZICĂ ȘI INGINERIE

CREAREA UNUI UTILAJ COMPACT ȘI AUTONOM DE GRAVARE, BAZAT PE UN MODUL DE LASER

Cristin BURDUJA, student,
Facultatea Fizică și Inginerie
CZU: 681.94:621.375.826.004 cristin.burduja@gmail.com

Actualitatea cercetării. Oare nu acum este cel mai potrivit moment pentru dezvoltarea celor mai interesante proiecte? De obicei, cele mai bizare idei sunt și cele mai reușite. Iar acum suntem în perioada când tehnologiile își iau amploarea maximă, puține domenii ale vieții cotidiene sunt private de mâna fermă a tehnologiilor. Astfel proiectul dat va avea ca scop popularizarea unei noi idei de tehnologie menirea acestuia fiind îmbunătățirea calității vieții.

Noutatea/inovaţia ştiinţifică. Pentru prima dată este abordată ideea de aparat de gravat și pe viitor *extruder* pentru utilizarea frecventă. Anterior, posibilitatea de a grava era legată doar de domeniul unor persoane specializate în acest domeniu. În cazul în care acest dispozitiv va avea succes pe piață, ideea de gravat sau extrudat pe diverse suprafețe poate fi la fel de accesibilă ca și acum imprimantele sau Xerox-urile.

Scop, obiective şi metode. Scopul este de a construi un aparat compact, ieftin și ușor în exploatare. Un mare imbold spre reușita acestei idei impune piața telefoanelor mobile, care în ultimii ani se dezvoltă foarte activ. Totodată observăm că telefonul este îmbrăcat în husă, obiect destul de important, care, la rândul său, este personalizat și, nu în ultimul rând, cu diferite gravuri.

Abordarea teoretică. Aparatul are la bază un modul bazat pe tehnologia utilizării laserului. În proiectul dat se folosește un modul de laser cu posibilitatea de a fixa lentila, la baza căreia este o diodă generatoare cu puterea de 200-250 mWt. Lungimea de undă a razei este de 650 nM, de culoare roșie. Astfel, acest modul lucrează de la sursă de curent 3-5V și consumă circa 350 mA.

Forma razei este punctiformă, iar insuși modulul are dimensiunea 12 x 44 mm. Acest laser este destul de puternic pentru utilizarea în

scopuri industriale, iar în momentul când se lucrează cu el este recomandat să fie purtați ochelari de protecție.

Este condus de platforma Arduino Uno – o placă de microcontroler bazată pe ATmega328P. Are 14 pini de intrare și de ieșire, 6 intrări analogice, un rezonator ceramic de 16 MHz, o conexiune USB, o mufă de alimentare și un buton de resetare. Arduino este ajustat de un shield special pentru drivere pas cu pas, în cazul nostru sunt 8825.

Acest schield ajustează platforma cu niște drivere pentru motoare pas cu pas și permite montarea driverelor practic deodată în Arduino, de asemenea permite conectarea sursei de curent adăugător de la 12 la 36 v.

Motoarele pas cu pas, în cazul dat, vom folosi niște motoare practic scoase din DVD modulul calculatorului de masă, acest motor consumă circa 1A, iar puterea sa trebuie să fie de ajuns pentru scopurile noastre.

O rotație a motorului este egală cu 3 mm, acesta se va folosi în continuare pentru calcule.

Tranzistorul irf 520, este un MOSFET tranzistor cu npn canal, acest tranzistor va primi semnalul de la Arduino și va regla lucrul laserului.

Tensiunea maximă este de 100 v-100 B; rezistenta canalului deschis – 0,27 Ohм; Iar intensitatea maximă la temperatura de 250 100 grade Celsius este de 9,2A.

Abordarea practică. La moment, proiectul se află în proces de calcul și calibrare, setarea sketch-ului și testare. Următoarea etapă este adăugarea minicalculatorului rapsberryPi cu elementul de control de bază un ecran cu senzor. Acesta în perspectivă este un dispozitiv complet și autonom, în care userul trebuie să introducă stickul cu imaginea de gravat dorită sau să o descarce de pe internet.

Astfel, laserul poate fi folosit pentru gravura suvenirelor, metalelor, design mobilier, curăţarea suprafetelor uzate, oxidate.

Concluzii și recomandări. Avantajele proiectului propus constau în: potential mare cu investitii mici și ușor de utilizat. La fel, prețul mic de producere îi conferă accesibilitate pentru utilizarea frecventă. Accesibilitatea produsului creează noi orizonturi în exprimarea individualității fiecărei persoane. Astfel, utilizatorul poate să folosească pentru scopuri personale aparatul de gravat sau chiar poate

fi folosit ca o sursă de venit aditională, de asemenea majoritatea service-urilor de reparaţie a tehnicii, și nu doar, poate adăuga încă un serviciu util şi profitabil care garantat va atrage noi clienți.

Recomandat
Veaceslav SPRINCEAN, asist. univ.

SISTEM DE MONITORIZARE ȘI DIRIJARE A TEMPERATURII ÎN BAZA CONTROLORULUI PID

Oleg BARBOS, student,
Facultatea Fizică și Inginerie
CZU: 681.515.8'36 oleg.bbc@mail.ru

Conceptul de PID controller rămâne și până în prezent una dintre cele mai răspândite metode de control al diferi'ilor parametri în sistemele automate. Astfel controlorul PID se folosește peste tot, unde este nevoie de controlul automat al diferitelor procese, cum ar fi: controlul vitezei, controlul temperaturii în frigidere, incubatoare, sobe termice, 3D printere etc. În lucrare este realizat un sistem de control al temperaturii unui sistem (închis/deschis), având aplicații largi, cu utilizarea termocuplului în calitate de senzor de temperatură și a componentelor Arduino pentru controlul procesului de stabilizare a temperaturii.

Controlorul PID este compus din trei componente: componenta proporțională (P); componenta integrală (I); componenta derivată (D) [1]. Semnalul de ieșire reprezintă sumă tuturor componentelor, fiecare din ele având un coeficient propriu. Această sum[, după calcul, devine semnal de comandă ce se transmite dispozitivului de control:

$$out = P*kP + I*kI + D*kD \qquad (1)$$

Componenta **P** reprezintă diferența dintre valoarea actuală de pe senzor (input) și punctul de referință (*setpoint*) – eroare de control ce arată cât de departe este parametrul sistemului de punctul de referință:

$$P = setpoint - input \qquad (2)$$

Componenta **I** reprezintă suma tuturor erorilor înmulțită la perioada de discretizare (dt) a sistemului:

$$I = I + (setpoint - input)*dt \qquad (3)$$

Componenta **D** reprezintă diferența dintre eroarea prezentă (err) și cea anterioară (prev_err) împărtită la timpul dintre calcule. Aceasta reacționează la schimbările semnalului de pe senzor ce permite compensarea zgomotului în sistem și micșorarea oscilațiilor:

$$err = setpoint - input$$

$$D = (err - prev_err)/dt \qquad (4)$$
$$prev_err = err$$

Componentele folosite în realizarea proiectului sunt placa Arduino Uno – microcontrolor open-source bazat pe microcipul ATmega328P [2]. Placa este echipată cu seturi de pini de intrare/ieșire (I/O) digitale și analogice care pot fi cuplate cu diferite plăci de expansiune și alte circuite. Componenta ce transformă semnalul de la termocuplu și îl transmite placii Arduino este de tip MAX6675 [3] cu următoarele specificații de bază:

- tensiunea de alimentare 3,0-5,5V;
- compatibil numai cu termocuplu de tip K;
- intervalul de temperatură de măsurare 0-1024°C;
- rezoluție de 12 biti (0,5°C).

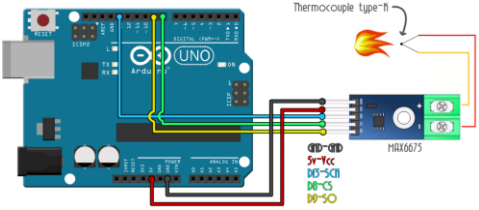

Fig.1. Schema de conexiune pentru Max6675

Conectarea și deconectarea sursei de încălzire se realizează prin intermediul unui releu fără contact mecanic – Solid State Relay (SSR) [4] (comutatorul fiind un simistor).

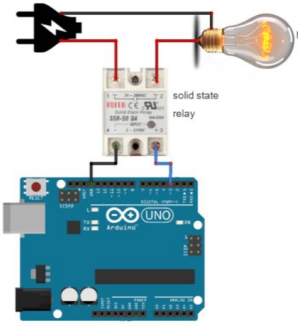

Fig.2. Schema de conexiune pentru Solid State Relay

Afișarea datelor are loc prin intermediul display-ului (LCD) [5] în format 16x2 simboluri, alimentarea fiind de 5V.

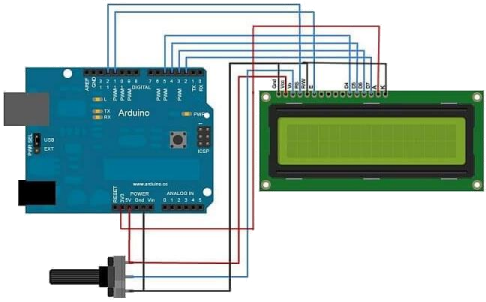

Fig.3. Schema de conexiune a display-ului LCD

Controlul SSR-ului este efectuat cu ajutorul modulației în impulsuri (PWM) [6]. Efectul de trecere prin zero este prezentat în Fig.4.

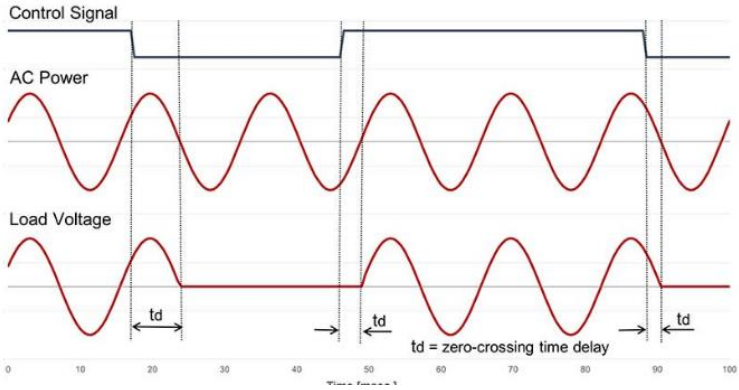

Fig.4. Semnalul de control în funcție de efectul trecerii prin zero

Pentru curentul alternativ de 50 Hz, întârzierea maximă este de o semiperioadă sau 10 ms. Luând în consideratie că PWM-ul are ciclul de funcționare în intervalul 0-255, un singur bit de rezoluție la 10 ms aplică o perioadă completă de comutare de 256*10ms = 2,56 sec.

Deoarece ceasul procesorului **ATmega328P** lucrează pe frecvența 16 MHz și divizorul maximal TIMER2 este 1024, frecvența minimă

de comutare este ~30 Hz producând patru niveluri de control al rezoluției. În program frecvența de ~30 Hz este setată pentru pinii 3 și 11 cu ajutorul comenzii:

TCCR2B = TCCR2B & B11111000 | B00000111;

Executarea practică a controlorului PID pentru dirijarea temperaturii a demonstrat funcționalitatea proiectului (Fig.5). Performanța microcontrolerului ATmega328P oferă atât eșantionare rapidă (4 Hz), cât și comutare PWM SSR pe cinci biți. Termocuplul cu un domeniu larg de temperatură (0-1024°C) permite utilizarea proiectului la o varietate de aplicații practice, cum ar fi cuptor de lipit SMD, stație de sudat IR, precum și automatizarea diferitelor procese tehnologice.

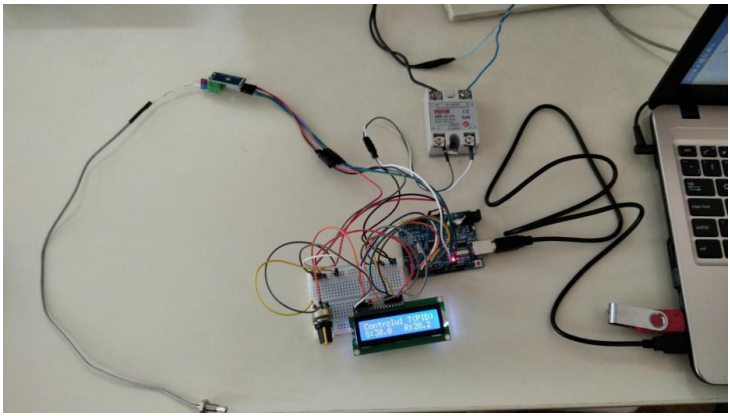

Fig.5. Imaginea controlorului PID pentru dirijarea temperaturii în baza Atmega328P

Referinţe:

1. https://alexgyver.ru/lessons/pid/
2. https://datasheetspdf.com/datasheet/search.php?sWord=atmega328
3. https://cdn-shop.adafruit.com/datasheets/MAX6675.pdf
4. https://cdn.sparkfun.com/datasheets/Components/General/SSR40DA.pdf
5. https://www.arduino.cc/documents/datasheets/LCDscreen.PDF
6. https://www.analogictips.com/pulse-width-modulation-pwm/

Recomandat
Igor NAROLSCHI, lector univ.
Sergiu VATAVU, dr., conf. univ.

VIZUALIZAREA ȘI STOCAREA REAL-TIME A PARAMETRILOR DISPOZITIVELOR SEMICONDUCTOARE

Dan SPÎNU, student,
Facultatea Fizică și Inginerie
CZU: 621.382 danuds98@gmail.com

Dependența curent-tensiune este una din principalele caracteristici ale convertorului fotoelectric în baza celulelor solare semiconductoare (formate din joncțiuni p-n), caracterizând performanța acestuia în diferite condiții de mediu (de iradiere și de temperatură). Monitorizarea permanentă, în timp real (dependențele I-U), permite descrierea performanțelor de ieșire a convertorului fotovoltaic.

Parametrii electrici ai unui convertor fotovoltaic, ce include mai multe celule solare (panou fotovoltaic), sunt curentul de scurtcircuit (I_{sc}), tensiunea de circuit deschis (V_{oc}), curentul maxim de funcționare (I_{mp}) și tensiunea maximă de funcționare (V_{mp}) [1]. Acești parametri rezultă direct din analiza dependenței I-U (Fig.1).

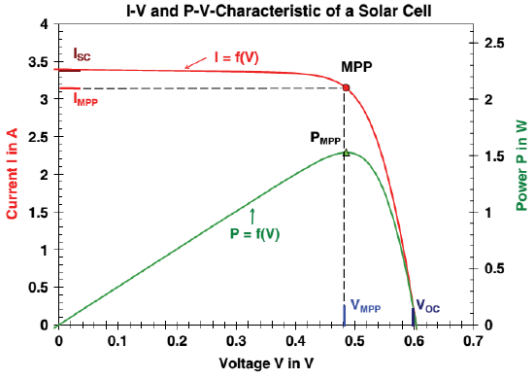

Fig.1. Dependența curent-tensiune și putere-tensiune pentru convertorul fotovoltaic

În proiect este elaborat un sistem de măsurare și prezentare a dependenței I-U (real-time) bazat pe placa Arduino (MCU

Atmega328P) [2]. Măsurarea caracteristicii de ieșire a I-U a unui panou fotovoltaic necesită folosirea unei sarcini rezistive. Determinarea valorilor maxime ale puterii, curentului de scurtcircuit, tensiunii de circuit deschis se efectuează utilizând un rezistor digital variabil. Modificând prin program rezistența de sarcină cu ajutorul microcontrolorului (MCU), pe LCD se va afișa valoarea maximă a puterii, curentului de scurtcircuit și tensiunii de circuit deschis. Un mod de lucru mai complex poate fi realizat, prin adăugarea senzorului de temperatură și iradiere, MCU calculând puterea produsă de panoul solar în timp real.

Elaborarea sistemului dat a fost posibilă prin utilizarea: plăcii Arduino nano cu Extension Shield, LCD display dotat cu Keypad Shield [3], senzor de curent ACS712, modul pentru citirea cardului SD și divizor de tensiune, și un rezistor digital variabil.

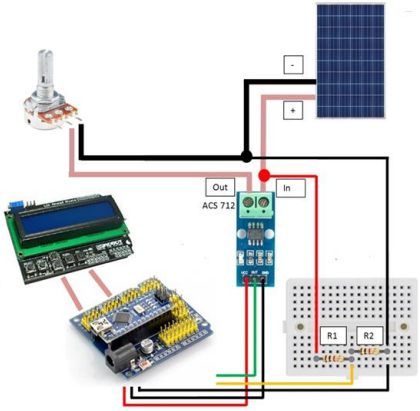

Fig.2. Schema de conexiune a componentelor pentru sistemul de măsurare în timp-real a parametrilor convertorului fotovoltaic

MCU are capacitatea de a măsura tensiunea continuă (prin divizor de tensiune) și curentul continuu (prin modulul ACS712) folosind pinii de intrare analogici [4]. Ieșirea divizorului de tensiune este cuplată la convertorul analog-digital (ADC) al microcontrolorului Arduino. ADC oferă o valoare digitală (V_{out1}) care variază între 0 și 1023. Astfel, rezoluția analogică a tensiunii pentru divizorul de tensiune este de

0,00489 V (5 V/1023), iar tensiunea minimă de intrare detectată de acest divizor este de 0,02445 V. Tensiunea de ieșire a panoului fotovoltaic poate fi obținută din (1):

$$V = \frac{R_1+R_2}{R_1} \times V_{out1} \times \frac{5}{1023} \qquad (1)$$

Modulul ACS712 este un circuit integrat (IC) cu senzor de curent liniar bazat pe efect Hall și un conductor de curent cu rezistență redusă [4]. Arduino nano are 6 pini de intrare analogici (A0-A5) încât se utilizează câte un pin separat pentru fiecare măsurare. Adăugând Datalogger Shield [5, 6], ce constă dintr-un modul Real Time Clock [6] și un reader de SD-card [7], datele se stochează în timp real pentru dependența I-U. Pinii analogici A4 și A5 sunt utilizați pentru comunicarea I2 C pentru modulul Real Time Clock din Datalogger Shield. Circuitul asamblat (Fig.2) permite determinarea tensiunii circuitului deschis (Voc), curentului de scurtcircuit (I_{sc}) și puterii maxime de (P_{mp}), precum și stocarea acestora pe card SD [7]. Un exemplu de funcționalitate a schemei este prezentat în Fig.3., fiind cercetat un modul fotovoltaic din Si – stocarea datelor și prelucrarea grafică a lor. Dependențele obținute corespund celor obținute prin alte metode. Schema elaborată are perspective de dezvoltare, lărgind posibilitățile de măsurare simultană și a altor parametri.

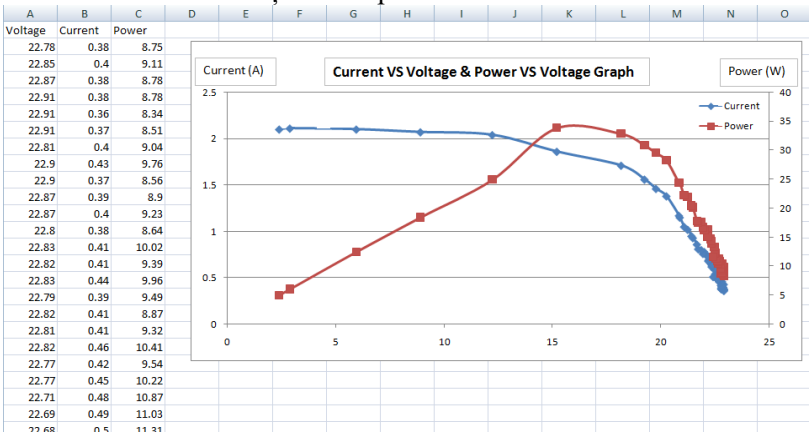

Voltage	Current	Power
22.78	0.38	8.75
22.85	0.4	9.11
22.87	0.38	8.78
22.91	0.38	8.78
22.91	0.36	8.34
22.91	0.37	8.51
22.81	0.4	9.04
22.9	0.43	9.76
22.9	0.37	8.56
22.87	0.39	8.9
22.87	0.4	9.23
22.8	0.38	8.64
22.83	0.41	10.02
22.82	0.41	9.39
22.83	0.44	9.96
22.79	0.39	9.49
22.82	0.41	8.87
22.81	0.41	9.32
22.82	0.46	10.41
22.77	0.42	9.54
22.77	0.45	10.22
22.71	0.48	10.87
22.69	0.49	11.03

Fig.3. Prelucrarea datelor experimentale stocate (SD-card) ale convertorului fotovoltaic

Referinţe:

1. http://free-energy-monitor.com/index.php/energy/fotovoltaice
2. https://datasheetspdf.com/datasheet/search.php?sWord=atmega328
3. https://www.arduino.cc/documents/datasheets/LCDscreen.PDF
4. https://datasheetspdf.com/pdf/570845/AllegroMicroSystems/ACS712/1
5. FUENTES, M., VIVAR, M., BURGOS, J., AGUILERA, J., VACAS, J. Design of an accurate, low-cost autonomous data logger for PV system monitoring using Arduino that complies with IEC standards. In: *Solar Energy Materials and Solar Cells*, 2014, no. 130, pp. 529-543.
6. https://playground.arduino.cc/Main/DS1302/
7. https://randomnerdtutorials.com/guide-to-sd-card-module-with-arduino/

Recomandat
Igor NAROLSCHI, lector univ.
Sergiu VATAVU, dr., conf. univ.

РАЗРАБОТКА САЙТОВ FRONT-END С НУЛЯ

Анастасия САМАРЦЕВА, студентка,
факультет физики и инжинерии
CZU: 004.738.5 + 004.4 samartevan28@gmail.com

Была предпринята попытка проанализировать, насколько сложным является процесс создания веб-приложения. В качестве объекта исследования выбрано создание веб-сайта для курсов английского языка.

Актуальность создания сайта состоит также в том, что если вы хотите донести информацию максимально быстро до огромного количества людей, то лучше, чем с помощью собственного сайта, сделать это не получится никак. Веб-ресурс позволяет представить информацию о компании и ее товарах или услугах сжато и одновременно полноценно. Сайт может сообщать также о новостях фирмы, об изменениях в прайсе или режиме работы, содержать отзывы благодарных клиентов.

Цели и задачи данной работы – это создание и тестирование веб-сайта. Важен и разработчик, выполняющий работу, он должен обладать знаниями, которые помогают в разработке веб-приложений. В наше время люди совершают покупки онлайн, оплачивают картой, и чтобы потребители могли пользоваться онлайн услугами, им нужны специалисты, которые будут разрабатывать веб-приложения.

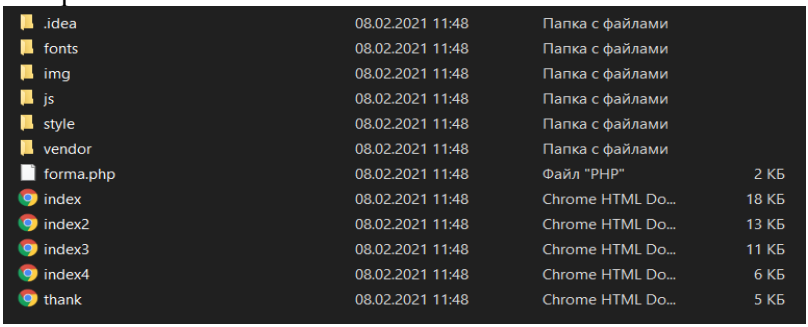

.idea	08.02.2021 11:48	Папка с файлами	
fonts	08.02.2021 11:48	Папка с файлами	
img	08.02.2021 11:48	Папка с файлами	
js	08.02.2021 11:48	Папка с файлами	
style	08.02.2021 11:48	Папка с файлами	
vendor	08.02.2021 11:48	Папка с файлами	
forma.php	08.02.2021 11:48	Файл "PHP"	2 КБ
index	08.02.2021 11:48	Chrome HTML Do...	18 КБ
index2	08.02.2021 11:48	Chrome HTML Do...	13 КБ
index3	08.02.2021 11:48	Chrome HTML Do...	11 КБ
index4	08.02.2021 11:48	Chrome HTML Do...	6 КБ
thank	08.02.2021 11:48	Chrome HTML Do...	5 КБ

Рис 1. Папка с файлами веб-сайта

Самым сложным в нашем исследовании было создание back-end части (отправка заявок на курсы). Структура папок и файлов созданного проекта приведена на Рис. 1.

Созданный веб-сайт состоит из нескольких веб-страниц. Каждая веб-страница имеет следующую структуру: шапка сайта, основной раздел, футер (подвал) веб-сайта. Скриншоты шапки и футера созданного веб-сайта представлены на рисунках 2 и 3, соответственно.

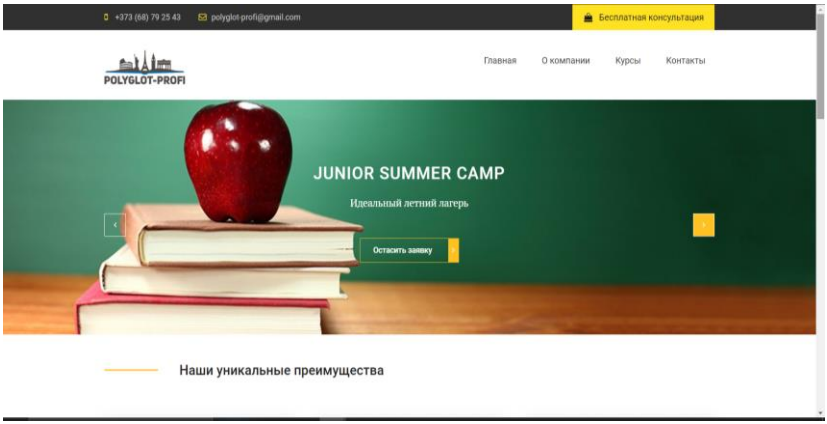

Рис 2. Скриншот шапки веб-сайта

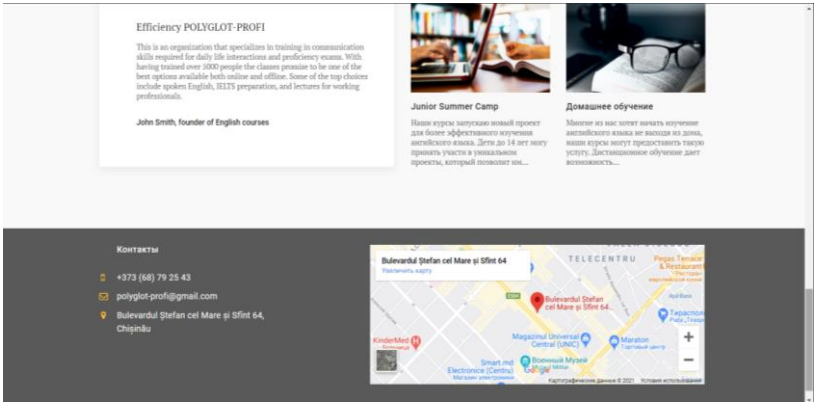

Рис 3. Скриншот футера веб-сайта

HTML-код веб-страницы помещается внутрь контейнера </HTML>. Заголовок Web-страницы заключается в контейнер </HEAD>. Название Web-страницы содержится в контейнере </TITLE>. Основное содержание страницы помещается в контейнер </BODY>. Помимо языка гиперссылок мы использовали CSS – используется создателями веб-страниц для задания цветов, шрифтов, стилей, расположения отдельных блоков и других аспектов представления внешнего вида веб-страниц. Наиболее часто используемыми атрибутами являются line-height, padding, font-size и т.д.

Исследование показало, что на создание веб-сайта уходит от 2 недель до пары месяцев. Если уделять работе по 6 часов в день, то можно завершить проект за 2 недели, если же меньше, то создание сайта затянется от месяца до 2-х.

Рекомендовано
Вадим СИРКЕЛИ, докт., конф. унив.

ANALIZA STRATURILOR SUBŢIRI SEMICONDUCTOARE UTILIZÂND METODA GI-XRD

Gheorghe GHILEŢCHII, student,
Facultatea Fizică şi Inginerie
CZU:539.25+621.386 ghiletchi.giku@gmail.com

Studierea straturilor subţiri prin intermediul difracţiei razelor X sub unghiuri de incidenţă mici (GI-XRD) permite analiza de fază calitativă şi cantitativă, fiind posibil a determina parametrii reţelei cristaline şi stresului rezidual. În lucrare a fost studiată aplicabilitatea practică a metodei utilizând structuri cu straturi subţiri CdS/ZnO:Al/sticlă şi difractometrul de raze X în configuraţia GI-XRD (Fig.1) [1].

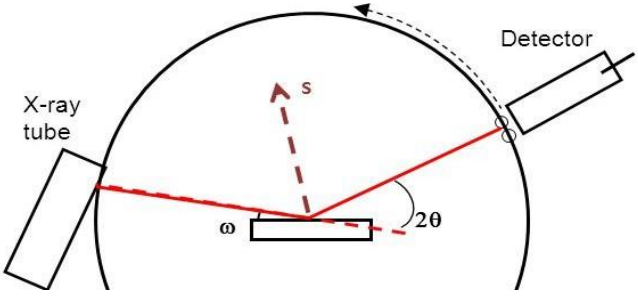

Fig.1. Schema de cercetare a difracţiei GI-XRD Empyrean (Malvern PANalytical [1])

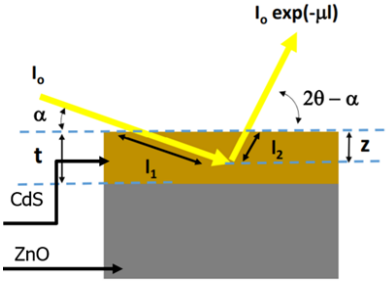

Fig.2. Proba peliculară în secţiune transversală

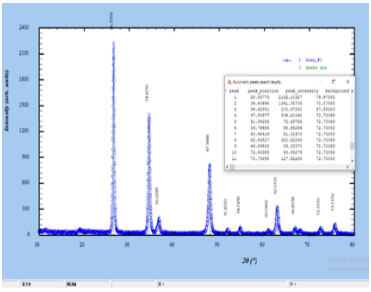

Fig.3. Tabloul de difracţie pentru ω=0,5°

În configurația GI-XRD tubul de raze X, împreună cu „optica incidentă”, se fixează sub unghiul ω față de planul probei, iar „optica difractată” anexată la detector se mișcă cu viteza de 2θ/s în același plan cu proba și optica incidentă. Sursă de raze X este tubul Roentgen cu anodul de Cu (1,54187 Å). La interacțiunea razelor X cu proba analizată (Fig.2) obținem un tablou de difracție (Fig.3).

Distribuția intensității maximelor fiind în conformitate cu expresia Wulff-Bragg [2]:

$$2d_{hkl}\sin\theta = n\lambda, \qquad (1)$$

unde d_{hkl} este distanța dintre planurile familiei *h k l*; θ – unghiul la care s-a înregistrat maximul; λ – lungimea de undă a razelor X.

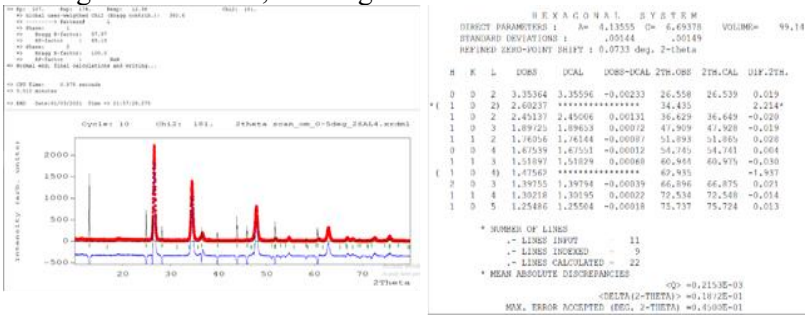

Fig.4. Rezultatul refinement-ului efectuat: curba experimentală – roșu punctat; curba teoretică – negru continuu; diferența lor – (în partea de jos) albastru și parametrii rețelei cristaline obținute

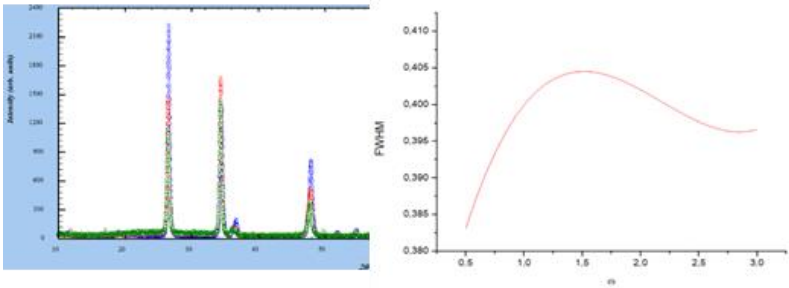

Fig.5. Tabloul de difracție la: 1 – ω=0,5° (albastru); 2 – ω=2° (roșu); 3 – ω=3° (verde) și dependența de ω a FWHM pentru maximul 2θ=26,55° (inset)

Din Fig.4 se observă că, mărind unghiul de incidență, se obțin informații de la adâncimi mai mari ale probei. Pentru analiza difractogramei a fost utilizat setul de programe Fullprof Suite [3] ce conține programele Winplot și Dicvol. Dicvol-ul folosește metoda dihotomiei [4, 5] pentru determinarea parametrilor rețelei cristaline. Pentru aceasta au fost efectuate următoarele etape:

1) s-a calculat d_{hkl} pentru peak-uri;

2) cu expresia (2) [4] prin metoda dihotomiei cu ajutorul programului Dicvol s-au determinat *h, k, l* și parametrii rețelei cristaline;

$$Q_I = f(a,b,c,\alpha,\beta,\gamma,h,k,l) = (d_i^*)^2 = h^2a^{*2} + k^2b^{*2} + l^2c^{*2} + hka^*b^*\cos\alpha + klb^*c^*\cos\beta + hla^*c^*\cos\gamma = \frac{1}{d_{hkl}^2} \qquad (2)$$

3) Esența metodei Rietveld Refiment utilizată ulterior constă în găsirea minimului funcției Φ (3) din condiția (4) și fitting-ul difractogramei cu funcția Pseudo-Voight.

$$\Phi = \sum_{i=1}^{n} w_i (Y_i^{obs} - Y_i^{calc})^2 = \sum_{i=1}^{n} w_i (Y_i^{obs} - (b_i + k\sum_{j=1}^{m} I_J\, y_j(x_j)))^2 \qquad (3)$$

$$Y_i^{obs} = kY_i^{calc} \qquad (4)$$

unde: Y_i^{obs}– intensitatea observată în punctul *i* pe difractograma $w_i = (Y_i^{obs})^{-1}$; b_i – valoarea intensității backgraund-ului; I_J– intensitatea integrată a maximului *j*; $y_j(x_j)$ – funcția de fitting Pseudo-Voight (pV) (5)

$$pV = I_j\eta G(x,H) + (1-\eta)L(x,H) \qquad (5)$$

unde: $G(x,H) = \frac{1}{\sigma\sqrt{2\pi}} e^{\frac{-(x-x_0)^2}{2\sigma^2}}$; $L(x,H) = \frac{1}{\pi}\frac{H}{2}\frac{1}{(x-x_0)+(H/2)^2}$;

H – FWHM; x_0 – poziția maximului; $\sigma = \frac{H}{2\sqrt{2\ln 2}}$

Concluzii. Utilizând difractometrul cu anodul tubului Roentgen din Cu în configurația GI-XRD și setul de programe FullProf, a fost stabilit că stratul suprastrat depus este CdS cu următorii parametri a rețelei cristaline: a = 4,1356 Å; b = 4,1356 Å; c = 6,6937 Å; α = 90°; β = 90°;

ϒ = 120°, care aparține grupului spațial P6/mmm din singonia hexagonală. Pornind de la rezultatele obținute, a fost confirmată prezența stresului rezidual în structură.

Referințe:

1. Difractometrul Empyrean (MalvernPANalytical) https://www.malvern-panalytical.com/en
2. PECHARSKY, V., ZAVALI, J. P. *Fundamentals of Powder Diffraction and Structural Characterization of Materials*. Second Edition. Springer, 2009, 741p.
3. https://www.ill.eu/sites/fullprof/php/downloads.html
4. LOUËR, D., BOULTIF, A. *Powder pattern indexing and the dichotomy algorithm*. Z. Kristallogr. Suppl. 2007, 26, pp. 191-196.
5. *International tables for crystallography*. Volume C: *Mathematical, physical and chemical tables*, 2006, 1020 p.

Recomandat
Sergiu VATAVU dr., conf. univ.

MATEMATICĂ ȘI INFORMATICĂ

AUTOMATION TESTING

Ecaterina HILEA, studentă,
Facultatea Matematică și Informatică
CZU: 004.415.53 ecaterinah@mail.ru

Testarea automatizată a software-ului este un proces de verificare a acestuia care include astfel de pași, precum pornirea, inițializarea, executarea, analiza și ieșirea rezultatului, și efectuarea acestora automat prin instrumente specializate.

Testarea automată este similară testării funcționale manuale, dar este realizată de program în conformitate cu scriptul (script) dat, și nu de o persoană.

În prezent, automatizarea procesului de testare de rutină devine din ce în ce mai populară. Principalul obiectiv al automatizării este de a optimiza timpul și resursele umane petrecute în testare. Cu toate acestea, nu ar trebui să setați sarcina de a automatiza toate testele posibile. Utilizarea testării automate poate fi eficientă doar în unele cazuri. Prin urmare, ar trebui să alegeți cu atenție domeniul de aplicare al automatizării pentru a obține cât mai mult din testarea produselor software.

Automatizarea proceselor de testare este, de obicei, prezentată ca o piramidă obișnuită, și anume: bază – această unitate de testare implică verificarea unor piese sau module individuale ale unui produs. Testarea integrării este mai mare – la acest nivel, diverse părți ale produsului sau modulelor sunt combinate în grupuri mari sau combinate într-unul singur. Testarea acceptării este, de asemenea, o ordine de mărime mai mare, ceea ce poate arăta caracterul adecvat al produsului pentru utilizare. Urmează interfața utilizator, care poate fi realizată atât manual cât și automat.

Ce trebuie și ce nu trebuie de automatizat

Testele care ar trebui automatizate:

Căi critice pentru afaceri – caracteristicile sau fluxurile de utilizatori care, dacă nu reușesc, provoacă un prejudiciu considerabil pentru întreprindere.

Testele care trebuie executate împotriva fiecărei versiuni/lansări ale aplicației, cum ar fi testul de fum, testul de sănătate și testul de regresie.

Testele care trebuie să fie executate împotriva mai multor configurații – diferite combinații de sistem de operare și browser.

Testele care execută același flux de lucru, dar folosesc date diferite în intrările sale pentru fiecare test, de ex. pe bază de date.

Testele care implică introducerea unor volume mari de date, cum ar fi completarea formularelor foarte lungi.

Testele care necesită mult timp pentru a face performanțe și ar putea fi necesar să fie efectuate în timpul pauzelor sau peste noapte.

Teste în timpul cărora imaginile trebuie capturate pentru a demonstra că aplicația s-a comportat așa cum era de așteptat, sau pentru a verifica dacă o multitudine de pagini web arată același pe mai multe browsere.

În general, cu cât este mai repetat testul, cu atât este mai bine pentru automatizare.

Testele care nu trebuie automatizate:

Testele că vor rula doar o singură dată.

Testele de experiență ale utilizatorului pentru utilizare (teste care necesită un utilizator să răspundă cu privire la cât de ușor este de utilizat aplicația).

Testele care trebuie să fie executate cât mai curând. De obicei, o caracteristică nouă care este dezvoltată necesită un feedback rapid, adică testarea manuală la început.

Recomandat
Olga CERBU, lector univ.

FAVORITA POMPADOUR ȘI SEMNAREA ALIANȚEI DINTRE FRANȚA ȘI AUSTRIA

Adriana CODREANU, studentă,
Facultatea Istorie și Filosofie
CZU: 94(44 + 436)"1756" *academcaadu@gmail.com*

Favoritismul era caracteristic tuturor monarhiilor absolutiste ale Europei din secolele XVII-XVIII. Mulți cercetători observă că favoritismul a jucat un rol important în multe evenimente mondiale și, deseori, a exercitat o influență importantă asupra destinelor popoarelor și ale statelor întregi. Studierea acestui subiect ne permite să urmărim influența favoriților asupra vieții politice a țării, drept cel mai potrivit exemplu poate fi implicarea doamnei Pompadour în încheierea alianței dintre Franța și Austria și urmările acestei alianțe pentru politica Franței și a situației politice în întreaga Europă.

Jeanne-Antoinette Poisson, metresă a regelui Franței Ludovic al XV-lea, aceasta prevedea că este concubina sa, dar prin abilitățile sale Pompadour a depășit statutul dat, susținând și aducând la putere oameni devotați sie, ceea ce i-a permis practic să instaureze în Franța dominația sa în toate sferele vieții de curte și a celei administrative. Urmează, în continuare, să specificăm cum o favorită regală putea schimba soarta alianțelor tradiționale, cât și a evoluției geopolitice din Europa.

Marchiza Pompadour a jucat un rol important în semnarea alianței dintre Franța și Austria, aceasta a încălcat sistemul de alianțe politico-militare care exista în Europa și a provocat o reorientare a politicii externe a mai multor puteri europene, cunoscută sub numele de „inversarea alianței”.

La 14 septembrie 1745, Jeanne-Antoinette a fost prezentată la curte, iar influența ei devenea din ce în ce mai puternică. Doar ea putea risipi plictiseala lui Ludovic, întotdeauna apărând în fața lui într-un mod nou, atractiv și de fiecare dată venind cu distracții noi pentru el. Cânta și dansa special pentru el sau spunea glume, se

plimba cu el în parcurile castelelor de vară și îl distra cu concerte de muzică sacră și liturghii, la care participa personal. De asemenea, juca pe scena teatrului Etiol, datorită acestor calități, Reinette a putut să mențină influența sa asupra regelui.

Marchiza de Pompadour, dorind să-și întărească puterea și influența asupra politicii țării, a căutat încheierea unei alianțe între Franța și Austria împotriva Prusiei lui Frederic al II-lea. Semnarea acestei alianțe i-a prezentat perspectiva de mari beneficii personale, a legat politica europeană de personalitatea ei, astfel încât, de-a lungul războiului de 7 ani, Ludovic avea nevoie vitală de ea, iar principalele Puteri ale Europei au trebuit să o ajute în distrugerea oricărui rival care ar putea apărea.

Dacă, de la Henric al IV-lea până la începutul domniei lui Ludovic al XV-lea, Franța a luptat împotriva puterii Austriei, Germaniei și Spaniei, acum, la inițiativa ducesei, s-a produs o schimbare radicală [1], fiind argumentată prin poziția care s-a schimbat timp de 200 de ani, Austria nu mai prezenta un pericol pentru Franța, iar unirea cu ea fiind o garanție a păcii în Europa.

Maria Tereza, care era conștientă de toate mișcările și intrigile din Versailles, a decis să se bazeze pe Pompadour, și aceasta i-a justificat speranțele prin responsabilizarea cardinalului de Bernie pentru negocierile cu Austria [2].

În timpul unei întâlniri cu regele, Pompadour i-a amintit de cuvintele neatente ale lui Frederic al II-lea cu privire la viața sa privată de asemenea, a expus un punct de vedere destul de cunoscut despre necesitatea de a crea o mare alianță catolică, care ar trebui să contrabalanseze influența tot mai mare a protestantismului în Europa. Ea i-a vorbit despre pacea de care avea să se bucure după răsturnarea regelui prusac, aliat cu Anglia eretică. Și după aceea, a fost elaborat un proiect de tratat, iar Tratatul însuși de la Versailles a fost încheiat în mai 1756 [3].

Și ambasadorul Austriei de la Versailles a avut perfectă dreptate când i-a scris ministrului împărătesei de la Viena: „Nu există nicio îndoială că ei (Pompadour) ar trebui să-i fim recunoscători pentru toate și că anume pe ea trebuie să contăm pe viitor'' [2].

Regele, izolat de opinia publică [4], nu a putut aprecia șocul pe care l-au trăit oamenii și liderii militari când s-au trezit brusc în aceeași tabără cu dușmanul lor etern. Poporul a urât această alianță când a fost încheiată și a urât-o și mai mult când, după câteva victorii inițiale, armele franceze au început să sufere o înfrângere zdrobitoare după alta.

Toată vina pentru tratat a fost pusă pe doamna de Pompadour ... Se credea că împărăteasa a convins marchiza prin lingușire, în timp ce Frederic, dimpotrivă, a înfuriat-o, numind una dintre cățelele sale de rasă „Pompadour"; astfel, întreaga problemă a fost explicată de la început până la sfârșit prin capriciul unei femei [1].

În consecință, semnarea alianței dintre Franța și Austria a adus privilegii și beneficii doar doamnei Pompadour, în schimb Franța a rămas ruinată, slăbită și umilită. Datorită abilităților sale și faptului că ea stăpânea practic toată politica Franței, a fost posibilă schimbarea politicii statului, fiind încheiată o alianță cu vechiul rival, astfel, cu cruzimea unui măcelar, ea și-a aruncat țara în flacăra războiului, în urma căruia Franța a pierdut tot ce avea, până și puterea monarhică fiind pusă în pericol: „După noi, măcar potopul", cum spunea marchiza de Pompadour.

Referințe:

1. МИТФОРД, Н. *Мадам де Помпадур*.
2. ЗЕМЕРАУ, А., ЦАЙДЛЕР, П. *Куртизанки*. 80 p.
3. МОРУА, А. *История Франции от римского времени до начала Великой французской революции*. Перевод с французкого. А.Ю. СЕРЕБРЯННИКОВОЙ, 2008.
4. МЕТИВЬЕ, Ю. *Франция в XVI-XVIII вв. От Франциска и до Людовика XV*. Перевод с французкого А.В. ГОЛУБКОВА и С.В. ПАНОВА, 2005.

Recomandat
Ion CHEPTENE, asist. univ.

ROLUL REGINEI MARIA ÎN RECUNOAȘTEREA INTERNAȚIONALĂ A MARII UNIRI

Cătălina CERNEI, studentă,
Facultatea Istorie și Filosofie
CZU: 94(498)"1918"
katycernei24@gmail.com

Marea Unire nu s-a validat doar prin semnarea și declararea ei, la 1 Decembrie 1918. În perioada 1919-1920, s-a dus o luptă importantă de reprezentanții Armatei Române și elita românească pentru consfințirea unirii pe plan internațional. Actele de unire trebuiau confirmate la Conferința de Pace de la Paris. Delegația României, condusă de I.C. Brătianu, a întâmpinat aici numeroase dificultăți, din cauza faptului că el pretindea ca România să fie tratată pe picior de egalitate cu Marile Puteri și să i se recunoască drepturile consfințite de Antantă în 1916 [1]. Situația se schimbase radical, iar acum liderii Franței, Marii Britanii și mai ales ai SUA nu acceptau pretențiile lui I.C. Brătianu. Prin poziția sa intransigentă, acesta devenise un fel de persoană nongrată la Conferința de Pace.

Pretextul găsit pentru vizită a fost următorul: prințul Nicolae studia la Eton în Anglia, iar mama intenționa să străbată întreaga Europă pentru a-și vedea fiul. La sfârșitul lunii februarie 1919, Casa Regală Română a început o campanie în presa internă și internațională, prin care promova viitoarea vizită a reginei. Robert de Fleurs, un bun prieten al României și personal al reginei, aflat la Paris, fusese proaspăt numit redactor-șef al cotidianului „Le Figaro” și a orchestrat o întreagă campanie de presă legată de prezența reginei la Paris. Aceasta a început modest, cu un anunț în nr. 62 din 3 martie 1919, la pagina 2, în cadrul rubricii „Le Monde et La Ville”, în care se povestea cum, la 1 martie 1919, regina Maria a României, însoțită de prințesele Elisabeta, Maria și Ileana, a plecat cu trenul din București spre Paris.

Regina Maria ajunge pe 6 martie 1919 în capitala Franței, într-o vizită neoficială. E întâmpinată cu fast de autorități și cu mare căldură de francezi pentru atitudinea ei din timpul războiului. În ziua

de 7 martie 1919 a fost primită de Georges Clemenceau, președintele Conferinței de Pace, ulterior regina notă în *Însemnările zilnice*: „Daca am ajuns la bătrâna lui inimă nu știu, dar că am oferit o imagine frumoasă țării mele prin surâsul meu, aceasta cred că am făcut-o” [2]. A doua zi s-a întalnit cu președintele Franței, Raymond Poincare, care i-a înmânat Marele Cordon al Legiunii de Onoare, decorație ce se conferea șefilor de state în funcțiune.

De la Paris, regina a plecat la Londra, fiind invitată de regele George al V-lea. Londra era noul câmp de bătălie, dar aici beneficia de originea sa britanică și de apartenența la familia regală. Primită cu onoruri, întâmpinată la gară de rege, regina Maria a susținut cauza României în fața acestuia, dar și a oamenilor politici ai momentului. A avut întâlniri cu Lordul Curzon, cu Winston Churchill, dar și cu Nancy Astor, atrăgând un val de simpatie al presei britanice față de România, față de familia regală română.

A revenit la Paris pentru a discuta cu Woodrow Wilson, practic cel mai puternic om de la Conferința de Pace. După întâlnire, la 10 aprilie 1919, regina notă: „I-am vorbit despre speranțele țărilor mai mici, al căror apărător a fost în mod deosebit. El a declarat că, în special, țările mici vor beneficia de Liga Națiunilor” [3]. Și chiar așa a și fost, neașteptata ei intervenție a adus, până la urmă, recunoașterea României Mari.

Aflată în capitala modei, regina va străluci și va atrage atenția multor delegați veniți din toate colțurile lumii la conferință. În biografia reginei, Hannah Pakula scrie că Maria își folosea până și frumusețea celor 60 de rochii din garderobă, pentru a nu pierde teritoriile noi unite cu țara: „Cred că nu e momentul să facem economie… România... trebuie să aibă Transilvania... și Basarabia, și ce ar fi dacă din lipsa unei rochii s-ar pierde o concesie?” [4].

Timp de o lună, regina a avut discuții și cu alți lideri politici (Albert Thomas, Herbert Hoover, Aristide Briand, Eleutherios Venizelos ș.a.), precum și cu numeroși ziariști. A dat interviuri, în care a pledat pentru cauza României. Academia de Arte Frumoase a Franței a primit-o pe regina Maria în rândurile sale în calitate de membru corespondent [5]. La plecare a fost condusă la gară de președintele

Poincare și de mareșalul Foch, comandant suprem al Armatelor Aliate, în timpul războiului.

Regina Maria a avut un rol foarte important în recunoașterea internațională a Marii Uniri, România întregită – prin alipirea provinciilor Basarabia, Bucovina, Transilvania, Banatul, Crișana, Maramureșul și Sătu Mare – a fost recunoscută în plan mondial de către Marile Puteri și în urma efortului, popularității și legăturilor speciale de familie ale suveranei. Influența, prestanța și farmecul personal al reginei au reușit să determine pe mulți politicieni europeni să aibă o atitudine favorabilă față de România.

Referințe:

1. SCURTU, I. *Portrete politice*. Chișinău: Prut Internațional, 2006, p. 79.
2. Regina României Maria. *Însemnări zilnice*. Vol. I. Historia. București, 2006, p.78.
3. *Ibidem*, p.146.
4. PAKULA, H., RACOVICEANU, S.I. *Ultima romantică: biografia Reginei Maria*. București: Curtea Veche, 2019, p. 344.
5. *Ibidem*, p. 80.

Recomandat
Ion Valer XENOFONTOV, dr., conf. univ.

CAMPIOANA OLIMPICĂ LARISA POPOVA – REPERE BIOGRAFICE

Irina BAHTIN, studentă,
Facultatea Istorie și Filosofie

CZU: 797.122-05(478)(092) irinabahtin021@gmail.com

În istoria RSS Moldovenești au existat momente pe care încă multă lume le ține minte, unul dintre ele fiind Ștafeta Torței Olimpice, care a trecut pe teritoriul Moldovei Sovietice în anul 1980. A fost un eveniment de importanță majoră, care a intrat pentru totdeauna în istoria sportului moldovenesc – ne-a adus prima medalie de aur câștigată de campioana olimpică la canotaj academic Larisa Popova.

Larisa Alexandrova-Popova s-a născut la 9 aprilie 1957, la Tiraspol, într-o familie unde sportul ocupa un loc aparte, fapt grație căruia tatăl i-a dat fiicei sale prenumele în cinstea campioanei olimpice, gimnastei Larisa Latânina. Ulterior și în anii de școală s-a ocupat cu baschetul, apoi doi ani cu atletismul, până când a fost adusă la canotaj de colega de clasă, nepoata antrenorului. După cum își amintește însăși Larisa Mihailovna: „*Mi-a plăcut din start acest gen de sport. Îmi amintesc că era primăvară, un timp frumos și plăcut și cu siguranță că firea mea romantică și-a spus cuvântul...”.*

Debutul Larisei Alexandrova într-o competiție oficială a avut loc la Lacul de acumulare Ghidighici, care nu s-a soldat însă cu victoria înregistrată din cauza timpului nefavorabil. În 1972 ea a devenit campioana republicii și a Societății sportive benevole „Moldova” la simplu și dublu, după care a câștigat medaliile de aur printre copii și juniori la competițiile unionale. Într-un timp record de doar trei ani Larisa Alexandrova a devenit Maestru al sportului din URSS la vârsta de doar 16 ani, îmbinând studiile și examenele pe care le susținea la școlile din regiunile unde se afla cu antrenamentele regulate ce puteau fi de trei și de patru ori pe zi. După absolvire, a fost admisă la Facultatea de Educație Fizică a Institutului Pedagogic din Chișinău, „Ion Creangă”, iar un an mai târziu, la 19 ani, a participat la Olimpiada de la Montreal. Larisa Popova a participat în anul 1974 la

competiția din Polonia, clasându-se pe locul trei la simplu feminin, locul întâi la dublu împreună cu Galina Vasilieva și aurul la Regata de la Moscova, urmând competițiile din Iugoslavia.

Performanțele uimitoare au determinat ziariștii ingenioși să supranumească tânăra canotoare „Săgeata de la Tiraspol" (Tiraspolskaya strela), rezultatele acesteia deschizându-i calea spre Jocurile Olimpice de la Montreal (1976). Larisa Alexandrova a devenit cea mai tânără participantă a naționalei URSS la canotaj la Olimpiada din 1976. Individual, pregătirea sportivei le întrecea mult pe celelalte fete din echipaj (Galina Ermolaeva și Anna Kondrashina din Leningrad, moscovitele Briunina și Nadejda Cernâșhova), dar vârsta fragedă și lipsa experienței au impus antrenorii să evolueze într-un echipaj de patru membri. Colectivul format a câștigat totul ce excepția Regatei de la Moscova, unde nemțoaicele le-au devansat cu 11 secunde. Alegându-se doar cu „argintul" la acea competiție, Larisa Popova își amintește cu cât patos declara că „locul doi nu e primul"...

Perioada în care canotoarea a îmbinat viața de familie și antrenamentele a fost una destul de dificilă, dar extrem de frumoasă, după cum mărturisește Larisa Popova. Un loc aparte în cariera sportivei l-a avut soțul Anatoli Popov care era maestru al sportului din URSS și antrenor la canotaj. La o lună după naștere, sportiva a început să se antreneze și a mers la cantonament când fiica ei avea doar 7 luni. Grijile familiei și o pauză forțată în antrenament au călit-o și mai mult.

Astfel, în 1978, împreună cu Anna Kondrashina, a câștigat medalia de aur de la Regata unională din Moscova, iar performanțele decisive vizând aurul au fost înregistrate la Regata internațională din RF Germania, Marea regată internațională de la Moscova și în cadrul Campionatului URSS la simplu și dublu vâsle, alături de Elena Hloptseva din Minsk.

Spre 1980, Larisa Popova își recuperează complet forma fizică și începe să se pregătească pentru participarea la Jocurile Olimpice de la Moscova. La acea vreme, ea era cea mai puternică dintre sportivii sovietici și planificase să participe în cursa individuală. Însă Consiliul de antrenori decide includerea ei în echipă cu Elena Hloptseva din Belarus, considerând că echipa va avea cele mai mari șanse să ia

aurul, dat fiind faptul că fetele aveau aceeași înălțime și cunoștințele, experiența în ceea ce privește tehnica folosită erau relativ asemănătoare. Presa timpului a supranumit echipajul Hloptseva-Popova „calul întunecat" datorită faptului că nu mai participaseră împreună în cadrul vreunei competiții.

Și cu toate că vara olimpică din 1980 s-a dovedit a fi foarte toridă, pe 26 iulie, în ziua cursei decisive, a plouat. Pe lângă sportivii sovietici, principalii concurenți pentru aurul olimpic au fost germanii, românii și bulgarii. Larisa Popova a condus detașat cursa: canoistele au preluat imediat întâietatea și au terminat pe primul loc, câștigând 1,3 secunde împotriva celor mai apropiate rivale din RDG. Larisa Popova și Elena Hloptseva au devenit prima echipă feminină din URSS care au cucerit aurul olimpic. Această medalie a fost așteptată de Uniunea Sovietică timp de 28 de ani. De altfel, aurul câștigat de fete a fost singurul pentru întreaga echipă sovietică la canotaj în cadrul Jocurilor Olimpice de la Moscova.

După prăbușirea Uniunii Sovietice, Larisa Popova și soțul ei au inițiat o afacere în domeniul vinificației, iar campioana a fost invitată să lucreze la Comitetul Național Olimpic și Sportiv al Moldovei, unde activează până în prezent, în calitate de vicepreședinte, muncind cu același elan, neobosită fiind să învețe tânăra generație că orice vis este posibil dacă muncești la realizarea acestuia!

Referințe:

1. AMBROSI, N., BRĂDESCU, P. *Sport: Mică enciclopedie.* Resp. ed.: Ion Valer XENOFONTOV. Ed. a 2-a, rev. şi ad. Chişinău: Bibl. Şt. Centrală „Andrei Lupan" (Inst.), 2015, p. 250.
2. JURAVSCHI, N. *Gânduri despre omul Larisa Popova.* https://olympic.md/panorama-olimpica-2020-2021/?fbclid (accesat: 15.02.2021);
3. PRODAN, A., POPOVA, L. Săgeata din Tiraspol. https://olympic.md/panorama-olimpica-2020-021/?fbclid (accesat: 10.02.2021).

Recomandat
Ion Valer XENOFONTOV, dr., conf. univ.

OMPHALOS – ÎNTRE ORDINE ȘI HAOS

Artiom ACULOV, student,
Facultatea Istorie și Filosofie
CZU: 7.03
artiomaculov44@gmail.com

Teoria artistică a cunoscut un nenumăr de curente succesive. Toate au avut un unic scop – să imite realitatea individualizată de artist. Gradul de fidelitate al acestor „replici a replicii” era nuanțat de condițiile epocii – de gândirea obștii, de capriciile societăților înalte și de ochiul senil și atotvăzător al clerului bisericesc.

Renașterea ne-a lăsat „Primăvara” și „Nașterea lui Venus” de Botticelli; „Școala Ateniană” și „Madona Sixtină” ale lui Rafael; „Statuia lui David” și a lui „Sfântul Marcu” de Donatello. De la romantici am moștenit „Călătorul pe marea norilor” și „Fazele vieții” de Caspar; Pe „Maja” lui De Goya, îmbrăcată și dezbrăcată.

Să privim acum ce ne propune modernitatea și contemporaneitatea: „L.O.V.E.” și „America” de Cattelan; „Mireasa dezbrăcată” și „Roata de bicicletă” ale lui Duchamp; „Fata în fața oglinzii” și „Guernica” lui Picasso.

În urma vizualizării acestor ultime proiecții ale spiritului artistic contemporan apare, în mod rezonabil, întrebarea: Cum s-a ajuns de la „Fata cu turban” de Vermeer la „Fata cu mandolină” de Picasso, de la „Gioconda” lui da Vinci la „Helena” lui Clein, de la „Noaptea înstelată” a lui Van Gogh la „Pithagoras” de Bocner?

Pentru a răspunde la această întrebare, nu întru totul liniară, trebuie să facem apel la modul de trai al omului antemodern, la felul cum el cunoștea lumea și exista în ea.

Omul european de la sfârșitul secolului XVI trăia într-un spațiu relativ simplu, ordonat, sub auspiciul unui *axis mundi*, într-un Cosmos autocomplet, omologat cu trupul și sălașul său, obiectivat prin prezența omphalos-urilor; spațiu ce era, respectiv – autentic și real, dar în primă instanță – totalmente perceptibil din punct de vedere ontologic.

Artistului din acest cadru nu-i era greu să găsească inspirația. Orice obiect din universul său *static* putea deveni subiectul unei

reflecții profunde, orice obiect putea deveni o *hierofanie,* dacă era încărcat cu un sentiment de transcendență, de sacralitate, dacă prin excelența gândirii geniale devenea un *ganz andere* – un cu totul alt ceva la scară ontologică.

Diferiți reprezentanți ai diverselor curente erau inspirați de o sumă de hierofanii pe care le identificau cu omphalosul, adică cu centrele mundane acaparatoare de atenție creatoare. În Baroc acestea erau: exuberanța, măreția formei, perspectiva ce excedă în strălucire. În neoclasicism și clasicism aveau caracter de hierofanii imaginile ce reprezentau scene din Antichitate. Iar în Romantism rolul de omphalos și centru al atenției artistului era natura, emoția, libertatea, descumpănirea spirituală.

Omul, creatorul, artistul antemodern reprezenta plastic centrul lumii, stâlpul cultural pe care era focusată privirea societății. Dar o problemă iminentă consta în faptul că societățile occidentale, împărțind și vehiculând aproximativ aceleași concepții despre artă, lux, rafinament și viață, trăiau în Cosmosuri similare prin conținut, însă individualizate și irepetabile prin reprezentări. Toate Imperiile, cel Otoman, Austro-Ungar, Rus, German și Britanic denotau o mulțime de centre ontologice răzlețe, întrucâtva antagoniste. Anume această contrarietate a intereselor Marilor Puteri a dus la începutul degenerescenței artistice, și nu numai artistice…

Dacă aruncăm o scurtă privire asupra societății interbelice din a doua pătrime a secolului XX, observăm o izbitoare rectificare a configurațiilor existențiale umane. Declararea morții lui Dumnezeu (care avusese loc în veacul trecut), grabnicul progres industrial, dezvoltarea teoriei relativității (care a demolat orice omphalos), Marele Război, reconceptualizarea războiului în sine și apariția noilor tehnologii militare: grenada, tancul, mitraliera, avionul și submarinul, acestea din urmă au rescris legile războiului și au făcut din omul obișnuit o figură neimportantă și excesiv de vulnerabilă în fața impenetrabililor coloși de fier – toate aceste fapte au resetat din temelii conștiința omului – printer, care a artistului – de atunci, ajuns îngrozit de condiția în care lumea se năruia fără vreun motiv înțeles de el.

Dacă în secolul al XVI-lea viața exista ca o ordine aproape nevrotică, imuabilă și absolută, sacralizată din cap până-n picioare de

gândirea îndoctrinată, atunci ea, în secolul XX devine un infern haotic, relativizat până în măduvă, îndurerat de cea mai mare pierdere umană – a încrederii în umanitate.

În contextul acestei bulversări, artistul dezamăgit încetează să-și concentreze atenția asupra reprezentării lumii și simultan încetează să caute acel unghi absolut, sub care arta și măiestria sa va fi pusă în valoare, reflectând cu maximă fidelitate și obiectivitate subiectul ales. Artistul acum nu mai caută centrul lumii, el devine *axis mundi*, iar ideea sa, conceptul în sine și perspectiva gândită de dânsul se-nfățișează drept un omphalos ce obnubilează într-un mod violent toate valorile artistice precedente. El găsește – drept unic reper solid în lumea devenită relativă și haotică – subiectivismul propriei imaginații. Iar printr-însa redescoperă sacralitatea unei lumi profanate și secularizate.

Din aceste motive (dar aici putem adăuga și apariția camerei și a aparatului de fotografiat, ce au scăzut valoarea reprezentațiilor plastice fixe) au ajuns să fie etalate drept artă compozițiile simple, exagerat de abstracte și denaturate de acentele puse ideatic și insuficient de just, precum „Comedianul” lui Cattelan, „Fântâna” lui Duchamp, „Centrul alb” de Rothko, „Așteptarea” de Fontana și, de ce nu, „Țestoasa zburătoare” de Brâncuși. Cu toate acestea, obiectele date de artă există și sunt cunoscute dintr-o simplă cauză – pentru că în actuala lume a profanului ele ne reamintesc de neostenitul războel pentru ființare dus între ordine și haos.

Referințe:

1. HIGGS, J. *O istorie alternativă a secolului XX*. Chișinău: Litera, 2019.
2. ELIADE, M. *Sacru și profan*. București: Humanitas, 2019.

Recomandat
Alexandru LUPUȘOR, asist.univ.

ANIȚA NANDRIȘ-CUDLA – 20 DE ANI ÎN SIBERIA

Liudmila PAVLOV, studentă,
Facultatea Istorie și Filosofie

CZU: 323.28-05(092)

***Motto**:„Prin câte poate trece o ființă omenească fără să-și dea seama...”*

Mecanismul terorii staliniste în masă, care s-a materializat într-una din cele mai odioase forme, au fost deportările. Porțile Gu-lagului sovietic au înghițit milioane de voci, iar un număr consistent dintre cei deportați au pierit în Gulag. Dintre cei care i-au supraviețuit, doar o mică parte au mai găsit puterea de a scrie despre experiențele din prizonierat. Anița Nandriș-Cudla a scris unele dintre cele mai strălucite pagini despre exilul siberian, absolut comparabile ca punct emoțional, cu scrierile lui Soljenițân, fie pentru originalitatea expresiei Aniței „*cu trei clase primare și suflet cât o istorie națională, de o autenticitate <<stilistică>> genială*”, fie pentru „*reconstituirea staturii țăranului bucovinean: o statură net aristocratică”*.

Comunismul „s-a jucat“ cu viața a mii de oameni, chiar dacă propriu-zis nu întâlnim acest cuvânt în lucrarea Aniței, manuscrisul, care dezvăluie grafia unei femei fără învățătură, dar cu un talent de povestitoare deosebit: unul dintre fiii ei mărturisește că a vazut cum mulțimi de oameni rebotezați „*dușmani ai poporului*” erau uciși în numele „*luptei de clasă*”, prin glonț, prin foame, prin boli, fără ca nimeni să dea socoteală de această omucidere. De aceea numele ce s-ar potrivi cel mai bine comunismului pe care ei l-au trăit ar fi „*comucidul*”.

Anița Nandriș-Cudla, a fost o țărancă de 36 de ani, din nordul Bucovinei, care, fără a fi vinovată și fără a fi judecată, a fost ridicată la 13 iunie 1941 în miez de noapte, împreună cu cei trei copii mici ai ei, separată de soț și înghesuită într-un vagon de vite ticsit cu alte victime și deportată în străfundul Siberiei, dincolo de Cercul polar.

Drumul a fost greu, deportații neștiind niciun moment ce avea să se întâmple cu ei. În gara din care au pornit trenurile de deportați, situată într-o localitate apropiată de satul Mahala, Anița și copiii au

fost separați de capul familiei, a cărui destinație și al cărui destin aveau să le afle abia peste ani de zile. A fost urcată împreună cu copiii într-un vagon de vite, umplut până la refuz cu persoane din Bucovina, printre care femei, bărbați, copii din satul Mahala, din sate învecinate și chiar evrei. A avut ideea de a scrie un mesaj pentru mama ei cu un creion chimic, pe care l-a aruncat când trenul a trecut în dreptul satului natal.

Ajunși în Siberia, au fost supuși unui regim de muncă forțată și de înfometare, fiind hrăniți cel mai des doar cu cantități infime de pâine (300 sau 700 de grame) și apă. Primele ierni au fost cele mai grele, acestea cerând tribut nenumărate vieți. Lipsa de fructe și legume a cauzat o epidemie de scorbut, boală de care s-au vindecat culegând „iagode", un fruct autohton. Cu timpul s-au obișnuit cu frigul și traiul străin din Rusia, băieții făcându-și un rost.

În această sălbăticie din Siberia a luptat pentru supraviețuire 20 de ani. Această extraorinară mamă și-a ocrotit copiii cu prețul vieții, dovedind o putere de sacrificiu și o rezistență morală de excepție. Renunță la propria hrană în favoarea copiilor, învață să conducă sania cu câini și să facă din părul lor îmbrăcăminte pentru copii. Ea mărturisește că nu te credea nimeni că ești flămând și n-ai putere, vedeai că te înjură, dar nu puteai spune nimic. Le-a fost greu până au învățat limba, căci aceștia și majoritatea celor deportați nu o cunoșteau. Tot ea mărturisește că au fost lăsați într-un pustiu fără mâncare, fără niciun adăpost ca să moară, dar mai bine trăgea cu mitraliera și nu vedeai atâta chin, spune Anița.

Oamenii fiind slăbiți de putere au început să se îmbolnăvească, spune ea, a ajuns-o rândul și pe ea să simtă durerile peste măsură fiind lipsită de puteri, căci doctori și medicamente nu erau. Simțea pe propriul corp cum slăbea din ce în ce mai mult, trupul începea să se răcească, dar conștiința încă păstrându-se, carnea se topise pe ei, rămăsese doar oasele și pielea, a rămas doar scheletul din ei, cum văzuse odată prin cărți. La început se confruntau cu pete vinete pe picioare, apoi se umflau gingiile în gură și se înnegreau, cădea părul din cap.

Tot ea ne relatează istoria pentru ce a fost judecată și închisă, atunci când aceasta incapabilă de a munci nu se prezentă la lucru,

„*nacialnicii cei noi*”– , cum spune ea, adică cei veniți după război, au decis că închiderea ei va servi drept exemplu pentru alții care se vor încumeta să nu se prezinte la lucru.

După aproape 20 de ani de surghiun, această femeie demnă își trimite copiii spre Moscova lui Hrușciov, pentru a-și dovedi nevinovăția și a-și căuta dreptatea. Pe data de 13 iulie 1961, la 20 de ani de când i-a luat din casă, în aceeași lună și în aceeași zi au intrat iarăși în casa lor. În casa ce ei au facut-o au gasit doar pereții goi. Au trecut prin multe greutăți, dar mereu au fost cu curaj și speranță în viitor, căci toate greutățile au un sfârșit. Anița mărturisește că dragostea și iubirea de familie i-au dat putere în toate greutățile, a putut rezista și i-a salvat viața ei și a copiilor.

Biografia relatată a acestei familii de țărani din Bucovina ar rămâne fără relevanță, sau ar trezi cel mult un sentiment de compasiune omenesc[, dacă ar fi singulară, dar ceea ce povestește Anița nu este numai tragedia unei familii, nici a unui sat, ci este tragedia întregului neam românesc. *După o asemenea carte, orice complex de inferioritate a noastră ca neam ar trebui să dispară,* notează Monica Lovinescu.

Concluzia ar fi de prisos în acest context, fiecare o face singur, un lucru este cert, această lucrare schițează obiectiv fiecare detaliu și eveniment al timpului, și ne lasă pe noi să formulăm o viziune despre terioarea regimului comunist sau – *Comucidul.*

Bibliografie:

1. NANDRIȘ-CUDLA, Anița. *20 de ani în Siberia*. Chișinău: Humanitas, 1989.
2. https://www.youtube.com/watch?v=mBcKXc7fkRY Talent și Efort. Aniţa Nandriş-Cudla (28.04.2017).

ANALIZA INCONȘTIENTULUI DIN PERSPECTIVA FILOSOFIEI SCHOPENHAUERIENE

Grigore FLOCEA, student,
Facultatea Istorie și Filosofie
CZU: 141.1
grigore.flocea@gmail.com

La o analiză atentă a lucrării lui Schopenhauer „Lumea ca voință și reprezentare”, putem vedea similitudini cu ceea ce scrie mai târziu Freud în ale sale lucrări despre psihanaliză. Inconștientul se consideră a fi o descoperire uimitoare, care a întărit teoria psihanalitică și a modificat total percepțiile despre funcționarea psihicului nostru. Conceptul de *voință* la Schopenhauer, gândit ca unul metafizic, se asemănă foarte mult cu Id-ul descris de Freud. Doctrina lui Schopenhauer conține o anticipare a proceselor primare, iar sexualitatea este la fel de centrală pentru ea ca și pentru teoria psihanalitică a lui Freud despre Id.

Filosofii au plasat natura minții în gândire și în conștiință. Omul era animalul care cunoaște. Schopenhauer relatează că „conștiința nu este decât suprafața minții, la fel ca pentru pământ, noi nu cunoaștem decât scoarța acestuia din urmă, nu și interiorul”. Dedesubtul minții conștiente, spune Schopenhauer, se află voința. „Voința este asemenea unui orb puternic care cară în spate un schilod cu vedere”[2, p. 328]. Această voință, care e total inconștientă, nu face altceva decât să vrea. Dorințele noastre sunt nestăpânite și continuă să ne bântuie chiar și atunci când mintea noastră este în stare de repaus. Visele nu sunt altceva decât manifestații ale voinței. Voința e o forță a cărei *ratio essendi* este viața sau dorința de a trăi, mult mai puternică decât orice decizie subiectivă [1, p. 300-342]. Dacă e să vorbim în termenii lui Kant, de la care Schopenhauer se inspiră fără doar și poate, voința este cunoașterea ***a priori*** a corpului, iar corpul este cunoașterea ***a posteriori*** a voinței. Inconștientul este un predicat al voinței. Voința e metafizică, intelectul e fizic. Dorința de a trăi este un principiu transcedental pornind de la care devin posibile subiectivitatea și individualitatea [2, p. 35]. Acel **lucru în sine,** de care ne relata Kant,

este inconștientul. El nu poate fi cunoscut, putem doar să-l pipăim prin intermediul fenomenului. Schopenhauer ne relatează că lucrul în sine (inconștientul) poate fi cunoscut doar prin reprezentările sale. La fel ca inconștientul freudian, voința nu poate fi explicată decât în ordinea reprezentării.

Voința este legată de o afectivitate care e suferința; orice dorință implică o durere, chiar și atunci când e satisfăcută, deoarece satisfacția implică plictisul, ne învață Schopenhauer. Raporturile dintre voință și intelect sunt dureroase și dificile, pentru a lumina voința, intelectul trebuie să se supună [1]. Aici Scopenhauer anticipează ceea ce se va numi mai târziu refulare în teoria psihanalitică a lui Freud. Lucrurile care ne sunt ușor pe înțeles, agreabile nouă, pătrund cu ușurință în spiritul nostru. La fel de ușor respingem lucrurile care ne rănesc dorința și refuzăm să le supunem unei examinări intelectuale. Nu ne rămâne altceva decât să le refulăm în inconștient [3]. Anumite evenimente sau traumatisme sunt sustrase intelectului, pentru că voința nu le poate suporta reprezentarea. Revelarea unei dorințe ar putea dăuna amorului propriu. Voința e o dorință oarbă de a trăi, astfel încât „ceea ce ne atrage înspre viață este înclinația întru totul iluzorie înspre voință, iar ceea ce ne reține este teama de moarte” [2]. Schopenhauer rămâne la ideea că geniul este unica posibilitate a inteligenței de a supune voința.

Voința se manifestă în forme diferite, iar cea mai puternică formă de reprezentare a sa este dorința sexuală. Schopenhauer spune că organele genitale sunt ca „nucleul central al voinței”. Comportamentul sexual „curge din adâncul naturii noastre”. Schopenhauer vorbește despre actul sexual ca fiind centrul vizibil al oricărei acțiuni și comportamente și poate fi văzut peste tot în ciuda vălurilor care îl acoperă. O asemănare extraordinară între teoria lui Freud din prima parte a activității sale. Dorința sexuală este scopul final al aproape tuturor eforturilor umane (de la război până la pace); are o influență nefavorabilă asupra celor mai importante chestiuni, întrerupe continuu urmările cele mai serioase și uneori lasă chiar și minți grozave pentru o vreme [3[. „Extincția forței generatoare la om anunță că individul se îndreaptă spre moarte; folosirea exagerată a acestei forțe scurtează

viața la orice vârstă; abstinența, dimpotrivă, sporește toate forțele și mai ales forța musculară, ceea ce o făcea să constituie o parte integrantă a pregătirii atleților greci; această abstinență prelungește chiar și viața insectelor până în primăvara următoare", scrie Schopenhauer în „Lumea ca voință și reprezentare" [2].

Schopenhauer scrie că „inconștientul este o fază regulată și inevitabilă în procesul de constituire a activității noastre psihice; fiecare act psihic începe ca inconștient și rămâne așa sau se dezvoltă la conștiință, în funcție de faptul dacă întâmpină rezistență sau nu" [1]. Considerăm că cunoașterea propriului inconștient și ținerea în frâu a dorințelor noastre poate să ne facă adevărații stăpâni asupra vieții noastre, iar asta e cel mai important, dacă vrem să trăim o viață liniștită și plină de bucurii. De asta poate Schopenhauer îi admira atât de mult pe cinici, în special pe Diogene care își aruncase chiar și propria cană, pentru că a înțeles că natura i-a oferit palma pentru a bea apă. O adevărată luptă a dus acest Diogene împotriva dorințelor sale și chiar moartea a întâmpinat-o ținându-și suflarea, o victorie adevărată asupra voinței.

Referințe:

1. DURRANT, W. *Povestea filosofiei*.
2. SCHOPENHAUER, A. *Lumea ca voință și reprezentare*.
3. Young C. & Brook, A. *Schopenhauer și Freud* http://platea.pntic.mec.es/~macruz/Psico/SCHOPENY.htm

Recomandat
Eudochia SAHARNEANU, dr. hab., prof. univ.

LUXUL ESTE VENINUL PROGRESULUI

Ernest-Cezar NICULCEA, student,
Facultatea Istorie și Filosofie
CZU: 001.18 neculceernestcezar@gmail.com

Motto: *„Vremurile grele naste omul puternic. Omul puternic face vremurile putenice. Vremurile puternice naste omul slab. Omul slab face vremurile slabe."*
Aforism din Egiptul Antic

Omul este predestinat să găsească orice cale pentru a-şi ameliora viața fragilă, mai ales atunci când supraviețuirea îi atârnă de un fir. Însă, reușind să înlăture regimurile de îngrijorare, de întreținere, de frică să nu fie exterminată specia sa, atinge apogeul de evoluție, în domeniul economic, politic, cultural. Odată ce atinge un confort, își pierde interesul de a progresa și în acest loc începe autodistrugerea, fără nicio mustrare a conștiinței că-și pierde deprinderile cultivate.

În perioada anilor 60-70 ai sec.XX, în mai multe ţări ale Occidentului, populația se afla în creştere rapidă datorită sporului natural, în primul rând în oraşe şi metropole. Respectiv, oamenii de ştiinţă au început să observe diverse schimbări și să se gândească asupra influenţei suprapopulaţiei la instituțiile sociale şi la fiecare om aparte.

În anul 1972, Calhoun, împreună cu colaboratorii Institutului Naţional de Sănătate Psihică (INSP), a realizat cel mai cunoscut experiment al său, care a impus întreaga generaţie să se gândească asupra ***modelelor de construcţii sociale ale viitorului.*** Cercetarea cu denumirea „Universul-25" a avut drept obiectiv să analizeze influenţa densităţii populaţiei asupra modelelor comportamentale ale şoarecilor. Calhoun a reuşit să creeze în condiţii de laborator un paradis pentru şoareci, a fost construit un rezervor de mărimea 2×2 m și înălţimea 1,5 m, din care animalele experimentate nu puteau să iasă. În rezervor se păstra temperatura permanentă de 20° Celsius, cea mai confortabilă pentru rozătoare, în abundenţă erau prezente apa şi hrana și mai erau prevăzute multe cuiburi pentru femele.

Datorită sistemului de asigurare impecabilă în rezervor – cu apă şi hrană – 9,5 mii de şoareci puteau să se hrănească concomitent, fără a

simţi un oarecare disconfort, iar 6.144 de şoareci paralel puteau să servească apă, fără intimidări reciproce.

Şoarecii aveau spaţiu mai mult decât suficient, iar problemele lipsei de acoperiș puteau să apară în cazul în care numărul de populaţie ar depăşi 3.840 de indivizi. Însă în rezervor niciodată nu s-a atins numărul acesta, numărul maximal atins a fost – 2.200 de şoareci. Experimentul a luat start, când în interiorul rezervorului au fost plasate patru perechi de şoareci. Animalelor le-a trebuit puţin timp pentru a se acomoda, să conştientizeze că ei au nimerit în „paradisul şoarecilor" şi să înceapă a se înmulți furtunos. Perioada de asimilare a spaţiului de trai a fost numită de către Calhoun **faza A**, iar după naşterea primelor pui s-a început **faza B**.

A doua etapă se caracteriza prin creşterea exponenţială a numărului populaţiei rezervorului în condiţiile apropiate de cele ideale. Numărul de şoareci se dubla în fiecare 55 de zile. Începând cu ziua 315 a cercetării, s-a observat scăderea ritmului de creştere a populaţiei. Numărul locuitorilor se dubla doar la fiecare 145 de zile, ceea ce însemna începutul etapei a treia – **fazei C**. Când în rezervor locuiau circa 600 de şoareci, s-a format o anumită ierarhie şi chiar a început să se manifeste viaţa obştească.

Mai târziu a început ultima fază de existenţă a „paradisului şoarecilor" – **faza D**, numită de către John Calhoun „faza morţii". Simbolul acesteia a devenit apariţia noii categorii de rozătoare, numiţi de cercetători „frumoşii" – în primul rând de masculii care demonstrau comportament necaracteristic, refuzau să lupte pentru teritoriu şi pentru femele, nu manifestau dorinţa să se împerecheze şi erau predispuşi la modul pasiv de viaţă. „Frumoşii" preferau doar să mănânce, să bea, să doarmă și să-și curăţe blana, evitând totodată conflictele şi executarea unor funcţii sociale.

În ceea ce priveşte vârsta medie a şoarecilor de laborator în ultima fază de existenţă a acestui „paradis", aceasta a constituit 776 de zile, ceea ce este cu 200 de zile mai mult de limita medie a vărstei reproductive. Totodată, mortalitatea indivizilor tineri în ultima fază a constituit 100%, numărul de gravidităţi era nesemnficativ, iar în continuare a ajuns la zero. Şoarecii dispăreau rapid, iar la a 1780-a zi

a experimentului a decedat ultimul locuitor al acestui „paradis al rozătoarelor”.

Scopul final al experimentului constituia dorinţa de a prevedea viitorul omenirii. Multiplele experimente ale lui Calhoun asupra şoarecilor i-au permis savantului să formuleze un termen nou: „spirala comportamentală”.

Considerăm fatal și cel mai inepuizabil inamic al omului – propria ambiție în vederea obținerii rezultatelor și dorințelor, ignorând sau uitând de consecințele care vor urma. Sună ironic, dar ambiția este un motor vital al motivației, motivația este energia progresului, progresul este nutriția fertilității, fertilitatea este roadă îmbelșugată, roada este hrana deprăviei, deprăvia este causticitatea ambiției. Este un bun exemplu motivului din mitul „Zborul lui Icar”, unde pentru a supraviețui nu ai voie să-ți depășești limitele și să te lași dus de ambiții, dar paradoxal, fără a risca, nu ești capabil să-ți lărgești orizontul și prioritățile.

Bibliografie:

1. CALHOUN, J.B. *Death squared: The explosive growth and demise of a mouse population,* 1973.

Recomandat
Dumitru DODUL, dr., conf. univ.

MOLDOVENISMUL: TEORIE, PROMOTORI ȘI IMPACT

Cătălin VACARCIUC, student,
Facultatea Istorie și Filosofie
CZU: 323.15(478) vacarciuc.catalin@gmail.com

Această cercetare are ca scop definirea principalelor teze enunțate de moldovenești care se pretind a fi și mari goruni ai istoriei. Totodată avem în plan să analizăm și „personalitățile" sau mai bine spus „pseudo" care captează atenția publicului cu pretinsul adevăr istoric care este ascuns de ochii lumii, dar iată că ei (arhanghelii istoriei) se zbat în a scoate lumina în față.

Tema cercetată are o importanță majoră nu doar mediului profesionist de cercetare, dar și pentru societate, tema enunțată ținând să influențeze cugetul generației tinere care se află în stadiul de absorbție a informației.

Tendinţa moldoveniştilor actuali de a se prezenta urmaşi destoinici ai marilor cărturari din Moldova din secolele precedente nu are niciun temei. Pe de altă parte, savanţi veritabili din Rusia contemporană, istorici şi lingvişti, nu au căzut în capcana moldovenismului primitiv şi consideră că limba vorbită în Moldova în secolele trecute şi în prezent este limba română, iar numele corect al poporului este poporul român. Opinia este întemeiată pe cercetări aprofundate ale bogatei moşteniri intelectuale lăsate de marii cărturari din veacurile precedente. Atât timp cât savanţii şi tineretul studios din Republica Moldova, din Rusia şi din alte ţări respectă adevărul transmis de sursele istorice şi cercetările savanţilor notorii şi utilizează în scrierile lor sintagmele „ţările româneşti", „limba română" şi termenul „român" pentru desemnarea statelor Moldova şi Ţara Românească (Valahia, Ţara Muntenească), a populaţiei şi a limbii vorbite de locuitorii din Republica Moldova, perspectiva „ştiinţifică" a moldoveniştilor nu are niciun viitor. Problema identităţii moldoveneşti, aşa cum o formulează moldoveniştii de astăzi: moldovenii şi românii sunt două naţiuni diferite, limba moldovenească şi limba română sunt două limbi diferite, este o problemă falsă şi se va afla mereu în criză [1].

Moldoveniştii de astăzi se prezintă a fi continuatorii cărturarilor Gr.Ureche, M.Costin, N.Costin, I.Neculce, V.Măzăreanu, dar şi ai istoricilor care au scris istoria Principatului Moldovenesc, cum au fost Gh.Asachi, I.Albineţ, M.Drăghici ș.a. Dar, spre exemplu, Manolache Drăgici, spre deosebire de moldoveniştii de astăzi, îi consideră pe locuitorii Moldovei români, iar limba vorbită de aceştia limba românească. Cât priveşte Ioan Albineţ, el utilizează sintagmele „ţerile Româneşti" şi „principatele Româneşti". Pentru el, limba vorbită în Ţara Moldovei este „limba Românească". În conceptul acestui autor, întemeietorul Moldovei, Bogdan Dragoş, a venit din Maramureş cu „o colonie de Români". De asemenea, Ioan Albineţ apreciază locuitorii Moldovei din timpul domniei lui Ştefan cel Mare cu sintagma „moldo-români", „poporul moldo-român". În acelaşi context, Seminarul de la Șocola şi Cursul de matematică de la Iaşi erau şcoalele „româneşti". Mai mult chiar, „Ţerile în care lăcuiesc astăzi românii" sunt Moldova, Basarabia, Bucovina, Transilvania, Banatul, partea de răsărit a Ungariei până la Tisa şi Ţara Românească. Nimeni dintre moldoveniştii contemporani nu împărtăşeşte aceste opinii, de aceea şi pretenţia lor de a fi continuatorii marilor cărturari din secolele XVII-XIX este lipsită de orice temei. Din exemplele invocate reiese destul de limpede că „lucrările" moldoveniştilor actuali nici pe departe nu sunt „o continuare a tradiţiilor cronicarilor moldoveni" sau „ale istoricilor Principatului Moldovenesc din sec. al XIX-lea", aşa cum pretind ei [2].

Un alt subiect de manipulare reprezintă personalitatea deseori invocată ca promotor al limbii „moldovenești". Deseori invocat este Arsenie Stadniţchi.

Acsentie Stadniţchi, viitorul episcop şi mitropolit Арсение (Стадницкий) (1862-1936), s-a născut în s.Comarovo, judeţul Hotin din Basarabia, în anul 1862. Referindu-se la episcopia de Roman, Arsenie Stadniţchi sublinia că aici erau multe „hârtii" (бумаги) în limbile română şi slavonă, iar pe piatra de mormânt a lui Ioanichie, episcop de Roman în perioada anilor 1747-1769, inscripţia a fost făcută în limba română şi în limba slavonă. În unele cazuri, Arsenie Stadniţchi utiliza şi sintagma „limba moldovenească" şi termenul

„moldoveni”, iar mitropolitul Varlaam, scria Stadniţchi, a tipărit mai multe cărţi în moldoveneşte şi în greceşte. Dar este absolut evident că prin utilizarea acestor termeni Arsenie Stadniţchi nu-şi propunea să evidenţieze oarecare deosebiri identitare sau lingvistice între locuitorii Ţării Moldovei şi ai Ţării Munteneşti, cum defineşte el statul de la sud de Carpaţi [1].

Acum haideți să revelăm asupra acelor „mari și inegalabili” moldoviști care (pretind ei) ne arată cine suntem, de unde venim și de ce suntem alții decât români.

Problema identităţii, naţionale şi statale, continuă să rămână pe agenda curentă a politicienilor, savanţilor, analiştilor politici, experţilor, oamenilor de cultură ș.a., mai ales din România şi Republica Moldova.

Vasile Stati (n. 20 septembrie 1939) este un istoric și politician controversat din Republica Moldova, deputat în Parlamentul Republicii Moldova în Legislatura 1994-1998.

A absolvit secția moldovenească a Facultății Istorico-Filologice din cadrul Universității de Stat din RSS Moldovenească. Stati este considerat a fi unul dintre cei mai fervenți promotori ai moldovenismului, mișcare considerată a fi de sorginte stalinistă și promovată de fostele autorități comuniste de la Chișinău. Vasile Stati a scris monografiile documentare *Moldovenii la est de Nistru* și *Istoria Moldovei* (2002); este autor al unei serii de lucrări referitoare la dezvoltarea limbii populare moldovenești și la influențele slave asupra culturii moldovene. În anii 1980 a lucrat la Institutul lingvistic și al literaturii al Academiei de Științe a Moldovei, iar în perioada 1994-2000 a fost deputat al Parlamentului. Până în 2005 a fost secretar al centrului informațional-analitic din cadrul Parlamentului moldovean.

Renumitul *Dicționar moldovenesc-român* a fost prompt criticat de lingviștii Academiei de Științe de la noi și de peste Prut.[3]

Victor Stepaniuc (n. 13 iulie 1958, Costești, raionul Ialoveni) este un istoric și politician moldovean. Este cunoscut drept un adept al moldovenismului și al doctrinei socialiste.

În calitate de istoric, deputat și viceprim-ministru, a promovat ideea renunțării la *Istoria Românilor* ca obiect de studiu în școală și

introducerea de noi manuale de istorie, care reflectau altfel istoria națională a Moldovei. Concepția acestuia, bazată pe moldovenism, se referă la faptul că moldovenii având o statalitate de 650 de ani, sunt o națiune diferită de români [4].

Acum purcedem la ultima parte a comunicării și propunem să analizăm impactul pe care îl are moldovenismul în RM.

Figura principală influențată este tânărul. Mișcările moldoveniste permanent recrutează tineri pasionați în oarecare măsură de istorie și încep prompt și dur o „spălare pe creier". Am avut neonoarea să devenim victimă a acestor omuleți ingenioși. Instituțiile de învățământ suferă la fel de mult, deseori tinerii rapid prind rodul vicios al acestei învățături „moldoveniste" și încearcă să contrazică profesorii prin intermediul argumentelor moldoveniste care în esență se țin pe lacunele în cunoștințe decât pe o argumentare complexă și adâncă [4].

Deci, concludem că noi, viitorii istorici, trebuie să preluăm ștafeta de cercetare de la profesorii noștri și să combatem fără pic de milă orice tendință de manipulare și mințire intenționată/neintenționată.

Referințe:

1. Identitatea românească în dispute contemporane: cazul Lucian Boia şi Vasile Stati.
2. Moldovenismul actual: „realizări" şi „perspective" (III).
3. Probleme de istorie medievală a românilor cercetate de savantul şi pedagogul Ion Eremia.
4. https://www.timpul.md/articol/despre-moldovenism-si-diverse-idei-privind-moldova-mare-35809.html

Recomandat
Ion Valer XENOFONTOV, dr., conf. univ.

РЕЛИГИОЗНОЕ ДВИЖЕНИЕ БЕГИНОК

Анастасия ГУЦУ, студентка,
факультет истории и философии
CZU: 271.961 medusafelson@gmail.com

В период раннего Возрождения возникает преимущественно женское религиозное движение, характезизовавшееся тем, что женщины вели образ жизни, схожий с монашеством. Бегинки – группа религиозных мирянок, которые не давали постоянных обетов, но следовали установленным правилам, сохраняя целомудрие. Большинство исследователей склонны к тому, что движение берёт своё начало в юго-западной Франции, и связывают это с катарами, однако нехватка письменных текстов и отсутствие скоординированных исследований затрудняет судить об истоках появления в XII веке данного движения.

Бегинки были обычно незамужними женщинами, хотя иногда среди них были и вдовы. Бегинки не были связаны постоянными клятвами и могли покинуть бегинажи в любое время. Они занимались благотворительностью среди бедных и больных, особенно в школах и больницах для прокаженных. Уникальность данного движения в том, что эти женщины не следовали никаким установленным правилам того времени. Другими словами, движение никогда не было закрытым религиозным институтом. Более того, у него не было конкретного учредителя или основательницы. Бегинки жили сами по себе или совместо в бегинажах.

Около 1240 года в Кёльне их было до двух тысяч. К XIV веку их численность возросла. Только в Германии тех, кто вёл оседлый образ жизни, насчитывалось до 200.000 человек. Следует отметить, что такая цифра может не указывать на их общее количество, так как многие бегинки не проживали в бегинажах постоянно [1, с. 321-341; 2].

Появление собственности, преобладание роскоши и богатства приводило к жадности. Церковь была тому частью. Призывы о возвращении к апостольской жизни были тоже характерны для того периода. В разгар этой ситуации папа Иннокентий III соз-

вал Четвертый Лютеранский собор с папской буллой Vineam domini Sabaoth 19 апреля 1213 года. В отношении религиозной жизни Совет объявил, что новые религиозные движения не допускаются, однако позднее, благодаря просьбам кардинала Жака Витри, они были разрешены исключительно для бегинок [3, с. 133]. В течение десяти лет после получения такого разрешения многие влиятельные люди восхваляли бегинок за то, что они нерегулярно вели новую форму религиозной жизни. Не было ни основателя движения, ни единых правил, ни согласованного образа жизни. Однако не все епископы или богословы признавали разрешение, полученное кардиналом Витри. Они пытались заставить бегинок уйти в монастыри или прекратить свою деятельность, конфискуя их собственность. В итоге в среде бегинок зародились сомнения в необходимости посредников для общения с Господом. Многие стали считать, что душа может объединиться с божественнм, приняв в себя волю Бога. Это не могло не насторожить официальную церковь, так как ставило под сомнение ее авторитет. И вследствие этого зачастую то, что бегинки проповедовали, граничило с ересью в глазах церкви.

Движения францисканцев и доминиканцев, ранее благосклонных к бегинкам, теперь рассматривались в совершенно новом ключе. А для доминиканцев, к которым перешло ведение инквизицией, даже нашлась работа («магистр священного дворца»). Так появилась серия папских указов конца XIII века «The Clementine», дискриминирующих бегинок, и они всё чаще стали подвергаться преследованиям, осуждениям и объявлялись ***еретиками***. Изначально среди движения местных светских и церковных властей и покровителей бегинок возникали сопротивления, однако в поздних папских указах были изложены более суровые наказания для тех, кто помогал представителям религиозной общины, что резко уменьшило популярность движения. Женщин предупреждали за три дня до изгнания их из домов. Тех, кто сопротивлялся, сурово наказывали: ***заключали в тюрьму или сжигали*** [4, с.241-280]. Бегинажи было приказано продать, а треть выручки якобы шла на ремонт стен и дорог

города; другая треть отходила к инвизиторам, чтобы покрывать судебные издержки против бегинок; а последняя треть также шла инквизиторам для подаяния бедным, для нужд церкви, кающимся еретикам, бегинкам, у которых не было средств для покрытия расходов на содержание их в тюрьме.

Примерно после 1540 г. сами институты начинают меняться, открывая возможности, которые не были доступны в средневековый период [5, с. 44-50]. Примером тому – утверждение Общества Иисуса (Иезуитов) как религиозного движения (27 сентября 1540 г.). Это событие было значительн тем, что Ватикан одобрил создание нового порядка, и, что более важно, этот порядок был разработан.

Как и в случае с ранними бегинками, для новых сообществ была важна практика активного служения. Различные способы устройства жилья, разделение доходов и имущества, принятие решений и другие элементы характеризуют формы жизни этих сообществ. У них были руководящие принципы, подобные правилам, но основным являлось самоуправление. В целом, разнамеренный христианский образ жизни был схож с таковым у бегинок. Если отталкиваться от указов 1317 года о суровом угнетении их сообщества, то впоследствии Ватиканом признаются общины по образу схожие с бегинскими: Иеузитов, Братства Пресвятой Троицы, Сестёр Милосердия и др. В 17 веке происходит некое возрождение бегинского движения, просуществовавшего вплоть до наших дней. Последней представительницей бегинок являлась женщина из Бельгии, умершая в 2013 году.

Библиография:

1. NEEL, Caroline. The Origins of the Beguines. In: *A Journal of Women in Culture and Society,* vol.14, no.2, 1989. Chicago, published by The University of Chicago Press, pp. 321-341.
2. BENNETT, Judith. *Sisters and Workers.* California, published by Willey, 1989, pp. 481-483.
3. McDONNELL, Ernest W. *The Beguines and Beghards in Medieval Culture: With Special Emphasis on the Belgian Scene.* New York: Octagon Books, 1969, p. 643.

4. SIMONS, Walter. *Cities of Ladies: Beguine Communities in the Medieval LowCountries, 1200-1565.* University of Pennsylvania, 2001, p. 352.
5. Communities of Consecrated Life Since, Vatican II. Third Edition. Washington, DC: Center for Applied Research in the Apostolate, Georgetown University, 2007, p. 187.

Рекомендовано
Ион КЕПТЕНЕ, ассист. унив.

REPREZENTĂRILE SOCIALE ȘI CULTURALE ÎN CONTEXTUL PANDEMIEI

Lucia LAUR, studentă,
Facultatea Istorie și Filosofie
CZU: 304:[616.98:578.834] lucialaur45@gmail.com

Omenirea a fost afectată de boli epidemice „majore" de-a lungul istoriei sale. Cele mai grave dintre ele au amenințat imediat viața omului, de ex., ciuma, holera, tifosul, iar mai recent COVID-19. Aspectele culturale au o mare influență asupra proceselor de recunoaștere a simptomelor, etichetare, căutare de ajutor și structura sistemelor de sănătate. De exemplu, decizia oamenilor de a participa sau de a inițiia schimbări fizice sau psihologice, interpretarea și evaluarea schimbării și modul lor de a acționa asupra simptomelor sunt influențate de cultură. Prin urmare, măsurile de sănătate publică trebuie să ia în considerare contextul cultural, adică acordurile și ipotezele sociale și trebuie localizate la nivel de comunitate pentru a îmbunătăți înțelegerea aprofundată a contextului individual, a participării și a adecvării măsurilor.

În ultimii ani, lumea a asistat la o serie de focare epidemice cu efecte devastatoare. În timp ce focarele sunt inevitabile, impactul lor poate fi atenuat. Gestionarea eficientă a acestor evenimente necesită abordări mai bune care să cuprindă toate aspectele diferite care pot influența rezultatul, inclusiv aspectul cultural. Răspunsul comunităților la focare și disponibilitatea lor de a îmbrățișa intervențiile concepute și implementate de experți internaționali pentru a atenua efectele unui focar pot influența foarte mult rezultatul. Au existat provocări considerabile în gestionarea focarelor, de exemplu, în unele părți ale Africii, datorită influenței puternice a credințelor tradiționale asupra răspunsului la focare și a măsurilor instituite pentru a le contracara. În mod similar, izbucnirea virusului Zika a prezentat provocări neprevăzute în domeniul sănătății. Cazul pandemiei Ebola din Africa de Vest a contribuit la dezvoltarea unei perspective mai profunde asupra problemei pandemiilor și a răspunsului cultural observat și a efectului său asupra rezultatului pandemiei.

Agusto [1] examinează efectul obiceiurilor și credințelor tradiționale asupra dinamicii de transmitere a focarelor de epidemie. Autorii oferă

exemplul Ebolei și susțin că în primele etape ale pandemiei în Africa, credințele culturale au jucat un rol important care a contribuit la răspândirea bolii. Acestea sugerează că identificarea parametrilor culturali cruciali ai epidemiei este vitală pentru dezvoltarea unei strategii eficiente de control. În mod similar, Manguvo și Mafuvadze [2] meditează asupra rolului esențial al culturii în cazul epidemiilor. Autorii au evidențiat alți factori sociali care au fost, de asemenea, responsabili de răspândirea epidemiilor, cum ar fi lipsa generală de conștientizare și starea precară a unităților de sănătate. Îmbrățișarea practicilor religioase și culturale specifice unor comunități, de asemenea, sunt un impact negativ asupra focarului. Chiar și atunci când se desfășoară intervenții pentru combaterea focarelor de diverse epidemii, oamenii nu pot accepta cu ușurință toate intervențiile bazate pe știință din cauza credinței predominante că boala poate fi o pedeapsă din partea spiritelor ancestrale sau a lui Dumnezeu pentru diferite încălcări, cum ar fi încălcarea tabuurilor. În ceea ce privește procesul de vindecare ulterioară, o bună parte dintre membrii comunității cred cu tărie în vindecarea tradițională și spirituală, un factor care întotdeauna a servit la complicarea situației. Convingerile culturale predominante reprezintă uneori o provocare pentru medici în comunicarea cauzelor și naturii epidemiilor către comunitățile locale într-un mod semnificativ. Înțelegerea inadecvată a epidemiei duce la complicații suplimentare, cum ar fi manipularea nesigură a rămășițelor care devin o sursă de contaminare a sursei de apă de către cadavre neîngropate sau practici de înmormântare, care propagă boala. În perioada dezastrelor epidemice, devine o provocare pentru profesioniștii din domeniul sănătății și cercetători să investigheze cadavrele, deoarece comunitățile afectate tind să-și îngroape pe cei dragi în conformitate cu ritualurile lor de înmormântare, ceea ce face dificilă determinarea cauzei decesului sau aproximarea riscurilor la restul populației.

Carolyn Orbann [3] studiază modul în care comportamentul cultural poate juca un rol în răspândirea bolilor infecțioase. Aici, Orbann își împărtășește ideea despre modul în care comportamentele culturale influențează răspândirea bolilor infecțioase în populațiile umane, inclusiv de ce acest lucru ne poate ajuta să înțelegem răspândirea actuală a virusului COVID-19. Cultura este una dintre cele mai fundamentale căi ce modelează modul în care trăim în lume. Suntem atât ființe biologice, cât și

culturale, așa că atunci când o boală se răspândește în părți mari ale populației lumii, putem face față acesteia atât în mod biologic, cât și cultural.

Fiecare pandemie majoră din istoria omenirii a fost exacerbată de un comportament cultural într-un fel sau altul. De exemplu, pandemia de gripă din 1918 a fost afectată negativ de mișcările populației și de cenzura presei din cauza restricțiilor în timpul Primului Război Mondial. Un exemplu mai contemporan ar putea fi reapariția rujeolei în SUA și Europa de Vest. Grupuri de oameni resping vaccinurile pentru bolile care pot fi prevenite prin vaccinare, cum ar fi rujeola. Interesant este faptul că cercetările au arătat că persoanele care șovăiesc în vaccinare în SUA se datorează utilizării comportamentului ca simbol al apartenenței la grup și al mentalității asemănătoare.

Dacă suntem îngrijorați de reapariția bolilor care pot fi prevenite prin vaccinare, furnizorii de servicii medicale și profesioniștii din domeniul sănătății publice trebuie să se gândească cu atenție la modul de a separa acest comportament special de statutul său de simbol al apartenenței la grup. Avem multă putere de a schimba cursul acestei pandemii actuale și a celor viitoare, prin comportamentul nostru. Am fost impresionat de creșterea gândirii cooperative în timpul acestei epidemii, doar dacă ne descurcăm bine la aceste eforturi de atenuare socioculturală.

Referințe:

1. AUGUSTO, F.R. Through the looking glass: the emotional journey of the volunteer ethnographer when researching sensitive topics with vulnerable populations, In: The *Qualitative Report*, 2019, no. 4/14 (vizitat la 2.02.2021 https://www.proceedings.wcqr.info/index.php/wcqr2019/article/view/51).
2. MANGUVO, A., MAFUVADZE, B. The impact of traditional and religious practices on the spread of Ebola in West Africa: time for a strategic shift, In: *The Pan African Medical Journal*, 2015, vol.22 (vizitat la 15.01.2021 https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4709130/).
3. ORBANN, C. Using cultural, historical, and epidemiological data to inform, calibrate, and verify model structures in agent-based simulations, In: *Mathematical Biosciences and Engineering*, 2019, vol. 16. Publisher: AIMS PRESS. (vizitat la 17.01.2021 https://www.aimspress.com/file-Other/PDF/MBE/mbe-16-04-152.pdf).

THE PECULIARITIES OF ENGLISH SLANG

Alexandra CAPSAMUN, studentă,
Facultatea Litere
CZU: 811.111`276.2
alexandrakapsamun@gmail.com

The relevance of the topic

Nowadays, slang surrounds us every day and everywhere, so English is not an exception. However, the problem is that one can hardly meet slang words in textbooks, as well as in newspapers, literature, etc. Therefore, the only way to discover them is to dive into the language environment.

What is Slang?

To determine what slang is, it is necessary to study the opinions of English and American linguists and professors regarding this subject:

1. David Crystal, a famous British linguist: "Slang is a colloquial departure from standard usage: it is often imaginative, vivid and ingenious in its contraction".

2. George Kittredge, a professor of English literature at the Harvard University: "Slang is the only living language in which these processes can be seen in full activity".

3. Anne Curzan, a professor of English at the University of Michigan: "Slang is the people's poetry. It allows to be creative and playful, to make people laugh, to offend, to do social commentary, etc."

From the above we can conclude that *slang is a very informal language, which is usually spoken rather than written and is used especially by particular groups of people*.

Where does Slang come from?

Our present-day meaning for slang formed only in the 16th century, when the English Criminal Cant developed. It was a new kind of speech used by criminals, thieves and cheats, which developed mostly in saloons, casinos and gambling houses. Through the time, slang became widely known throughout Britain and America due to the expansion of the British colonists. Furthermore, certain events

happened in the 18th century that helped the development of slang such as the Westward expansion, the Civil War, etc. And only in the 20th century slang stopped to be associated with criminals or foreigners, as it became popular in literature. It was during the post-World War I, when there was a demand for entertainment, mass media and slangy fiction.

Types of Modern English Slang

1. The Cockney Rhyming Slang. It is characteristic only for English-speaking countries: the UK, Ireland and Australia. It was a secret language used in the criminal underworld of London in the early 19th century. The concept is fairly simple: replace a word with another that rhymes with it.

For example: *"Who´s on the **dog and bone**?" – "Who´s on the **phone**?"; "I couldn´t believe my **mince pies**." – "I couldn´t believe my **eyes**."; "On your **Todd Sloane**." – "On your **own**.", etc.*

2. The Back Slang. It was used mainly by market sellers in the 19th century, such as butchers and greengrocers, to have private conversations behind their customers´ backs and pass off lower quality goods to less observant customers. The concept is fairly simple: all words are pronounced backwards.

For example: *"**yob**"- "boy"; "**esclop**"-" police"; "**fi-health**"- "a thief"; "**tenip**"- "a pint", etc.*

3. The Teenage Slang. Nowadays, it is used by teenagers for the purpose of showing their independence, of sounding cool or experimenting with their identities. This language, which may be confusing to those not in-the-know, helps them to differentiate themselves from their parents and to feel revolutionary.

For example: *"**Gucci**" – something is good or cool; "**I´m weak**" – short for "That was funny!"; "**Hundo P**" – short for 100% sure or certain; "**Fam**" – their closest friends, etc.*

Slang in literature. However, there is a great misconception that slang is the language of uneducated people. One of the greatest fiction novels of the 20th century "The Catcher in the Rye" by J.D. Salinger is an epitome of colloquial teenage English Slang. The language of the greatest writer of all times J.D. Salinger was considered to be

inappropriate by many translators and publishers. Nevertheless, they were powerless to ban this novel, due to the fact that it is a vital historical and linguistic record of real English speech.

For example: *the slang "**Goddam**" was used more than 240 times in the novel, and it expresses the annoyance of the main hero, or the slangy word "**Phony**" was one of the most important and repeated words in Holden´s vocabulary too, it means "a fake and foolish person".*

Conclusion. Slang is multifunctional, it makes our speech more concise, specific, emotionally expressive, and also serves as a sign of membership in a particular social environment. At the same time, it is by far the most characteristic feature of English speech, as many native speakers and even writers are likely to use slang instead of Standard English. Therefore, it would be very useful for people who learn English to know it, in order to avoid situations of misunderstanding and embarrassment.

Recomandat
Svetlana CALARAȘ, lector univ.

SARCINI ȘI ACTIVITĂȚI DE MEDIERE LA LECȚIA DE LIMBA FRANCEZĂ, (Nivelul B1 al CECR)

Anastasia CHELMENCIUC, studentă,
Facultatea Litere
CZU: 811.133.1`243 anastasiakelmenciuc@gmail.com

Actualitatea cercetării temei se explică prin simplul fapt că medierea reprezintă un instrument major în predarea și învățarea limbilor străine, fiind totodată și un mijloc eficient de asimilare a cuvintelor și expresiilor noi în procesul de decodare a mesajului unui document autentic oral sau/și scris. Astfel, actualmente, medierea se aplică pe larg în școli în procesul de predare/învățare a limbilor străine.

Pornind de la faptul că medierea echivalează cu mijlocul de achiziționare a unei limbi-culturi noi, această cercetare propune o analiză a activităților integrate de către profesori la lecția de limba străină (FLS), în acord cu descriptorii CECRL 2001 și a volumului complementar 2018 pentru o și mai bună înțelegere a conceptului, dar și pentru propunerea unor sarcini și activități mediatice noi.

Scopul propus pentru această lucrare este de a analiza și interpreta unele mijloace mediatice efective ce pot fi utilizate în predarea-învățarea unei limbi străine, dar și analiza eficienței sarcinilor și activităților propuse de autorii manualelor naționale pentru studierea limbii franceze. De asemenea, se propune aplicarea ulterioară a cunoștințelor teoretice achiziționate în practică pe parcursul stagiului nostru pedagogic la limba franceză.

Obiectivele pe care le-am stabilit sunt:

- Definirea conceptului de mediere în baza CECR 2001.
- Identificarea poziției medierii în cadrul *CECR* 2001 și a *Volumului complementar* 2018.
- Prezentarea conceptului de mediere în cadrul istoric.
- Identificarea tipologiei medierii.
- Analiza sarcinilor de mediere de pe paginile manualelor școlare.

Atingerea acestor obiective a fost posibilă prin aplicarea unor astfel de metode precum analiza, sinteza, expoziția și exemplul.

Pentru o mai bună înțelegere a conceptului de mediere, este necesar a identifica poziția acestuia în cadrul CECR 2001. Astfel, medierea poate fi depistată în cadrul activităților comunicative și strategiilor de comunicare ca una ce cuprinde celelalte trei activități și strategii: recepție, producere și interacțiune.

La fel, CECR 2001 oferă și o explicație bună pentru noțiunea de mediere: „În majoritatea cazurilor, interlocutorul sau scriitorul produce mesajul propriu pentru a-ți exprima gândurile. În alte cazuri el servește drept mijloc al comunicării între două sau mai multe persoane care, dintr-un oarecare motiv, nu pot comunica într-un mod direct ” (CECR 2001; p.48).

Deci medierea reprezintă în sine orice activitate care reduce o distanțare, divizare, obstacol sau bariere între două sau mai multe persoane care nu vorbesc aceeași limbă sau chiar între o persoană și un nou concept, idee etc. Prin urmare, medierea este o activitate al cărei scop este favorizarea înțelegerii și a comunicării în sine.

Dacă e să abordăm conceptul din punct de vedere istoric, atunci medierea și-a schimbat poziția și importanța în cadrul diferitelor abordări educaționale: de la o activitate doar pentru specialiști ai traducerii la interzicerea totală a acesteia în cadrul învățării/predării unei limbi noi și până la reabilitarea totală a medierii de către CECR și utilizarea pe larg a acesteia de către toți cei ce doresc să descopere o limbă nouă.

În cadrul educațional se utilizează pe larg trei tipuri de mediere: a comunicării, a conceptului și lingvistică. Toate aceste tipuri de mediere propun sarcini și activități ce favorizează obținerea succesului în învățarea unei limbi, precum: traducerea unui text, explicarea meniului, interpretarea unui dialog, explicarea modului de utilizare, reformularea textului într-un e-mail, rezumarea unui articol de presă, realizarea unui raport oral al unui interviu sau document scris. Toate activitățile amintite pot fi regăsite în manualele naționale pentru disciplina *Limba franceză*.

În concluzie: medierea este foarte eficientă ca activitate de învățare a unei limbi-culturi, deoarece asigură transmiterea unui mesaj reformulat într-un mod pe care toți cei cointeresați îl pot înțelege, fiind

și o metodă accesibilă, deoarece nu implică resurse majore pentru activitatea cu elevii.

Recomandările pe care le sugerăm sunt: varierea activităților de mediere și introducerea de sarcini de mediere a comunicării și medierea conceptelor.

Referințe:

1. CONSEIL DE L'EUROPE. *Cadre Européene Commun de Référence pour les langues étrangères*, 2001.
2. CONSEIL DE L'EUROPE. *Cadre Européene Commun de Référence pour les langues étrangères.* Volume complémentaire, 2018.
3. BUJOR, A., SCOBIOALĂ, M., VÎRLAN, Z., ONUFREI, E. *Manuel de français. 4e classe.* Chișinău: ARC, 2015.

Recomandat
Silvia GUȚU, dr., conf. univ.

IMAGINEA MAMEI ÎN PROZA LUI VLADIMIR BEȘLEAGĂ

Drăgălina BURDUJA, studentă,
Facultatea Litere
CZU: 821.135.1-1(478).09 burduja.dragalina@gmail.com

Pe parcursul anilor, scriitorul Vladimir Beșleagă (n. 25 iulie 1931) a publicat diverse creații literare. Criticii literari și-au expus opinia asupra lucrărilor sale. Or, scrierile lui Beșleagă mereu au trezit critici, polemici, gânduri psihanalitice, îndeosebi provocate de conținutul propriu-zis al operei literare. Semnificațiile, motivele din opera domniei sale au reprezentat realul îmbinat cu istoricul. În creația lui V. Beșleagă sunt reflectate tipurile umane ce-și au o însemnătate și fiecare reprezintă un tip universal, ce caracterizează tipul uman moldovenesc. În romanul *Mama. Casa. Pământul* atestăm o transfigurare în lumea amintirilor, având în centru personajul feminin, mama.
Vl. Beșleagă abordează în literatura română o traiectorie a unei vieți, ce poate fi numită glorie prin manifestul matern, având un rol primordial în construirea altui personaj central din operă.

Scopul acestei cercetări îl constituie romanul *Mama. Casa. Pământul* [1], din perspectiva personajului feminin-matern; relaționării cu alte personaje din operă și a sondării dramatismului prin care trece mama autorului. Romanul a cunoscut bucuria lansărilor, mai puțin cea a investigației critice literare.

Toate amintirile, trăirile, aventurile, tragediile prin care a trecut mama, detalii despre personaje și întâmplări reale, destăinuirea unor momente, ce te copleșesc, alteori te îngrozesc, țin de intimitatea gândurilor, dar și de sentimentele autorului. Aceasta reprezintă, indiscutabil, curajul autorului. În operă, atestăm reale întâmplări în care autorul se identifică pe sine, familia sa. Un martor obiectiv al unor întâmplări susținute și cu realizări convingătoare ale altora, aceste memorii rămân o sursă de cercetare, o pătrundere în universul psihologic al scriitorului. Putem remarca că această operă prezintă și vremurile cumplite care au rătăcit mult pe pământul moldovenesc, este o lume reală ce prezintă atitudinea autorului față de istorie și familia sa.

Vladimir Beșleagă înregistrează: spectacolul vieții mamei sale, propriul destin, întâmplări ale vieții rurale mălăiești.

Opera are la bază câteva întrebări esențiale: Cine a fost mama? Cine sunt eu? Ce reprezintă mama? Ce este important pe acest pământ?

Întreaga operă desfășoară o descoperire și căutare de a răspunde la unele întrebări. De aceea, personajul real, autorul coboară în adâncurile, rădăcinile familiei sale pentru a căuta răspunsurile: „De ce vine Omul pe Lume ? / Iar cea mai Mare Taină, Ghicitoare, Omul este, sărmanul Om”, „Ce viață ai avut Mamă, ce viață grea și chinuită!”, „Să pătrund în viața Ta, Mamă, și prin viața Ta s-o cunosc pe a mea...” [1, p.83].

În romanul *Mama. Casa. Pământul*, mama este personajul central, o femeie chinuită cu o viață care cuprinde timpuri rupte din istorie, femeie care are grijă de copil în singurătate, femeie care evoluează fiind stagnată de societate, familie și întregul destin. O mamă, care este nevoită să supraviețuiască și să-și crească copilul, valorând pentru el *„prima învățătoare*”, cea care-l învață și-l educă ca pe urmă fiul să-i spună: *„Vei veni să mă iei și pe mine și vom fi iar împreună. Veșnic împreună, buna și scumpa mea Mamă!”* Pe parcursul operei putem urmări trei universuri psihologice ale mamei autorului: 1. Teroarea istorcă; 2. Trauma căsătoriei; 3. Relaționarea dintre mamă și fiu.

Persistă în proză un dialog „mut”, imaginar, între mamă și fiu. Este un dialog între generații, dominat de dor și amintiri, de adevăr și de datoria de a mărturisi, de iubire față de aproapele său și de familie. Simbolistica mamei este legată strâns de dragostea infinită, începând de la religie, sfânta cuvioasă Martira Eugenia, a fost o tânără, care și-a dedicat viața în totalitate lui Dumnezeu, pe când mama autorului își dedică viața copilului său, casei, cu care autorul are o relație deosebită. „Cum te voi mulțumi, scumpă și dragă și neprețuită Mama mea” [1, p.68].

În acest context, menționăm aprecierea acad. Mihai Cimpoi cu privire la întreaga-i creație: „Prozatorul este ușor baroc, atunci când urmărește frământările personajului, trăsăturile memoriei, zbuciumului conștiinței. Gândurile, răsucirile lui cer o frază bogată, stufoasă,

capricioasă. Prozatorul se complace într-un continuum analitic care se sincronizează cu un continuum psihic. Mai simplu spus, gândul frânt, dorul, dragostea de mamă, casă părintească, se exprimă într-o frază frământată" [5, p. 184].

În concluzie: romanul *Mama. Casa. Pământul* relevă complexitatea personajului feminin într-o perioadă crudă a istoriei. Femeia în romanul lui Vladimir Beșleagă rămâne puternică, grijulie și blândă manifestându-și maternitatea în ocrotirea copilului său. Autorul abordează temele cele mai sensibile și cele care rămân mereu actuale, în special pe teritoriul țării noastre. O carte, care conturează dorul față de ființa cea mai scumpă de pe pământ – mama. O transcendență dintre mamă, casă, dor, copilărie și pământul natal, care aduce cititorul în lumea frumosului, maternității, îmbinate cu istoria țării, cu vremurile cumplite prin care a trecut poporul moldovenesc. O experiență memorabilă și sugestivă pentru cititorii care parcurg cu sufletul orice mărturisire biografică, dar și un exemplu, molipsitor, am putea spune, care îl printează autorul în viziunea celui care nu a trecut prin vremurile cumplite staliniste, făcându-l să înțeleagă cât de tragic este să vizualizezi un trecut, dar poate și un destin crucial uneori, care se zbate între societate, istorie și familie.

Referințe:

1. BEȘLEAGĂ, V. *Mama. Casa. Pământul.* Chișinău: Arc, 2019.
2. CIMPOI, M. În: *Vladimir Beșleagă: Omul luminat (volum omagial).* Chișinău: Știința, 2011.

Recomandat
Victoria FONARI, dr., conf. univ.

CLASIFICAREA FRAZEOLOGISMELOR ȘI UTILIZAREA ACESTORA ÎN CADRUL LECȚIEI DE LIMBĂ GERMANĂ

Valeria COJOCARI, studentă,
Facultatea Litere
CZU: 811.112.2'243'373.7 valeria.cojocari98@gmail.com

Lucrarea dată are drept scop identificarea importanței expresiilor frazeologice în cadrul lecției de limbă germană. Am optat pentru această temă și o considerăm a fi una actuală din câteva motive. Este bine cunoscut faptul că frazeologismele reprezintă o sursă de îmbogățire a diapazonului lingvistic și cultural. Reprezentând miezul semantico-lexical al unei limbi, frazeologismele contribuie nemijlocit la dezvoltarea abilităților de comunicare în contextul de zi cu zi. Luând în considerație că cercetarea propusă se bazează pe aplicabilitatea didactică a expresiilor frazeologice în cadrul lecțiilor de limbă germană, putem sigur afirma că această temă este actuală prin aportul ce îl aduce în procesul instructiv-educativ, precum și în însușirea mai solidă a limbii. De menționat este faptul că frazeologismele familiarizează persoanele, implicate în procesul însușirii limbii străine, cu modul de gândire a poporului.

După cum am menționat mai sus, scopul de bază al acestei lucrări este identificarea importanței frazeologismelor în cadrul lecțiilor de limbă germană. Pe parcursul elaborării acestei lucrări, am avut două obiective principale. Unul dintre ele fiind clasificarea expresiilor frazeologice după mai multe criterii și cel de al doilea – apilicabilitatea didactică a acestora. Drept metode ce au stat la baza acestei cercetări științifice sunt experimentația și modelarea. Altfel spus, cu ajutorul experimentației am reușit să cercetăm studiile mai multor autori și să identificăm clasificările de bază, iar cu ajutorul celei de a doua metode, să adaptăm informația și să o modificăm ținând cont de scopurile și obiectivele sus-menționate.

În cadrul părții teoretice a acestei lucrări, am reușit să definim conceptul de *frazeologism* și caracteristicile de bază ale acestora. Un aspect destul de important care este prezentat în lucrare le reprezintă

clasificările după mai multe criterii, cum ar fi structura externă și cea internă (clasificarea semantică și pragmatică) și clasificările morfosintactice.

Aspectul practic al lucrării științifice vizate se va baza pe consolidarea expresiilor frazeologice în cadrul lecției de limbă germană prin interemediul diferielor metode disctice, cum ar fi: alcătuirea enunţurilor cu expresiile date pentru a verifica dacă sintagmele date au fost corect întelese şi însuşite temeinic, utilizarea metodei audio-vizuale pentru cunoscătorii ce au un nivel avansat de limbă germană, simularea unor situaţii de comunicare, dialoguri etc., întrucât ele îi implică pe elevi în situaţii practice de comunicare. Un alt aspect foarte important pe care dorim să îl cercetăm este frecvența untilizării expresiilor frazeologice pentru diferite nivele de cunoaștere a limbii, cât și prezența acestora în manualele școlare.

Prin această lucrare științifică am reușit să identifcăm clasificările de bază ale frazeologismelor în limba germană. Cunoscând părerea mai multor autori, am reușit să constatăm și trăsăturile de bază ale frazeologiilor.

La început de cale în acest domeniu, putem spune cu fermitate că această activitate academică ne-a oferit oportunitatea de a dobândi noi cunoștințe despre limba germană și posibilitățile de dezvoltare a vocabularului.

Efectuând acest studiu, am ajuns și la astfel de rezultate îmbucurătoare – ne-am extins vocabularul și am acumulat cunoștințe teoretice utile care am dori să le folosim în studiile ulterioare.

Putem confirma, cu siguranță, că trebuie să stăpânești frazeologismele pentru a înțelege germana, ba mai mult, pentru a instrui generațiile tinere.

Recomandat
Tatiana BABIN-RUSSU, dr., conf. univ.

DIFICULTĂȚI DE TRADUCERE A TEXTULUI POLITIC DIN L. FRANCEZĂ ÎN L. ROMÂNĂ

Valeria ENI, studentă,
Facultatea Litere
CZU: 811.133.1`255=135.1 valeria.eni.99@gmail.com

Traducerea reprezintă procesul de transmitere a sensului din limba-sursă în limba-țintă. De asemenea, acest proces implică anumite dificultăți în funcţie de domeniul textului tradus. Astfel, traducerea textului politic presupune o serie de dificultăți care provoacă multe bătăi de cap unui trăducător.

Prima și cea mai des întâlnită dificultate a traducătorului în procesul de traducere sau interpretare a unui text politic sunt termenii specifici acestui domeniu. Dificultatea – cum să găsești un termen specific într-un dicționar explicativ sau bilingv. Deseori, este nevoie de accesarea altor surse mai specializate. Exemple de termeni specifici sunt: „la circonscription électorale – circumscripție electorală”, „le Lumumbisme – lumumbism”, „le pouvoir législatif – putere legislativă” etc.

Următoarea dificultate care, de asemenea, reprezintă o provocare pentru trăducători sunt abrevieri de:

a) **Partide și mișcări politice.** Exemple de abrevieri ale partidelor politice franceze sunt: UDI - Union des démocrates et indépendants, în traducere UDI – Uniunea Democraților și a Independenților;
MNR – Mouvement national républicain, în traducere MNR – Mișcarea republicană națională; SIEL – Souveraineté, identité et liberté, în traducere SIL – Suveranitate, identitate și libertate.

b) **Organizații nonguvernamentale.** Exemplu de abreviere a unei organizații non-guvernamentale franceze „ATTAC – Association pour la taxation des transactions financières et pour l'action citoyenne”, în traducere AITAC – Asociația pentru impozitarea tranzacțiilor financiare și acțiunile cetățenești.

c) **Organizații și asociații naționale și internaționale.** Exemple relevante: OMC – Organisation mondiale du commerce, în traducere

OMC – Organizația Mondială a Comerțului; OPEP – Organisation des pays exportateurs de pétrole, în traducere OPEC (care este un borrowing din limba engleză) – Organizația Țărilor Exportatoare de Petrol.

Motivul de ce abrevierile reprezintă o dificultate este faptul că un trăcutător nu poate cunoaște toate abrevierile relaționate de viața politică a unui stat, nemaivorbind de un spațiu mai larg, precum Uniunea Europeană. Astfel, trăducătorul se ciocnește cu o necunoscută (abrevierea) în ecuația pe care trebuie să o rezolve (traducerea) și, în cele din urmă, recurge la cercetare și informare privind abrevierea din sursele de încredere pe care le are la îndemână.

O altă dificultate pe care o întâlnește un trăducător în procesul de traducere a unui text politic din limba franceză sunt neologismele. Neologismul reprezintă un cuvânt nou sau un sens nou atribuit unui cuvânt deja existent.

Se știe că politica este un domeniu dinamic. Așadar, odată ce apar noi fenomene, procese, funcții în acest sector, apar și termeni care definesc aceste fenomene, procese și funcții. Uneori se întâmplă ca un neologism să fie utilizat într-un discurs politic înainte ca acesta să fie introdus în vreun dicționar explicativ. În astfel de situații trăducătorul va depune mult efort să găsească informația necesară pentru un termen sau altul. Exemple de neologisme în limba franceză sunt: „L'ethnocide" – „Etnocid", ceea ce presupune ucidere în masă a unei părți sau a unei întregi comunități etnice; „Le minarchisme" – „Minarchism", o ideologie politică derivată din liberalism care pledează pentru un stat minim, a cărui legitimitate este constrânsă de limite stricte; „Le Brexit" – „Brexit" (iarăși un borrowing din limba engleză „British exit"), retragerea Regatului Unit din Uniunea Europeană.

Cea din urmă, dar nu mai puțin importantă dificultate a traducerii textului politic sunt expresiile frazeologice și colocațiile. La prima vedere, s-ar putea crede că expresiile frazeologice sunt caracteristice doar textului literar. Totuși, un trăducător poate deseori să întâlnească astfel de expresii și colocații chiar și în procesul de traducere a textului politic, care necesită mult timp și efort pentru a găsi echivalentul potrivit în limba-țintă. Următoarele exemple sunt expresii frazeologice și colocații fixe des întrebuințate în scrierea unui text

politic: *prendre le pouvoir* – a ajunge la putere; *prononcer un discours* – a ține un discurs, *la violation de la loi* – încălcarea legii; *conclure un accord* – a încheia un acord; *planter les germes (de la démocratie)* – a semăna germenii (democrației); la séparation des pouvoirs dans l'État – separarea puterilor în stat.

Prin urmare, traducerea textului politic din limba franceză în limba română reprezintă o provocare pentru un trăducător. Observăm că acesta se ciocnește cu o gamă largă de dificultăți, însă nu există problemă fără soluție.

Astfel, în scopul soluționării acestor dificultăți într-un mod mai lejer, propunem o serie de recomandări, precum: dezvoltarea competențelor lingvistice care va ajuta un trăducător în orice situație dificilă a traducerii, lecturarea volumului maximal de material specializat care va îmbogăți bagajul de termeni, dezvoltarea cunoștințelor generale care, de asemenea, va ajuta la nivel de comprehensiune a conceptului din spatele termenului specific, urmărirea actualităților politice nu doar din țara de origine și țara limbii-țintă, dar și a celor globale. Apoi, mai este important de luat în considerare contextul termenului dificil, căci deseori acesta este un indiciu pentru trăducător în alegerea echivalentului potrivit. Și, în cele din urmă, un trăducător profesionist trebuie mereu să aibă la îndemână surse specializate și actualizate, precum dicționarele explicative și enciclopediile.

Recomandat
Alina SLOBODANIUC, lector univ.

LIMBAJUL DIN PERSPECTIVA ABORDĂRII DE GEN

Alexandra PEREV, studentă,
Facultatea Litere
CZU: 81`27 alexandraperev@gmail.com

În ultimul timp, se discută mult despre aspectul gender reflectat în limbă, avându-se în vedere modul în care limbile prezintă cele două entități: masculin – feminin. Cercetările referitoare la gen și limbaj în sociolingvistică au început odată cu studiile lingvistei americane Robin Lakoff (1975), care au declanșat o dezbatere uriașă în lingvistică prin introducerea noțiunilor de *gender* și *limbaj*. În același timp, W. Labov, unul dintre fondatorii sociolingvisticii, propune conceptul de *variaționism sociolingvistic*, aspectul gender fiind la acesta încadrat în varietatea diastratică.

Schimbările care se produc în societatea actuală au avut drept pistă de lansare tentativele de emancipare a sexului slab, sau *feminismul*, care, de fapt, datează din perioada iluminismului, când se realizează o încercare de a înlătura dogmele religioase. Drept urmare a feminismului, reprezentantele sexului slab au început să ocupe mai multe locuri de muncă care înainte erau destinate doar pentru bărbați. Acest fapt s-a reflectat și în limbă, întărind ideea că orice profesie, funcție, ocupație poate fi specifică și pentru o femeie.

În cercetarea noastră ne-am propus să analizăm contrastiv aspectul gender în română și engleză, iar în baza materialului faptic, am ajuns la următoarele observații:

1) În limba română este pe larg răspândită derivarea cu sufixe moționale, cu ajutorul cărora se formează substantive – nume de ființe feminine de la masculine, și invers: *morar/morăriță, sportiv/sportivă, inginer/ingineră, academician/academiciană, decan/decană, membru/membră, filolog/filologă, deputat/deputată, președinte/președintă* etc.

2) Folosirea cu precădere a formelor cu terminaţie masculină chiar în desemnarea femeilor sau în adresarea politicoasă către acestea (cu termenul reverenţios acordat): directorul, ministrul, senatorul, prefectul – *doamna director, doamna ministru* etc.

3) În plan funcțional, modificările de moment, ocazionale, au ca scop obținerea unor efecte stilistice, astfel se feminizează substantivele epicene prin mijlocirea sufixelor moționale: *cucă, pițigușă, ghiocică* etc. sau prin mijlocirea termenului reverențios acordat și desemnarea substantivului epicen propriu-zis: *tanti arici*.

De asemenea, am analizat care sunt mijloacele lingvistice de feminizare a lexemelor în limba engleză, o limbă în care nu există categoria gramaticală a genului. Așadar, dacă e să ne referim la mijloacele lingvistice de redare a aspectului gender în limba engleză, observăm:

1) Sufixarea este o modalitate de a feminiza substantivele în limba engleză, de exemplu: *author – authoress, astronaut – astronette, usher – usherette, administrator – administratrix*.

2) Drept premisă a egalității de gen ce s-a reflectat în limbă a fost evitarea lexemelor compuse cu *man* și neutralizarea lor prin lexemul *person*: *chairperson, anchorperson, craftsperson, congressperson, spokesperson.*

3) Folosirea terminațiilor generice: *woman, lady, girl: camerawoman, mailwoman, congresswoman, saleswoman.*

4) Utilizarea concomitentă a pronumelor *he/she* sau folosirea formei de plural al pronumelui personal *they*, de exemplu: *When a student comes to see the teacher, they have to bring their homework.*

O astfel de modalitate este departe de a fi nouă, deoarece și W. Shakespeare a folosit-o în capodopera sa *Hamlet*.

Din cele menționate *supra* devine clar faptul că atât în limba română, cât și în limba engleză se atestă tendința de feminizare a substantivelor, prin urmare se stabilesc similitudini în ceea ce privește modalitățile de redare a aspectului gender, și anume sufixarea. La rândul său, limba engleză fiind o limbă analitică, recurge la utilizarea pronumelui plural *they*, sau varietatea *he/she*, pentru a nu discrimina femeile.

Disimilitudinea secundă ar fi antrenarea termenilor generici în limba engleză: *woman, lady, girl: businesswoman (femeie de afaceri), landlady (proprietăreasă)* și, respectiv, actualizarea termenilor reverențioși în limba română pentru formele care nu au fost acceptate de DOOM 2: *doamna ministru, doamna doctor,* sau substantivele folosite cu valori stilistice specifice: *doamna arici*.

În încercarea noastră de a analiza contrastiv actualizarea aspectului gender în limbile română și engleză, am considerat de asemenea oportun să valorificăm care vor fi consecințele manifestării aspectului gender în limbă, referindu-ne la nivelul sociocultural.

În comunicare concluzionăm faptul că limbajul devine emblematic pentru reprezentanții ambelor sexe și ceea ce îngrijorează generația tânără, amenințată de fluidizarea genurilor, de ștergerea deosebirii dintre sexe, este masculinizarea și efeminarea. O femeie, pe de o parte, care se masculinizează prin vestimentație și comportament, nemai-voind să fie mamă sau bunică, are șanse să devină agresivă și violentă.

Iar disprețul pentru feminitate este confirmat de numărul mare de adolescente care fumează, consumă alcool și droguri, se bat „ca băie-ții”, vorbesc trivial. Pe de altă parte, un bărbat efeminat, preocupat ex-cesiv de fizic, se îndepărtează de natura sa, nu mai este puternic și vrednic de respect, prin urmare, el devine fricos.

Recomandat
Elena VARZARI, dr., conf. univ.

OMUL ÎNSTRĂINAT ÎN PRIMA JUMĂTATE DIN SECOLUL AL XIX-LEA ŞI ÎN SOCIETATEA CONTEMPORANĂ

Radion BICIUŞCA, student,
Facultatea Litere
CZU:821(100).09
biciusca.radion@gmail.com

Ca și omul, literatura poate fi considerată un produs al mediului dintr-o anumită perioadă istorică și culturală. În comparaţie cu arta clasicismului, sfârşitul sec. al XVIII-lea şi prima jumătate din sec. al XIX-lea se pot caracteriza prin cuvântul *schimbare*. Realitatea obiectivă și-a pierdut statutul de cadru de referință, au început să se caute alternative.

În literatură și artă apare un nou curent cu o proprie viziune a idealului – romantismul, în care lumea înconjurătoare e văzută drept una vicioasă, pragmatică și mercantilă. Una din modalitățile de a atinge idealul consta în evadarea din realitate, şi anume: în vis şi imaginaţie, în artă, în ţări exotice, în trecut etc. Acesta este contextul apariției unuia dintre cele mai frecvent utilizate motive literare ale romantismului – cel al înstrăinării. Deseori, omul înstrăinat din prima jumătate a secolului al XIX-lea este prezentat drept unul excepţional, ce nu se poate regăsi în cotidian, care fuge de societate şi de normele ei: „Кто жил и мыслил, тот не может / В душе не презирать людей" [1, p. 202]. Ești diferit de alții – ești singur în mulțime.

La baza înstrăinării personajului romantic pot sta mai multe cauze, printre acestea menționăm: condiția de geniu (*Demonul* la M.Lermontov, *Luceafărul* la M.Eminescu); intelectualismul etalat (*Evgheni Oneghin* la A.S. Puşkin, *Childe Harold* la G.G. Byron; *Grigori Peciorin* la M. Lermontov); conflictul cu societatea (*Anselmus* la E.T.A. Hoffman, Quasimodo la V.Hugo). O altă cauză a înstrăinării ar fi criza de identitate. Aceasta se deosebeşte de înstrăinarea impusă de regim, ca în cazul lui Puşkin, Lermontov ș.a., caracterizându-se, în primul rând, prin incertitudinea personajului care nu îşi găseşte locul și rostul în lume, reprezentând tipul romantic care suferă de dezgust de viață, de lâncezeală, care se simte inutil și de prisos.

De cele mai multe ori, personajele care trec prin crize de identitate, emigrează în sine. René („René” R. de Chateaubriand), pierzând sensul vieţii, se autoizolează și chiar se gândește la sinucidere; Claude Frollo (*Notre Dame de Paris* de V.Hugo), începe prin a pune la îndoială viziunea sa asupra lumii, până înnebunește şi se transformă într-un monstru; Aleco (*Ţiganii* de A.S. Puşkin), fugind din societate (civilizație), după un timp înţelege că e produsul ei, fapt pentru care e izgonit din alta (mediul natural). Tuturor, se pare că le este prescrisă singurătatea.

Se poate remarca și solitudinea aristocratică, produs al unei vieți în desfrâu și plictis. În acest context, menționăm tipul „*omului de prisos*” din literatura rusă: Oneghin (*Evgheni Oneghin de* A. Puşkin) şi Peciorin (*Un erou al timpului nostru* de M. Lermontov), cu sentimentul lor de superioritate, orgoliu, cinism, indiferență şi, nu în ultimul rând, plictis, care, treptat, devine o cauză ce le determină acţiunile.

Victime, de regulă, devin cei din jur: plictisul a dus la duelul dintre Oneghin şi Lenski; Peciorin a fost gata să se expună pericolului de moarte pentru a vedea cum se va comporta Gruşniţki: „А всё живёшь – из любопытства: ожидаешь чего-то нового… Смешно и досадно!” [2, p. 565].

O particularitate a acestor linii de subiect din operele romantismului este strânsa lor legătură cu soarta autorilor: exilul la care au fost condamnați A.S. Puşkin şi M. Lermontov, scandalurile publice şi problemele personale care l-au determinat pe Byron să-şi părăsească definitiv baştina, pasiunea interzisă a lui Chateaubriand etc.

Se spune că nimic nu este veşnic, cu excepția schimbării. Cu toate acestea, motivele şi reflecţiile lui Byron, Chateaubriand, Puşkin ș.a. sunt aproape și de cititorul din secolul XXI. Oare s-ar fi deosebit mult portretul spiritual al *Eroului timpului nostru,* dacă ar fi fost scris în prezent? E posibil să admitem că pe unii dintre noi îi macină aceleaşi întrebări, ca şi pe Chateaubriand sau Byron? Cu toate că lumea a trecut prin revoluţii, răsturnări de valori şi un progres ştiinţific remarcabil, răspunsul la aceste întrebări retorice pare a fi evident.

Unele lucruri s-au dovedit a fi și mai pronunțate în prezent. Trăind în timpul marilor posibilităţi, și oamenii de astăzi pot fi afectaţi de

plictis, pot fi dezamăgiţi de realitate şi de sine. Tot mai mult timp petrec în fața calculatorului, televizorului şi oricărui alt gadget. „Cuget, deci exist”? Nu! Sunt pe Facebook, deci exist. Omul real s-a ascuns, etalându-și profilul. În timp ce suntem conduşi de o falsă impresie de proximitate, de fapt, ne îndepărtăm unul de celălalt.

În prezent, tema singurătății este și mai actuală. Noul coronavirus a pregătit o potenţială generaţie de înstrăinați, închişi în case, în sine, comunicând cu alții doar pe reţelele sociale. Unii o fac din cauza fricii, alţii – pentru că s-au obişnuit cu izolarea care nu mai este percepută ca problemă. De mai mult de un an, cercul celor apropiaţi se reduce; unde vom ajunge în final? Ceea ce se considera a fi normal, acum e o deviere de la normă. Desigur, din cauza ritmului accelerat al lumii moderne, fiecare din noi are nevoie de un, aşa-zis, spaţiu personal, însă, în cantităţi mari, şi leacul poate deveni otravă. E demonstrat ştiinţific că singurătatea are un impact negativ asupra personalităţii, de la dereglări ale somnului până la boli fizice şi mentale.

În concluzie, considerăm că depășirea înstrăinării și comunicarea față în față asigură (re)integrarea omului în societate, menţine în echilibru universul său exterior cu cel interior.

Referințe:

1. ПУШКИН, А. *Сочинения в трёх томах*. Том второй. *Поэмы. Евгений Онегин. Драматические произведения.* Москва: Художественная литература, 1986. 527 с.
2. ЛЕРМОНТОВ, М.Ю. *Сочинения*. Том 2. Москва: Правда, 1990. 704 с.

Recomandat
Emilia TARABURCA, dr., conf. univ.

ОПЫТ СРАВНЕНИЯ РУССКИХ И АМЕРИКАНСКИХ ПАРЕМИЙ

Кристина СИБИРЁВА, студентка,
филологический факультет
CZU:81'373.7:398.9(470+73)
pro100bot07@gmail.com

The genius, wit, and spirit of a nation are discovered in its proverbs.
Francis Bacon

Давно замечено что мудрость и дух народа проявляются в его пословицах и поговорках, а знание их способствует не только лучшему знанию языка, но и лучшему пониманию образа мыслей и характера людей. Паремии являются древнейшим и популярным жанром устного народного творчества. Они всегда оставались и останутся актуальными. Перед тем как изучать американские паремии, нужно помнить о том, что английский язык в Америку привезли переселенцы из Англии.

Изучая русские и американские пословицы и поговорки, мы сделали вывод, что их можно разделить на две основные группы. К **первой** группе относятся пословицы и поговорки, имеющие одно лексическое описание и одно значение, например:

Американская пословица	**Дословный перевод**	**Русский эквивалент**
A friend in need is a friend indeed	Друг в нужде – на самом деле друг	Друг познается в беде
Appetite comes with eating	Аппетит приходит с едой	Аппетит приходит во время еды
If you run after two hears, you will catch neither	Если за двумя зайцами погонишься, ни одного не поймаешь	За двумя зайцами погонишься, ни одного не поймаешь
Two heads are better, than one	Две головы лучше одной	Одна голова – хорошо, а две – лучше
My house is my castle	Мой дом – мой замок	Мой дом – моя крепость

Ко **второй** группе относятся пословицы, в которых значение одинаковое, но лексическое воспроизведение разное, например:

Американская пословица	Дословный перевод	Русский эквивалент
You can't make an omelette without breaking eggs	Нельзя приготовить омлет, не разбив яиц	Без труда не вынешь рыбки из пруда
No man is an island	Человек – не остров	Один в поле не воин
The early bird catches the worm	Ранняя птичка ловит червяка	Кто рано встает, тому Бог подает
Too many cooks spoil the broth	Много поваров портят бульон	У семи нянек дитя без глаза
There's no place like home	Нет такого места, как дом	В гостях хорошо, а дома лучше

Сравнивая паремии, необходимо упомянуть еще один их вид – велеризмы (W). По своей сути они представляют собой мини-басню с поучительной и развлекательной функцией. Впервые W как особую синтаксическую организацию речи заметил и описал А.А. Потебня, отметив у одного из героев романа Ч. Диккенса «Посмертные записки Пиквикского клуба» Сэма Уэллера большую тягу изрекать подобные выражения.

В XX веке американский фольклорист-паремиолог Арчер Тейлор «переоткрыл» явление, обозначив его соответствующим термином «велеризмы» (wellerisms) – по имени упомянутого персонажа. Таким образом, без разделения на виды и подвиды W был выделен американскими исследователями как продуктивный паремийный тип.

Примеры американских велеризмов: 'It all comes back to me now', said the Captain as he spat into the wind («Всё это теперь возвращается ко мне», – сказал капитан, когда плюнул на ветер); 'Much noise and little wool', said the Devil when he sheared a pig («Много шума и мало шерсти», – сказал Дьявол, когда стриг свинью). Примеры русских велеризмов: Лежит муравей под танком и говорит: «И чего только спьяну домой не притащишь»; Как сказала мать маленькому червячку: «Не плачь, дурачок. Папа ушел с мужиками на рыбалку»; Лысый смотрит в зеркало и говорит: «Надо же! Мне уже 50, и ни 1-го седого волоса!».

Сравнивая русские и американские пословицы, мы увидели, что наиболее популярными являются пословицы с одинаковым значением. Любой человек, использующий пословицы и поговорки, обогащает свою речь и делает ее более красивой. Особенно, если он использует их в речи на иностранном языке. Говорящий демонстрирует свой интерес не только к изучаемому языку как средству коммуникации, но и к быту и культуре народа, творца языка и фольклора.

Литература:

1. *A dictionary of American Proverbs.* Editor in chief Wolfgang Mieder, editors Stewart A. Kingsbury and Kelsie B. Harder. NY; Oxford, 1992.
2. *Пословицы русского народа:* Сборник В. Даля, в двух томах. Москва, 1984.
3. *Indian proverbs:* Сб. пословиц и поговорок коренных жителей Америки / Сост. Е. ПОДДУБНАЯ, С. РОЖКОВСКИЙ, Л. ЗДОБНЫЙ. Кишинев, 2009.
4. *Паремии североамериканских индейцев:* Сб. паремий коренных жителей Северной Америки в переводе на русский язык / Сост. Е. БАСЮЛ. Кишинев: CEP USM, 2018.
5. *American proverbs:* a study of texts and contexts / Wolfgang Mieder. Bern. New York; Frankfurt am Main, 1989.

Рекомендовано
В.Д. ЧЕРНЕЛЁВ, докт., конф. унив.

LES PROCÈS LES PLUS CURIEUX DU MONDE

Dumitru STOICA, student,
Facultatea Drept

CZU: 347.97/.99(091)

Un juge, ou un arbitre de justice, est un haut fonctionnaire qui préside, seul ou en tant que membre d'un panel, à l'audience du tribunal [1]. Les compétences, les fonctions, le mode de nomination, la discipline et la formation professionnelle des juges varient considérablement d'une juridiction à l'autre. Le juge a un rôle semblable à celui d'arbitre dans un jeu et mène le processus de façon impartiale et en public" énonce la citation justice.europe. Le juge entend tous les témoins, examine tous les éléments de preuve présentés par les parties à l'affaire, évalue la crédibilité des parties, puis émet un jugement pour régler l'affaire, fondé sur l'interprétation de la loi et sa propre évaluation personnelle. L'arrêt quele parlement de Paris rend le 22 août 1626 d'une grossesse de treize mois donne satisfaction aux plaignants, frères et neveux du sieurde Villeneuve : la petite Renée ne peut être tenue pour une enfant légitime, car son pèreprésumé, le sieur de Villeneuve, est mortun an avant sa naissance. Qui va hériter les biens. Voila un grand procès qui a marqué l' histoire de la procédure ambugue de la justice [2, p. 187]. Le fait est que ces derniers temps, les juges ont eu de plus en plus d'affaires judiciaires inhabituelles? Pourquoi? On va continuer à le découvrir et a trouver une explication.

Dans ce qui suit, j'établirai quelques-unes des affaires judiciaires qui ont piqué mon intérêt.

Un cas particulier avec ses implications mystico-théosomiques est celui de 2005 du Roumain M. Pavel, condamné à 20 ans de prison pour meurtre. Il a poursuivi Dieu pour violation des dispositions du contrat de baptême. Selon Paul M., son baptême constitue un accord avec Dieu selon lequel, en échange de prières, ce dernier était obligé d'empêcher le demandeur de se sentir mal. L'affaire a été rejetée sur Terre et rouverte au Grand Appel du Royaume des Cieux.

Un dossier bizarre s'est également retrouvé sur les tables des juges. Une femme a poursuivi la gare d'Iasi, exigeant une indemnisation pour une raison assez étrange. La requérante a déclaré dans sa demande au tribunal que «la gare d'Iasi intercepte ses pensées ». Ieşeanca a demandé aux magistrats d'obliger la gare d'Iasi et la direction de l'institution à verser des dommages moraux de 10 000 lei. Un autre procès de Timothy Dumouchel en 2004 à Fond du Lac, wisconsin. Il a poursuivi une station de télévision parce que sa femme a pris du poids et ses enfants sont devenus paresseux accros à la télévision. « Je pense que je fume et bois tous les jours et ma femme a pris du poids parce que nous regardons la télévision pendant au moins quatre heures par jour », a raisonné l'homme. Au cours de la dernière décennie, les actions les plus étranges sont devenues dans le rôle des tribunaux dans la région de la Moldavie, la Roumanie: des demandes de dommages moraux pour une vache électrocutée, à des poursuites générées par une haine. Selon Pro Tv: Deux jeunes hommes, mari et femme, ont demandé des dommages et intérêts à une compagnie d'approvisionnement en électricité après la mort de leur vache d'électrocution. Les plaignants ont affirmé que l'animal est mort lorsqu'il a voulu arroser l'izlaz dans la municipalité de Victoria, électrocuté par un fil à haute tension tombé au sol. Les deux maris ont demandé réparation pour l'animal mort et le lait que la vache aurait produit pendant deux ans. Club poursuivi après client se casse les dents dans les toilettes locales Kara Walton voulait entrer dans le club par la fenêtre des toilettes, de sorte qu'elle n'aurait pas à payer 3 $ et demi pour l'entrée. En conséquence, Kara est tombée de la fenêtre de la salle de bain et s'est cassé deux de ses dents avant. En fin de compte, la femme a reçu des dommages- intérêts d'un montant de 12 000 $ et tous ses frais médicaux ont été payés. Une femme a payé 120 000 $ en compensation pour être trop laide**.** Le Chinois Jian Feng a été très choqué lorsque son premier enfant s'est avéré être à l'extérieur. Il se sentait trompé et demanda des explications à sa femme, qui était très belle. «Malheureusement, la vérité était beaucoup plus douloureuse: sa femme avait subi d'innombrables chirurgies esthétiques, sa version originale étant aussi laid que leur premier enfant. Fend a demandé le

divorce et a obtenu 120 000 $ en dommages-intérêts de la femme accusée de l'escroquerie» parle l'article publie sur publika.md.

En conclusion, nous pourrons mentionner que le domaine juridique est aussi difficile qu'intéressant. Certes, la jurisprudence joue un rôle particulier dans le développement de la société et sa mise en place de réglementations juridiques destinées à améliorer la situation des citoyens. Les juges doivent évoluer avec le temps parce que, comme nous le voyons, les procès sont très divers, et le juge doit prendre des décisions concrètes et équitables et en faveur de la défense des droits, libertés et intérêts légitimes de l'homme et du citoyen.

Referințe:

1. Legea nr. 544 din 20-07-1995 cu privire la statutul judecătorului.
2. BAHNEANU, V. Le francais de specialitè. Chișinău: USM, 2014.
3. https://www.publika.md/top-5-cele-mai-bizare-procese-din-intreaga-lume-un-roman-l-a-dat- in-judecata-pe-dumnezeu_2876621.html
4. https://e-justice.europa.eu/content_legal_professions-29-ro.do
5. https://stirileprotv.ro/show-buzz/entertainment/cele-mai-ridicole-10-procese-ale-tuturor- timpurilor.html

Recomandat
Vitalina BAHNEANU, dr., conf. univ.

ÉVOLUTION DU MARCHÉ: DE LA BOURSE AUX BOUTIQUES EN LIGNE

Cristina BENDELIC, studentă,
Facultatea Științe Economice
CZU: 339.1
kbendelik@gmail.com

Pour notre projet de recherche, nous avons décidé d'étudier et d'aborder le sujet de l'évolution du marché. Nous avons considéré ce sujet comme une question d'actualité, car l'économie mondiale traverse une révolution commencée en raison des conditions de la pandémie.

Le projet s'appelle «Evolution du maché: de la bourse aux boutiques en ligne» et contient une description chronologique des changements qui ont eu lieu. Avant qu'un internaute sur trois ne commence à acheter des produits en ligne, l'humanité a parcouru un long chemin [1, p.27].

Au départ, les gens vivaient du troc. Ils se procuraient et fabriquaient eux-mêmes tout ce qui était nécessaire à la vie au sein du groupe sur la base du troc. Cependant, avec le temps, lorsque les villes sont apparues, les infrastructures de transport se sont développées, de nouvelles spécialisations sont apparues et de plus en plus de personnes sont entrées dans le système de troc – il a cessé d'être efficace.

Le premier argent était des articles que les gens utilisaient pour calculer la valeur des biens et services. Dans différentes cultures, le bétail, les peaux, le sel, les céréales, les perles, les tissus, le café étaient utilisés comme monnaie [2, p.49]. Au début, tout cet «argent» avait une valeur en soi. Par exemple, l'argent d'orge sumérien du III millénaire av. étaient juste un grain d'orge qui pouvait être mangé à tout le moins.

Cependant, transporter des sacs de céréales avec vous est difficile et peu pratique. Surtout sur de longues distances, dans les conditions du commerce interurbain, donc à un moment donné, les gens ont dû croire en de l'argent qui n'avait pas de valeur indépendante, mais plus pratique pour le transport et le stockage. Au début, les gens payaient avec du métal précieux–versant simplement la quantité requise de grammes pour le produit. Et puis ils ont inventé des pièces de monnaie.

Au départ, le commerce ressemblait à des marchés illégaux modernes. Les artisans pouvaient vendre des marchandises juste devant chez eux. Cependant, progressivement, des endroits spéciaux se sont formés dans les colonies, où les habitants sont sortis et les marchands d'autres villes sont venus [3, p.23].

C'est ainsi que le sel africain a atteint l'empire romain. Café arabe, citrons et oranges – vers l'Europe. Le riz chinois s'est répandu dans toute l'Asie, et le papier et la poudre à canon dans le monde entier. Mais plus important encore, en plus des biens, les entrepreneurs diffusent des idées dans le monde entier. Ainsi, le système de chiffres arabes s'est répandu dans le monde entier, par exemple. Le pic était au Moyen Âge. Parallèlement, des innovations se sont développées: moulins à vent, papeteries, horloges mécaniques, presses à imprimer et bien plus encore sont apparues.

La banque a également commencé à se développer au Moyen Âge. Les premiers prototypes de banques modernes sont apparus en Italie. Plus tard, aux 17-19 siècles, les banques anglaises ont commencé à s'ouvrir, ce qui a permis d'y effectuer des dépôts. En échange de dépôts, les banques émettaient des morceaux de papier avec des enregistrements de dépôts – des billets de banque, qui étaient ensuite transformés en papier-monnaie.

Dans les années 90, Internet est apparu et a ouvert des opportunités à des millions d'entrepreneurs. Internet était à l'origine un projet militaire. Et jusqu'en 1990, il était interdit de l'utiliser pour le commerce. La première boutique en ligne a été créée par l'Américain Charles M. Stack en 1992, la librairie en ligne Book Stacks Unlimited.

En conclusion nous voulons dire que grâce à la révolution technique de la fin du XX siècle le marché se règle et la monnaie aussi suffre de changement. Du troc vers la monnaie fixe, de la première monnaie en fier aux card bancaire, de petit marchè de la cour de maison vers supermarché et aux magasins en ligne.

Referințe:

1. GONȚA, G., PARASCA, P., CERBUȘCĂ, P., HAHEU, V., PETROVSCHI, N. *Istoria universală. Istoria Românilor.* Chișinău: Știința, 2011.

2. HĂMURARU, M., ȚARUȘ, V. *Teorie economică. Macroeconomie*. Chișinău, 2015.
3. CUZNEȚOV, A., MIHALACHE, I., LUNGU, M., BACALU, N. *Dreptul afacerilor*. Chișinău, 2011.
4. *Istoria Internetului*. Disponibil: https://ro.wikipedia.org/wiki/Istoria_Internetului
5. *Эволюция торговли*. Disponibil: https://tech.liga.net/technology/special-projects/evolyutsiya-torgovli-10-faktov-ot-obmena-rakushkami-do-onlayn-prodaj

Recomandat
Vitalina BAHNEANU, dr., conf. univ.

LE FUTUR DE LA COMMUNAUTÉ LGBT DANS LA RÉPUBLIQUE DE MOLDOVA

Alexis BARANEȚCHI, studentă,
Facultatea Drept
CZU: 316.356.2-055.3(478)

Les citoyens de la République de Moldova sont considérés par leurs voisins comme une société diversifiée et multiethnique, qui a réussi à progresser dans le 21e siècle en tant qu'État démocratique, traitant des questions sociales, politiques et toutes les autres en utilisant la loi de son propre État, la constitution. Chaque personne considérée comme se trouvant sur le territoire de la République de Moldova a ses droits et obligations reconnus et respectés au même titre que ses pairs, indépendamment de son sexe, de son sexe [1]. Dans un pays où la loi suprême est aussi généreuse en droits et Libertés envers son peuple, on s'attendrait à ce que les opinions sociales fondées sur la pratique religieuse n'imposent pas une peur presque commune du mariage entre personnes de même sexe ou des idées d'identité de genre, mais les rapports sur les pratiques en matière de droits de l'homme montrent à maintes reprises un décalage regrettable entre la même norme imposée par la constitution et les interdictions qui en découlent, ainsi que l'implication continue de l'Église orthodoxe dans l'État laïc qu'est la RM. Dans ce travail, je reprendrai l'état actuel de la communauté LGBT, ainsi que ses conflits les plus proéminents d'un point de vue objectif et licite et ce qui doit être accompli pour qu'ils soient correctement acceptés dans la société dans laquelle ils sont nés.

Le terme LGBT désigne les minorités sexuelles et identitaires telles que les lesbiennes, les gays, les transgenres Bisexuels. Conformément à la loi no 121 relative à l'assurance de l'égalité, un conseil pour prévenir et éliminer la discrimination à l'égard de certaines minorités sociales est mis en place depuis 2012, autorisé par la loi à protéger contre la discrimination fondée sur le sexe, l'orientation sexuelle, le handicap et d'autres critères similaires [2]. Un jugement rendu par le

Conseil constitutionnel du MR en faveur de l'application d'une sanction sous la forme d'excuses publiques faites à un jeune jugé discriminant dans une émission télévisée lors d'un acte religieux a été jugé licite le 25 mai 2016[3]. Cela devait être un exemple montrant l'utilisation de cette loi pour instiller une forme de rétribution sociale et légère pour un acte contraire à l'intégrité et à la liberté de cette minorité dans notre pays, impliquant même que la faute incombe à la personne sanctionnée et non à la religion qu'il représente, mais un mois après cette décision, cette Loi no.121 devait être annulée (en acceptant les avances du projet d'Annulation), avec un jugement rendu par le gouvernement, relayant l'influence presque évidente de l'Église orthodoxe sur des questions en dehors de leur liberté d'expression religieuse [4].

Ces événements me font remettre en question l'équité de la plupart des problèmes découlant de la dissidence de l'Église orthodoxe, qui continue de discriminer les personnes du spectre non hétéro normatif dans sa propriété ainsi que dans le domaine public, illustrés par leurs discours et leurs contre-manifestations lors d'événements publics et juridiques LGBT, tels que la marche en 2019 (images 1-3), observée le blâme placé sur cette communauté continue de fournir encore moins de confiance et d'acceptation de la majorité des citoyens moldaves, comme les sondages récents faits pour se demander si les gens veulent accepter les mariages de couples de même sexe en Moldova montrent un refus de 92% sur la question [5, image 4].

En conclusion, les membres de la communauté LGBT existent et sont actifs dans la RM, mais la législation actuelle, mise en œuvre pour faire appel aux représentants religieux actuels de l'Église orthodoxe les empêche considérablement d'agir avec pleine autorité sur leurs corps, et il est impératif que l' état agisse pour informer son

peuple du danger de suivre aveuglément les chefs religieux actuels, car cela encouragera finalement les gens à faire confiance à une raison arbitraire subjective faussement identifiée comme la liberté de religion au lieu de la loi à laquelle ils sont tous tenus d' obéir.

	Să locuiască în Republica Moldova	Să locuiască în aceeași localitate	Să fie vecin	Să fie prieten	Să facă parte din familie
Persoane de altă etnie/naționalitate	23	28	3	38	44
Romi / Țigani	38	47	60	69	79
Evrei	33	41	48	54	65
Sectanți	60	68	75	80	86
Musulmani	61	68	73	78	85
Homosexuali	84	89	94	95	97
Alcoolici	76	81	90	95	97
Consumatori de droguri	84	89	95	97	99
Persoane care trăiesc cu HIV/SIDA	70	77	83	87	93

Referințe:

1. La Constitution de la Republique de Moldova, *art. 10, alin. (2)*
2. *Legea* nr. 121 din 25-05-2012 cu privire la asigurarea egalităţii. În: *Monitorul Oficial*.
3. Hotărârea nr. 14 din 16-05-2016 privind excepţia de neconstituţionalitate a articolului 1 alin. (2) lit. c) din Legea nr. 121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalităţii. În: *Monitorul Oficial*.
4. Hotărârea nr. 747 din 10-06-2016 privind aprobarea Avizului asupra proiectului de lege pentru abrogarea Legii nr.121 din 25 mai 2012 cu privire la asigurarea egalității. În: *Monitorul Oficial*.
5. Le sondaj de la fondation SOROS, site soros.md, link: https://www.soros.md/files/publications/documents/Studiu_Biserica%20si%20Stat%20-in%20RM.pdf

Recomandat
Vitalina BAHNEANU dr., conf. univ.

L'EXPRESSION DE LA MANIPULATION DANS LE DISCOURS POLITIQUE MODERNE

Ioana CERVAC, studentă,
Facultatea Relațiii Internaționale, Științe Politice și Administrative
CZU: 81`42:32
ivancacervac@gmail.com

Le thème de la recherche scientifique s'inscrit dans le champ des relations internationales et se concentre sur l'analyse du discours politique et des méthodes de manipulation, qui impliquent la communication verbale et non verbale. Le discours politique est une construction qui soutient et promeut les intérêts, le problème qui se pose est la multitude d'intérêts qui peuvent exister. Afin de satisfaire ces objectifs, sont utilisés l'immoralité, parfois le mensonge et la manipulation politique. La manipulation a été utilisée depuis l'Antiquité, et aujourd'hui elle est devenue un moyen efficace pour alimenter le pouvoir et le mettre en pratique par les politiciens. Les formes de manipulation sont directement liées à la culture de la société, à la manière de penser et d'analyser. Le terme de manipulation peut recouvrir différents sens selon le domaine dans lequel il est utilisé. Ainsi, le sens populaire de la manipulation représente celle-ci comme la capacité de faire de quelqu’un ce qu’on veut. En science politique, la manipulation apparait comme un mode particulier d’exercice du pouvoir.

Afin de faciliter la détermination **des objectifs** et la compréhension de cette recherche, je me suis posé la question suivante: Pour quelle raison, dès lors, est-il nécessaire d’enseigner et de décrire les multiples techniques de manipulation ? La réponse est la suivante: Parce qu’il est établi que la meilleure façon de se prémunir des tentatives de manipulations passe par la vaccination. La connaissance des mécanismes à l’œuvre dans le cadre des manipulations augmente les chances de ne pas se laisser prendre. Les autres objectifs que je me fixe sont: d'analyser et de comprendre les aspects du discours politique et la manifestation de la manipulation dans la politique au niveau global, et aussi de faire l'analyse de discours propose.

Dans la recherche, nous avons utilisé **les méthodes** suivantes: 1) général-logique: l'analyse: par laquelle nous avons divisé le thème général en sous-thèmes afin de simplifier l'examen du sujet et la présentation des données essentielles; la synthèse: utilisée à l'issue de la recherche, afin de présenter les principales idées et conclusions sur le sujet. 2) empirique: l'observation appliquée dans le cadre de l'analyse de l'impact du facteur comportemental dans le discours politique; la description, appliquée au stade où nous avons identifié les stratégies de manipulation. 3) notionnel: la généralisation: nous avons identifié l'idée générale de l'étude proposée pour la recherche, ce qui m'a permis de délimiter d'autres phénomènes importants

Les politiciens utilisent de nombreuses stratégies de manipulation pour contrôler leur public, en voici quelques-unes: la stratégie de la distraction, créer des problèmes, puis offrir des solutions, la stratégie du différé, s'adresser au public comme à des enfants en bas-âge, faire appel à l'émotionnel plutôt qu'à la réflexion, encourager le public à se complaire dans la médiocrité, remplacer la révolte par la culpabilité, connaître les individus mieux qu'ils ne se connaissent eux-mêmes, etc.

Comme exemple relatif du sujet, j'ai choisi le premier discours de Donald Trump en tant que président. Dans son discours, Donald Trump utilise principalement deux stratégies de manipulation. La stratégie du différé, à travers lequel le public a toujours tendance à espérer naïvement que tout ira mieux demain. Enfin, cela laisse du temps au public pour s'habituer à l'idée du changement et l'accepter avec résignation lorsque le moment sera venu. Il fait appel à l'émotionnel plutôt qu'à la réflexion. De plus, l'utilisation du registre émotionnel permet d'ouvrir la porte d'accès à l'inconscient pour y implanter des idées, des désirs, des peurs, des pulsions, ou des comportements. Il parle de la valeur de la nation qui l'a élu, essayant ainsi de convaincre les citoyens qu'ils ont fait le bon choix. Il est arrivé au pouvoir pour l'incroyable composée de l'union de personnes des hommes qui travaillent et aimer leur pays qu'ils aient un meilleur avenir pour eux-mêmes et pour leurs familles, nous allons lancer un projet de croissance, a dit le président. À la fin du discours, il dit qu'il aime son pays, et remercie tous les citoyens qui l'ont choisi.

En conclusion j'ai tendance à mentionner que la manipulation et l'esprit du machiavélisme font bon ménage: tous les moyens sont bons, y compris l'instrumentalisation des personnes, des idées et des groupes dans un but qui ne leur est pas forcément dévoilé, mais toujours en lien avec la conquête et l'exercice du pouvoir. Il y a en permanence une volonté de manipuler ceux qui peuvent vous aider de même que les adversaires, soit pour les rallier soit pour les discréditer. Car la manipulation, inhérente à la vie politique, fonctionne en général par rapport à un troisième acteur: l'opinion publique. Il est très important d'être conscient que certaines des politiques évoluent comme un phénomène d'intérêts personnels plus que nationaux, alors que les besoins et les attentes des gens augmentent, la vérité qu'un politicien soutient devient souveraine et capturée en fonction de la situation.

Bibliographie:

1. MENTALISME, 10 stratégies de manipulation que les politiques et les médias utilisent pour nous contrôler. [cité le 22 février 2021]. Disponible: https://www.institut-pandore.com/mentalisme/10-strategies-de-manipulation-que-les-politiques-et-les-medias-utilisent-pour-nous-controler/
2. NOSSENT, Jérôme. *Manipulations et politiques, Cours de pratique de l'argumentation politique.* Pr. Geoffrey GRANDJEAN, année académique 2017-2018. [cité 23 février 2021]. Disponible: https://orbi.uliege.be/bitstream/2268/216703/4/NOSSENT_Manipulations%20et%20politiques.pdf
3. Le premier discours de Donald Trump, 45e président des États-Unis, 9 novembre 2016, [cité le 23 février 2021]. Disponble: https://www.youtube.com/watch?v=tQX7EMTiXoU&t=3s
4. Rationalité et manipulation, Les sophismes dans le discours politique, le 21 juillet 2013. [cité le 24 février 2021] Disponible: https://www.geopolintel.fr/article698.html

Recomandat
Alina SLOBODANIUC, doctorandă, lector univ.

L'IMPORTANCE DU LANGAGE NON VERBAL DANS LA POLITIQUE ÉTRANGERE. L'ANALYSE DU DISCOURS DU PRÉSIDENT MAIA SANDU ET DU PRÉSIDENT EMANUEL MACRON

Nadejda IVANOV, studentă,
Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative
CZU: 81`42:342.511(478+44) *rifrispa2020.ivanov.nadejda@gmail.com*

Nous vivons l'ère de l'information et de la communication, la communication étant le principal outil par lequel les gens établissent des liens dans leurs relations. Cependant, le problème abordé en détail est accès sur l'importance du langage non verbal dans le domaine de la politique. Ce sujet a suscité notre intérêt majeur car si nous analysons correctement le langage non verbal des politiciens, nous pouvons décoder leurs véritables intentions. **L'actualité du sujet:** Cette question est très actuelle, surtout dans un pays « plein de politiciens », avec une crise continue dans la vie politique et beaucoup de problèmes non résolus qui inquiètent la population. La communication non verbale représente l'échange d'informations et de sentiments sans recourir aux mots. Cela comprend le langage corporel, la posture, les vêtements, les gestes et les expressions faciales. La communication non verbale est d'une importance colossale dans le domaine de la politique, car lors d'une réunion officielle de certains chefs d'État, la posture qu'ils adopteront et leur comportement démontreront le niveau de désir de collaborer, négocier et fournir un soutien et une assistance au partenaire dans une direction ou un problème particulier. **Le but de cette recherche** est d'analyser brièvement la communication non verbale des deux présidents lors de la rencontre officielle du mois de février 2021, de démontrer l'importance du langage non verbal dans le domaine de la politique étrangère, ainsi que son interprétation dans le cadre de la négociation. **Les objectifs** que nous nous sommes proposés à accomplir sont: rendre un contenu concis que possible sur l'analyse du langage non verbal et de présenter des exemples réels à travers lesquels on pourra déduire les spécificités du langage non

verbal et son importance dans l'établissement de relations internationales. **Les méthodes** utilisées lors de notre recherche sont*: la méthode analytique; la méthode comparative et la méthode synthétique*.

Les compétences en communication non verbale d'un politicien peuvent créer une image positive ou négative. Les bras croisés peuvent sembler défensive ou peuvent nous amener à penser que la personne est froide, pas prête pour dialoguer. La position faible peut sembler non professionnelle. Regarder vers le bas ou éviter le contact visuel peut affecter la confiance d'une personne.

En analysant le discours de la réunion des officiels de la France et de la République de Moldova, Emanuel Macron et Maia Sandu il est à remarquer qu'ils ont gardé un contact visuel sobre et officiel, manifesté à la fois pour le public et l'un pour l'autre. En établissant ce contact visuel avec le public et entre eux, ils ont exprimé leur caractère ouvert et fort confiant dans leur communication, l'intérêt porté au dialogue actuel et la nécessité de renforcer le dialogue politique entre les deux pays.

La tenue vestimentaire des deux chefs d'État étaient une tenue correspondante, sobre et classique, nécessaire pour une réunion officielle de deux chefs d'État. Le président Emanuel Macron portait un costume noir classique, une chemise blanche et une cravate, et le président Maia Sandu portait une robe sobre, une partie élégante et une écharpe de couleur claire. Il faut mentionner que le président moldave a préféré porter des vêtements autochtones produits dans son pays, ce qui a pu communiquer la promotion de l'économie de son pays.

La mimique: En analysant la prestation des deux présidents, il est à souligner une joie sincère, une gentillesse et un respect mutuel manifesté par les deux exprimés par un sourire – un signe qui favorise à la fois une relation amicale entre leurs États et qu'ils partagent tous les deux le mêmes idées, la prospérité, la collaboration et la lutte pour leur réalisation. Un moment très important en termes d'expressions faciales est le fait que pendant que le chef de l'État de la République de Moldova prononçait son discours, son homologue Emanuel Macron regardait constamment Maia Sandu. On en déduit l'admiration qu'il montre à son invité, à savoir l'admiration et la confiance qu'il a

pour le président de la République de Moldova qui vient d'arriver à la tête de l'État et qui a comme objectif majeur la construction d'un État de droit démocratique prospère et très forte.

Les gestes du corps: Si nous nous référons aux gestes corporels, alors nous pouvons dire que tous les deux les ont exprimés en se disant des mots d'appréciation et de soutien l'un à l'autre - un signe que les deux ont l'honneur de se rencontrer au niveau d'État et se sentent enthousiasmés par cet événement. Emmanuel Macron a fait un beau geste, quand ils ont dû prendre la photo officielle, il a tendu la main en signe de donner la priorité à la dame – ce qui montre du respect pour une dame et l'esprit d'être un gentleman.

En guise de conclusion, on peut affirmer avec certitude qu'il est extrêmement important de connaître les caractéristiques de base du langage non verbal, de savoir comment se manifester correctement en tant que leader politique dans la société et d'analyser le comportement de nos homologues pour comprendre quelles sont leurs véritables intentions – cachées, dans la plupart des cas, après le grand rideau des déclarations somptueuses et prometteuses.

Bibliographie:

1. CHELCEA, S., IVAN, L., CHELCEA, A. Comunicarea nonverbala: gesturile si postura (Cuvintele nu-s de-ajuns). Bucuresti: Comunicare .ro, 2008. 180 p.
2. *Comunicarea Nonverbală* – OAMGMAMR filiala Municipiului București, 28.09.2020, accesat la 26.02.2021. Disponibil:https://www.oamm-rbuc.ro/index.php?articol=171
3. *Comunicarea nonverbală-mstrasilvania12e*, site accesat la 26.02.2021. Disponibil: https://sites.google.com/site/mstransilvania12e/home/lectii/-comunicare-nonverbala
4. Declaration conjointe avec Mme MAIA SANDU, Presidente de la Moldova, publicat la – 4 februarie 2021, accesat 25.02.2021, Disponibil: https://www.youtube.com/watch?v=vFTw7d5WzU4

Recomandat
Alina SLOBODANIUC, doctorandă, lector univ.

MIGRATION. PHÉNOMÈNE ACTUEL EN RÉPUBLIQUE DE MOLDOVA

Sabina VICOL, studentă,
Facultatea Drept

CZU: 314.74(478) sabina.vikol@gmail.com

La migration a été et sera un phénomène présent partout dans la vie des citoyens de la République de Moldova. Son actualité réside directement à ses effets tant sur les migrants que sur les citoyens non-migrants, les effets variant d'un citoyen à l'autre en fonction de différents critères.

Les objectifs ciblés sont: la caractérisation de la notion de migration; déterminer les types des migrations; déterminer les envois de fonds qui ont conditionné la migration des Moldaves; et analyser les conséquences de la migration sur la République de Moldova.

Tout d'abord, la migration est un déplacement massif d'une tribu ou d'une population, d'un territoire vers un autre, déterminée par des facteurs économiques, sociaux, politiques ou naturelles, pour la Moldova, ceci étant considéré comme un phénomène relativement nouveau et récent qui a pris ampleur au cours des 20 dernières années.

Les experts scientifiques estiment que l'évolution de la migration dans la République de Moldova est caractérisée par quatre périodes distinctes qui marquent des points critiques dans l'évolution historique du système de réglementation du phénomène migratoire [1].

En tant que types de migration, la migration et l'immigration sont les formes les plus communes, désignant la migration du point de vue de l'origine ou de destination.

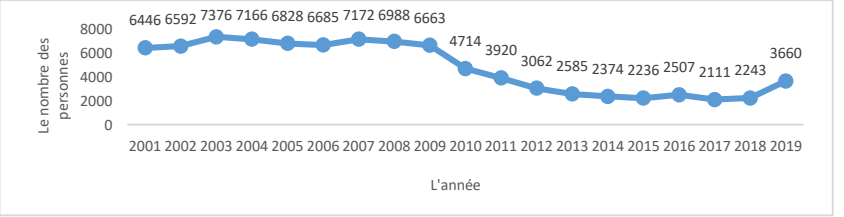

Diag.1. Émigration de personnes de la République de Moldova dans les années 2001-2019

Ces données sont présentées par le BNS [2], et expliquent le nombre de personnes moldaves émigrées chaque année, étant observable le fait qu'au cours des 2 dernières années, 2018 et 2019, le nombre de personnes est en augmentation.

En ce que vise l'immigration, les changements géopolitiques dans la région au cours de la dernière décennie, en particulier l'existence de la frontière commune avec les pays de l'UE, ont rendu la République de Moldova un peu plus attractive pour l'immigration des citoyens étrangers. Donc, Chaque année, plus de 2000 étrangers immigrent en République de Moldova.

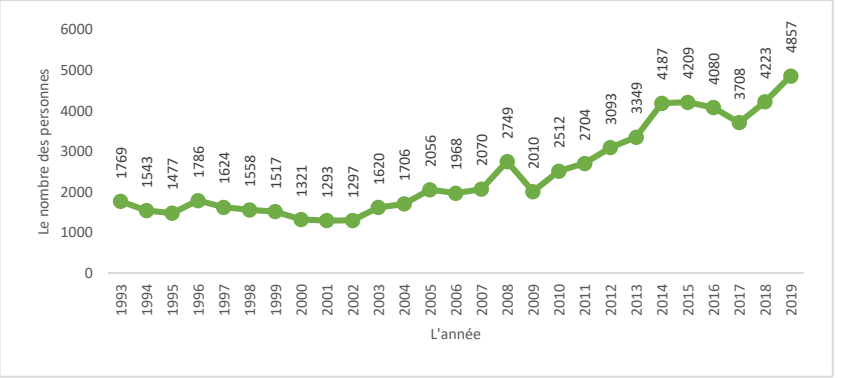

Diag.2. Immigration d'étrangers en République de Moldova, 1993-2019

Les facteurs qui ont conduit et continuent de conduire à l'intensification et à la diversification du phénomène migratoire sont de plus en plus variés, déterminés par les changements politiques, sociaux, économiques et technologiques qui se sont produits au cours des dernières décennies dans le pays et dans le monde, les plus importants facteurs étant: les facteurs économiques, les facteurs démographiques, les facteurs sociaux, les facteurs politiques, et les facteurs environnementaux.

Les conséquences des migrations en République de Moldova sont majoritairement négatives, les efforts des autorités étant concentrés sur la gestion du phénomène afin de réduire les effets négatifs et de favoriser le développement du pays. Du point de vue démographique, social et économique, un certain nombre d'aspects positifs ont été

enregistrés, étant une amélioration de la situation économique tant au niveau national qu'international et une législation plus efficace de la sécurité sociale et du trafic des êtres humains.

En conclusion, le phénomène migratoire s'accompagne de tout un ensemble d'avantages et d'inconvénients, son niveau de mondialisation déterminant son acceptation et la mise en œuvre, de politiques susceptibles d'assurer dans une certaine mesure le fonctionnement équilibré des systèmes touchés par ce phénomène. L'État et les citoyens sont les seuls à déterminer si ce phénomène aura une bonne ou une mauvaise applicabilité, les actions conjointes étant le seul moyen par lequel le phénomène de migration peut être utilisé au profit de la société.

References:

1. CRUDU, L. *Desființarea Uniunii Sovietice și problema migrației. Republica Moldova.* Chișinău: Universitatea de Stat din Moldova. 2000. Disponible sur: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Desfiintarea%20Uniunii%20sovietice%20si%20problema%20migratiei.pdf
2. BIROUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ. Banca de date statistice. Disponible sur: https://statistica.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=407&nod=1&
3. MOȘNEAGA, V. *Migrație și dezvoltare: Aspecte juridico-politice*. Chișinau, 2017.

Recomandat
Stela POSTOVANU, asistent univ.

.

CHILD ABDUCTION AND CATFISHING

Xenia MARANDICI, studentă,
Facultatea Drept

CZU: 314.48:343.549 eliemax16@mail.ru

Child abduction means an unauthorized removal or retention of a minor from a parent or anyone with legal responsibility for the child. Catfishing – means a deceptive activity where a person creates a fictional persona or fake identity on a social networking service.

What should we do in case of child abduction in Moldova?

– Dial 112 immediately.

– You can ask the police about volunteers in your district.

– In case of catfishing and abduction of a minor, in the Criminal Code of the Republic of Moldova is stipulated the punishment by Article 175[1] "Luring of the minor for sexual purposes (1): «The proposal, persuasion, manipulation, threatening or promising to deliver benefits in any form, including through information and electronic communication technologies with the purpose to meet a minor and with an intention to commit any type of crime regarding his sexual life, […] is punishable by imprisonment from 2 to 6 years».

Statistical data from the Moldavian Mass Media Sources:

• According to the official statistics data, approximately 700 kids disappear each year and in the 98% of cases children willingly run away from home.

• On the Newsmaker.md an article dated 28th May, 2020 tells that 307 kids had disappeared in 2020 and 295 of them have been found and brought home.

• The real number might be much higher than the official sources claim. The number of missing children within the Internet posts is extremely large, which is truly terrifying.

Some of the main reasons why these crimes are committed:

1. Extortion to obtain a ransom from the parents for the child's return.

2. Illegal adoption, a stranger steals a child with the intent to raise the child as their own or to "sell" to a potential adoptive parent.

3. Human trafficking, stealing a child with the intent to exploit the child themselves or through trade to someone who will abuse the child through slavery, forced labor, or sexual abuse.

4. Murder, if a person is mentally unstable.

Which crucial steps to take when your child goes missing:

1. Call the police, if your child is neither at school, nor his friends have the information about his current location.

2. Don't forget to bring a kid's picture with you to the police station.

3. Post on social media his photo, mentioning his distinguishing features, detailed description of the clothing worn by the child and everything that will help to identify him.

4. Missing Child Posters in your immediate area would really help people recognize the child and call their leads to police.

A Rare Case of Survival: The Story of Alicia Kozakiewicz

Alicia Kozakiewicz was 13 years old when she slipped out of her home in Pittsburgh to meet someone she had been chatting to online. What followed was a nightmare. Now 32, Alicia has made it her mission to protect other children from what she went through, and has had a law named after her in several US states. "…I remember walking up the street just about a block or so and the streets were covered in ice and there was nobody out. What I remember most is the silence. How silencing snow can be. There were no dogs barking, there wasn't anything other than the snow crunching under my feet. I remember standing on the corner and this little voice finally spoke up – my intuition – and said, «Alicia what are you doing? This is really dangerous you need to go home». I turned around and started walking back, but then I heard my name being called – and the next thing I knew I was in a car with this man, and immediately I feared for my life."

Child safety tips for parents:

1. The awareness of a child is a key solution for this international problem alongside with setting boundaries about the places your kids go.

2. Telling children not to "friend" people online who they don't know well — or who they have never met in real life. Maintain loving, open, and respectful lines of communication with your child while setting enforceable rules for online safety.

3. Disable Geotagging on all mobile devices, as it has the ability to automatically pinpoint and disclose your child's location.

4. Teaching your child to never share private or identifying information, such as his or her name, address, school, etc., with a person online that is not known or trusted in real life. A predator can use this information to locate your child.

Is catfishing illegal and what should we do to prevent it?

Technically, catfishing in itself isn't illegal. However, it is all about the intentions of this fraud and the consequences of one's actions.

Victims of online deception are often left heartbroken, bankrupt, destitute or even suicidal. While some predators face charges for fraud or extortion, many who commit these irredeemable harms will never be held liable for that (for instance, if a person is good with technologies).

Conclusions:

1. Keeping in mind that we must punish the criminals in a just and lawful manner, they must be convicted by the factfinder within the legal procedure, without taking the law/matter into our own hands.

2. Participating on 25th of May in the occasions in honour of International Missing Children's Day, when the Police and "Concordia. Social Projects" Association organize awareness-raising activities is essential to protect your child from the dangers of online and "real-life" predators.

3. The most important means of prevention is one that is to be worked on everyday whether there is the possibility of abduction by family members or non-family members is a healthy communication and lack of distrust.

Bibliography:

1. Article from Fox News: https://www.foxnews.com/media/tomi-lahren-kozakiewicz-kidnapped-online-abduction
2. *Dictionary for legal terms definitions:* https://dictionary.law.com/
3. Statistical data from the Moldavian Mass Media Sources: https://politia.md/ro/ https://newsmaker.md/rus/novosti/v-moldove-s-na-chala-goda-propalo-307-detey-skolko-iz-nih-udalos-nayti/

Recomandat
Lia BUTUCEL, lector univ.

PEACE, JUSTICE AND STRONG INSTITUTIONS FOR REPUBLIC OF MOLDOVA

Liviana FRUNZĂ, studentă,
Facultatea Drept
CZU:341.241:327.57 *livianafrunza11@gmail.com*

The 2030 Agenda for Sustainable Development is an international strategy drawn up by the leaders of the world, members of the United Nations Organization in 2015, which has the purpose to significantly improve the life of humanity by 2030. This strategy consists of 17 Sustainable Development Goals. Each of these goals has the mission to provide remedies for the challenges the humanity confronts with, like poverty hunger, discrimination, etcetera.

The 16th goal, "Peace, justice and strong institutions" has the purpose to promote a peaceful and inclusive society, justice for all and build effective, accountable and inclusive institutions at all levels. This goal includes 12 targets and each of them covers a certain domain of law.

In the framework of this study, I analyzed three targets:

1. Target 16.1 – Reduce violence for all. Significantly reduce all forms of violence and related death rates everywhere.
2. Target 16.3 – Promote the rule of law at national and international level and ensure equal access to justice for all.
3. Target 16.10- Ensure public access to information and protect fundamental freedoms. Ensure public access to information and protect fundamental freedoms, in accordance to national legislation and international agreements.

In order to have a well-defined view about the relation of these goals to the legislative system of Republic of Moldova, I included in my research a series of statistical data about the level of access and follow of human rights and the principles of justice. The statistics I chose are accorded to the specific fields the targets abovementioned.

1. Target 16.1.

a. Level of personal security.

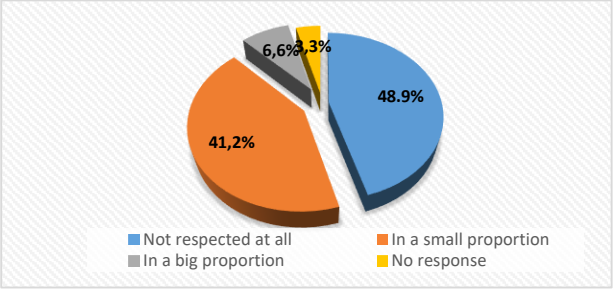

b. Violation of physical, psychological integrity and right to life of detainees.

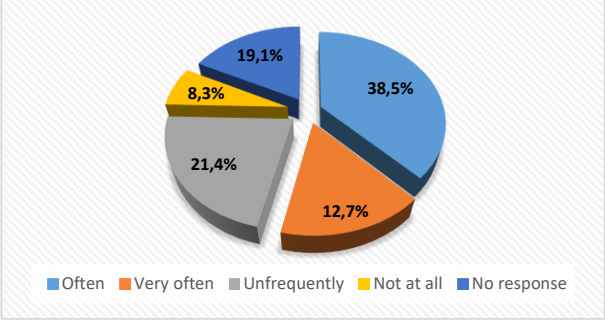

2. Target 16.3.

a. The right to a fair trial

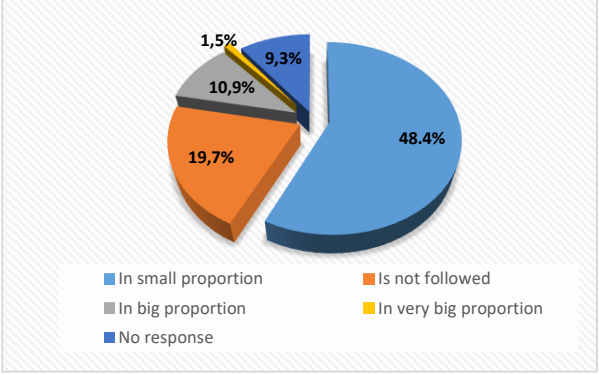

3. Target 16.10.

a. Free access to information

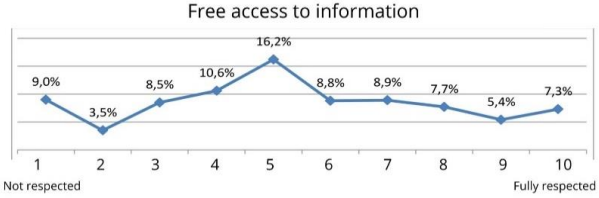

b. Violation of Human Rights

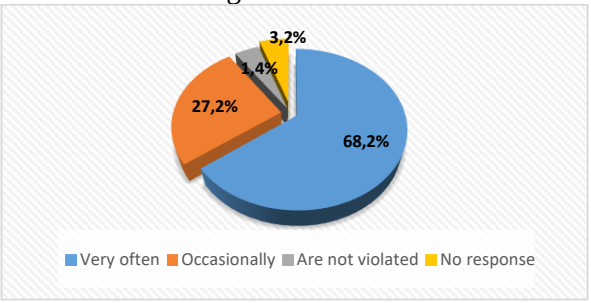

The optimal way of implementing the SDGs efficiently and according to the national legislation of Republic of Moldova is drawing up a National Sustainable Development Strategy, which was done and is in process of implementation and the authorities, from my perspective, should follow the next important steps in order to assure a strategy directed to people's necessities:

✓ To make public consultations with the civil society.

✓ To apply success experiences of other countries.

✓ To engage competent organizations in drawing up short-term strategies and reports.

Bibliography:

1. The Global Goals for Sustainable Development. https://www.global-goals.org/ Accessed: 23.02.2021
2. United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Sustainable Development. https://sdgs.un.org/goals Accessed: 23.02.2021
3. Studiu. Percepția asupra drepturilor omului în Republica Moldova.

COMMUNICATION IN JUDICIAL FIELD

Cristian VUTCARIOV, student,
Facultatea Drept

CZU: 316.772:34 creatorkv381@gmail.com

More and more people started to meet problems in their communication. This Problem started to be faced at the end of 20' century and the beginning of 21st. Despite the fact that lawyers almost all the time they speak in front of someone, they make communication mistakes, some of them being a real trouble, and my purpose today is to inform you about this mistakes and their meaning. As it follows in today's presentation I am going to speak about:

- All aspects of communication (verbal, body language, facial expressions, rate tone of speech)
- Words lawyers must ban! (emm, umm, like,…etc.).
- Solutions for this problems, recommendations.
- Communication is not all about words. (Powerful speech, careful listening, appearing credible, body language).
- Examples of a good vs bad communication (video).
- My conclusion.

If you think that communication means all words that are going out of our mouth then you are mistaken. The word I highlighted (I must highlight in presentation „communication") has a variety of aspects such as: body language, facial expressions, verbal, rate tone of speech.

A lawyer must now what words he must avoid, in some situations could save their career. Being involved in this field you are going to talk to clients, judges, juries, friends at work or even the sexy person that brings you coffee (joke, with a sexy secretary picture), and it hurts when you hear somebody talking to you and every fifth word is "um".

- You say this crutch word to prevent someone jumping in while you desperately try to think up next thing you are going to say. My recommendation: Write out an outline and organize yourself before you show up in court. Make a pause, you will look calm, organized and collected, despite how your audience may feel at first.

- Another word to be avoided is „Kind of like”: It means you do not know what are you talking about. That is a killer for credibility with lawyers. Recommendation: replace it with „it is very similar to the situation in…” or „The court faced nearly the same facts in this other case”.
- Honestly: A lawyer better be honest from the first word that comes out from of his mouth, because this word sounds like you have not been honest at some point. So save it for when you talk to your friends at the Bar after court. (joke, Bar=attorney examination in case of a breach +picture).
- Basically: You say this one to try to skip over legal reasoning, trying to cut corners, looking like you are not prepared to present a legal reasoning. Judges do not want that, So, like, basically don’t do that in court (So, like, basically highlight with red in presentation).

Another problem at the current age are Grandiloquence people. You are probably asking what is a Grandiloquence person, it is someone who uses complex words to look fancy, smarter. The problem is that the big majority are using words which are too old, inappropriate or are already too annoying or are making you to look stupid. Some Examples of this words are „Per se”, „Fantastic”, „Fascinating”, „Synergy”. A fair warning here, avoid them in a court.

Communication is not all about words, it is an art which you must handle if you want to be successful. In 2013 in a speech on TED stage Amy Cuddy said and I quote „Our nonverbal govern how other people think and fell about us”. Therefore, we are going to give some tips:

- Powerful speech: You must have a decisive, confident and powerful tone, this will make you appear very confident in your answers.
- Careful Listening: Sometimes we get so focused on what we have to say that we do not effectively listen to what the witness or opposing counsel has to say.
- Rate tone of speech: Make sure your speed can be followed by the listener, not too fast and not to slow. Sometime your tone also may vary and it is ok but don’t jump on different tones too often, it will look like you are telling fair tails.

- Style of dress: don't try to think that clothes has nothing to do with communication, because they do. And here is an example to sustain my idea, what would you think about this person? (showing someone in slippers, t-shirt, etc.) would this person inspire confidence and seriousness in you instead of this example (showing someone in a suit with tie)? I doubt about it. If you look slovenly, you inspire the idea you don't care about yourself. The jury might as well think that you handle your life and business as you handle your appearance.

Now let's watch some video with good and bad speeches.

Conclusion. To conclude, Communication is starting to be a real problem, and the trickiest thing is that not all of us is paying enough attention to it. Communication has an impact in every branch of life either affecting presumption of innocence, investigative secrecy and even the impartiality of judges. But if this statement seems hypothetical, one conclusion remains rather obvious: legal academics should learn from the science of communication in order to better understand the effects of communication on procedural law.

I will end my speech with a quote „Communication works for those who work at it" by John Powell.

Bibliography:

1. Communication strategies in a court room by Michelle Ann CRAWFORD.
2. The Role of Communication in the French Judicial System by Emmanuel JEULAND.
3. Effective Communication in Criminal Justice by Robert E. GRUBB and K. Virginia HEMBY.
4. Amy Cuddy Ted speech Edinburgh June 2013.
5. Mastering The Art of Communication by Sandeep KASHYAP.
6. Effective Communication: Barriers and Strategies University of Waterloo.
7. Sir Ken Robinson TED speech February 2006.
8. Lawyer who struggled at hearing to become judge AP news December 2017.

Recomandat
Lia BUTUCEL, lector univ.

CAPITAL PUNISHMENT

Cătălina ȘEREMET, studentă,
Facultatea Drept

CZU:343.25 *catseremet@gmail.com*

Introduction. Capital punishment, also called death penalty, execution of an offender sentenced to death after conviction by a court of law of a criminal offense. Capital punishment should be distinguished from extrajudicial executions carried out without due process of law.

Crimes that are punishable by death are known as capital crimes, capital offences or capital felonies, and vary depending on the jurisdiction, but commonly include serious crimes against the person such as murder, mass murder, aggravated cases of rape, child rape etc. Forty-eight countries retain capital punishment such as China, India, the United States, Indonesia, Pakistan, Bangladesh, Nigeria, Egypt, Saudi Arabia, Iran, as well as in Japan and Taiwan, 108 countries have completely abolished it de jure for all crimes, seven have abolished it for ordinary.

Roots/History. Capital punishment for murder, treason, arson, and rape was widely employed in ancient Greece under the laws of Draco. The Romans also used it for a wide range of offenses, though citizens were exempted for a short time during the republic. It also has been sanctioned at one time or another by most of the world's major religions. Followers of Judaism and Christianity, for example, have claimed to find justification for capital punishment in the biblical passage "Whosoever sheddeth man's blood, by man shall his blood be shed" (Genesis 9:6). The ancient legal principle Lex talionis (talion "an eye for an eye, a tooth for a tooth, a life for a life" – which appears in the Babylonian Code of Hammurabi.

Death was formerly the penalty for a large number of offenses in England during the 17th and 18th centuries. Historically, executions were public events, attended by large crowds, and the mutilated bodies were often displayed until they rotted.

Why death penalty should be abolished/The non-efficient part of the death penalty. The death penalty is a flawed, expensive policy,

defined by bias and error. It targets the most vulnerable people in our society and corrupts the integrity of our criminal justice system. From police officers to family members of murder victims, Americans are recognizing that the death penalty does not make us safer.

Innocence and Error. The death penalty system treats you better if you're rich and guilty than if you're poor and innocent. As a result, a stunning number of innocent people have been sentenced to death. The same factors drive wrongful convictions in non-capital cases and death penalty cases, including:

- erroneous eyewitness identifications;
- false and coerced confessions;
- inadequate legal defense;
- false or misleading forensic evidence;
- false accusations or perjury.

Inadequate Counsel and Cost. The death penalty is mostly imposed on poor people who cannot afford to hire an effective lawyer. Capital cases are especially complex, time-intensive, and financially draining. Lawyers representing indigent capital defendants often face enormous caseloads, caps on fees, and a critical lack of resources for investigation and expert assistance. Inadequate defense lawyers contribute to wrongful convictions and death sentences, and by failing to object at trial, they make it harder to correct errors on appeal. Sophisticated studies at the state level show that the death penalty costs taxpayers more than life without parole.

Racial Bias. People of color are more likely to be prosecuted for capital murder, sentenced to death, and executed, especially if the victim in the case is white. African Americans make up 42% of people on death row and 34% of those executed,17but only 13% of the population is Black. 75% of executions for murder were in cases with white victims. For example, the case of *Anthony Ray Hinton*: Mr. Hinton spent 30 years on death row for a crime he did not commit, by being charged with 2 murders and a

big robbery of one of the greatest food charts. Race, poverty, inadequate legal assistance, and prosecutorial indifference to innocence conspired to create a textbook example of injustice.

Arbitrariness. The death penalty is supposed to be reserved for the most culpable. Instead, it's inflicted on the most vulnerable. At least 44 people with intellectual disability were executed before the Supreme Court banned such executions in 2002. Mental health experts estimate at least 20% of people on death row today have a serious mental illness.

Children. Captal punishment, has been used on children as well, for instance, the case of a 14-year-old, George Stinney, that is considered to be the youngest execution ever. When George was executed, he was so small that the straps of South Carolina's electric chair didn't fit him properly, and state officials had him sit on a book for his electrocution.Taking everything into consideration, I truly believe that there is no right more important than the one to life. Life gives people the all other rights, and taking it should be not allowed even if it is committed in order to punish. As the aim of the law is to protect, make people safe and create a state of law, and in time is has been shown that capital punishment does not achieve the aim of the law, and does not represent any deterrence for the society.

Bibliography:

1. BECCARIA, C. *On Crimes and Punishments. Indianapolis*, In: Bobbs-Merrill, 1963.
2. McDERMOTT, D. A retributivist argument against capital punishment. In: *Journal of Social Philosophy*, 2001, no. 32, pp.317-33.
3. FEDERAL BUREAU OF INVESTIGATION. 2013. Crime in the United States 2012, clearances. www.fbi.gov/about-us/cjis/ucr/crime-inthe-u.s-/2012/crime-in-the-u.s.-2012/offensesknown-to-law-enforcement/clearances.

Recomandat
Lia BUTUCEL, lector univ.

INVOLVING YOUNG PEOPLE IN DECISION-MAKING PROCESS

Victor MELNIC, student,
Facultatea Drept
CZU: 364.462-053.6
victor.melnic16@gmail.com

Over the years, young people in the Republic of Moldova have not been actively involved in the development of programs and services or in decision-making processes on issues affecting their lives. Over the years, various legislations and initiatives have been developed to promote the participation of children and young people, such as local youth councils, newspapers and radio stations for young people and peer-to-peer groups of educators.

However, participation can be defined as a fundamental human right and a process in which children and young people become active contributors in their own lives and are connected to the lives of their communities. Therefore, the basis of participation is the ability to control your own life. This includes developing skills such as self-confidence, critical thinking or leadership skills. The legal definition of the social category of young people in the Republic of Moldova has recently seen a significant change. Law No. 215 of 29.07.2016 on youth defines, in Article 2, that young people as persons between the ages of 14 and 35.

"Young people make up more than a quarter of the country's population" the latest data from the National Bureau of Statistics, approx. 27%, tell us, which would mean that young people are de facto the most important pillar of society and the existence of the population. From this point of view, can express the concept that although the number of young people is considerably high, the community does not prioritize this category, and as a matter of fact young people are not involved in the affairs of the state. We can consider that the current generation manifests a different way of thinking than the previous generation, arising from what has been said, we can find that young people do not know about the rights they

acquire through the phrase **young participation**. Based on a study conducted in collaboration with the National Youth Council of Moldova, we have identified that despite the widespread recognition that youth participation is a fundamental human right, there are still some strong barriers to accepting participation, and these are: **Young people do not have the competence or experience to participate –** unfortunately for young people, since their childhood there are not created optimal conditions that would ensure their significant participation increase. **Young people do not know the ways and procedures for engaging in decision-making –** although several mechanisms have been put in place to lob the views of young people, however they believe that they are not taken into account by the authorities. Another barrier encountered is the **lack of motivation**, young people do not perceive the attention shown by the adult and claim that all actions taken by them are useless.

Analyzing Law No.215 of 29 July 2016 om youth, according to Article 6 – we see that the state ensures the participation of young people in the decision-making process by: supporting the creation of youth participation structures at national and local level, their financing within the limits of available budgets. At the same time, we note that in the Council of Europe, the participation of young people is perceived as "the right of young people to be included and to assume obligations and responsibilities in their daily lives at local level, as well as the right to democratically influence the processes of their lives".

I believe that involvement in decision-making is a real opportunity for personal and community development. I could approach this subject using my own example. For more than 2.5 years I worked as Vice-President of the District Anenii Noi Youth Council – a structure of representation, consultation and empowerment of young people that ensures their direct involvement in community development. Thus, together with a large and united team of young people, I was able to develop projects and programs submitted to the Local Public Administration for implementation. Currently, I am working at the National Youth Council of Moldova, where I am responsible of the advocacy and lobbying side at community level. I support young

people in solving the difficulties they face. Thence, I contribute to the development of the youth sector of Moldova.

In conclusion, I could mention that big changes in society start from small but concrete actions. For this reason, I truly believe that only by involving everyone can we improve the situation of young people in the Republic of Moldova. Nobody knows better the problems young people' face than themselves. That is why it would be good for us to contribute, bringing on the agenda of policy makers the need to promote the involvement of young people in the process. Young people need to be aware that participating has benefits: personal development, new friends, exchanges of experience abroad, public speaking and persuasive skills. So we have all the levers necessary for involvement and all we have to do is to break the ice, get involved together for our present and future. We Young Matter.

References:

1. http://artico.md/wp-content/uploads/2017/01/CRC_RO.pdf
2. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=105800&lang=ro
3. http://cntm.md/sites/default/files/Ghid%20participarea%20tinerilor%20%5Bprint%5D.pdf
4. https://www.unicef.org/moldova/ce-facem/educa%C5%A3ie/implicarea-tinerilor

Recomandat
Lia BUTUCEL, lector univ.

THE ROLE OF ECHR IN THE DEVELOPMENT OF NATIONAL JUDICIAL SYSTEM

Daniela CHIRILĂ, studentă,
Facultatea Drept
CZU: 347.97/.99(478):341.645.5CEDO *dana.danamd@gmail.com*

The dramatic increase in the number of people who address ECHR indicates an alarming truth that our citizens do not trust our judicial system and prefer to spend their money and time in the hope to get a fair trial abroad. Also, the actuality of this subject is rising as currently, we witness the process of delegating the next judge who will represent our state at the Court.

This study will not only explain the way the European Court of Human Rights functions but there will be shown the ways the European Court impacts the development of our national judicial system. In order to do so, the objectives of this study are: analysis of the concept of European Court, analysis of the historical background of the Court, validating the role and necessity of the international body, analysis of the statistics of cases from the Republic of Moldova, determination of the impact the decisions of the Court had on our social, economical and judicial aspects and establishing the strategic development of the judicial reforms in the Republic of Moldova.

The European Court of Human Rights is a judicial body that preserves and protects human rights. The Court gives solutions to the cases that are not given a fair decision at the national level. It began operating in 1959, and since then has delivered more than 10,000 judgments. Thanks to the process of reformation through which the European Court passed, the individuals can now submit their complaints directly to the court. The Court has the Competence to decide applications submitted by states or citizens whose civil or political rights were violated. It is mandatory to mention that the applicant doesn't have to be a citizen in order to submit an application, however, the State against which is started the legal procedures has to be State Party of the European Convention on Human Rights.

The Court is organized into 5 sections and each of them has a president, vice-president, and a certain number of judges. The Court has 47 judges which represent the States that signed the Convention. Applications that are received will be allocated to one of the judicial formations: Single judge – who deals with the clearly inadmissible applications; Committee – who judges the cases that have a well-developed case law; Chamber – who judges the cases that have no legal precedent; and the Grand Chamber – who judges cases which were relinquished by a Chamber or referred to it.

The Republic of Moldova acceded to the Convention in 1997 and since then 14,214 complaints were filled by Moldovan citizens. According to the Statistics, Moldova is in the Top 5 States with the biggest number of complaints per capita. The rights that are violated most are The right to a fair trial (Art. 6)[European Convention]; The use of degrading treatment (Art. 3) and The right to liberty and personal security (Art. 5). The statistics are not discouraging only from the judicial perspective, it also represents a huge economical loss for our country. Big amounts of money are lost from the national budget as the government shall pay the victims who won the cases against our state. From 1997 till 2019, the Court obligated our state to pay over 17,1 million euros. In 2019, the Republic of Moldova was accused in 39 cases, being constrained to pay more than half a million euros for damages.

The situation will be more clear and explicit if here will be detailed some of the resounding cases, which stand as a practical argument for the statistical data presented above. The first case to be analyzed is the Case of Dogotari vs. Moldova. Moldova was accused by the European Court of the forced emplacement of a retired man in a psychiatric clinic. As a result of the unlawful decisions, the court obliged our state to pay 7680 euros. The second case to be analyzed is the Case of Cuja v. Moldova. Moldova was declared guilty of breaching the right to free expression after the prosecutor Guja accused the president of political influence and intimidation of other prosecutors. Being declared guilty, our state had to pay 18.400 euros as moral damages. The last case is the Case of Corsacov v. Moldova. This case is one of the many examples of the inhuman treatment some authorities in our state apply in order to "make order". Corsacov was beaten by the

police officers and was left deaf. Declared guilty for the inhuman treatment and violation of the right for a fair trial, Moldova paid Corsacov 20.000 euros.

Analyzing the cases from a practical point of view and observing the statistics from the annual report of the European Court of Human Rights, there can be seen a logical procedure of deduction which helps us remark the biggest lacks our judicial system has. One of the factors resides in the absence of trustworthiness for our national judicial system, which as a consequence causes huge amounts of applications to be annually submitted to the court. The second factor is the unlawful legal decisions issued by the National Superior Court, which can be deduced from the number of cases that are lost by our state at the European Court.

In order to understand the problem better, some causes of the phenomenon should be stated. The first cause is corruption. Corruption is a barrier in the development of any aspect, but especially in the judicial one. Corruption covers the cases where the guilty ones were declared innocent and the innocent ones were sentenced with cruel sentences. A second cause is a mentality that guides the judges when pronouncing the decisions: "State budget – Not my budget". This releases the judges from the responsibility to take unlawful decisions because the State will cover all the costs. The third cause is the abundance of cases to be studied. This leads to a superficial analysis of the case and in the end, to pronouncing unlawful decisions.

The fourth cause is the disproportional ratio between salary and the amount of work. This cause is related to the previous one, but in this situation, the abundance of cases to be studied is not remunerated. The honest and uncorrupted judge is not motivated financially for studying the cases. The last cause is unprofessional behavior on behalf of some judges, like not declaring the assets honestly, which works as a precedent for the other legal professionals and the citizens as well. Honesty is a must in any profession, especially in the judicial sphere, where it is stated as a fundamental principle. Legal professionals who are not honest make justice with the same proportion of honesty and this is not the purpose of justice.

After analyzing the roots of the problem, there can be identified some recommendations that regard each of the causes. First of all, the

state should prioritize the needs and start a vital reform of the system. "Always changing" is a principle that should be applied in the present continuous. Some reforms were done, but it is not sufficient. The legal professionals should be open to more changes, and those who are not ready to leave their comfort zone for different reasons should revise their suitability with the domain. Secondly, there should be legalized individual punishments for the judges that pronounce illegal decisions. This way, they will take responsibility on their own, and more legal decisions will be pronounced. Thirdly, an efficient division of cases is needed. Doing so, superficiality will not govern the process of analyzing the cases and each case will be given adequate attention. The next recommendation is to exclude any kind of political interference in the process of judicial decision-making. And finally, those who activate in the justice system should pass the personal honesty test, when declaring the assets, and if not doing so, there should be applied sanctions.

In conclusion, ECHR is an important judicial body, because it has the final word to say about justice. Analyzing the statistics of the European Court, it is clear which state has some problems in the system, and it is clear that our state is a part of those. Identifying the causes for the gaps in our judicial system helps in finding the solutions and determine the directions of the actions that have to be started. It is crucial to state that the reform should be desired and should be started now!

Bibliography:

1. https://ijrcenter.org/european-court-of-human-rights/
2. https://www.echr.coe.int/Documents/Court_in_brief_ENG.pdf
3. *Annual Report. European Court of Human Rights*
4. https://www.echr.coe.int/Documents/Annual_report_2019_ENG.pdf
5. *Analysis of Statistics*, 2019 ECHR
6. *Ghid practic cu privire la condițiile de admisibilitate*
7. https://www.echr.coe.int/documents/admissibility_guide_ron.pdf
8. *Ghid privind art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului*
9. https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_RON.pdf
10. *European Journal of International Law*, Volume 19, Issue 1
11. https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-85016%22]}
12. https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22tabview%22:[%22document%22],%22itemid%22:[%22001-73012%22]}

DREPT

STATUTUL JUDECĂTORULUI DIN CADRUL INSTANȚELOR JUDECĂTOREȘTI ÎN REPUBLICA MOLDOVA: INDEPENDENȚA, IMPARȚIALITATEA ȘI INAMOVIBILITATEA

Cătălina RĂILEANU, studentă,
Facultatea Drept
CZU: [347.962 + 343.16](478) katalinaraileanu@gmail.com

„Baza democraţiei noastre este regula legii şi asta înseamnă că trebuie să avem o justiţie independentă și judecători care pot lua decizii independente de influenţele politice”.
Caroline Kennedy

Într-un stat de drept, puterea judecătorească este separată de puterea legislativă și cea de-a treia putere – executivă, exercitând atribuțiile, sarcinile și funcțiile sale într-un mod independent, fiind inadmisibilă imixtiunea în acest domeniu, astfel încât aceasta rezultă nu numai din separarea puterilor (art. 6) [1], ci și din garanțiile statutare care protejează judecătorii de presiuni sau amenințări ce ar putea afecta capacitatea lor de a judeca.

Pe parcursul anilor 2019-2020, în urma raportului de activitate a Consiliului Superior al Magistraturii și instanțelor judecătorești, constatăm că principalele acțiuni necesare pentru îmbunătățirea mecanismelor și instrumentelor de administrare a sistemului judecătoresc sunt următoarele: consolidarea capacităților sistemului judecătoresc, prin asigurarea unei independențe viabile a magistraților; protejarea independenței și a bunei reputații profesionale a magistraților etc. O problemă importantă în anul 2020, a fost propunerea Ministerului Justiției de a introduce unele modificări în Constituție, și anume: imunitatea judecătorilor ar putea fi mărginită (se sugerează ca aceasta să nu fie violată numai dacă se intenționează să se deschidă un dosar penal împotriva unui judecător pentru o hotărâre luată de acesta); judecătorul ar putea fi numit în funcție imediat până a atinge vârsta de 65 de ani, deoarece actualmente judecătorii sunt numiți mai

întâi pe un termen de cinci ani, apoi – până la 65 de ani, conform art. 116 (2), Constituția RM.

Conform Legii nr. 544 din 20.07.1995 cu privire la statutul judecătorului, art. 1 alin. (3), (4) prevede că „Judecătorii instanţelor judecătoreşti sunt independenţi, imparţiali și inamovibili și se supun numai legii. Judecătorii iau decizii în mod independent și imparţial și acţionează fără niciun fel de restricţii, influenţe, presiuni, ameninţări sau intervenţii, directe sau indirecte, din partea oricărei autorităţi, inclusiv judiciare [...]” [2]. Prin urmare, independența judecătorească este o condiție obligatorie pentru existența unui stat de drept, dar și garanția fundamentală a judecării unei cauze într-un mod echitabil și corect. În jurisprudența Curții Constituționale, în acest sens, se constată că un judecător nu poate fi tras la răspundere disciplinară numai pentru interpretarea neuniformă a legislaţiei, prin aceasta fiind încălcate drepturile judecătorului de a gândi liber, de a trata legea diferit [3]. Independența judecătorului este garantată în mod expres de articolul 17 al Legii nr. 554 din 20.07.1995, prin: procedura de înfăptuire a justiției; declararea inviolabilității lui; secretul deliberărilor și interzicerea de a cere divulgarea lui; asigurarea materială și socială a judecătorului; procedeul de numire, suspendare, demisie și eliberarea din funcție; ș.a.

Statul de drept este neimaginabil fără justiție pură și veritabilă, iar lipsa acesteia însemnând arbitrariu și nedreptate, de aceea într-o altă hotărâre a sa, cu referire la pct. 31), Curtea consemnează că independenţa judecătorului este o premisă a statului de drept şi o garanţie fundamentală a unei judecăţi corecte, ceea ce presupune că nimeni nu poate interveni în deciziile şi modul de gândire ale unui judecător decât prin procedurile judiciare stabilite [4]. Inamovibilitatea judecătorului privește două aspecte esențiale ale statutului de judecător: inadmisibilitatea transferului, precum și suspendarea sau revocarea judecătorului din funcție.

Prin prisma celor enunțate, este posibilă luarea în considerare a unor recomandări, cum ar fi necesitatea definirii într-o manieră mai precisă a principiilor de activitate a judecătorului instanțelor judecătorești, consfințite în art. 115 al Constituției RM. De asemenea,

introducerea unor mecanisme de responsabilitate, alături de colegiile Consiliului Superior al Magistraturii, de înlăturare, eliberare, ridicare a mandatului în caz de comiterea unor abateri grave. Pentru a-și putea realiza prerogativele și sarcinile pe care le are în aceste domenii, puterea judecătorească trebuie să fie independentă faţă de alte autorităţi, și celelalte două puteri, fapt care implică libertate și neexistența unei influenţe exercitată din partea altor autorităţi.

Referințe:

1. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994. Publicată 12.08.1994 în *Monitorul Oficial*, nr. 1; data intrării în vigoare: 27.08.1994.
2. Legea cu privire la statutul judecătorului. nr. 544 din 20.07.1995. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1995, nr.59-60/664. Republicată în: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2013, nr.15-17/63.
3. Hotărârea Curții Constituționale nr. 28 din 14.12.2010.
4. Hotărârea Curții Constituționale nr. 9 din 28.06.2012.

Recomandat
Cristina POPOVICI, magistru, lector univ.

ADMISIBILITATEA DOCUMENTELOR ELECTRONICE ÎN PROCESUL CIVIL

Doina ALEXEEV, studentă,
Facultatea Drept

CZU: 347.91/.95:004 6doina@gmail.com

În cadrul procesului civil, un aspect decisiv îl constituie momentul administrării probelor, care va determina pronunțarea unei hotărâri temeinice și legale. Confruntând articolele 117 și 137(1) din Codul de procedură civilă al RM, distingem o modalitate separată de realizare a înscrisului, și anume cea electronică [1]. Un *document electronic* este definit ca „informaţie în formă electronică, creată, structurată, prelucrată, păstrată şi/sau transmisă prin intermediul computerului sau al altor dispozitive electronice, semnată cu semnătură electronică în conformitate cu legea”. O *semnătură electronică* fiind „date în formă electronică, care sunt ataşate la sau logic asociate cu alte date în formă electronică şi care sunt utilizate ca metodă de autentificare”. Legea impune respectarea principiului de neadmitere a invocării lipsei de putere juridică a semnăturii şi/sau a documentului electronic doar în baza faptului că nu a fost creată manual, dar prin intermediul dispozitivului de creare a semnăturii electronice [2].

Există trei tipuri de semnături electronice: simplă, avansată necalificată și avansată calificată. Cea din urmă deține aceeaşi valoare juridică ca şi semnătura olografă. Astfel, un înscris în formă electronică, căruia i s-a ataşat o semnătură electronică avansată calificată, este asimilat condiţiilor şi efectelor unui înscris sub semnătură privată. Reprezentarea documentului electronic pe suport de hârtie se consideră o copie a acestuia, ce necesită a fi autentificată, menționând că este copie a documentului electronic. Puterea doveditoare a înscrisului pe suport informatic este dată de documentul care reproduce datele acelui act (de exemplu, mail-ul printat). Dacă suportul utilizat nu garantează integritatea documentului, acesta poate servi, ca mijloc material de probă sau ca început de dovadă scrisă [3]. Este important de făcut distincție între tipurile de semnături electronice, întrucât

uneori putem crede, în mod eronat, că un document este semnat și că aceasta are valoare legală, fără ca acest lucru să se întâmple în realitate. Astfel, semnătura electronică nu trebuie confundată cu aplicarea unui fișier digital care cuprinde semnătura olografă, cu semnarea unui document prin intermediul unor tablete grafice, nici cu „mutarea" semnăturii de pe un document pe altul [4].

O încercare de a corespunde necesităților tehnologice este făcută și în art. 17^1 alin.(1) CPC RM potrivit căreia cererea de chemare în judecată și anexele la aceasta depuse prin intermediul PIGD trebuie să fie în *formă de document electronic* [1]. Totuși, prin raportarea la noțiunea de document electronic menționată anterior, se observă că de fapt un document/înscris întocmit în formă scrisă semnat cu semnătură olografă, scanat și contrasemnat cu semnătură electronică avansată calificată nu corespunde noțiunii de *document electronic*, în sensul legii menționate. Astfel, ar fi binevenită extinderea noțiunii [5].

În una din deciziile sale, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al CSJ, menționează că urmează a fi respins argumentul precum încheierea Curții de Apel nu a fost comunicată conform rigorilor stabilite, întrucât copia încheierii a fost expediată la adresa poștei electronice și ulterior a fost recepționată, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică; este neîntemeiat argumentul, precum că nu a fost respectată procedura comunicării încheierii instanței de apel, or potrivit prevederilor art. 105 alin.(11) CPC, citaţia sau înştiinţarea se expediază autorităţilor publice prin telefax, poşta electronică sau prin orice alt mijloc de comunicare ce asigură transmiterea şi confirmarea primirii, iar recursul declarat este respins [6].

În acest fel, putem afirma că reglementările în domeniu sunt bine-venite, iar ideea administrării documentelor electronice în procesul civil este o soluție ce vine în întâmpinare progresului tehnologic, totodată contribuind la înfăptuirea justiției.

Referințe:

1. Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225 din 30.05.2003. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* 12.06.2003, nr. 111-115.
2. Legea privind semnătura electronică și documentul electronic nr. 91 din 27-06-2014. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 04-07-2014, nr. 174-177.

3. GRAMATICESCU, Daniela, PĂCALĂ, Mădălina. *Valoarea probatorie a înscrisurilor în formă electronică/ înscrisurilor pe suport hârtie / înscrisurilor pe suport informatic. Un aspect procedural de care nu trebuie sa uităm în această perioadă.* Disponibil: https://www.juridice.ro
4. *LegalUp: Semnătura electronică în România. Ce prevede legislația?* Disponibil: https://legalup.ro
5. COTOROBAI, Radu. *Reflecții privind depunerea cererii de chemare în judecată în format electronic în procesul civil.* 6. Disponibil: https://juridicemoldova.md/
6. DECIZIA Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 16 mai 2018, Dosarul nr.3r-77/18. www.csj.md

Recomandat
Ilona JOSANU, lector univ.

CONTRADICȚIE ÎNTRE DREPTUL LA VIAȚĂ ȘI DREPTUL LA AVORT

Veronica POZNEACOVA, studentă,
Facultatea Drept
CZU: 342.7:343.621 veronicapozneacova@gmail.com

Actualitatea şi importanţa temei abordate. Limitele dreptului la viață reprezintă o problemă intens mediatizată, dar nerezolvată. Până în prezent, în Republica Moldova dreptul la viață al copilului nenăscut nu este clar reglementat. Aceasta ridică și mai multe dificultăți în stabilirea momentului când apare dreptul la viață, cât și în identificarea măsurilor care por fi întreprinse pentru a reduce numărul avorturilor în alte state, precum și în Republica Moldova. Trebuie să remarcăm faptul că problema avorturilor rămâne una actuală în continuare și necesită o cercetare profundă atât din punctul de vedere sociologic, psihologic cât și juridic, pentru a determina soluțiile care vor reduce numărul avorturilor în situația socială, economică și demografică actuală.

Scopul şi obiectivele. În urma cercetării naturii juridice a dreptului la viață și a dreptului la avort, ne-am propus determinarea esenței și contradicțiilor dintre aceste două drepturi fundamentale, cât și a soluțiilor care pot diminua contradicția respectivă. În acest context, am trasat următoarele obiective: a identifica natura juridică a dreptului la viața și a dreptului la avort și a determina contradicția dintre aceste drepturi; a analiza prevederile internaționale care reglementează drepturile respective; a determina momentul din care statul garantează dreptul la viață.

Rezultatele cercetării. Dreptul la viaţă este cel mai natural drept al omului, fiind consacrat încă din primele declaraţii de drepturi, precum Magna Charta Libertatum, Petition of Right sau Declaraţia de independenţă a Statelor Unite, urmate de DUDO, CEDO [1], Pactul cu privire la drepturile civile şi politice [2]. Dreptul la viața este reglementat și de Constituția Republicii Moldova în art. 24 [3].

Referindu-ne la reglementarea dreptului la avort, trebuie să remarcăm faptul că în perioada contemporană problema avortului devine

din ce în ce mai acută, generând mai multe întrebări, pe de o parte, de ordin etic și religios, iar pe de altă parte, de ordin juridic și moral [4].

În prezent, în cadrul țărilor europene pot fi identificate patru modele de reglementări a problemei avorturilor: conceptul „cel mai liberal", care înglobează în sine legislațiile ce permit „avortul la cerere"; conceptul „destul de liberal" care permite efectuarea avortului în cazul prescripțiilor medicale sau a condițiilor sociale defavorabile; abordare „destul de strictă" care permite avortul numai în cazul amenințării sănătății fizice sau mentale a unei femei, defectelor incubate ale fătului, violului, incestului; abordarea „foarte strictă", care interzice avortul sau îl permite în cazuri excepționale, când sarcina prezintă un pericol imediat pentru viața unei femei. În legislația Republicii Moldova dreptul la avort este reglementat de legi speciale, printre care Legea ocrotirii sănătății nr. 411-XIII din 28.03.1995 și Ordinul Ministerului Sănătății nr. 647 din 21.09.2010 cu privire la efectuarea întreruperii voluntare a cursului sarcinii în condiţii de siguranţă [5]. (Legea nr. 138 din 15.06.2012 privind sănătatea reproducerii[1], Legea nr. 185-XV din 24 mai 2001 cu privire la ocrotirea sănătății reproductive și planificarea familială[2]).

Pentru a stabili dacă dreptul la avort contrazice dreptul la viață, trebuie să determinăm din ce moment statul garantează dreptul la viață ca un drept fundamental al omului [6].

În doctrina juridică persistă două curente, primul afirmă că statul trebuie să garanteze dreptul la viață din momentul concepției, iar altul susține poziția conform căreia dreptul la viața trebuie să fie protejat din momentul nașterii. Republica Moldova, la nivel legislativ, recunoaște dreptul la viață din momentul nașterii. Referindu-ne la practica CtEDO, trebuie să remarcăm faptul că art. 2 CEDO nu conține o prevedere expresă referitor la limitele temporare ale dreptului la viață și, în special, nu conține o definiție a termenelor de „persoană", „viață" care sunt protejate de Convenție, iar CtEDO nu a venit la un consens pentru a determina momentul de la care este

[1] *Monitorul Oficial*, nr. 205-207 din 28.09.2012.
[2] *Monitorul Oficial*, nr. 90-91 din 02-08-2001.

garantat dreptul „fiecărei persoane la viață” în sensul prevederii art. 2 alin. (1) CEDO și dacă copilul nenăscut se bucură de acest drept [7], însă Curtea nu a exclus că, „în anumite condiții, protecție oferită de articolului 2 alin. (1) poate fi oferită” și copilului nenăscut [7].

Propuneri *de lege ferenda*. În legislația actuală a Republicii Moldova nu este stabilită o distincție clară între avort și omucidere. Considerăm că avortul trebuie să fie calificat ca infracțiune de omucidere, ci nu de provocare ilegală a avortului din momentul în care fătul este recunoscut ca fiind viabil în afara corpului mamei, fiindcă în cadrul infracțiunii prevăzute de art. 159 CP victima infracțiunii este considerată femeia, ci nu copilul nenăscut, iar în conformitate cu legislația în vigoare viața intrauterină nu constituie obiectul apărării penale [8]. Susținem ideea că trebuie să fie incluse modificări la unele acte normative: Constituția Republicii Moldova, art. 24: ***„Dreptul la viață este garantat fiecărui copil din momentul viabilității acestuia, care este constatat în conformitate cu criteriile elaborate de Organizația Mondială a Sănătății”.*** Codul penal al Republicii Moldova art. 145 alin. (2) lit.e): (2) Omorul săvârșit: e) cu bună ştiinţă asupra „***unui copil nenăscut viabil***”; Codul familei al Republicii Moldova, art. 51 alin. (1): Se consideră copil persoana care nu a atins vârsta de 18 ani (majoratul), „***din momentul viabilității copilului nenăscut”***.

Concluzii. Importanța, actualitatea cât și complexitatea abordării dreptului la avort în legislația Republicii Moldova se manifestă, în primul rând, prin faptul că pe balanță, pe de o parte, este pusă viața copilului nenăscut, care trebuie să fie protejată la nivel legislativ, iar pe de altă, pe balanță este pusă viața femeii, care vrea să efectueze un avort, chiar dacă acesta va fi unul ilegal. Trebuie să remarcăm faptul că nu avem dreptul să decidem dacă o persoană va trăi sau nu, chiar dacă acesta este un copil nenăscut. Însă în perioada actuală statul nu are pârghii eficiente pentru a garanta dreptul la viață din momentul concepției, iar efectuarea avorturilor nu poate fi interzisă. Unicul mijloc de a combate creșterea continuă a numărului avorturilor este elaborarea unei politici sociale eficiente, îndreptată spre susținerea familiilor cu copii. Fără întreprinderea acțiunilor prompte, Republica Moldova nu va putea rezolva criza demografică și nu va putea garanta tuturor copiilor atât născuți, cât și celor nenăscuți dreptul la viață.

Referințe:

1. Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, din 04.11.1950, în vigoare: 01.02.1998. lex.justice.md/md/285802/
2. Pact Internațional cu privire la drepturile civile și politice, nr. 1966 din 16.12.1966, în vigoare: 26.04.1993 lex.justice.md/md/356337/
3. Constituția Republicii Moldova. În: *Monitorul Oficial*, nr. 78 din 29.03.2016, in vigoare: 27.08.1994 Constituția RM (parlament.md)
4. MOLDAVA, Aurel Teodor. *Tratat de drept medical*. București: All Beck, 2002, p. 250.
5. Ordinul Ministerului Sănătăţii nr. 647 din 21.09.2010, cu privire la efectuarea întreruperii voluntare a cursului sarcinii în condiţii de siguranţă lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=336941&lang=1
6. ВАСИЛЬЕВА, М. А. Право на жизнь и правовой статус эмбриона. В: *Молодой ученый*, 2017. № 33 (167), сс. 24-27. https://moluch.ru/-archive/167/45389/
7. Дело «Во (Vo) против Франции» [рус., англ] / Постановление ЕСПЧ от 08 июля 2004 года № 53924/00 / Документ СПС-19382031/17-526845 • СПС Право.ru (pravo.ru)
8. PLOP, Aliona. *Răspunderea penală pentru provocarea ilegală a avortului:* Teză de doctor în drept. Chişinău, 2015, p. 14.

Recomandat
Alexandru ARSENI, dr. hab., prof. univ.

ROLUL ȘI IMPORTANȚA ROLULUI AVOCATULUI POPORULUI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Milana CHICOT, studentă,
Facultatea Drept
CZU: 347.965:342.72/.73(478) *milanabantes2001@gmail.com*

Ombudsmanul este considerat în prezent simbolul unui stat democrat, unde demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, dreptatea reprezintă valori supreme și sunt garantate [1].

Republica Moldova a fost consecventă în tratarea și reglementarea juridică a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Urmând cursul european de asigurare a respectării drepturilor și libertăților fundamentale, în Republica Moldova, se instituie o nouă instituție – Avocatul Poporului [2]. Oficiul Avocatului Poporului din Republica Moldova este o instituție similară institutelor europene ale ombudsmanilor și funcționează în baza legii cu privire la Avocatul Poporului. Logo-ul Oficiului Avocatului Poporului vine să sublinieze misiunea Ombudsmanului. Elementele centrale ale siglei sunt: Litera O (prima literă a cuvântului Ombudsman), simbolul unui stat democratic, ochiul deschis, simbolul supravegherii continue, funcția de bază a Avocatului Poporului, mâna stângă ridicată de persoana care depune jurământul („Jur să respect Constituția, legile Republicii Moldova, să apăr drepturile și libertățile fundamentale ale omului/copilului, să-mi îndeplinesc cu bună-credință și imparțialitate atribuțiile”) [3].

Analizând cele expuse mai sus, ajungem la concluzia că în Republica Moldova este organizată și funcționează instituția Avocatului Poporului și Avocatului Poporului pentru drepturile copilului, care îndeplinesc misiunea fundamentală în vederea supravegherii respectării drepturilor și libertăților omului și ale copilului. Totodată, în Republica Moldova, a fost inițiat proiectul cu privire la crearea instituției ombudsmanului afacerilor. Instituția ombudsmanului afacerilor trebuia să înceapă să funcționeze în Moldova la 01 ianuarie 2021. Guvernul a sprijinit inițiativa Ministerului Economiei de a deschide un birou de avocați pentru afaceri. Documentul a fost aprobat de comisia parlamentară și a fost inclus pe ordinea de zi a sesiunii plenare. Cu toate acestea, nu s-a ajuns la

realizarea ideii. Problema, ca întotdeauna, este banul. Pentru funcționarea biroului avocatului afacerilor, conform calculelor Ministerului Economiei, vor fi necesari aproximativ 9,55 mil. de lei de la bugetul de stat pe an. Ministerul Finanțelor și Ministerul Justiției au insistat ca Ombudsmanul pentru afaceri să fie inclus în cadrul instituției Ombudsmanului. Avocatul poporului de atunci, Mihail Cotorobai s-a opus acestui lucru.

„Aproximativ 56 de mii de antreprenori sunt înregistrați în Moldova și se așteaptă ca aproximativ o treime dintre aceștia să-și reducă activitățile ca urmare a crizei”, a declarat într-un interviu un expert în domeniul dreptului constituțional avocatul Teodor Cârnaț. Și a adăugat: „Aceasta înseamnă că în viitorul apropiat aproximativ 40 de mii de oameni vor rămâne în afaceri. Și drepturile lor, conform noului proiect de lege, vor fi protejate de un ombudsman separat. În același timp, de exemplu, nu există un ombudsman separat pentru cei din instituțiile penitenciare, și, în caz de încălcare a drepturilor lor, aceștia apelează la avocatul poporului”. Pe această bază, Teodor Cârnaț consideră că este prematur să se creeze un post de ombudsman pentru antreprenori”. Credem că această idee este una bună și poate fi pusă în aplicare în țara noastră și să dea roade. Dar, în primul rând, ar trebui introduși ombudsmani specializați în acele domenii în care drepturile omului sunt cele mai încălcate”, a menționat expertul [4].

În concluzie, putem să conchidem că cercetarea și analiza importanței ombudsmanului a reprezentat un domeniu de interes pentru diferite personalități notorii și doctrinari din sfera respectivă. Nu în ultimul rând, această temă este extrem de actuală în vederea necesității organizării birourilor ombudsmanilor specializați, precum ombudsmanul afacerilor.

Referințe:

1. Constituția Republicii Moldova, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 29 iulie 1994 publicată în: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* nr. 78/140 din 29.03.2016. Data intrării în vigoare: 27.08.1994.
2. CÂRNAȚ, T. *Drept constituțional*. Chișinău: Reclama, 2004.
3. ARSENI, Al. *Drepturile Omului în Republica Moldova-Geneză și Actualitate.*
4. http://ombudsman.md/despre/prezentare generala/

Recomandat
Cristina POPOVICI, magistru, lector univ.

NONDISCRIMINAREA – PRINCIPIUL EDIFICATOR AL STATULUI DE DREPT

Irina BOGDAN, studentă,
Facultatea Drept

CZU: 342.724 + 342.731

Nondiscriminarea, respectarea drepturilor omului, incluziunea și egalitatea trebuie să fie valori edificatoare ale unui stat de drept modern. Scopul statului de drept este promovarea și asigurarea drepturilor omului pentru toate persoanele, fără nicio discriminare bazată pe oarecare criterii care ar putea limita aceste drepturi.

Obiective:

1. A demonstra necesitatea principiului nondiscriminării într-un stat de drept.
2. Analiza provocărilor la punerea în practică a principiilor nondiscriminării în RM.
3. Formularea recomandărilor pentru îmbunătățirea situației privind nondiscriminarea în statul de drept Republica Moldova.

Încălcarea drepturilor la nondiscriminare și egalitate vor duce automat la încalcarea altor drepturi și se contrazice cu ideea fundamentală a unui stat de drept în care demnitatea umană trebuie să reprezinte o valoare supremă. Aceste principii pot avea un aspect formal, de exemplu, în ceea ce privește tratamentul tuturor numai pe baza legii și a aspectului material, de exemplu, privind distribuirea egală a drepturilor și privilegiilor într-o societate dată. În ambele aspecte, legea face distincție între cei care se bucură de aceste drepturi: întrebarea importantă – unde este granița dincolo de care aceste diferențe devin discriminări interzise [1, p.112]. Convenția Europeană a Drepturilor Omului în art. 14 stabilește interzicerea discriminării și asigurarea egalității prin o listă deschisă de criterii. **Constituția nu reglementează în mod distinct dreptul de a nu fi discriminat, acesta fiind inclus în protecția mai largă oferită de dreptul la egalitate – articolul 16:** „Toţi cetăţenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii şi a autorităţilor publice, fără deosebire de rasă, naţionalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenenţă

politică, avere sau de origine socială". Legea care oferă o protecție mai largă împotriva discriminării și are scopul de a o preveni și combate este Legea nr.121 din 25-05-2012 cu privire la asigurarea egalităţii. Aceasta definește mai multe forme ale discriminării, precum și sferele în care discriminarea este interzisă (politică, economică, socială, culturală și altele). Legea interzice orice formă de discriminare prin intermediul art. 6: „Orice formă de discriminare este interzisă. Promovarea unei politici sau efectuarea unor acţiuni sau inacţiuni care încalcă egalitatea în drepturi a persoanelor trebuie să fie înlăturată de autorităţile publice competente şi sancţionată conform legislaţiei".

Abordarea practică a acestui principiu edificator al statului de drept are loc în Republica Moldova prin activitatea Consiliului pentru prevenirea şi eliminarea discriminării şi asigurarea egalităţii. Din totalul celor 257 de plângeri examinate în anul 2019, 33% au fost de constatare. Domeniile cel mai des raportate sunt accesul la bunuri și servicii disponibile publicului, câmpul muncii, lezarea demnității umane, accesul la justiție și educational [2].

În jurisprudența CtEDO, în *cazul MUNTEANU contra R.M,* reclamanta s-a plâns, de asemenea, în temeiul articolului 14 din convenție coroborat cu articolele 3 și 8, că autoritățile nu au aplicat legislația internă menită să asigure protecția împotriva violenței domestice, ca urmare a ideilor preconcepute cu privire la rolul femeilor în familie. Curtea susține că a existat o încălcare a articolului 14 din convenție, coroborat cu articolul 3. Situație similară poate fi observată în *cazul T.M. and C.M. vs. the Republic of Moldova,* Curtea subliniază concluzia sa că eșecul statului de a proteja femeile împotriva violenței domestice încalcă dreptul lor la protecţia egală a legii, chiar dacă această omisiune nu este intenţionată.

În statul unde nu există mecanisme și legi care să asigure principiul nondiscriminarii, putem afirma cu siguranță că nu există nici drepturile omului de facto.

Recomandări:

1. Ratificarea Protocolului adițional nr.12 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.
2. Ratificarea Convenției de la Istanbul.
3. Completarea listei de criterii protejate din Legea nr. 121 pentru a reflecta standardele internaționale.

4. Adoptarea proiectului de lege nr. 301/2016 din pentru modificarea și completarea unor acte legislative privind reglementarea infracțiunilor motivate de prejudecată, în conformitate cu standardele internaționale.

5. Stabilirea la nivelul instituției Avocatului Poporului a unui departament cu atribuții de asigurare a asistenței juridice pentru victimele discriminării

Referințe:

1. ДОННА, Гомиен. *Путеводитель по Европейской конвенции о защите прав человека*. Университет Осло: Издательство Совета Европы.
2. RAPORT GENERAL PRIVIND SITUAȚIA ÎN DOMENIUL PREVENIRII ȘI COMBATERII DISCRIMINĂRII ÎN REPUBLICA MOLDOVA ANUL 2019 – Consiliul pentru egalitate și nondiscriminare.

Recomandat
Svetlana SLUSARENCO, dr., lector univ.

PERSONALITATEA JURIDICĂ A UE – ÎNTRE SUPRANAȚIONALISM ȘI COOPERARE CLASICĂ

Cristina MOSCALU, Veronica POZNEACOVA, studente,
Facultatea Drept
CZU: 341.217:061.1EU
moscalucris@gmail.com
veronicapozneacova@gmail.com

Actualitatea şi importanţa temei abordate. În prezent există mai multe viziuni asupra conținutului personalității juridice a UE. Unii cercetători pun accentul pe integrarea supranațională a statelor membre în cadrul Uniunii și diminuarea importanței guvernelor statelor membre prin cedarea tot mai largă a competențelor în favoarea unor instituții supranaționale. Alți cercetători remarcă tendința creșterii rolului statelor în cadrul determinării politicii europene, remarcând tendințele de interguvernamentalism tot mai pronunțat. Determinarea personalității juridice a UE ne permite să evidențiem tendințele prezente în cadrul construcției actuale ale UE, duce la formularea concluziilor referitor la dezvoltarea istorică a acesteia și ne permite să determinăm dacă UE și-a atins scopul pentru care a fost instituită, iar analiza supranaționalismului și a cooperării clasice face posibilă prognozarea conceptelor dominante în cadrul UE într-un viitor apropiat.

Scop și obiective. Scopul cercetării efectuate este determinarea aspectelor supranaționale și a celor de cooperare clasică în cadrul UE, cât și a tendințelor de dezvoltare în viitor în cadrul organizației respective. În acest context, am trasat următoarele obiective: a identifica natura juridică a UE; a determina esența supranaționalismului și interguvernamentalismului ca tip de uniune politică multinațională, cât și asemănările, și deosebirile dintre conceptele respective; a determina domeniile în care UE are competență exclusivă, competența partajată cu statele membre, competență de sprijin/suport, cât și a celor în care se manifestă coordonarea politicii în UE.

Rezultatele cercetării. Considerăm oportun să începem de la definirea conceptului supranaționalismului ca un tip de uniune

politică multinațională, în cadrul căreia puterea de luare a deciziilor este delegată de către guvernele statelor membre unei autorități independente de acestea, care acționează în numele întregii Uniuni și include membrii din statele membre. Interguvernamentalismul reprezintă un tip de uniune politică multinațională în care, spre deosebire de supranaționalism, statele joacă un rol mai important în procesul decizional. În relațiile internaționale, interguvernamentalismul tratează statele drept principalii actori ai procesului de integrare. Interguvernamentalismul liberal a devenit o dezvoltare logică a teoriei de integrare interguvernamentalistă, unde rolul de bază în procesul de integrare europeană este acordat statelor naționale, guvernele, optând pentru integrare europeană continuă bazată pe preferințele lor, care determină progresul în procesul de negocieri în cadrul organizației internaționale [1]. În această interpretare, importanța elementelor supranaționale în procesul de integrare este una limitată [2].

Prin urmare, diferența majoră dintre o organizație supranațională și cea interguvernamentală se manifestă prin faptul că într-o organizație supranațională există un organ independent care poate lua în numele întregii Uniuni decizii obligatorii pentru toate statele membre, dar și pentru persoanele fizice și juridice; în cadrul organizației interguvernamentale deciziile de o importanță majoră sunt luate după consultarea cu toate statele și participarea directă a acestora în procesul decizional, iar cooperarea clasică se caracterizează prin faptul că deciziile, de regulă, sunt votate în unanimitate.

Supranaționalismul în UE se manifestă prin faptul că aceasta reprezintă un nou tip de organizație supranațională, statutul căreia prevede organizarea alegerilor în care cetățenii statelor membre ale UE prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat aleg membrii organului intern al UE (Parlamentul European). Trebuie să remarcăm faptul că Tratatul Constituțional [3] și ulterior Tratatul de la Lisabona [4], a dus la reducerea supranaționalismului democratic deplin în direcția nu doar a interguvernamentalismului, ci și a politizării instituțiilor, și a controlului de către partidele politice de guvernare din statele membre. Comisia în calitate de instituție supranațională implică necesitatea respectării statutului special al

membrilor săi, care trebuie să fie independenți de interesele comerciale, de muncă, de consum, politice sau de lobby ale statelor (articolul 9 din Tratatul de la Paris) [5]. Însă Tratatul Constituțional și Tratatul de la Lisabona promovează ideea favorabilă Guvernelor, care ar prefera să aibă un membru național în Comisie, deși acest lucru este împotriva principiului democrației supranaționale și contravine conceptului inițial de comunitate supranațională în conformitate cu care Comisia ar trebui să acționeze ca un colegiu imparțial unic de personalități independente, însă, cu timpul, membrii Comisiei devin predominant atașați de partide politice și compuși din politicieni naționali, uneori respinși sau nedoriți.

O altă tendință dominantă în UE este poziția Guvernelor care pledează pentru păstrarea secretului deliberărilor lor în Consiliul de Miniștri sau în Consiliul European. În timp ce instituții precum Parlamentul European au dezbaterile deschise publicului, altele (Consiliul de Miniștri și numeroase comitete) păstrează secretului deliberărilor. Această tendință este absolut contrară ideii lui Schuman, precum că într-o comunitate supranațională democratică „Consiliile, comitetele și alte organe ar trebui să fie plasate sub controlul opiniei publice care să fie efectivă, fără a-și paraliza activitatea și nici elaborarea inițiativelor utile” [6]. Referindu-ne la cooperare clasică în cadrul UE, menționăm Politica Externă și de Securitate Comună (PESC), creată cu scopul promovării și dezvoltării în comun a capacității de apărare, investirea finanțelor în proiecte comune și îmbunătățirea contribuției și disponibilității operaționale a forțelor armate, iar caracterul pronunțat interguvernamental al PESC se manifestă prin faptul că aceasta este formată din miniștrii statelor membre, deciziile în cadrul instituției respective fiind luate, de regulă, în unanimitate.

Referindu-ne la competența UE în diferite domenii, Tratatele UE (Tratatul de Constituire UE și Tratatul de Funcționare UE) prevăd domeniile în care Uniunea are competență exclusivă – numai UE poate legifera și adopta acte cu forță juridică obligatorie pentru statele membre, competență partajată cu statele membre – Uniunea și statele membre pot legifera și adopta acte obligatorii din punct de vedere juridic, domeniile în care UE și statele membre coordonează po-

liticile economice și de ocupare a forței de muncă de statele membre și acțiuni de sprijinire, de coordonare sau completare a acțiunii statelor membre.

Concluzii. Varietatea competențelor atribuite de către statele membre Uniunii Europene, dar și rolul diferit jucat de instituțiile UE în procesul decizional (de realizare și implementare a acestor competențe), reflectă caracterul dual ale UE – de factură supranațională și interguvernamentală. Astfel, în domenii strict limitate, UE dispune de competențe exclusive/supranaționale, iar pentru marea majoritate a domeniilor economice, suveranitatea este partajată cu instituțiile UE care dețin autoritate executivă. În schimb, în cazul domeniului PESC, UE rămâne a fi o organizație internațională de tip clasic, cooperarea statului fiind realizată pe baza consensului. După 2009, odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, în baza căruia UE dobândește personalitate juridică, nici un nou transfer de competențe/politici nu s-a produs din partea statelor membre. Mai mult, în această perioadă s-au intensificat practicile statelor membre de a-și prioritiza interesul național suveran în detrimentul dezvoltării și amplificării procesului de integrare europeană supranațională.

Referințe:

1. MORAVCSIK, A. *The Choice for Europe: Social Purpose and State Power from Messina to Maastricht*. London: Routledge, 1998. 532 p.
2. MORAVCSIK, A., SCHIMMELFENNIG, F. Liberal Intergovernmentalism. *In: European Integration Theory*. Oxford: Oxford Press, 2009, pp. 67-87.
3. Treaty establishing a Constitution for Europe. Disponibil: EUR-Lex - C:2004:310:TOC - RO - EUR-Lex (europa.eu).
4. Tratatul de la Lisabona de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană şi a Tratatului de Instituire a Comunităţii Europene (2007/C 306/01). Disponibil: EUR-Lex – 12007L/TXT – RO – EUR-Lex (europa.eu)
5. Treaty establishing the European Coal and Steel Community (Paris, 18 April 1951) art. 9. Disponibil: Treaty establishing the European Coal and Steel Community (Paris, 18 April 1951) - CVCE Website
6. SCHUMAN, Robert. *Pour l'Europe*. Paris, 1963, p.146.

Recomandat
Vladimir STERPU, dr., lector univ.

PROTECȚIA VIEȚII INTRAUTERINE PRIN MIJLOACE JURIDICO-PENALE

Olesea PANCHIV, studentă,
Facultatea Drept
CZU: 342.7:343.621 *panchiv.olesea@gmail.com*

Viața ființei umane ocupă primatul în ierarhia valorilor sociale, fapt pentru care aceasta trebuie să se bucure de o atenție specială și de o protecție juridico-penală efectivă. Însă asupra momentului propriu-zis de instalare a vieții există opinii diverse. Unii savanți consideră că apariția vieții individului este marcată de momentul conceptțiunii. Potrivit altei păreri, viața începe odată cu declanșarea procesului fiziologic al nașterii. Alți doctrinari opinează că viața se instalează odată cu expulzarea fătului și separarea cordonului ombilical. Interpretarea sistemică a art. 145 și art. 147 CP RM [1] denotă că, în sensul legii penale a RM, momentul de început al vieții persoanei nu este cel al conceperii, ci momentul care marchează desprinderea unei părți/organ al fătului de corpul mamei. Prin urmare, se consideră că fătul aflat în pântecele mamei nu este o persoană, ci o probabilitate de viață, de aceea nu poate fi victimă a infracțiunii.

Unele infracțiuni din CP RM, în care pe post de victimă apare femeia însărcinată, conțin obligatoriu agravanta „cu bună știință asupra unei femei gravide”. De ex., lit. e) alin.(2) art. 145 CP RM incriminează omorul intenționat săvârșit cu bună-știință asupra unei femei gravide. Pericolul social sporit al acestei fapte se explică prin ceea că, pe lângă moartea femeii, se distruge și produsul de concepție. Conchidem că situația făptuitorului este înrăutățită fără temei juridic, în virtutea protejării unei valori care nu-și găsește fundament legal, ceea ce conturează o incoerență legislativă.

Pornind de la analiza art. 159 CP RM (provocarea ilegală a avortului), constatăm că obiectul juridic special al acestei infracțiuni este sănătatea femeii însărcinate, iar produsul concepțiunii nu poate apărea pe post de victimă. Prezintă interes și infracțiunea prevăzută la art. 147 CP RM (pruncuciderea), din conținutul căreia desprindem că,

fătul nu este protejat de acțiunile femeii însărcinate îndreptate spre lipsirea de viață a acestuia până la declanșarea nașterii. Distrugerea produsului de concepție în evoluție, chiar dacă intenția făptuitorului este îndreptată nemijlocit spre uciderea acestuia, se consideră o infracțiune contra sănătății femeii gravide a cărei sarcină a fost întreruptă (art.151 CP RM). Această analiză sistemică a normelor din CP RM ne permite să concluzionăm că fătul nu intră sub incidența protecției legii penale a RM. Aceasta, deși științele embriologice expun cu fermitate poziția conform căreia celula formată prin contopirea a doi gameți, zigotul, deja constituie o entitate individuală vie a speciei umane, deci este o ființă umană, dar nu și o persoană. Corelația „persoană"-„ființă umană" este una de parte-întreg. Conform art.1 din Convenția cu privire la drepturile copilului, adoptată de Adunarea Generală a ONU la 29.11.1989, prin copil se înțelege „orice ființă umană sub vârsta de 18 ani […]". Însă, potrivit art. 1 alin.(2) al Legii RM nr. 338 din 15.12.1994 privind drepturile copilului, „o persoană este considerată copil din momentul nașterii până la vârsta de 18 ani". Așadar, potrivit Convenției, copilul este o ființă umană a cărei existență nu este neapărat legată temporal de nașterea acesteia, iar corespunzător Legii RM, copilul este o persoană din momentul nașterii acesteia. Prin urmare, CP RM apără persoana și drepturile acesteia, însă nu și dreptul la viață al nenăscutului, care este o ființă umană.

CtEDO oferă libertatea statelor de a reglementa acest subiect în legislațiile lor naționale. Printre statele europene care totuși oferă un grad de protecție fătului din punctul de vedere al legii penale se numără, România [2, art. 201, 202], Spania [3, art.157], Germania [4, art. 218b, 218c, 219, 219a]. Dreptul femeii la autodeterminare asupra maternității nu este unul absolut, ceea ce în spiritul art. 159 CP RM înseamnă că limita exercitării acestui drept este marcată de acele 12 săptămâni în intervalul cărora femeia însărcinată poate solicita în mod legal întreruperea sarcinii. Totuși, cercetările medicale au evidențiat faptul că fătul este capabil să simtă durere începând cu cea de-a opta săptămână de sarcină [5]. În acest context, propunem cu titlu *de lege ferenda,* reducerea de la 12 la 8 săptămâni a termenului

până la care să se admită efectuarea avortului la cerere, cu modificarea corespunzătoare operată la art. 159 CP RM. Complementar, considerăm oportună introducerea unei norme noi, art. 159[1] CP RM, care va incrimina întreruperea intenționată a cursului sarcinii de către mamă, de sine stătător, după cea de-a opta săptămână de sarcină. De asemenea, cu titlu de lege ferenda, propunem introducerea art. 213[1] CP RM, care va incrimina încălcarea de către medic sau alt lucrător medical a regulilor sau metodelor de asistență medicală, în timpul sarcinii sau în momentul nașterii, dacă aceasta a cauzat din imprudență vătămarea sau lipsirea de viață a fătului. Și, nu în ultimul rând, apreciem drept fiind necesară completarea cap. II al CP RM cu un articol separat care va sancționa vătămarea fătului în timpul sarcinii, prin raportare la gradul urmărilor prejudiciabile pe care le va suporta copilul (vătămări medii, grave, deces).

Denumirea și conținutul cap. II al CP RM trebuie să suporte modificări pentru a acorda o protecție juridico-penală efectivă vieții și sănătății ființei umane, inclusiv celei nenăscute.

Referințe:

1. Codul penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18.04.2002. În: *MO,* nr.72-74 art. 195 din 14.04.2009.
2. Codul penal al României nr. 286 din 17.07.2009. În: *MO,* nr. 510 din 25.07.2009.
3. Codul penal al Regatului Spaniei nr. 10 din 23.11.1995. Publicat în: *MO,* nr. 281 din 24.11.1995.
4. Codul penal al Republicii Federale Germania din 13.11.1998. Publicat în: *MO* Federal, p.3322.
5. Documentare realizată pe site-ul: www.sfatulmedicului.ro/dictionar-medical/talamus_5103

Recomandat
Dorina GUREV, dr., lector univ.

LA CULTURE ET LA CONSCIENCE JURIDIQUE – CHOIX OU NÉCESSITÉ

Dumitru STOICA, student,
Facultatea Drept
CZU:340.12:17.023
dumitrustoica2@gmail.com

Le développement de la société humaine a traversé diverses étapes historiques, au cours desquelles divers événements ont eu lieu, auxquels ont participé différentes catégories sociales. Certainement, le sujet de la culture et de la conscience juridique a été toujours présent dans tous les processus et phénomènes sociaux qui ont eu lieu et l'importance particulière de ces concepts sera exposée ci-dessous.

La culture juridique fait partie intégrante de la culture humaine. Andrei Negru apprécie la culture juridique comme totalité des idées, des sentiments, des perceptions dans l'expression des besoins conscients et des exigences du comportement de la personnalité interne, exprimée dans le domaine du droit. Un élément très important de la culture juridique est la conscience juridique**.** Le même auteur mentionne que la conscience juridique est un système de sentiments, d'émotions, d'idées, d'opinions, d'appréciations, de conceptions et d'autres manifestations de nature juridique qui exprime l'attitude des citoyens de la République de Moldova à la fois à l'égard de la loi existante, de la pratique juridique, des droits, des libertés et des obligations du peuple, ainsi que du droit souhaité, d'autres phénomènes de caractère juridique souhaité [1, p.245, 250]**.**

Nous avons récemment mené une enquête auprès de la population de la République de Moldova sur l'identification de leur niveau de connaissance juridique. Le questionnaire a été suivi par 155 répondants, dont 85 résident dans les zones urbaines et 70 – dans les zones rurales. Certaines réponses des citoyens seront énoncées ci-dessous. Parmi ceux qui ont traité des problèmes ayant des répercussions juridiques, 21,4% disent n'avoir rien fait pour résoudre leur problème. Le fait qu'ils ne savaient pas quoi faire était la raison de l'inaction dans 25% des cas. Puis, dans 19% des cas, les

répondants n'avaient pas l'intention de faire quoi que ce soit pour résoudre les problèmes. À la question *Quelle est la seule source du pouvoir dans l'État et qui est le porteur de la souveraineté?*, 45% des personnes interrogées ont répondu que c'est le Gouvernement et le Parlement, ce qui dénote le faible niveau de connaissance générale en matière juridique. Dans le même temps, sur la base du questionnaire, nous avons constaté que les citoyens ont du mal à nommer trois droits et trois obligations. À partir de ces données présentées, mais aussi en faisant des recherches sur d'autres données statistiques, nous avons pu constater que la population de la République de Moldova manque d'une culture juridique bien développée, consolidée, ce qui entraîne la violation des droits des citoyens. Nous sommes souvent confrontés à différentes situations difficiles qui exigent des connaissances juridiques pour être résolues, et sans ces capacités et compétences, nous sommes soumis à divers risques. Certains exemples pertinents et actuels seraient les problèmes causés par le virus COVID-19: perte d'emplois, augmentation du nombre de cas de violence domestique, violation du droit à l'éducation, à la santé etc. Les gens ne savent pas comment défendre leurs droits ou du moins comment notifier les autorités compétentes à de nombreux défis qui violent leurs droits et intérêts légitimes. L'obtention de connaissances de base dans le domaine de la jurisprudence fera en sorte que toute personne ait la garantie du respect de ces droits et libertés et que les organes du pouvoir de l'État aient raison d'intervention en cas de divergences dans la société [2, p. 682]. En tenant compte des moments énoncés, nous pouvons constater que par le prisme du Droit Constitutionnel et de la Théorie Générale du Droit les futurs juristes ont l'occasion de maîtriser pour eux-mêmes les éléments de culture et de conscience juridique. Des sujets tels que *droits et libertés fondamentaux*, *l'État et ses éléments*, *responsabilité juridique*, etc. sous-tendent le fondement juridique des futurs juristes et les aident à étudier plus avant, beaucoup plus efficacement, le contenu enseigné aux disciplines didactiques à la Faculté de Droit. Un rôle particulièrement important dans le processus de socialisation juridique incombe aux autorités et aux

institutions spécialisées (justice, administration centrale et locale) parce que ces institutions sont responsables de l'administration des affaires publiques qui est directement proportionnelle à la culture et à la conscience juridique des fonctionnaires [3, p.317].

Enfin, nous pourrons dire ce qui suit: la conscience et la culture juridique dans une société démocratique ne peuvent pas être cultivées en un jour ou un mois et pendant un an ou deux. Elle exige une continuité, car une fois commencée, ce processus devient une nécessité vitale pour la survie de relations harmonieuses pour la société. Un moment très important est que la conscience juridique ne doit pas être imposée à la société ou menée par des mesures coercives, car cela serait immédiatement contraire aux valeurs démocratiques dans lesquelles elle trouve son existence. Lorsque les citoyens, sur la base de leurs propres croyances, émotions et sentiments verront dans leurs principes et normes juridiques certaines conditions, nécessaires pour assurer leur bien-être personnel, en s'obligeant à respecter les dispositions de la loi, nous pourrons parler de l'évolution de la société. C'est par la culture et la conscience juridiques que les futurs juristes forment leur capacité à penser équitablement, honnêtement et en faveur de la défense des droits et intérêts légitimes de l'homme et du citoyen.

Références:

1. NEGRU, A. *Teoria generală a dreptului și statului în definiții, interpretări, scheme. Note de curs* [Théorie générale du droit et de l'État en définitions, interprétations et schémas. Notes de cours]. Chișinău: CEP USM, 2018. 268 p. ISBN 978-9975-142-13-7.
2. TYLOR, E. B. *Cultura primitivă. Dicţionar de etnologie şi antropologie* [Culture primitive. Dictionnaire d'éthnologie et d'anthropologie]. Iaşi: Polirom, 1999.
3. KRISHNA, D. *Cultura [Culture]*. en vol. *Interdisciplinaritatea şi ştiinţele umane [Interdisciplinarité et sciences humaines]*. Bucuresti, Editura Politică, 1986.

Recomandat
Natalia CRECIUN, lector univ.

CETĂȚENIA PRIN INVESTIȚIE – AMENINȚARE SAU OPORTUNITATE

Alexandru TEUT, student,
Facultatea Drept

CZU: 342.71:339.727.22

Cetățenia reprezintă acea calitate a persoanei fizice ce exprimă o legătură politico-juridică nelimitată în timp și spatiu dintre acesta și stat. Una dintre cele mai controversate forme de dobândire a cetățeniei unui stat este cetățenia prin investiție. Cetățenia prin investiție, cunoscută sub numele de „pașapoarte de aur", reprezintă niște politici specifice promovate de țările care doresc să atragă oameni bogați pentru a deveni cetățeni. Schemele naționale menite să atragă investiții straine se găsesc practic pe tot globul, în fiecare țară. Aceste programe au crescut dramatic în ultimul deceniu, primul program de cetățenie prin investitie a apărut în Scoția în secolul XIX, când un individ a devenit cetatean al Scotiei, și prin extensie cetățean al Marii Britanii, contra unei contribuții de 89 de lire sterline, SUA și Marea Britanie au oferit drepturi de ședere începând cu anii 1990, unele state din Europa datorită crizei economice din 2009 au dezvoltat scheme pentru obținerea de investiții straine. Condițiile de acces ale acestor scheme sunt diferite în funcție de legislația statelor, totodată în majoritatea statelor este aplicată o procedură complexă numită „due diligence" prin care fiecare solicitant de cetățenie prin investiție este supus unui audit financiar amănunțit, scopul caruia este de a elimina orice dubiu ce ține de implicarea solicitantului în infracțiuni financiare. Programul „cetățenie prin investiție" fiind implementat în statele europene a avut atât un impact pozitiv cât și negativ. Din punct de vedere economic, pentru potențialii investitori, reprezintă o metodă ușoară de schimbare a reședinței, o asigurare împotriva perturbărilor politice și economice din țările de origine, acces la călătorii fără vize, pentru stat aceste scheme oferă posibilitatea sporirii investițiilor care, în majoritatea cazurilor, sunt de natură pasivă, deoarece sunt direcționate spre imobile. Cetățenia

prin investiție poate fi și o amenințare asupra justiției și securității statelor, deoarece apar întrebări ce țin de mediul din care provin solicitanții, mai mult dobândirea cetățeniei poate sustrage forțele de ordine din țara de origine: daca unui solicitant i se oferă cetățenia într-o țară care nu are convenție de extrădare cu țara de origine, acesta ar putea scăpa de urmărirea penală datorită cetățeniei noi obținute. Cazul leton este unul convingător când datorită faptului că verificările cererilor au fost amănunțite ca urmare a amenințărilor aduse securității naționale, numărul de respingere a cererilor sau anulare a acestora a crescut cu 40%. Lipsa de transparență în administrarea acestui program a dus la apariția unei puternice neîncrederi publice și politice, care este în special erodată de scandalurile și acuzațiile asociate cu aceste scheme. De exemplu, Malta a oferit mii de pașapoarte europene, aproape jumătate cetățenilor ruși. Din rândul acestora o parte sunt oligarhi și persoane care au fost investigate pentru spălare de bani, afaceri dubioase și legături cu crima organizată. Din aceste considerente, majoritatea datelor existente indică faptul unei opoziții față de sistemul de cetățenie existent în toate sectoarele societății. Cetățenia prin investiție a fost implementată și în Republica Moldova începând cu anul 2018, fiind gestionat de Guvernul Republicii Moldova în parteneriat cu prestatorul de servicii – consorțiul compus din companiile Henley and Partners și Moldovan Investment Company. Programul prevedea acordarea cetățeniei RM contra unei contribuții financiare către Fondul de Investiții Publice.

Conform Hotărârii Guvernului nr. 786 din 4 octombrie 2017 cu privire la dobândirea cetățeniei prin investiție, valoarea minimă a contribuției nerambursabile către Fondul de Investiții Publice, în cazul unui singur solicitant, constituie echivalentul a 100 mii de euro, de asemenea pentru fiecare membru adițional de familie eligibil al solicitantului principal o sumă suplimentară de 15 mii de euro. De la lansarea programului până la introducerea moratoriului, opt persoane au devenit cetățeni ai RM, iar în Fondul de Investiții publice pentru dezvoltare durabilă au ajuns circa 545 mii de euro. Printr-o lege organică, pe 18 iunie 2020 a fost abrogat Programul „Cetățenia prin

investiție". Motivele invocate au fost: riscuri de legalizare a banilor de proveniență infracțională și introducerea lor în circuitul legal, de finanțare a terorismului, de obținere a drepturilor politice care le va permite să participe la viața politică etc. Mai mult decât atât, în 2018 au fost aprobate două amendamente cu privire la cetățenia prin investiție prin care decretele de acordare a cetățeniei vor fi publicate în „Monitorul Oficial", însă în aceste decrete se vor regăsi doar informație cu privire la numărul dosarului, dar nu și numele și prenumele noului cetățean, această secretizare va duce la imposibilitatea cunoașterii biografiei solicitantului.

Prin prisma aspectelor enunțate, putem afirma că cetățenia prin investiție poate fi atât o amenințare, cât și o oportunitate. Astfel, sunt susținute ideile privind introducerea programului „Cetățenie prin investiție", însă să fie în conformitate cu valorile și litera legislației. În acest sens, ar trebui să fie îmbunătățit cadrul normativ care reglementează întreaga procedură de obținere a cetățeniei prin analizarea practicii UE în acest domeniu, de înăsprit condițiile de verificare a bunei reputații economice și financiare a solicitantului.

Bibliografie:

1. *Contentious citizenship scheme approved*, Malta Today, November 2013.
2. Hotărârea nr.786 din 04-10-2017 cu privire la dobândirea cetățeniei prin investiție.

Recomandat
Corina ZAPOROJAN , magistru, lector univ.

PARTICIPAȚIA LA INFRACȚIUNEA DE PRUNCUCIDERE

Dumitrița CERTAN, studentă,
Facultatea de Drept
CZU: 343.61 + 343.237 *dumitritacertan17@gmail.com*

Pruncuciderea este fapta prejudiciabilă incriminată în art. 147 CP al RM și reprezintă omorul copilului nou-născut, săvârşit în timpul naşterii sau imediat după naştere de către mama care se află într-o stare de tulburare fizică sau psihică, cu diminuarea discernământului, cauzată de naştere. Aceasta se individualizează prin anumite trăsături distincte, proprii, ce vizează subiectul special – mama și împrejurările comiterii – starea psihofiziologică în care se găsește aceasta, care îi afectează aptitudinea de a discerne, de a aprecia lucrurile la justa lor valoare. Analizând dispoziția normei, desprindem ideea că pruncuciderea este incompatibilă cu forma participației de coautorat, deoarece autor poate fi doar o singură persoană. Pe lângă aceasta, omorul copilului nou-născut presupune și aplicarea unui tratament deosebit – unul atenuant din cauza durerii suportate în timpul naşterii sau imediat după aceasta, iar tratamentul dat se răsfrânge doar asupra făptuitoarei, având un caracter personal, legat de procesele de graviditate și naștere. Ipoteza comiterii infracțiunii date de către două sau mai multe persoane sub forma participației complexe a dus la apariția mai multor opinii cu referire la natura infracțiunii de pruncucidere (tip aparte de omucidere, omor atenuant) și modalitatea de calificare a faptelor tuturor persoanelor ce contribuie (calificare distinctă de cea a autorului).

Totodată, am identificat și o variantă de interpretare ce subliniază că participaţia este de neconceput în cazul pruncuciderii, contribuția mamei victimei și contribuția celorlalte persoane fiind separate, constituind infracțiuni de sine-stătătoare, deoarece lipsește unitatea de încadrare juridică a faptei. În această ordine de idei, ţinem să menţionăm că articolul 41 Cod penal RM nu cere expres pentru existenţa participaţiei unitatea de încadrare juridică a faptei; în schimb, legiuitorul cere prezenţa unităţii intenţiei, fiind o trăsătură subiectivă

obligatorie a participaţiei. Ţinând cont de aceasta, rezultă că infracţiunea de pruncucidere nu este incompatibilă cu toate formele participaţiei penale. Ea nu poate fi comisă în coautorat, dar sunt prezente semne de instigare sau complicitate, cu particularitatea că dintre mai multe persoane care participă la uciderea unui nou-născut, doar una are aptitudinea de a fi sancţionată în temeiul art. 147, respectiv mama care naște, indiferent de poziţia de pe care îşi aduce contribuţia: autor, instigator sau complice.

Pentru a îmbunătăți înțelegerea instituției participației și eliminarea unor eventuale divergențe de conținut, pentru a înlesni calificarea corectă și uniformă, propunem modificarea art. 44 ce reglementează „participația simplă" în felul următor:

(1) Infracţiunea se consideră săvârşită cu participaţie simplă dacă la săvârşirea ei au participat în comun, în calitate de coautori, două sau mai multe persoane.

(2) Este coautor persoana ce contribuie la realizarea laturii obiective a infracțiunii.

(3) Nu este coautor la săvârșirea unei infracțiuni cu subiect special, persoana ce nu deține semnele speciale cerute de lege.

Bibliografie:

1. BRÎNZĂ, S., STATI, V. *Tratat de Drept penal partea specială*. Vol. 1. Chișinău, 2015, pp. 318-328.
2. GÎRLA, L., ȘCHIOPU, C. Infracțiunea de pruncucidere în dreptul substanțial prin prisma noilor abordări conceptuale și a deciziilor judecătorești. În: *Studia Universitatis Moldaviae. Seria:„Științe sociale"*, 2015, nr. 11, pp. 78-88.
3. STATI, V. Probleme actuale ale apărării penale a vieții copilului nou-născut. În: *Revista Institutului Național al Justiției*, 2007, nr.1-3.
4. GRAMA, M. Cazuri speciale de complicitate. În: *Studia Universitatis Moldaviae*. *Seria: „ Științe sociale"*, 2018, nr.8(128), pp. 51-59.
5. COPEȚCHI, S., HADÂRCĂ, I. Calificarea acțiunilor/inacțiunilor participanților la infracțiune. În: *Revista Națională de Drept,* 2015, nr. 12.

Recomandat
Dorina GUREV, dr., conf. univ.

ASIGURAREA CALITĂȚII ÎN AUDITUL FINANCIAR

Andriana TABACARU, studentă,
Facultatea Științe Economice
CZU: 657.63:336.146 tabacaru.andriana@mail.ru

Scopurile profesiei de auditor, conform prevederilor normative, reprezintă desfășurarea activității în corespundere cu cele mai înalte standarde de profesionalism, atingerea celui mai înalt nivel de performanță a serviciilor prestate și respectarea cerințelor intereselor publice.

Din acest motiv, Consiliul pentru Standarde Internaţionale de Audit şi Asigurare (IAASB) a elaborat un cadru pentru calitatea auditului care descrie factorii privind rezultatele iniţiale, procesul propriu-zis şi rezultatele obţinute care contribuie la calitatea auditului la nivelul misiunii, firmei de audit şi la nivel naţional, pentru auditurile situaţiilor financiare.

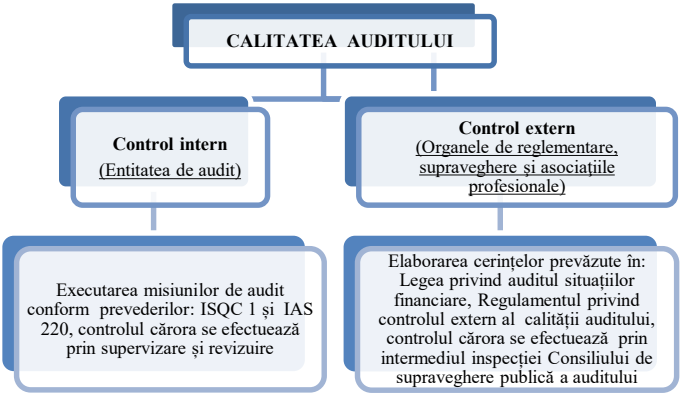

Fig. 1. Modelul conceptului sistemului de asigurare a calităţii auditului financiar
Sursa: Elaborat de autor.

Controlul intern din cadrul entităţii de audit se poate realiza prin intermediul instituirii unor politici şi proceduri de asigurare a calităţii prevăzute de Standardul Internaţional privind Controlul Calităţii

(ISQC) 1 „Controlul calităţii pentru firmele care efectuează audituri şi revizuiri ale situaţiilor financiare, precum şi alte misiuni de asigurare şi servicii conexe” şi Standardul Internaţional de Audit (IAS) 220 „Controlul calităţii pentru un audit al situaţiilor financiare”.

Elementele de control al calității lucrărilor de audit:

1) responsabilitatea conducerii privind calitatea lucrărilor de audit;
2) cerințe relevante de etic;
3) acceptarea şi continuarea relațiilor cu clienții şi a misiunilor specifice;
4) resursele umane;
5) realizarea misiunii;
6) monitorizare.

Un element de bază care contribuie direct la asigurarea calității auditului financiar este realizarea misiunii. Acesta include în sine procesul de coordonare, supervizare, dar și revizuirea misiunii de audit și presupune implicarea următoarelor persoane: supervizorul și partenerul de misiune. Corespunzător acestora sunt constituite competenţe ce ţin de asigurarea calităţii, totodată pentru aceste competențe sunt prevăzute activităţi de asigurare a calităţii (Tabel).

Tabel

Delegarea competenţelor de asigurare a calităţii

Persoane implicate	**Competenţe ce ţin de asigurarea calităţii**	**Activităţi de asigurare a calităţii**
Supervizorul	Asigură ca activitatea să se desfăşoare conform abordării planificate a misiunii	Evaluează capacităţile şi competenţele echipei misiunii Urmăreşte gradul de realizare a misiunii Abordează problemele semnificative ale lucrărilor de audit
Partenerul de misiune	Îşi asumă responsabilitatea pentru revizuirile efectuate Se asigură că au fost obţinute suficiente probe de audit adecvate pentru emiterea raportului de audit	Revizuie documentaţia de audit Discută cu echipa misiunii concluziile obţinute Documentează aplicarea procedurilor de revizuire Discută cu inspectorul controlului calității aspectele semnificative

Sursă: Elaborat de autor.

Controlul extern analizează modalităţile de organizare şi funcţionare a unui sistem de control intern al calităţii lucrărilor de audit, apreciază gradul de îndeplinire a prevederilor actelor normative în domeniul calităţii activităţii de audit.

După cum prevede Legea privind auditul situațiilor financiare, auditorii sunt supuşi supravegherii directe din partea Consiliului de supraveghere publică a auditului, care reprezintă o instituție publică autonomă, cu statut de persoană juridică. Totodată, această instituție este responsabilă şi de monitorizarea certificării activităţii de audit, de asemenea, acţionează şi în calitate de organ consultativ pentru reglementări în domeniul auditului.

În concluzie, este necesar de menționat că auditorii au responsabilitatea de a asigura calitatea informațiilor financiare, precum și de a respecta dispozițiile impuse de cadrul de reglementare în vigoare. Toate acestea pot fi menținute prin implementarea unui sistem eficient de control al calității, format din politici pentru atingerea obiectivelor firmei legate de asigurarea rezonabilă a calității lucrărilor de audit, care necesită o permanentă monitorizare și îmbunătățire. Aceste aspecte vor determina atragerea investitorilor străini și ca impact pozitiv va contribui la dezvoltarea economiei naționale.

Recomandat
Elena PETREANU, drd., asist. univ.

TEHNICI DE MARKETING ŞI PROMOVARE A AGENŢIILOR DE TURISM DIN REPUBLICA MOLDOVA

Tatiana MODVALA, studentă,
Facultatea Ştiinţe Economice
CZU: 338.48:339.138(478)
modvalatania@gmail.com

Introducere. Trăim într-o societate care este în continuă evoluţie şi dezvoltare, iar extinderea tot mai acentuată a pieţelor este unul dintre factorii care influenţează în mod direct activitatea agenţiilor de turism, acestea fiind nevoite a se adapta noilor tendinţe şi modificări pentru a putea satisface la maxim nevoile şi necesităţile consumatorilor

Dacă până într-un anumit moment consumatorul era un element secundar pentru o companie, iată că, în prezent, consumatorul este factorul în jurul căruia gravitează activitatea fiecărei agenţii de turism şi după cum a afirmat P. Kotler: „Nu mai este de ajuns să-ţi satisfaci clienţii, acum trebuie să îi încânţi”, iar noi îi putem încânta prin cele mai atractive oferte şi aplicarea tehnicilor eficiente de promovare [1, p. 13-33].

Tehnici de marketing şi promovare. Aplicarea deciziilor privind promovarea ocupă o mare parte din timpul şi munca departamentului de marketing al agenţiei de turism, întregul proces presupunând definirea cu atenţie a obiectivelor ce urmează a fi realizate şi efectele ce vor urma din această activitate, iar în continuare vom relata care sunt cele mai eficiente tehnici de promovare a agenţiilor de turism [2, p. 40-50].

➢ ***Site-ul web.*** Odată ce cerinţele pe piaţă cresc şi concurenţa pe piaţă este tot mai dură, este bine de ştiut că un rol destul de important în dezvoltarea unei afaceri o are site-ul web, acesta fiind ca o carte de vizită a fiecărei agenţii de turism.

Am realizat un chestionar în care persoanele chestionate au fost întrebate în ce măsură sunt influenţate de site-ul unei agenţii de turism în alegerea serviciilor prestate de acesta.

Conform rezultatelor, vedem că 58,1% dintre persoanele chestionate au menţionat că sunt influenţate într-o mare măsură, respectiv, site-ul web al unei agenţii de turism trebuie să stimuleze și să capteze atenția clienților, să informeze publicul țintă, să fie accesibil și potrivit

pentru acesta, să reprezinte brandul companiei și cel mai important ca informația existentă să-l impresioneze pe client, determinându-l să revină pe site în viitorul apropiat.

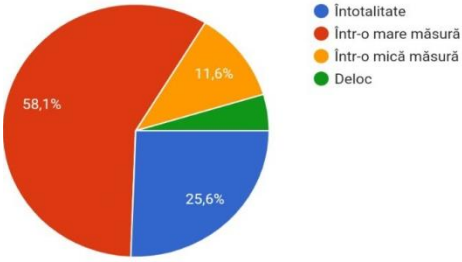

➢ **Email Marketing.** Baza de date pe care o deţine o agenţie de turism este unul dintre cele mai importante componente ale acesteia, iar simplul fapt că o agenţie de turism adaugă un formular de înscriere pe site-ul web este un avantaj, deoarece este posibil ca clientul să plece și să nu-şi lase datele de contact. De asemenea, majoritatea clienţilor preferă să fie informaţi în privinţa ofertelor prin intermediul poştei electronice.

➢ **Facebook şi Instagram.**

În ultima perioadă, reţelele de socializare au devenit una din cele mai puternice forţe de promovare. Acestea oferă posibilitatea agenţiilor de a transmite informaţii prin promovarea ofertelor, organizarea de concursuri, ca rezultat pe pagină vin un număr mare de urmăritori care pot fi şi potenţiali clienţi, de a posta diverse poze şi videouri de la destinaţiile turistice care sunt atractive și motivante etc.

De asemenea, bloggerii sunt cei care au o oarecare influenţă şi motivare asupra deciziilor noastre de a apela la un anumit serviciu, respectiv, agenţiile de turism îşi pot atrage noi clienţi potenţiali şi desigur să-şi mărească vânzările.

Concluzie. Promovarea este unul dintre cuvintele foarte intens utilizate în contextul economiei de piaţă, considerat ca fiind secretul succesului în afaceri. Fiecare tehnică eficientă de promovare aplicată de o agenţie de turism vizează atât atragerea de noi clienţi, cât şi menţinerea celor existenţi, adresându-se fie întregului public, fie unei categorii bine definite de clienţi.

Deci, promovarea favorizează dezvoltarea unei agenţii de turism atât la nivel naţional, cât şi internaţional, iar cel mai important este de a aplica cele mai eficiente tehnici de promovare pentru a obţine succesul mult dorit.

Recomandări:

1. Crearea unui site web eficient.
2. Folosirea chat-ului live şi chat-ului robot în cadrul site-ului web.
3. Încurajarea clienţilor de a lăsa o recenzie pe pagină.
4. Realizarea de transmisiuni live în timpul turului.

Referințe:

1. KOTLER, P. *Managementul marketingului.* Bucureşti: Uranus, 2009. 1136 p.
2. JIVAN, Al. *Managementul serviciilor*. Bucureşti: Editura de Vest, 1998.

Recomandat

Natalia ANTOCI, dr., lector univ.

ROLUL ȘI SCOPUL START-UP-ULUI ÎN ECONOMIE

Iuriana DUCA, studentă,
Facultatea Științe Economice
CZU: 334.72:001.895 iurianaduca@gmail.com

Start-up-urile schimbă lumea în care trăim. Peste tot, atât în articole din presa internațională, cât și în cea locală, start-up-ul este un subiect din ce în ce mai frecvent abordat din perspective care de care mai diverse. De aceea considerăm această temă extrem de importantă și actuală.

Nu există reguli fixe cu privire la definirea unui start-up, deoarece veniturile, profiturile și numărul de locuri de muncă se schimbă drastic între companii și industrii. Totuși, el este considerat a fi o organizație temporară concepută pentru a căuta un model de afaceri rentabil și scalabil. Este un experiment, sau, dacă ar fi să extrapolăm, l-am putea defini ca fiind un prim-pas, o etapă intermediară,între o simplă idee și o afacere nouă. Aceste companii oferă un produs sau serviciu care nu este oferit în prezent în altă parte a pieței sau despre care fondatorii cred că este oferit într-o manieră inferioară [1].

Start-up-ul poate fi o afacere nouă, dar nu întotdeauna o afacere nouă este neapărat un start-up.

Tabel

Diferența dintre Start-up și Business mic

Start-up	**Business mic**
Sunt definite de o inovație	Este doar o afacere nouă
Idee ce nu poate fi ușor copiată	Idee ce poate fi ușor de copiat
Au potențial pentru o creștere rapidă	Nu au potențial pentru o creștere rapidă
3-5 ani de muncă grea	Atât timp cât se va obține profit,business-ul va exista
Investitori privați, business angels etc.	Se finanțează de obicei prin intermediul băncilor, al fondurilor europene/naționale sau își reinvestesc profitul
Nu le pasă de profit, ci de valoarea acțiunilor pe piață	Are ca scop obținerea profitului

El trebuie să fie definit de o inovație și cu o idee ce nu poate fi copiată ușor, cu un potențial pentru o creștere rapidă. Iată de ce majoritatea start-up-urilor de succes sunt din zona IT, acesta fiind un sector ce se poate extinde rapid la nivel global. Start-up-urile reprezintă o cursă contra cronometru. Potențialul de dezvoltare al companiei se „evaporă" de obicei în 3-5 ani. Câteodată, oameni diferiți din zone diferite ale lumii au aceeași idee, iar cel care o poate finaliza și o va pune în aplicare înaintea celorlalți va fi primul câștigător. Un alt criteriu ce le deosebesc este finanțarea. Start-up-urile sunt finanțate de către investitori privați și business angels, pe când business-ul mic e susținut de bănci și diverse fonduri. O bancă are cu totul alte criterii decât un investitor. Plus că orice creștere rapidă sperie de obicei bancherii. Este diferit și scopul acestora. Start-up-urile nu se concentrează pe profit, ci pe valoarea acțiunilor pe piață. Mare parte a start-up-urilor cunosc succesul, creează o mare bază de clienți/utilizatori după care sunt vândute altor companii mai mari sau își schimbă modelul de afaceri pentru a deveni companii normale. Creșterea valorii acțiunilor pe piață asigură un profit mai mare în urma vânzării [2].

Start-up Moldova, XY Accelerator, IHub, Dreamups, YEP!Moldova sunt exemple de organizații care inițiază start-up-uri. Una din metodologiile predate de YEP este design-thinking-ul. Aceasta presupune depistarea nevoilor oamenilor, definirea problemei în baza lor, ideația, crearea unui MVP – adică a unui prototip ce urmează a fi testat mic, ieftin și rapid [3].

Start-up-ul, fiind un fenomen destul de discutat în lume, a fost studiat de mulți cercetători. Bill Gross este unul dintre ei. Fondatorul unui start-up studio Idealab din California a făcut o analiză complexă a tuturor start-up-urilor care s-au lansat la el ca să poată răspunde la întrebarea: De ce atât de multe start-up-uri eșuează, fiind cunoscut un procentaj de 90%. El a analizat cinci elemente esențiale care duc la succes: timpul, echipa, ideea, modelul de business și finanțarea. Rezultatele l-au șocat. Cea mai importantă s-a dovedit a fi sincronizarea. În 42% din cazuri a făcut diferența dintre succes și eșec. Uneori a contactat mai mult momentul aplicării ideii decât însăși ea. Să luăm succesul Airbnb. Această companie a fost trecută cu vederea de mulți

investitori, deoarece toți s-au gândit că nimeni nu o să-și închirieze casa unui strain. Evident, oamenii le-au dovedit contrariul [4].

În concluzie, considerăm că start-up-urile sunt scânteia care pune în mişcare sfera economică şi socială. Ele stimulează creșterea economică în Republica Moldova prin furnizarea de locuri de muncă prin inovație și prin încurajarea utilizării de soluții TIC și digitale. Prin înființarea unui start-up se aduce pe piață ceva nou sau care există pe piață doar că într-o manieră mai eficientă și la un preț mai mic. Iar start-up-erii, indiferent dacă aceştia au succes sau nu, sunt liderii schimbării, aventurierii care pun în mişcare comunități, țări, națiuni şi lumea, iar ei merită interesul şi aprecierile noastre.

Referințe:

1. https://www.todaysoftmag.ro/article/2168/care-este-definitia-unui-startup
2. https://www.startupcafe.ro/stiri-startupcafe-20457733-6-diferente-majore-dintre-startup-afacere-noua.htm
3. Startup Semester, Design Thinking
4. https://www.youtube.com/watch?v=bNpx7gpSqbY&list=PL88NNhi3iqm2_uWetPAx64xFzFfopBZS8&index=2

Recomandat
Natalia STEFANCO, lector univ.

ASPECTELE NEUROMARKETINGULUI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Gabriela ȚURCANU, studentă,
Facultatea Științe Economice
CZU: 339.138:159.9:366.12(478)
gaby.tr04@gmail.com

Actualitatea temei. În sec. XXI, multe companii au realizat importanța apropierii de către consumatorii săi și faptul că este indispensabilă conectarea cu sentimentele lor, transmițând valori și emoții, deoarece doar în acest mod se poate primi feedback relevant față de un produs sau serviciu. Neuromarketingul este o nișă recent apărută, iar în Republica Moldova nu este valorificat la justa valoare, succesul brandurilor autohtone fiind asigurat doar pe baza analizei practicilor brandurilor străine.

Scopul cercetării constă în studierea conceptului de *neuromarketing* pe exemplul entităților din Republica Moldova. **Obiectivele** lucrării rezidă în*:* prezentarea esenței conceptului de neuromarketing; evaluarea comportamentului consumatorilor ca rezultat al acțiunii neuromarketingului; prezentarea tendințelor de neuromarketing pe piața R. Moldova. **Metodele** de cercetare sunt: metoda istorică, metoda comparativă în timp și spațiu, metoda deducției, metode logice (analiza și sinteza), metoda observării. **Noutatea** constă în dezvoltarea segmentului de Neuromarketing în Republica Moldova prin recomandarea înființării unei organizații responsabile de analiza comportamentului consumatorilor și protejarea acestora.

Neuromarketingul a apărut drept o prelungire a cercetărilor din neuroeconomie, termen introdus în 2002 de profesorul Ale Smitds de la Universitatea Erasmus din Rotterdam, ce își propune să explice procesul decizional pornind de la aplicarea tehnicilor neuroimagistice.

Neuromarketingul reprezintă o abordare inovatoare a cercetării pieței, în cadrul căreia se analizează consumatorul în raport cu acțiunile publicitare prin prisma tehnologiilor de neuroimagistică. Esența acestei științe este de a explora creierul uman cu ajutorul imaginilor ce aduc reacții emoționale pozitive și care activează concomitent stimulii

ce condiționează achiziția ulterioară. Neuromarketingul antrenează trei aspecte-cheie: atenție, emoție și memorie. Dintre tipurile de neuromarketing, se evidențiază următoarele: vizual, auditiv, kinestezic.

Prima formă este cea pur vizuală și se concentrează pe modul în care este percepută lumea înconjurătoare prin prisma ochilor [1, p. 13-33]. În R.Moldova, aceasta este o tehnică foarte atrăgătoare în cadrul supermarketurilor de produse alimentare, dar și foarte popular aplicată în rândul magazinelor de electrocasnice, precum Bomba, Maximum. Consumatorul la nivel subconștient asociază produsul la un preț minim, fapt intensificat de: panourile imense cu prețul inițial tăiat, culori intense de galben și roșu, evidențiațe, bannere publicitare în mediul online etc.

A doua formă – neuromarketingul poate fi realizat pe cale auditivă sau verbală. Acest tip se referă primordial la muzica dintr-un local ce poate avea influență în comportamentul de cumpărare al unui client [2, p.530-535]. Într-un local de tip fast-food, precum McDonalds sau StarKebab, mereu persistă muzică la volum înalt, într-un tempo rapid și foarte actual pentru tineret ce au menirea de a atrage clientela. Acest fapt sugerează esența acestor localuri: totul se petrece rapid. Dacă te rețiii mai mult observi irascibilitatea creată subconștient și dorința de a pleca cât mai rapid [3].

A treia formă, neuromarketingul kinestezic se referă la ceea ce percepem prin atingere, gust și miros și se realizează fără ca produsul neapărat să fie adus în lumina reflectoarelor [3]. Multe locuri care au un miros caracteristic la intrare, cum ar fi supermarketurile Kaufland tind să miroase foarte bine ca pâinea proaspătă, motiv pentru care pun de obicei cuptoare de panificație în mijlocul unității. La nivel tactil, acționează produsele fast-food în ambalaje ce foșnesc. O îmbinare a neuromarketingului kinestezic o aplică brandurile de haine scumpe, cum ar fi cel autohton Malliny. Ambalajul catifelat și elegant, mirosul fin și rafinat și fiecare detaliu al produsului și al showroom-ului sunt bine gândite în scopul intrigării și convingerii consumatorului de a realiza cumpărătura.

Concluzii:

1. Odată cu înțelegerea legăturii invizibile dintre Psihologie și Marketing, este posibilă remarcarea și înțelegerea mai detaliată a

diverselor canale de informație și tehnici pe care mizează nișa de neuromarketing.

2. Principalul impediment în dezvoltarea acestui domeniu de marketing îl reprezintă costurile ridicate ale echipamentului necesar pentru efectuarea studiilor, fapt ce piața R.Moldova nu și-l poate permite.

3. În calitate de consumatori, ar trebui să manifestăm un comportament integru și rațional, punând la îndoială adevărata valoare pe care o reprezintă marca, produsul sau un serviciu pentru noi din cauza prezenței unei manipulări intangibile ce se poate materializa în procesul de cumpărare.

Referințe:

1. HORSKA, Elena, BERCIK, Jakub. *Neuromarketing in food retailing.* Wagening, 2017, pp.13-33.
2. HARIT, K., PRIYANKA, S. Neuromarketing: An emerging tool of Marketing Research. In: *International Journal of Engineering and Managemnet Research*, 2015, pp. 530-535.
3. The best Neuromarketing Insights of 2020, Unravel Research member of NMSBA, © 2021 [citat 14.02.2021]. Disponibil: https://www.newneuromarketing.com/the-5-best-neuromarketing-insights-of-2020

Recomandat
Veronica BULAT, dr., lector univ.

RETROSPECTIVA TURISMULUI RELIGIOS ÎN REPUBLICA MOLDOVA PRIN PRISMA MARKETINGULUI ÎN PERIOADA PANDEMICĂ COVID-19

Agnesia SPINEI-TONU, studentă,
Facultatea Științe Economice
CZU: 338.48:281.9:339.138(478) spinei.agnesia@gmail.com

Actualitatea temei. Religia reprezintă credința în Dumnezeu, în ceva sacru și divin. Religia are un rol deosebit de important în Republica Moldova. În urma situației critice cu care ne-am confruntat anul precedent până în prezent, pandemia COVID-19, domeniul religios și turismul au avut de suferit, deoarece s-au sistat activitățile acestora prin interzicerea călătoriilor la locașele sfinte, cât și interzicerea de a se desfășura Liturghiile în prezența creștinilor.

Scopul acestei cercetări este de a determina cum religia influențează turismul național prin prisma marketingului în perioada de COVID-19. Obiectivele stabilite sunt de a descrie conceptul de turism religios în Republica Moldova la etapa actuală, de a determina interdependența dintre turismul religios și marketing și de a stabili retrospectiva turismului religios în timpul situației pandemice [1].

Religia este dialogul etern dintre omenire și Dumnezeu. Ea reprezintă baza existenței omenești, o divinitate și spiritualitate duhovnicească de care are nevoie fiecare om muribund. Țara noastră Republica Moldova are o bucurie deosebită ca majoritatea cetățenilor ei să fie creștini ortodocși, deoarece credința Ortodoxă este considerată cea mai adevarată religie. Conform datelor recensământului din 2014, din numărul total al populației care și-au declarat religia, 96,8% s-au declarat creștini ortodocși. În Republica Moldova se găsesc peste 1000 de biserici și 44 de mănăstiri, care sunt încadrate în categoria de „monumente de arhitectură ecleziastică” [2].

Turismul religios este o formă de turism care există de secole, dar care a evoluat enorm și vizează atât promovarea valorilor culturale, cât și a celor spirituale. Astăzi acesta este un fenomen complex care se află în continuă transformare și diversificare, păstrându-și însă elementul

de bază care l-a consacrat: religia. Diferența dintre această formă de turism și altele o constituie motivația religioasă a turiștilor. Prin turismul religios se face trimitere la agențiile de turism care desfășurau diverse călătorii pe teritoriul țării în locurile sfinte din țară. Scopul excursiilor este cunoașterea patrimoniului obiectelor de cult a zonelor turistice ale țării, familiarizarea cu istoria mănăstirilor ortodoxe construite în arealul țării, familiarizarea cu modul de viață, obiceiurile și tradițiile locuitorilor din zonele respective [4]. Nu se poate face o distincție netă între turismul cultural, referindu-ne la vizitarea edificiilor religioase, și turismul religios. Spre exemplu, turiștii care merg la mănăstiri din curiozitate, din nevoia de a cunoaște locuri și lucruri noi, atrași de frumusețea lor prin artă, prin faptul că sunt situate în locuri mai retrase, pitorești, dar și prin viața deosebită pe care o duc cei ce locuiesc în ele, în momentul întâlnirii cu lăcașul de cult ei se transformă în pelerini: își schimbă vestimentația, aprind o lumânare, se închină la icoane. Întâlnirea cu sacrul modifică motivația exterioară a călătoriei, vizitatorul descoperind și o motivație interioară, de alt ordin decât cel pur turistic. Există două mari tendințe de călătorii: *călătorie unifuncțională*, care are un singur scop de natură religioasă, spre exemplu călătoriile la lăcașuri cu moaște ale sfinților, cum ar fi: Sfânta Cuvioasa Agafia de la Mănăstirea Cușelăuca etc. – *călătorie plurifuncțională*, care îmbină aspectele religioase ale călătoriei cu cele strict culturale, cum ar fi Orheiul Vechi, Mănăstirea Țîpova etc. [3].

Perioada pandemică a sistat mai multe activități, cât și în domeniul turismului, iată de ce mai multe agenții turistice își promovau activitatea prin călătoriile organizate online pe rețelele de socializare, iar clienții companiilor puteau doar vizual să călătorească la diverse locașuri sfinte de pe teritoriul Republicii Moldova și să admire de acasă uimitoarele peisaje cu care sunt împodobite locașurile religioase de cult din țară. Aceeași situație se întâmplă și în sfera religiei, astfel că slujbele religioase erau transmise în direct prin televiziune sau rețelele de socializare, în așa mod ca creștinii să poată asculta de acasă Liturghiile la care nu pot fi prezenți fizic. Desigur că aceste activități inventate nu pot egala asistarea la biserică în mod real și de a crea acea stare de liniște sufletească, confort și pace spirituală, dar măcar pot

potoli cât de puțin sufletul cel dornic de a sta în casa lui Dumnezeu și de a comunica liber cu El, prin ascultarea atentă a slujbelor religioase și vizualizarea lăcașurilor sfinte.

Cunoaștem că marketingul este arta de a vinde, însă credința este arta de a crede, a ierta, a iubi și a fi bun. Este greu de a face o corelare între aceste două domenii total diferite, însă vedem că totuși au același scop comun – de a satisfice nevoile și preferințele oamenilor. Marketingul trebuie să satisfacă nevoile fizice ale consumatorilor, însă religia trebuie să satisfacă nevoile spirituale ale credincioșilor. Deci în cazul marketingului sunt consumatorii bunurilor de consum și ai serviciilor, însă în cazul domeniului religios sunt consumatorii de frumos, spiritual și moral. Putem menționa că astăzi și lăcașurile sfinte își creează și au un marketing anumit, deoarece prin deosebirea, comparația și popularitatea acestora se poate observa o anumită concurență între ele. La fel și creștinii aleg în care biserică să meargă, la care să se roage, la care să aducă unele daruri, la care să oficializeze unele ierurgii, enoriașii aleg în funcție de distanța acesteia, de amabilitatea personalului, de prețul lumânărilor, icoanelor și a altor obiecte religioase, sau de alte servicii oferite de mănăstire, spre exemplu cazare, ghid sau hrană.

Cu toate aceste elemente, fiecare creștin are o bisericuță sau o mănăstire care îi este mai aproape de suflet și care o frecventează mai des, dar la etapa actuală conform situației nefericite în care ne aflăm mulți creștini au fost rupți de acea parte spirituală și duhovnicească de care erau mereu atașați și sunt nevoiți să rărească vizitele la locașurile sfinte.

Am recomanda ca și în continuare, chiar dacă se ameliorează această situație pandemică, toate agențiile de turism și lăcașele de cult să păstreze prezentarea online a călătoriilor și a slujbelor pentru persoanele care nu au posibilitatea să călătorească.

Considerăm că turismul religios nu trebuie să-și piardă din autoritate din cauza problemelor globale noi apărute, dar să apreciem la justa valoare toate trăsăturile, tradițiile și valorile morale care ne sunt oferite pentru a ne dezvolta intelectual pe plan spiritual și de a ne transfoma în oameni mai buni, mai calzi la suflet, mai toleranți și mai blânzi față de lumea înconjurătoare.

Referințe:

1. Creștini.info: https://www.crestini.info/ortodoxie/ 2021.

2. Revistă de critică socială – PLATZFORMA: https://www.platzforma.md/arhive/386512 2013-2020.
3. Agenţia de Investiții și Turismului din Republica Moldova: http://turism.gov.md/index.php?pag=trasee&opa=view&id=34&l=2019.
4. Scribd Inc. Document ”Turismul Religios”: https://www.scribd.com/document/141883236/Turismul-Religios 2021.

Recomandat
Natalia ANTOCI, dr., lector univ.

MODALITĂȚI DE PROMOVARE A REPUBLICII MOLDOVA CA DESTINAȚIE TURISTICĂ

Ramina VERSTIUC, studentă,
Facultatea Științe Economice
CZU: 338.48:004.738.5(478) romina.verstiuc@gmail.com

Turismul în Republica Moldova are un rol esențial. Această ramură contribuie la asigurarea creșterii economice, dat fiind faptul că turismul contribuie la majorarea produsului intern brut prin creşterea volumului încasărilor din turism – unităţi de cazare, alimentaţie publică, agrement, transportatori și a agenţiilor de turism. Turismul este un element dinamizator al sistemului economic global prin antrenarea unei creşteri constante în sfera producţiei de bunuri şi servicii, cu stimularea altor ramuri economice (industrie, agricultură, transporturi) care se implică direct în susţinerea acestuia [3].

Cunoașterea RM ca destinație turistică se realizează prin rețelele de socializare, ele fiind cele care ajută turiștii să descopere RM și le creează dorința de a o vizita cât mai curând. Rețelele de socializare sunt una dintre modalitățile de promovare a RM ca destinație turistică. În acest scop, a fost elaborată o pagină de instagram proprie „Country_Moldova”, prin care se încearcă promovarea și valorificarea celor mai deosebite, frumoase, unice, locații.

Fig.1.Pagină de instagram country_moldova
Sursa: Elaborată de autor

Conform Legii 352 din anul 2006 privind organizarea şi desfăşurarea activităţii turistice în RM, au fost selectate cele mai populare forme de turism în RM: Turismul rural; Turismul vitivinicol; Turismul cultural; Turismul balnear; Turismul de afaceri.

Toate aceste forme de turism sunt valorificate prin vizitarea țării de către turiștii străini și ele contribuie la dezvoltarea durabilă a turismului local. Biroul Național de Statistică în perioada anilor 2017-2019 a identificat din ce țări de origine cel mai des se cazează în structurile de primire colective, astfel în top se plasează România. Putem remarca faptul că fiecare turist străin contribuie la valorificarea, promovarea turismului RM prin activitățile sale, inclusiv cazarea lor [4].

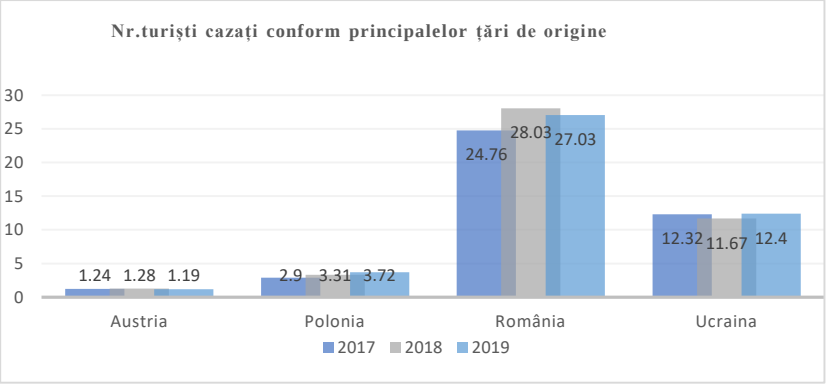

Fig. 2. Numărul turiștilor cazați în structurile de primire turistică colective din RM, conform principalelor țări de origine, în perioada anilor 2017-2019
Sursa: Elaborată de autor în baza datelor
Biroului Național de Statistică al RM.

A fost realizată o analiză SWOT privind turismul în RM care include principalele puncte *forte* (tezaurul folcloric și etnografic; existența rezervațiilor științifice; resursele naturale); *slabe* (infrastructura slab dezvoltată, patrimoniul național nu este valorificat și conservat eficient); *riscuri* (pierderea turiștilor străini din cauza pandemiei COVID-19; falimentarea, închiderea pe o perioadă nedeterminată a unităților de cazare; închiderea hotarelor) și *oportunități* (crearea evenimentelor internaționale cu atractivitate turistică: cultural-artistice,

sportive, de agrement; crearea agropensiunilor, case de vacanță și alte afaceri din domeniul turistic) [2].

Datele analizei SWOT au fost confirmate în urma realizării unui chestionar privind turismul în RM, potrivit căreia țara noastră are un potențial turistic, însă din păcate nu este valorificat, promovat. Statul trebuie să creeze mai multe evenimente naționale, să sprijine entitățile din industria turismului prin investiții. Toți participanții chestionarului au susținut că ar recomanda RM ca destinație turistică unui turist străin, datorită ospitalității, frumuseții și tradițiilor moldovenești.

Concluzii și recomandări. Turismul în Republica Moldova are un potențial care trebuie valorificat și promovat prin diverse modalități, precum ar fi rețelele de socializare ce permit răspândirea activă a fotografiilor, evidențierea celor mai populare forme de turism, susținerea din partea statului. Este necesar a analiza datele statistice și identificarea cauzelor modificării în dinamică a indicatorilor turistici. Prin pagina de instagram, creată de autor „Country_Moldova", se evidențiază frumusețile țării, promovând resursele naturale, antropice, elementele arhitecturale, tradițiile și gastronomia. Ar fi necesar utilizarea centrelor educaționale prin care să se organizeze excursii cu tematica „Descoperim RM, împreună!", dar și dezvoltarea excursiilor virtuale pe timp de pandemie.

Referințe:

1. Legea nr.352 din 2006 cu privire la organizarea și desfășurarea activității turistice în Republica Moldova.
2. PLATON, N. *Strategia de Dezvoltare a Turismului „Turism 2020".* Chișinău, 2014. 176 p. [citat 03.02.2021].
3. Biroul Național de Statistică. Disponibil: **https://statistica.gov.md/,** [citat 03.02.2021].
4. *Trasee turistice.* Disponibil: **http://turism.gov.md/** [citat 05.02.2021].
5. *Tipuri de turism în Republica Moldova.* Disponibil: **http://www.cangal-tur.md/** [citat 03.02.2021].

Recomandat
Maria HĂMURARU, dr., conf. univ.

ECONOMIA GOGOAŞEI – MODEL DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ DURABILĂ

Anastasia PAZURATII, studentă,
Facultatea Științe Economice
CZU: 330.34:338 npazuratii@mail.ru

Marea provocare pentru generaţia noastră este cum să satisfacem nevoile oamenilor şi ale societăţilor în cadrul resurselor planetare existente. Kate Raworth, cercetător asociat la Universitatea Oxford, a publicat recent o carte care contestă teoriile creşterii economice şi propune un model alternativ „Economia Gogoaşei". În anul 2017 ea a descris în cartea sa *Doughnut Economics* cele șapte moduri de a gândi ca un economist al secolului al XXI-lea, care se bazează pe următoarele principii [1, p. 24]:

1. Schimbare de obiectiv.
2. Vedere de ansamblu asupra imaginii.
3. Valorificarea resursei umane.
4. Gândire sistemică.
5. Construirea unui design de redistribuire.
6. Creare pentru regenerare.
7. Să fim agnostici în ceea ce privește creșterea economică.

Anume aceste șapte principii, în opinia cercetătoarei, vor ajuta la dezvoltarea unei economii avansate, eficientă şi bine gândită, ce se referă la resurse şi regenerarea acestora.

De asemenea, Kate Raworth afirma că „urmărirea creşterii economice subminează bunăstarea noastră" [1, p. 41]. Această creştere economică duce la creşterea productivităţii, inclusiv la creşterea producţiei alimentare. Fiind disponibilă în cantităţi mari, oamenii cumpără mai mult decât au nevoie, iar circa 40 la sută din alimentele cumpărate sunt aruncate la gunoi, care poluează mediul. În același timp:

– unul din patru oameni de pe Pământ traieşte cu mai puţin de 3 dolari pe zi;
– 13% din populaţia Terrei suferă de foame;
– fiecare al 6-lea adolescent nu merge la şcoală;

– potrivit unor prognoze, 2/3 din populaţia lumii până în 2025, va duce lipsuri de apă potabilă.

Modelul economic propus de Kate Raworth este reprezentat sub formă de gogoaşă, iar gogoaşa este spaţiul pentru dezvoltarea economică durabilă, care presupune atât dezvoltarea în armonie cu protejarea mediului, cât şi o dezvoltare în condiţii de echitate socială.

Modelul „Economia Gogoașei” reprezintă ideea dezvoltării durabile. Kate Raworth, prin acest model ilustrează necesitatea de a ne îndepărta de obiectivul doar de creștere a PIB-ului și de a depune eforturi pentru o dezvoltare echilibrată care să ia în considerare și factorii sociali, și cei de mediu. Gogoașa este formată din două cercuri: baza socială (limita interioară) și limita superioară, acel tavan ecologic, care nu trebuie să fie depășit. Fiecare dintre cercuri reprezintă o limită: spațiul din interiorul cercului mic simbolizează lipsurile umane (foamea, analfabetismul etc.), iar în afara cercului mare – degradarea critică a planetei. Sarcina umanității și a statului care distribuie bunuri în societate este de a dezvolta economia, în așa fel încât să fie între două cercuri, în „aluatul” unei gogoși. Acest lucru va asigura bunăstarea oamenilor, reducând în același timp daunele aduse mediului. Primul oraş european care a pus în aplicare „Modelul Gogoaşei”, este Amsterdam, capitala Olandei. Printre problemele de bază ale acestui oraş, se identifică [2]:

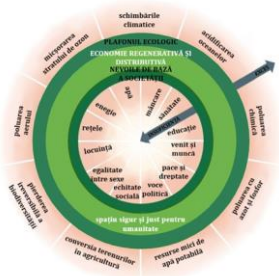

Modelul „Economiei Gogoașei”

– *criza locuinţelor*: 20 % dintre rezidenţi plătesc chirii mult peste posibilităţi, în timp ce doar 12% din 60.000 de aplicanţi primesc o locuinţă socială;

– *problema majoră cu poluarea*: emisiile de carbon au depăşit cu 31% nivelul anilor 1990;

– *importurile materialelor de construcţii, de produse alimentare* sunt responsabile de 62% din totalul acestor emisii;

– „*Modelul Gogoaşei” oferă soluţii* pentru problemele poluării în Amsterdam;

– *înlocuirea automobilelor cu biciclete* este un obiectiv deja pus în funcţionare;

– se iau *măsuri de reducere a consumului de* apă (Olanda are cel mai mare consum de apă din Europa).

În concluzie, vom menționa că scopul acestei „Gogoaşe" este de a asigura că nimeni nu trebuie să fie lăsat în gaura centrală, fără a atinge elementele esenţiale ale vieţii, asigurând în acelaşi timp că activitatea umană nu depăşeşte scoarţa exterioară, care reprezintă daunele aduse mediului. Cu alte cuvinte, prin „Modelul Gogoașei" se urmărește satisfacerea nevoilor tuturor în limita resurselor planetare fără a depăși acele limite. Pentru atingerea echilibrului în dezvoltare, vor fi valorificați următorii factori: a) încetinirea creșterii populației prin îmbunătățirea calității vieții; b) distribuția egală a resurselor și utilizarea rațională a acestora; c) reducerea nivelului consumului de masă; d) dezvoltarea tehnologiei; e) implementarea unei administrații publice de înaltă calitate și eficientă.

Referințe:

1. RAWORTH, K. *Doughnut Economics. Seven Ways to Think Like a 21st Century Economist.* Longlist, 2017.
2. MARIEKE, Van Doorninck, SOCRATES, Schouten. The Doughnut Model for a Fairer, Greener Amsterdam. In: *Green European Journal*, 15 oct.2020.Disponibil online: https://www.greeneuropeanjournal.eu/the-doughnut-model-for-a-fairer-greener-amsterdam/ (accesat la 15.02.2021).

Recomandat
Maria COJOCARU, dr., conf. univ.

STRATEGII DE CONTROL, METODE ȘI MECANISME INTERNAȚIONALE PENTRU PREVENIREA ȘI COMBATEREA EVAZIUNII FISCALE

Tatiana MANOLI, studentă,
Facultatea Științe Economice
CZU: 336.225.673:343.359.2 tatianamanoli2000@gmail.com

Strategiile de control, metodele și mecanismele internaționale pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale reprezintă un set de măsuri adoptate de fiecare stat în parte pentru a preveni și a combate eficient acţiunile intenționate ale contribuabilului, care-i oferă posibilitatea să se eschiveze de la plățile obligatorii la buget sau să își micșoreze obligația legală datorată statului.

Comportamentul evazionist este un comportament generat de doi factori esenţiali: *factorul natural*, care rezidă în psihologia contribuabilului în legătură cu fenomenul fiscalității, și *factorul instituţional*, derivat din implementarea presiunii fiscale [1, p.21].

Pe teritoriul Republicii Moldova, Serviciul Fiscal de Stat (SFS) este persoana juridică de drept public, împuternicită să administreze impozitele, taxele și alte plăți în interesul statului. Problema majoră cu care se confruntă SFS este practicarea continuă a activităţilor nelegale și fenomenul economiei tenebre, iar pentru a menține situația la un grad favorabil și pentru a ajunge la standardele internaționale, SFS aplică *Strategia de comunicare pentru anii 2020-2023* – document pe termen mediu cu misiunea de a identifica direcțiile principale de acțiune în ceea ce privește comunicarea internă și cea externă a autorității, astfel încât să se poată dezvolta o bună relație cu publicul în vederea sporirii culturii și disciplinei fiscale, fiind bazată pe cele mai bune practici europene și nu numai [2].

De asemenea, SFS aplică *Programul de conformare a contribuabililor pentru anul 2021* care are ca obiectiv de bază asigurarea unui nivel optim de respectare voluntară a legislației fiscale, prin aplicarea tratamentelor stabilite de program și scopl principal de a identifica și de a răspunde riscurilor de neconformare fiscală din sistemul fiscal

printr-o serie de măsuri care vizează principalele cauze ale inconsecvenței comportamentale [3].

Conform Programului de conformare a contribuabililor pentru anul 2021, în perioada lunilor ianuarie-noiembrie 2020, SFS a înregistrat încasări de peste 36 mld. de lei în BPN [3]. Acestea au înregistrat o creștere doar cu 3%, comparativ cu perioada similară a anului 2019, sau cu 773,2 mil. lei, inevitabil din cauza consecințelor crizei pandemice, care au afectat la nivel mondial activitatea economică a statelor, a agenților economici și a cetățenilor. Pe când în perioada lunilor ianuarie-noiembrie 2019, Serviciul Fiscal de Stat a înregistrat încasări de peste 35 mld. de lei în BPN, acestea înregistrând o creștere cu 5,6%, comparativ cu perioada similară a anului 2018, sau cu 1,9 mld. lei, în condițiile unui ritm normal de dezvoltare economică [4].

În urma datelor oferite de SFS, poate fi afirmat faptul că majorarea încasărilor constante la BPN se datorează în mare parte: sensibilizării contribuabililor la conformarea voluntară a respectării obligațiilor fiscale, metodelor de combatere a evaziunii fiscale aplicate prin: deservirea calitativă a contribuabililor, educarea şi instruirea acestora, micşorarea presiunii asupra contribuabililor oneşti.

Amploarea fraudei fiscale și a evitării obligațiilor fiscale este, din punct de vedere macroeconomic, foarte semnificativă în Europa și în lume, unul dintre programele aplicate întru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale în cadrul UE fiind reprezentat de *Strategia de politică fiscală a UE*. În acest cadru, principalele priorități ale politicii fiscale a UE sunt eliminarea obstacolelor de natură fiscală care împiedică activitatea economică transfrontalieră și lupta împotriva concurenței fiscale dăunătoare și a evaziunii fiscale, cele din urmă măsuri de amploare care au marcat acest subiect fiind:

- crearea minighișeului unic (M1SS) ca sistem voluntar de înregistrare, declarare și plata TVA;
- impozitarea sectorului digital, cu introducerea taxei europene pe servicii digitale;
- adoptarea impozitului la ieșire, bazat pe principiul impozitării profiturilor în statele membre, înainte ca acesta să părăsească UE [5].

Comitetul Economic și Social European, în urma crizei provocate de pandemia de coronavirus, propune promovarea unui *Pact european*

pentru combaterea eficientă a fraudei și a evaziunii fiscale, a evitării obligațiilor fiscale și a spălării banilor prin înaintarea următoarelor măsuri:

a) instituirea obligației țărilor de a înființa un registru centralizat și public al contribuabililor și stabilirea unei proceduri adecvate pentru a identifica proprietarul efectiv, atunci când acesta se află în spatele unei entități situate în afara UE;

b) eliminarea treptată a regimurilor de acordare a cetățeniei sau a dreptului de ședere în schimbul investițiilor, care facilitează infracțiunile fiscale;

c) intensificarea cooperării dintre organismele de supraveghere și autoritățile fiscale ale statelor membre, între Europol și serviciile naționale de poliție, anume în domeniul infracțiunilor fiscale [6].

Autoarea susține că evaziunea fiscală este păgubitoare atât pentru stat, cât şi pentru contribuabili. Descoperite sau nu, evaziunea şi frauda fiscală, indiferent de dimensiunile atinse, au efecte negative asupra economiei şi societăţii. Colectarea eficientă a impozitelor și taxelor reprezintă o piatră de temelie a unui sistem fiscal echitabil, iar pentru a eficientiza aplicarea strategiilor de combatere a evaziunii fiscale, se propun următoarele măsuri:

1. Optimizarea controlului fiscal nu doar spre sancţionare a contribuabililor, dar şi spre încurajarea corespunzătoare a acestora.
2. Asigurarea unei cooperări mai solide și mai eficace între autoritățile și organismele relevante implicate în combaterea spălării banilor.
3. Utilizarea tehnologiilor informaţionale pentru prevenirea fraudelor fiscale, ceea ce presupune inclusiv stabilirea posturilor fiscale virtuale.

Autoarea accentuează necesitatea educației financiare în masă a populației referitor la funcția socială a impozitelor și la faptul că, în cea mai mare parte, cheltuielile publice sunt investite în bunăstarea poporului. Astfel va fi posibilă excluderea cunoștințelor lacunare despre sistemul fiscal și conștientizarea necesității combaterii evaziunii fiscale.

Referințe:

1. DINGA, E. Consideraţii teoretice privind evaziunea fiscală *vs* frauda fiscală. În: *Studii financiare „Abordări teoretice şi modelare”*– 4/2008.

Centre of Financial and Monetary Research "Victor Slavescu", vol. 12(4), pp. 20-50.
2. *Strategia de comunicare pentru anii 2020-2023* [citat 18 februarie 2021]. Disponibil: http://www.sfs.md.
3. *Programul de conformare a contribuabililor 2021* [citat 18 februarie 2021]. Disponibil: http://www.sfs.md.
4. *Programul de conformare a contribuabililor 2020* [citat 18 februarie 2021]. Disponibil: http://www.sfs.md.
5. *Strategia de politică fiscală a UE: „Politica în domeniul impozitării în cadrul Uniunii Europene – priorități pentru anii viitori”* [citat 18 februarie 2021]. Disponibil: http://www.europarl.europa.eu.
6. *Măsuri eficiente și coordonate ale UE pentru combaterea evaziunii fiscale, a evitării obligațiilor fiscale, a spălării banilor și a paradisurilor fiscale (aviz din proprie inițiativă).* Administrator Gerald KLEC, 04/08/2020, Raportor: Javier DOZ ORRIT [citat 18 februarie 2021]. Disponibil: http://webapi-2016.eesc.europa.eu.

Recomandat
Cristina LACHI, drd., lector. univ.

JURNALISM ȘI ȘTIINȚE ALE COMUNICĂRII

MODALITĂȚI DE REFLECTARE A FENOMENULUI CULTURAL ÎN PRESA ONLINE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Diana BOTNARU, studentă,
Facultatea Jurnalism și Științe ale Comunicării
CZU: 070.4:008:004.738.52 (478) *dianabotnaru12@gmail.com*

Odată cu apariția internetului, jurnalismul a cunoscut o nouă formă și noi principii de funcționare, iar informația, cea care este nucleul tuturor mediilor, a început să fie distribuită și consumată, fără ca individul să întâmpine anumite bariere spațiale sau/și temporale. Mediul online, a cărui principală caracteristică este viteza și accesibilitatea, favorizează și permite diversificarea modalităților de distribuire a produselor mediatice. Și pentru că, pe un portal de ştiri, vom identifica materiale în format: audio, video și/sau narativ, în ultimii ani, jurnalismul on-line capătă tot mai mult teren în fața presei tiparite și al TV-ului.

Conform *Dicționarului explicativ al limbii române* [1], cultura este definită ca „totalitatea valorilor materiale și spirituale create de omenire și a instituțiilor necesare pentru comunicarea acestor valori”, așadar, cultura reprezintă valorile materiale și spirituale ale civilizațiilor. Instituțiile culturale promovează aceste valori și prin intermediul evenimentelor: expoziții, lansări de carte, premiere, spectacole, prezentări de film și altele, acestea deseori sunt abordate și mediatizate în rubrica *Cultură* sau *Divertis* ale portalurilor de știri, fiind informație de interes public.

Simbioza dintre cultură și fenomenul mediatic conturează art jurnalismul care a fost cercetat și introdus în mediul științific pentru prima dată în Republica Moldova de către G. Stepanov și L. Tugarev în monografia *Art Jurnalismul în presa din Republica Moldova* [2], unde acest concept nu doar este definit, dar și îi sunt determinate particularitățile specifice, alături de funcțiile specifice pe care le exercită asupra consumatorilor de produs de mediatice.

Așadar, art jurnalismul este o alternativă semantică pentru conceptul clasic de jurnalism cultural, acesta abordează toate genurile jurnalistice: interviu, reportaj, știre: cât și genurile specifice: nota culturală, comentariul, editorialul și altele, fiind scris într-un limbaj artistic.

Art jurnalismul, nemijlocit, are și câteva funcții de bază după cum urmează:

- funcția de culturalizare;
- funcția de informare;
- funcția de educare;
- funcția de divertisment.

Presa on-line în ultimul timp este în centrul sistemului mediatic, pentru că oferă, astăzi, o multitudine de forme de realizare și de distribuire atât a materialelor informative, cât și a celor analitice.

Presa tipărită limitează demersul textual, astfel se stabilește un număr de caractere pe care trebuie să-l aibă un material. În schimb, presa online nu încadrează produsele mediatice într-o anumită limită. Conținutul fotografic este unul important, fotografia sau imaginea joacă un rol deosebit în cristalizarea mesajului. Astfel, presa tipărită, în special ziarele, nu au posibilitatea de a insera un număr mare de fotografii, interviurile fiind însoțite de 1-2 imagini, în schimb presa on-line, prin capacitatea de stocare și nu doar, permite utilizarea mai multor elemente fotografice. Capacitatea de distribuție este una din caracteristicile de bază ale internetului. În mare parte un ziar are un tiraj de aproximativ 5.000 de exemplare (Gazeta de Chișinău), dar presa online are capacitatea să depășească cu mult această cifră, prin posibilitatea de a promova produsul jurnalistic, inclusiv pe rețelele sociale. Presa tipărită este diseminată la chioșcuri, în schimb, presa on-line este la un clik distanță de cititor.

Moldova9.com [3] este un portal de știri, realizat de A.O. „Academia de Creație și Inovații Mediatice”, apare la Chișinău în anul 2014 cu sloganul „Informația care TE PRIVEȘTE”.

În anul 2015 este creată pagina de Facebook, în 2020 site-ul își modifică interfața, iar în 2021 pagina oficială de Facebook numără 2.228 de aprecieri.

În partea de sus a site-ului Moldova9.com poate fi găsită sigla și sloganul. Tot aici, există o bară care include trei rubrici: Aici și Acum, Campanii Moldova9; Vocile Moldova9. Fiecare rubrică delimitează domenii, spre exemplu: rubrica Aici și Acum cuprinde 9 domenii: Politic, Economic, Justiție, Social, Cultură, Sport.

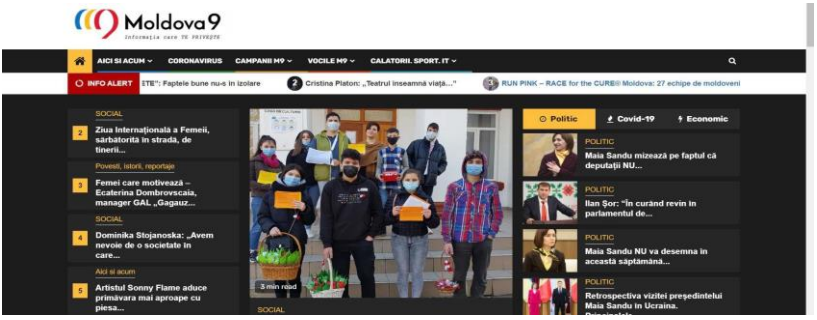

Sursa: http://moldova9.com/

În rubrica Cultură sunt valorificate mai multe genuri de materiale jurnalistice, precum: știri, reportaje și interviuri. Majoritatea materialelor realizate în această rubrică sunt semnate de către jurnalistul Vitalie Guțu, Diana Botnaru și câteva interviuri sunt semnate de către reporterii stagiari ai site-ului.

În perioada iulie 2020-februarie 2021 au fost publicate:

- Evenimentele și noutățile muzicale – 21 de materiale;
- Literatură – 11 materiale;
- Cinematografie – 5 materiale;
- Teatru – 10 materiale;
- Tradiții și obiceiuri naționale – 3 materiale;
- Inovații ale sistemului de învățământ – 5 materiale;
- Pictură – 3 materiale;
- Altele – 11 materiale.

Dintre acestea:

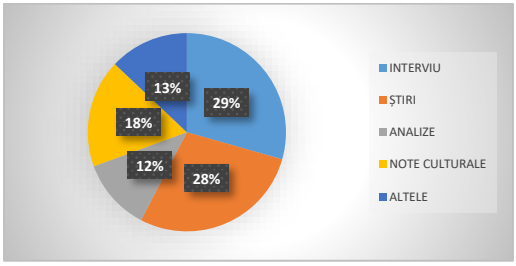

Sursa: Elaborată de autor.

Numărul de vizualizări variază între 385 și 1,210

În concluzie, în mediul online, domeniul cultural este deseori substituit cu divertismentul, materialele de cultură fiind la interferența cu intertaiment-ul.

Totuși sunt portaluri care păstrează identitatea domeniilor, așa cum este și cazul Moldova9.com. Analizând produsele mediatice ale art jurnalismului sau jurnalism cultural, am ajuns la concluzia că cel mai mediatizat domeniu este cel muzical, fiind urmat de cel teatral și al artelor plastice.

Așadar, articolele din art jurnalism vin să valorifice arealul cultural în presa online din Republica Moldova.

Referințe:

1. *Dicționarul explicativ al limbii române.* [Accesat 27.02.2021] *Disponibil: https://dexonline.ro/definitie/interviu*
2. STEPANOV, G. TUGAREV, L. *Art jurnalismul în presa din Republica Moldova*. Chișinău: CEP USM, 2019.
3. Portalul de știri: MOLDOVA9.COM [Accesat 27.02.2021]. Disponibil: http://moldova9.com/

Recomandat
Laura TUGAREV, dr., lector univ.

FENOMENUL *FAKE NEWS* ÎN MASS-MEDIA

Alexandru LEAHU, student,
Facultatea Jurnalism și Științe ale Comunicării
CZU: 070.16 alexandruleahu1998@gmail.com

Fenomenul *fake news* perturbează, într-o anumită măsură, activitatea sistemului mediatic național, dar și internațional, astfel devenind subiect de studiu pentru mai mulți cercetători din diverse domenii. Deși acest fenomen este caracteristic secolului XXI, orginea lui datează încă de la apariția primei dintre disfuncțiile mass-mediei, dezinformarea. În momentul actual, *fake news*-urile sunt un instrument al dezinfomării și manipulării. În contextul crizei pandemice, acesta a luat o amploare mult mai mare, astfel intensificând procesul de diseminare a informațiilor denaturate, care în perioade de criză pot avea efecte de natură afectivă, cognitivă și comportamentală asupra tuturor categoriilor de populație.

Goana după informații senzaționale, ce ar putea aduna mii de vizualizări și graba de a furniza cât mai rapid o știre, diminuează din calitatea, exactitatea și veridicitatea informației. De aceea, întotdeauna există riscul apariției unor informații incomplete, eronate, a căror veridicitate nu a fost verificată de către jurnalist. Astfel, apar *fake news*-urile și/sau *știrile false*, uneori apariția lor este întâmplătoare, alteori, știrile false sunt executate „la comandă”, cu scopul de a manipula opinia publică.

Cercetătorul rus Vladimir Volkoff în lucrarea sa *Tratat de dezinformare*, menționează că: „dezinformarea este o formă de manipulare a opiniei publice, în scopuri politice, folosind informații tratate cu mijloace denaturate’’[2, p. 89].

În prezent, cel mai usor, o știre falsă poate apărea anume prin intermediul noilor media, devenind o capcană informațională pentru un număr nelimitat de utilizatori.

Teoreticieni, precum: Tănase Tasențe, Nicoleta Ciacu, Alexandru Canțîr [1, p. 114], menționează în lucrările și studiile lor pericolele la care ne supun noile media, riscurile, dar și avantajele tehnologizării mijloacelor de informare în masă.

În pofida formatului de difuzare a informației, fie el electronic sau tradițional, cerințele și cadrul legal ce reglementează activitatea instituțiilor ce le emit rămân neschimbate. Veridicitatea, echidistanța, imparțialitatea, onestitatea și pluralismul de opinie sunt doar câteva dintre criteriile cărora trebuie să corespundă orice informație jurnalistică.

Deși, la nivel legislativ național, fenomenul *fake news* rămâne a fi nereglementat, deocamdată nu se cunoaște cât timp această gaură neagră a legislației va rămâne fără atenția autorităților. Cert este că, pentru a introduce o pedeapsă celor care fabrică și diseminează știri false, fapta trebuie calificată fie ca o contravenție, fie ca o infracțiune.

De cele mai dese ori, știrile false sunt lansate pe piața informațională, urmărind două scopuri: *1. Pentru a obține profit financiar* – prin atragerea cât mai multor vizualizări sau cerând bani direct utilizatorilor justificând urgența, pericolul, autoritatea și *2. Pentru influența socială* – prin încercarea de a obține schimbări la nivel social.

În această ordine de idei, menționăm faptul că: lucrarea de față are o importanță nu doar teoretică, dar și practică-aplicativă.

În urma analizei cantitativ-calitative, am identificat o serie de știri false cu privire la pandemia globală. Scopul acestora a fost clar, cel de a dezinforma populația referitor la criza pandemică. Aceste știri false, în mod frecvent, fac referire la: *tehnologia 5G care a provocat răspândirea noului corona virus; vaccinarea și microcipurile; medicii din Moldova care refuză să se vaccineze împotriva COVID-19; sute de mii de pacienți vaccinați împotriva COVID-19 au decedat, masca favorizează apariția cancerului pulmonar* [3].

Toate aceste date induc cetățenii în eroare și pornesc de la așa- numitele portaluri fantomă, care apar în spațiul mediatic virtual cu denumiri asemănătoare portalurilor oficiale ale unor instituții media, cum ar fi: flux.md/, noi.md, ziarulmoldovei.site, stiri-net.com [4].

Știrile false apar din mai multe motive: lipsa de documentare și verificare a informației de către jurnaliști; dependența sistemului mediatic de cel politic; lipsa de cultură mediatică. Aceste deficiențe au contribuit la omniprezența fenomenului *fake news* din ultimii ani.

Cert este că procesul intens de digitalizare a făcut ca fenomenul *fake news* să ia amploare. Foarte mulți utilizatori cred în știrile false

distribuite pe rețelele de socializare, în același timp devin distribuitori de *fake news*-uri.

Soluții eficiente în lupta împotriva știrilor false încearcă să găsească marile companii, precum Facebook, Google, Microsoft, care investesc sume enorme în crearea de algoritmi care ar ajuta la identificarea *fake news*-urilor. La nivel individual, putem ține cont de următoarele *recomandări:* fiecare consumator ar trebui să verifice conținutul știrii din mai multe surse, e obligatoriu să verificăm statutul instituției media sau portalului informativ, este important să vedem cine este autorul textului, imaginii difuzate, e necesar să verificăm sursele de informare și documentare.

Jurnaliștii joacă rolul primordial în ceea ce ține de calitatea produsului mediatic, iar publicul are puterea de a influența calitatea și tipul produsului mediatic. Respectiv, fenomenul *fake news* este o consecință a neglijenței jurnalistice și a toleranței publicului, fie a indiferenței și a lipsei de educație mediatică. Astfel putem constata că fenomenul știrilor false ar putea dispărea doar în condiția în care publicul consumator de informații va deveni selectiv, va reacționa la abaterile de la normele jurnalistice și nu va fi un public ușor de manipulat.

Referințe:

1. CANȚÎR, A. *Mass-media între valori și pericole profesionale.* Chișinău: Comitetul pentru libertatea presei, 2003. 200 p.
2. VOLKOFF, V. *Tratat de dezinformare.* București: Filipești de Târg Antet, 1999. 254 p.
3. *Statistică falsuri.* [accesat 21.02.2021]. Disponibil: https://stopfals.md/ro/.
4. *Știri false privind situația pandemică.* [accesat 21.02.2021]. Disponibil: http://api.md/.

Recomandat
Mariana TACU, dr., conf. univ.

INTERVIUL CULTURAL ÎN PRESA DIN REPUBLICA MOLDOVA

Victoria SURDU, studentă,
Facultatea Jurnalism și Științe ale Comunicării
CZU: 070.44:[303.62:008](478) surduvictoria03@gmail.com

Genurile jurnalistice informative stau la baza fenomenului mediatic. Știrea, interviul și reportajul sunt elementele-cheie ale jurnalismului în mediul online, unele din ele au fost supuse la modificări, totuși formele clasice continuă să prevaleze în presă. Reprezentanții unei instituții media vor elabora și vor distribui maselor aceste genuri jurnalistice.

Interviul este considerat un gen publicistic nobil, acesta comportă o formă de dialog. „Dialogurile" celebre ale lui Platon evocă primele forme de interviu. Părintele interviului ziaristic clasic este considerat scoțianul James Gordon Bennet [3, p.173]. Din punct de vedere etimologic, termenul provine de la verbul francez *entrevoir*, ce se traduce ca o întâlnire, o întrevedere față în față [3, p.173]. Cercetătorul francez Michel Voirol afirma că „este abuziv să numim interviu niște simple vorbe aruncate într-o doară, o declarație făcută undeva în pripă..." [2, p.69-102]. În spațiul din România și Republica Moldova, interviul, ca gen publicistic, a fost abordat de către mai mulți cercetători și specialiști în domeniu. Marcel Tolcea menționează că nu orice dialog cu o persoană publică poate fi interpretat ca interviu și merită să fie pus în circuitul informațional doar datorită importanței sociale a intervievaților. Georgeta Stepanov nuanțează că esența unui interviu poartă, de regulă, o sarcină informațională mare, ce contribuie la crearea unei viziuni socioculturale în conformitate cu cele expuse de către interlocutor [1, p.198]. Laura Tugarev definește interviul cultural drept „un produs jurnalistic cu elemente culturale, care capătă forma întrebare/răspuns dintre jurnalist și un om de cultură, sau al unui actant veritabil din domeniul culturii" [4, p.24-28]. Suportul de bază în care domină interviul cultural îl reprezintă presa tipărită, anume aici, acest gen nobil a început să apară și să se dezvolte. Însă, odată cu progresul tehnologic, care în linii generale a

contribuit la migrarea jurnalismului clasic în spațiul virtual, interviul cultural a început să fie întâlnit tot mai des în presa on-line.

Materialul este însoțit și de o parte practică, ce vine să reliefeze totalitatea tendințelor și aspectelor interviului cultural din mediul virtual autohton într-un ambalaj de exemple și practici. Noutatea temei investigate rezidă într-o prezentare cât mai largă și multiaspectuală a interviului, și anume a interviului cultural. De altminteri, noutatea temei constă și în elaborarea unei politici de promovare a personalităților din sfera culturii, dar și a creațiilor și fenomenelor artistice, prin plasarea în spațiul media on-line autohton a unor interviuri cu tentă culturală. Actualitatea temei constă în faptul că asupra interviului cultural din spațiul mediatic autohton nu au fost realizate atât de multe cercetări. Studiile din Republica Moldova asupra manifestării acestui gen jurnalistic, cu tentă culturală, sunt foarte rare, dacă ne referim mai ales la spațiul mediatic virtual. În linii generale, întreg fenomenul cultural, ca subiect de abordare în presa on-line, a fost foarte puțin analizat și studiat.

Astăzi în Republica Moldova există o mulțime de portaluri și site-uri de știri. Unele dintre ele conțin și rubrica Cultură, unde putem accesa și citi interviuri din domeniul cultural. Printre portalurile de știri care reflectă subiecte din cultură este și portalul Moldova9.com. Portalul de știri Moldova9.com a fost realizat la Chișinău în 2014 de către A.O. „Academia de Creații și Inovații Mediatice”. Sloganul portalului este „Informația care TE PRIVEȘTE”. Sigla portalului este formată din culorile tricolorului. Pentru a demonstra partea practică a acestei lucrări, ne-am propus să facem, să publicăm și să analizăm următoarele interviuri cu oameni din lumea artei:

1. Ștefan Susai: „Să transmitem mai departe această zestre fotografică despre o lume care apune”.

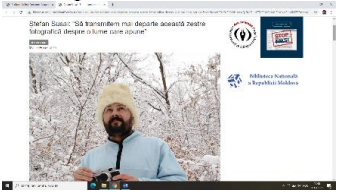

http://moldova9.com/stefan-susai-sa-transmitem-mai-departe-aceasta-zestre-fotografica-despre-o-lume-care-apune/

2. Scriitorul Mihai Doloton: „Viața mea a fost o arenă de luptă care continuă și acum. Poezia rămâne cea mai sinceră formă de exprimare”.

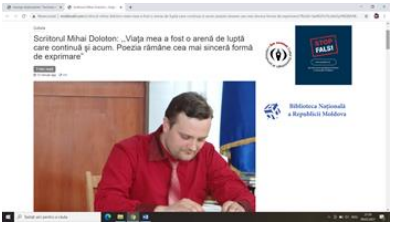

http://moldova9.com/scriitorul-mihai-doloton-viata-mea-a-fost-o-arena-de-lupta-care-continua-si-acum-poezia-ramane-cea-mai-sincera-forma-de-exprimare/

Interviurile postate sunt interviuri culturale de opinie. Titlurile interviurilor reprezintă un citat de-al intervievaților. Ramura culturii din interviul cu Ștefan Susai este arta vizuală, anume fotografia, pe când literatura este ramura culturii reflectată în interviul cu scriitorul Mihai Doloton. Interviurile au între 15 și 20 de întrebări, în cadrul acestora au fost anexate de la patru la șase fotografii. În momentul actual (02.03.2021), interviurile au între una și șase distribuiri. Feedback-ul este unul pozitiv.

Tabel

Criteriile de analiză a interviurilor culturale
din spațiul mediatic virtual

Nr.	Criterii de analiză
1.	Titlul
2.	Ramura culturii
3.	Tipul de interviu
4.	Tipul șapoului și numărul întrebărilor
5.	Elemente audio-vizuale
6.	Impactul (numărul de distribuiri)
7.	Feedback (comentariile)

Sursa: Elaborat de autor.

După ce am realizat 16 interviuri cu oameni din domeniul artei, am ajuns la concluzia că fiecare material a avut un impact diferit,

pornind de la nivelul de popularitate al interlocutorului, domeniul de activitate al acestuia, dar și numărul de distribuiri ale materialului.

Astfel, conchidem că în top se află interviul cu scriitorul Mihai Doloton: „Viața mea a fost o arenă de luptă care continuă și acum. Poezia rămâne cea mai sinceră formă de exprimare" care a adunat peste 30 de comentarii și reacții pozitive, un indice foarte bun pentru un portal de știri. Așadar, o caracteristică ce face diferit interviul cultural din mediul digital este prezența elementelor audiovizuale, care în fond sunt o parte constitutivă. Prin intermediul imaginii, animației și sunetului, putem reda personalitatea interlocutorului, familiarizând astfel publicul, iar trăind în era digitalizării, jurnalistul cultural, de altminteri ca și oricare alt tip de jurnalist, trebuie să se conformeze cu noile tendințe și practici pentru a asigura continuitatea și evoluția art jurnalismului.

Referințe:

1. STEPANOV, G. *Introducere în studiul jurnalismului*. Chișinau: CEP USM, 2010. 198 p.
2. TOLCEA, M. Interviul. În: *Manual de jurnalism.* Coord. M. COMAN. Iași: Polirom, 1999, pp.69-102.
3. TUDOR, V. *Interviul de la Platon la Playboy,* 1997. 173 p.
4. TUGAREV, L. Arta interviului cultural: specific, conţinut şi tehnici de realizare. În: *Studia Universitatis Moldaviae,* 2015, nr.3(83), pp. 24-28.

Recomandat
Laura TUGAREV, dr., lector univ.

REFLECTAREA SUBIECTELOR DESPRE RELIGIE ÎN PRESĂ

Lidia NEGORA-URSU, studentă,
Facultatea Jurnalism și Științe ale Comunicării
CZU: 070.44:[316.74:2] nigora.ursu@mail.ru

Mass-media are pretutindeni în lume o importanță deosebită, constituindu-se astăzi într-o forță imensă, care nu numai că informează, dar și modelează atitudini și comportamente. Mass-media îi influențează profund pe oameni în felul de a înțelege viața, lumea și propria lor existență: influențează astfel, un univers care ține prin excelență de rosturile și competențele Bisericii.

Religia modelează instituții, produse, și valori socioculturale moderne și este, la rândul său, influențată de schimbările generate de acestea [1, p.12].

Interesul pentru studiul relației dintre cele două a fost motivat de creșterea masivă a produselor religioase și audiovizuale și de circulația lor pe spații largi: înregistrări pe casete audio, programe tv religioase, fotografii cu teme religioase, site-uri religioase, pagini web..., dar nu este de neglijat și avântul mass-mediei pe toate meridianele globului în creșterea ponderii știrilor legate de instituții, personalități, evenimente religioase sau de evenimente declanșate de factori, agenți și credințe religioase.

Religia a știut să valorifice efectiv, practic, toate modalitățile comunicării – de la predica verbală la mesajul transmis prin Internet – şi este atentă în fața noilor tendințe, dictate de tehnologiile informaționale.

Actualitatea subiectului ține de faptul că biserica se manifestă pozitiv privitor la mijloacele de comunicare în masă: în toate țările civilizate există emisiuni creștine de radio și televiziune; din presa scrisă nu lipsesc rubricile sau știrile religioase; oameni ai Bisericii au fost și sunt prezenți în mass-media, de aici reiese deschiderea optimistă față de comunicare prin mass-media, biserica dezvoltându-și și perfecționându-și mijloacele de exprimare la nivelul

credinciosului de astăzi, aflat mereu între cele două alternative: secularizare și transfigurare [2, p.175].

Știm că totuși presa religioasă și mai ales presa religioasă ortodoxă română a trecut prin mai multe etape, a ridicat mereu întrebări, dezbateri, controverse, însă a dat dovadă mereu de capacitatea de adaptare. Religia, în calitate de promotor al valorilor creştine – nu poate să nu fie prezentă în sfera mediatică, pentru că astfel se realizează o comunicare. Această comunicare nu trebuie înțeleasă doar ca o „transmitere de conținuturi", ci ca o interacțiune simbolică între participanții la procesul comunicațional. Mass-media reconfigurează perspectivele unui impresionant număr de cititori sau spectatori peste tot în lume, astfel încât a devenit un mijloc prin care noile generaţii îşi construiesc identitatea religioasă [4]. Ambele se completează, se ajută reciproc, sunt două căi care se folosesc una pe alta. De ce? Deoarece prin mass-media religia își propagă cuvântul oamenilor, iar religia pentru mass-media constituie un nou subiect de abordare.

Altfel în ansamblul practicilor de mediere specifice religiei, mass-media nu mai apare ca un corp străin de corpul religiei, ci ca o condiție indispensabilă de care, în cele din urmă, depinde orice încercare de a accesa și a face prezent divinul și de a asigura comunicarea dintre practicienii religioși [2, p.176].

Asemănarea dintre cele două e că și religia, și mass-media se întemeiază pe faptul că ambele sunt surse importante de semnificații culturale oferind modele comportamentale, valori și norme care structurează viziunea noastră despre lume [1, p.66].

Pe lângă funcțiile pe care le are mass-media: funcția de informare, de interpretare, de persuasiune, de educare, de socializare, de culturalizare, directorul Radio *Trinitas*, Nicolae Dascălu, a identificat o funcție particulară mass-mediei, și anume funcția de spiritualizare sau înduhovnicire a actului comunicațional [3, p.169]. Astfel, media ajung să constituie un element esențial al contextului cultural-spiritual actual, având o misiune specifică: a arăta măreția, importanța, istoria religiilor în special a ortodoxiei, dar astăzi biserica trebuie să ia în calcul o soluţie faţă de noile manipulări ale comunicării generalizate, astfel ne propunem să analizăm cum are loc dialogul

contemporan între mass-media și religie. De asemenea, să scoatem în evidență diversele forme pe care le poate lua relația dintre mass-media și religie, suportul pe care este plasat mesajul religios (de la cuvântul tipărit la site-uri, de la imaginile pictate la transmisiunile liturgice televizate, conținutul transmis (de la știri și reportaje despre evenimente, persoane, practici religioase până la acte de religie nep-relucrate de jurnaliști și transmise în integritatea lor) modul de finan-țare (mass-media comerciale sau finanțate prin contribuția credincio-șilor).

Scopul cercetării noastre este de a descoperi modalitățile în care sunt reflectate subiectele despre religie în presă, iar obiectivele studiului într-un atare subiect urmăresc acțiuni, precum: prezentarea aspectelor fundamentale ale celor mai mari doctrine religioase (creștinismul – 2,4 mld. de adepți, islamismul – 1,5 mld., iudaismul, hinduismul – 971 mil. și budismul – 1,512 mld.; studierea modalităților în care se produce dialogul dintre mass-media și religie.

Ne-am propus, totodată, să identificăm și criterii valabile pentru analiza unora dintre cele mai urmărite emisiuni cu tematică religioasă de la două posturi publice de televiziune din țară și din România. Printre acestea:

- ✓ descrierea formatului;
- ✓ durata emisiunii;
- ✓ frecvența și numărul de ediții;
- ✓ poziția în grilă (ziua și ora);
- ✓ motivația editorială și artistică;
- ✓ tematica subiectelor prezentate în fiecare emisiune analizată;
- ✓ personajele principale, invitații;
- ✓ locul de filmare;
- ✓ tipuri de producție;
- ✓ resurse de producție;
- ✓ desfășurător.

Astfel, vom identifica cele mai importante caracteristici ale unor asemenea emisiuni cu tematică religioasă, vom stabili acele dedesubturi care contribuie la longevitatea emisiunilor. Deoarece ambele emisiuni se bucură de zeci de ani de emisie, vom urmări

asemănările și deosebirile dintre modalitățile de abordare a acestui subiect sensibil, precum este religia, și vom oferi mai multe recomandări în privința îmbunătățirii calității acestora și identificării posibilităților de a spori popularitatea acestor emisiuni în rândul publicului tânăr, inclusiv.

Referințe:

1. COMAN, M. *Mass-media, religie, spațiu public.* Iași: Polirom, 2020.
2. FALCĂ, G. *Mass-media, religie și spațiu public.* Studiu, vol. VII, nr.3, septembrie 2011.
3. MORARU, V. Dimensiunea spiritual-religioasă a activității mediatice. În: *Revista de Filosofie, Sociologie și Ştiinţe politice*, nr. 2(159). Chișinău, AȘM, 2012, pp. 166-176. ISSN 1957-2294.
4. NEAGU, A. *Ziarul Lumina. Mass-media și spiritualitatea tinerilor de azi.*
5. [citat 26 februarie 2021] Disponibil: https://ziarullumina.ro/societate/religie-si-stiinta/mass-media-si-spiritualitatea-tinerilor-de-azi-72533.html

Recomandat
Victoria BULICANU, dr., conf. univ. interim.

DESIGNUL ÎN SOCIAL MEDIA MARKETING

Eugeniu CODREAN, student,
Facultatea Jurnalism și Științe ale Comunicării
CZU: 658.8:316.472.4 c204codreaneugeniu@gmail.com

În secolul tehnologiilor și rețelelor de socializare, fenomenul de „social media marketing” este răspândit, practic, pe oricare platformă media online. Mai ales în contextul pandemiei de coronavirus, ignorarea acestei practici este egală cu falimentul afacerii, fie ea mare, mijlocie sau mică. Prima diagramă [Fig. 1] ne demonstrează procentul utilizatorilor activi de rețele de socializare înainte de pandemie, care alcătuiesc 40,7% din numărul total de oameni. Conform datelor sursei Global Digital Report [Fig. 2], utilizatori activi de rețele de socializare, în octombrie anului 2020, sunt 4.14 mld. de oameni, acest număr fiind cu 12,3% mai mare decât înainte de anunțarea stării de urgență [4]. Cifrele date ne demonstrează că rețelele de socializare sunt un mediu favorabil pentru afaceri, întrucât concentrează o mulțime de potențiali cumpărători și/sau utilizatori ai anumitor servicii. Mai mult ca atât, este cu mult mai ieftin decât arenda uneia sau mai multor încăperi.

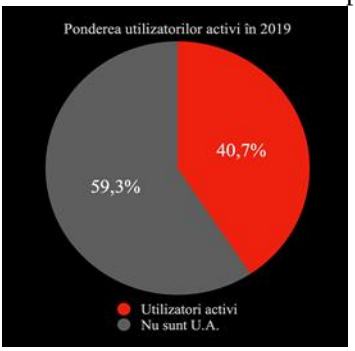

Fig.1

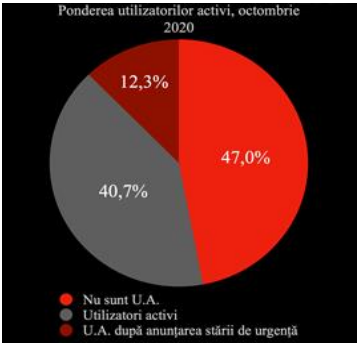

Fig.2

Pentru a înțelege conceptul de „social media marketing”, trebuie să definim termenii „design” și „marketing”. Designul, din engleză

„desen” sau „schiță”, descrie un concept care ilustrează partea estetică a subiectului, adică aspectul, și partea funcțională, adică cum funcționează acel subiect; iar marketingul este inițiativa oricărei organizații de a identifica și a satisface prin diferite metode și tehnici nevoile, cerințele și dorințele publicului țintă la un nivel dorit de acesta [5]. Astfel, cel din urmă va fi convins să cumpere produsul sau serviciul furnizat de compania X. În combinație, ei formează unul din instrumentele care creează o viziune clară asupra brandului, el fiind la fel de complex ca mesajele emise de această afacere, adică implicând producerea unor înțelesuri, scopul de a atrage publicul, de a crea relații cu acesta și, în primul rând, de a-l face să cumpere.

Vadim Kliușkin, specialist în design din compania Zolle, remarcă următoarele despre designul de vânzare: „Dacă site-ul sau pagina de vânzări nu a reușit să atragă atenția, să intereseze, atunci puțin probabil să-l facă pe vizitator să efectueze acțiunea pe care o doriți. Designul de vânzare este o abordare complexă compusă din: aspect, antet și informație textuală. Creând designul de vânzare propriu, vă îndemn să vă gândiți, în primul rând, la clientul dvs. Trebuie să luați în considerație ceea ce îi va fi comod și pe înțeles când el va vizita pagina Dvs. Sunt sigur că asta o să vă ajute să simțiți puterea designului de vânzare” [3]. Pentru a confirma cele spuse de V. Kliuș-kin, am realizat un experiment în care am întrebat amicii și cunoscuții cât ar fi gata să plătească pentru o carte. Primei jumătăți i-am oferit prima poză [Fig. 3], și, respectiv, altei jumătăți cea de a doua poză [Fig. 4]. Rezultatele obținute sunt următoarele: cartea din prima poză a fost apreciată în medie cu 254 lei, iar cartea din a doua poză a fost apreciată în medie cu 412 lei [1].

Fig.3

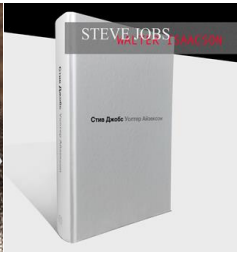

Fig.4

Abordarea din altă perspectivă a conceptului „designul în SMM”, analiza mai multor pagini de vânzare pe rețelele de socializare, în special al aspectului acestora și efectuarea experimentului prezentat anterior, ne permite înțelegerea mai profundă a subtilităților ce țin de domeniul designului. Deseori, când este vorba despre designul de vânzare, acest aspect este neglijat sau se folosește doar pentru a fi, pentru că pare să fie frumos.

Scopul principal pe care-l propunem, de fapt, este să schimbăm atitudinea pe care o avem față de designul de vânzare. El trebuie luat în serios, ca pe o modalitate de a transmite către cumpărător filosofia și cultura brandului nostru [2]. Realizarea scopului propus va ridica semnificativ numărul instituțiilor/brandurilor care, într-un mod sau altul, vor lansa o pagină de succes și, respectiv, va micșora considerabil numărul afacerilor care pierd din venit din cauza designului de vânzare. Pentru a atinge scopul dat, este necesară promovarea cursurilor specializate care vor aborda nu doar partea teoretică a designului de vânzare și importanța lui, dar și partea practică. La rândul său, practica în acest domeniu este foarte necesară, deoarece pune baza și creează propriul stil în design. Un rol important le revine culorilor, formelor și stilurilor, combinării și utilizării lor.

Așadar putem enunța faptul că designul utilizat în SMM, și nu numai, are o valoare incontestabilă în promovarea imaginii și, evident, în vânzări. El influențează acțiunea vizitatorului și potențialului cumpărător la fel cum o face și mesajul sau chiar și ambalajul unui produs [2]. Astfel, utilizarea corectă a îmbunătățirii aspectului paginii și postărilor este necesară pentru progresul oricărui brand, creșterea venitului și lansarea produselor în rândul utilizatorilor de internet.

Referințe:

1. BRIAN, P. *Simple Design Tips to Enhance Your Social Media Image* [citat 22 februarie 2021]. Disponibil: https://buffer.com/library/social-media-design-tips/
2. BARBARA, A. *The Link Between Graphic Design and Social Media Marketing* [citat 21 februarie 2021]. Disponibil: https://penji.co/social-media-marketing/
3. ASTREI, A. *Дизайн в социальных сетях. Почему упаковка так важна?* [citat 22 februarie 2021]. Disponibil: https://martrending.ru/-smm/dizayn-v-socialnyh-setyah-pochemu-upakovka-tak-vazhna

4. KEMP, S. *Digital 2020: Global Digital Overview* [citat 22 februarie 2021]. Disponibil: https://datareportal.com/reports/digital-2020-global-digital-overview
5. *Ce este Marketingul* [citat 25 februarie 2021]. Disponibil: https://cons-pecte.com/marketing/ce-este-marketingul.html

Recomandat
Inga CERNAT, lector univ.

BLOGUL – O TEHNICĂ IMPORTANTĂ DE PR ONLINE

Gabriela STRATU, studentă,
Facultatea Jurnalism și Științe ale Comunicării
CZU: 659.44:004 c204stratugabriela@gmail.com

O temă controversată, care pare să facă trimitere directă la un trecut irevocabil, despre care se vorbește prea puțin, dar care, de fapt, este un prezent care ar trebui valorificat.

Actualitatea temei rezultă din aceea că blogul, care reprezintă o publicație web ce conține articole periodice sau și cu actualizare neîntreruptă, ce au de obicei caracter personal [1], continuă să-și mențină poziția de fruntaș în mediul online, iar asta îl face un instrument important în strategiile de marketing actuale. Important de menționat că acest gen de publicaţii web sunt, în principiu, accesibile publicului larg, astfel căpătând importanță pentru specialiștii în Relații publice.

Prin cercetarea în cauză dorim să demonstrăm cum un blog poate fi o primă modalitate de a determina o relație între companie/instituție/producător și public (adică consumator). Ideea inovativă la care vom face referire tinde să evidențieze o nouă utilitate a blogosferei.

Scopul studiului este de a vă determina să revedeți rolul și importanța blogului din punctul de vedere al marketingului, oferindu-vă astfel noi perspective strategice în mediul online. Obiectivele s-ar putea rezuma la: Introducerea termenului de „blog” în domeniul PR-ului; Dovedirea efectelor pozitive a prezenței blogului în acțiuni de promovare prin exemple pertinente; Reliefarea perspectivei durabile a implementării unei strategii promoționale cu ajutorul blogului.

În lucrarea sa *Tendințe actuale în campaniile de relații publice,* Camelia Cmeciu [2, p. 145-146] evaluează rolul blogului împreună cu alte componente ale conceptului de Web 2.0; ne spune că timpul de menținere a informației este de durată, iar acest factor trebuie luat în considerație și tratat ca atare. Cmeciu evidențiază trei roluri principale pentru bloguri:

a) surse de informare;
b) surse de coeziune;

c) surse motivaționale.

În aceeași cheie de idei se poate de luat în calcul ca factor definitoriu faptul că blogurile sunt parte a strategiilor de marketing din 2020-2021, și pe viitor acest aport pare doar să devină mai important. Numeroase companii optează pentru crearea și întreținerea unui blog, deoarece prin intermediul acestuia sunt mai aproape de consumator. Un exemplu în acest sens poate fi chiar și acel simplu site *dexonline.ro* [3] care nu mai oferă în prezent doar explicații și definiții pentru cuvintele românești, dar are și articole care vizează domeniul lor de activitate. Astfel, sporeşte numărul cititorilor. Aceeași inițiativă având-o și site-uri precum: kaufland.md [4]; viber.com [5]; wizardingworld.com [6].

Studiul acestei cercetări a fost dezvoltat și pe baza unui chestionar pentru a investiga cât de des oamenii citesc blogurile, zona de interes, dar și implicarea acestora în creșterea comunității de bloggeri.

Scopul acestui chestionar a fost cel de a demonstra că blogurile sunt în siguranță. Cel puțin, în prezent, nu există nici motive, nici semnale sau statistici care ar demonstra sau ar vorbi despre un posibil declin al blogosferei. Din contra, numărul impunător de bloggeri, evoluția tehnică și mediul online demonstrează că blogging-ul se va bucura încă mult timp de vizibilitate și influență.

Mai mult decât atât, o statistică generală privind blogurile demonstrează că acestea se situează pe locul cinci al celor mai credibile surse de informare online [7], de unde putem deduce că ele vor exista în continuare. Dacă nu o veșnicie, măcar atâta timp cât se vor bucura de încrederea cititorilor. Aici ar mai fi de adăugat că oamenii încă iubesc să citească. Conform unor cercetări, 77% dintre utilizatorii Internetului citesc regulat bloguri.

Pentru a înțelege cum am putea utiliza blogul într-o eventuală campanie de promovare, am discutat cu persoane din domeniu. *Andreea Chiuaru* este o bloggeriță din România, cea care stă în spatele a https://blogdeidei.ro/ [8]. În discuția cu ea, ne-a mărturisit că blogul este principala modalitate de promovare a propriului brand în momentul actual, dar recunoaște că la început el era de fapt o cale pentru a se conecta cu oameni care au interese similare cu ale ei.

În Republica Moldova am întâlnit-o pe Diana Ivanov, care ne spune că, de fapt, ea își percepe rolul ca fiind cel de a simplifica niște adevăruri deja confirmate. Oamenii s-au plictisit să citească zeci de știri, cărți, studii care nu îi duc nicăieri sau îi duc prea târziu. Ea și-a asumat rolul de a se informa din surse specializate ca ulterior să transforme informația științifică într-o formă mult mai simplă oferind-o astfel urmăritorilor. Concluzia Dianei Ivanov ar suna cam așa: Bloggerii prezintă informația variată, științifică și complicată într-o formă cât mai accesibilă publicului larg, inserând părerea lor personală în articolele publicate.

Aceste discuții au delimitat două aspecte importante:

1. Blogul poate fi o rampă de lansare, adică poate deveni platforma unde ne promovăm în mod constant crescând organic și eficient.

2. Blogul poate fi acel loc unde interactivitatea publicului crește, deoarece conglomeratul informației care este oferită în mod constant și în cantități exorbitante poate fi explicată și delimitată chiar de instituția interesată în propria promovare.

Blogging-ul este unul dintre cele mai bune moduri de comunicare. Folosind blogurile, strategiile de promovare vor putea căpăta o cu totul altă formă, iar prezența acestora va crea între companie și public o promisiune dialogică, care menținută va duce la rezultatul scontat. Un succes al strategiilor de marketing promovațional, adaptat cerințelor actuale.

Referințe:

1. CMECIU, Camelia. *Tendințe actuale în campaniile de relații publice.* Iași: Polirom, 2013. ISBN 978-973-46-3898-7.
2. Blog [accesat 5.11.2020]. Disponibil: https://ro.wikipedia.org/wiki/Blog
3. https://dexonline.ro/ [accesat 22.02.2021].
4. https://www.kaufland.md/ro/ [accesat 21.02.2021].
5. https://www.viber.com/en/blog/ [accesat 21.02.2021].
6. https://www.wizardingworld.com/ [accesat 21.02.2021].
7. *Ultimate List of Blogging Statistics and Facts* (Updated for 2021) [accesat 17.11.2020]. Disponibil: https://optinmonster.com/blogging-statistics/
8. https://blogdeidei.ro/cine-scrie-pe-blog-de-idei/ [accesat 18.11.2020].

Recomandat
Inga CERNAT, lector univ.

PSIHOLOGIE, ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI, SOCIOLOGIE ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ

RELAŢIA DINTRE STIMA DE SINE ŞI INTELIGENŢA GENERALĂ LA DIFERITE CATEGORII PROFESIONALE

Doina ERHAN, studentă,
Facultatea Psihologie, Ştiinţe ale Educaţiei,
Sociologie şi Asistenţă Socială
CZU: 159.923.2:316.612-057 doinaer13@gmail.com

Actualitatea temei de cercetare. Stima de sine, cât şi inteligenţa sunt dimensiuni extrem de importante în viaţa unui om şi au o relevanţă majoră şi în prezent. Stima de sine este una dintre dimensiunile fundamentale ale personalităţii. Ea se referă la raportul pe care îl are fiecare cu sine însuşi. Când este pozitivă, relativ ridicată, ea ne permite să acţionăm eficient, să facem faţă dificultăţilor existenţei. Stima de sine este încrederea în capacitatea noastră de a gândi, încrederea în capacitatea de a face faţă provocărilor fundamentale ale vieţii [1]. Stima de sine corelează în mod semnificativ cu raţionalitatea, creativitatea şi capacitatea de a gestiona schimbarea, cu disponibilitatea de a recunoaşte şi de a corecta posibilele erori. Inteligenţa umană este capacitatea generală a unui individ de a acumula şi utiliza informaţiile şi experienţa anterioară pentru a se adapta eficient la contextele şi cerinţele variate sau noi ale mediului extern [3]. O persoană cu un nivel ridicat al inteligenţei este acea care găseşte rapid cele mai bune soluţii la diverse probleme de viaţă, fie o persoană cu foarte bune abilităţi analitice şi o capacitate superioară de abstractizare. Gardner susţine că aceasta este o aptitudine de a rezolva probleme sau de a aranja produsele, care sunt consecinţe ale unei definiri culturale, particulare sau ale unei comunităţi [2]. În ce ne priveşte, putem spune că inteligenţa este o aptitudine generală şi complexă, subsumându-şi o serie de aptitudini specifice, care asigură, într-o manieră eficace şi originală, reuşita în diverse domenii. Ambele elemente contribuie enorm la realizările unui individ şi adaptarea cât mai rapidă în diferite medii şi contribuie la dezvoltarea personală.

Scopul cercetării: Determinarea relaţiei dintre stima de sine şi inteligenţa generală la diferite categorii profesionale.

Ipoteza cercetării: Presupunem că există o relație semnificativă între stima de sine şi inteligenţa generală la angajaţii din domeniul medical şi din domeniul IT.

Ipoteza statistică: Presupunem că nu există o relație semnificativă între stima de sine şi inteligenţa generală la angajaţii din domeniul medical şi din domeniul IT.

Metode aplicate: În vederea studierii relaţiei dintre stima de sine şi inteligenţa generală, a fost selectat un eşantion de 30 de persoane, dintre care 15 din domeniul IT şi 15 din domeniul medical. Metodele utilizate sunt Scala stimei de sine „Rosenberg" şi Testul de inteligenţă Raven.

Rezultate: În urma interpretării datelor referitoare la nivelul stimei de sine pentru eşantionul de 15 subiecţi din domeniul IT, putem vorbi despre o repartizare:

Fig.1. Grafic circular. Frecvenţa privind nivelul stimei de sine la subiecţii din domeniul IT

În urma interpretării datelor referitoare la nivelul inteligenţei generale pentru eşantionul de 15 subiecţi din domeniul IT, putem vorbi despre o repartizare:

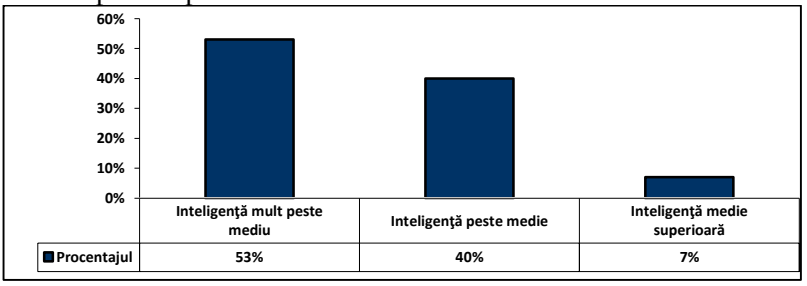

Fig. 2. Grafic tip bară. Frecvenţa privind nivelul inteligenţei generale la subiecţii din domeniul IT

În urma interpretării datelor referitoare la nivelul stimei de sine pentru eşantionul de 15 subiecţi din domeniul medical, putem vorbi despre o repartizare:

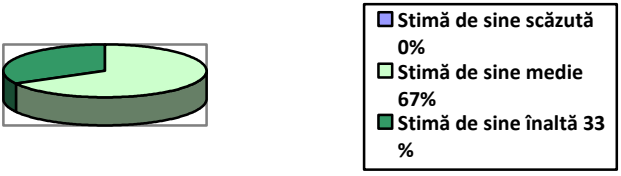

Fig. 3. Grafic circular. Frecvenţa privind nivelul stimei de sine la subiecţii din domeniul medical

În urma interpretării datelor referitoare la nivelul inteligenţei generale pentru eşantionul de 15 subiecţi din domeniul medical, putem vorbi despre o repartizare:

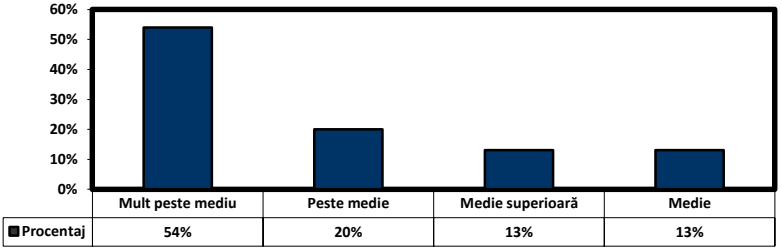

Fig. 4. Grafic tip bară. Frecvenţa privind nivelul inteligenţei generale la subiecţii din domeniul medical

Concluzie. În urma analizei datelor şi utilizării testului statistic coeficientul de corelaţie Pearson, am determinat că nu există o relaţie semnificativă între stima de sine şi inteligenţa generală la diferite categorii profesionale, iar variabilele nu depind una de alta. Se acceptă ipotezele că nu există o relație între stima de sine și inteligenţa generală la diferite categorii profesionale. Ceea ce ne vorbește despre faptul că cele două variabile nu posedă o anumită relație și creșterea nivelului uneia dintre ele nu va influența nivelul celeilalte. Putem, de asemenea, observa că nu există diferenţe majore nici la nivelul stimei

de sine şi nici la nivelul inteligenţei generale la persoanele ce activează în domeniile date, ceea ce ar putea sugera faptul că specificul activităţii nu influenţează aceste două componente.

Referinţe:

1. BRANDEN, N. *Cei şase stâlpi ai respectului de sine.* Bucureşti: Colosseum, 1996, pp.15-235.
2. GARDNER, H. *Intelligence Reframed.* New York: Basic Books, 1999.
3. PIAGET, Jean. *Psihologia inteligenţei.* Bucureşti: Editura Codex, 2000. 13 p.

Recomandat
Dorina VASILACHE, lector univ.

EFECTELE DIVORȚULUI ASUPRA STRUCTURII FAMILIALE ȘI A CALITĂȚII RELAȚIILOR PĂRINTE–COPIL
(Cazul s. Baraboi, r-nul Dondușeni)

Cristina CROITORI, studentă,
Facultatea Psihologie, Științe ale Educației,
Sociologie și Asistență Socială
CZU: 314.554:159.924.7(478) *as.croitoricristina2018@gmail.com*

Această temă devine actuală din momentul în care divorțul reprezintă o problemă majoră pentru întreaga societate, deoarece numărul de divorţuri atât în Republica Moldova, cât şi în alte ţări ale lumii atinge cote înalte.

Analiza datelor statistice ale BNS denotă o scădere continuă a numărului de căsătorii din 2010 încoace și o creștere a numărului de divorțuri, mai ales în perioada anilor 2018-2019, când fiecare a doua căsătorie a finalizat prin divorț, iar rata de divorțialitate a înregistrat cea mai înaltă valoare – 4,0 divorțuri la 1000 de locuitori [1]. Astfel, Republica Moldova ocupă unul din locurile de frunte în Europa, media statelor membre în Uniunea Europeană fiind de 2 divorțuri, raportat la același număr de cetățeni. Cât privește situația divorțialității în satul Baraboi, potrivit datelor statistice oferite de Primărie, la 1 ianuarie 2021 la 19 căsătorii înregistrate au revenit 5 divorțuri.

Pornind de la aceasta, ne-am propus ca **scop** să analizăm *efectele divorţului asupra structurii familiale şi a calităţii relaţiilor părinte – copil, în baza cercetărilor realizate în satul Baraboi, raionul Dondușeni*.

În calitate de bază praxiologică au servit: *Interviul*, cu 3 specialişti din teritoriu (asistentul social, psihologul și primarul); *ancheta sociologică* în bază de chestionar, aplicată on-line asupra unui eșantion de 101 tineri din Baraboi, cu vârsta cuprinsă între 18-35 de ani; *analiza statistică* a datelor.

Potrivit ***Codului Familiei al Republicii Moldova,*** *divorţul* reprezintă desfacerea căsătoriei prin hotărârea judecătorească, la cererea

unuia sau ambilor soţi, atunci când datorită unor motive temeinice, raporturile dintre ei sunt atât de grav şi iremediabil vătămate, încât continuarea căsătoriei este vădit imposibilă pentru cel care cere desfacerea ei [2]. La rândul său, specialiștii intervievați au menționat că divorţul poate fi *o ultimă soluţie la problemele din familie, acesta fiind de dorit doar în situații când soţii nu se mai înţeleg sau când familia este dominată de permanente conflicte, însoţite de violenţă, afectând mult dezvoltarea normală a copiilor*.

Studiul cantitativ denotă păreri diferite ale tinerilor cu privire la divorț. Totuși, pentru mai mult de jumătate dintre ei (58,3%) divorțul reprezintă un lucru normal, dacă părinții nu se mai înțeleg, în timp ce 34% consideră că este un proces dureros. Întrebați, ce ar prefera dacă în familia lor ar domina conflictul și violența, s-au evidențiat clar două opinii opuse, ambele obținând același procentaj (44%). Astfel, în timp ce o parte dintre tineri și-ar dori ca părinții să se separe pentru un timp, cealaltă parte optează pentru divorț. Cercetătorii în domeniu scot în evidență o serie de factori care influenţează negativ relaţiile din cadrul familiei, în special a celor tinere, prioritari fiind cel *economic* și *migraţia*. Totuși, esenţiali în destrămarea familiei rămân a fi factorii care acţionează din interiorul cuplului şi de care sunt responsabili ambii soţi. În topul cauzelor generatoare de divort s-au plasat violența în familie (34%), nepotrivirea de caracter (în jur de 21%), infidelitatea (19%), dar și erodarea sentimentelor (în jur de 14% din numărul total de respondenți). De rând cu acestea, analiza interviurilor a scos în evidenţă și alte cauze generatoare de divorţ, precum: *căsătoria precoce* – IA_2; *nepregătirea tinerilor pentru viața de familie* – IA_1, 2,3; *lipsa unui spațiu locativ propriu* – IA_1; *nepregătirea tinerilor pentru viața de familie* – IA_2; *experiența din familia de origine* – IA_1, IA_2; *migraţia peste hotare a unuia dintre soţi* – IA_3.

Divorțul afectează mult relațiile părinților cu copiii, în special relația cu părintele plecat din familie. Or, mulți părinți, odată divorțați, nu mai întrețin aceleași relații cu copiii, ceea ce se răsfrânge negativ asupra dezvoltării comportamentale, atitudinale și psihoemoționale a lor.

În opinia specialiștilor, cel mai frecvent în urma divorțului copilul dezvoltă sentimentul de ură în raport cu părintele plecat. Există însă și

cazuri, când între ambii (copil/i și părintele plecat) se stabilește o relație foarte strânsă și prietenească. Majoritatea respondenților cred că divorțul are ca efect deteriorarea relațiilor dintre părinți și copii.

Cea mai afectată este totuși relația dintre copil și părintele plecat din familie, opinie susținută de 60% dintre respondenți, 29% dintre ei optând pentru deteriorarea relației cu ambii părinți. Analiza interviurilor denotă că consilierea psihologică (individuallă și de grup) reprezintă principala metodă folosită în lucru cu familiile aflate în prag de divorț. Același lucru îl constată și tinerii chestionați, mult peste jumătate dintre ei (57%), fiind de părerea că divorțul poate fi prevenit prin consiliere. De asemenea, la nivel de comunitate, foarte bine funcționează așa numita „terapia nănașilor".

Pornind de la cele constatate, în scopul prevenirii divorţului şi al diminuării efectelor negative asupra calității relației părinte – copil, propunem următoarele **recomandări** *la nivel de localitate:*

- dezvoltarea de programe școlare, măsuri educative, cu accent pe diverse teme legate de familie: gestionarea conflictelor familiale, dezvoltarea competenţelor şi abilităţilor de relaţionare şi comunicare între partenerii conjugali și între părinți – copii etc.
- Crearea de servicii sociale (psihologice, de consiliere), adresate persoanelor care intenţionează să divorţeze sau deja au divorţat, în scopul depăşirii consecinţelor negative provocate de divorţ.
- Informarea comunității vizavi de consecinţele divorţului asupra climatului familial, în special asupra dezvoltării psihoemoționale a copilului.

Referinţe:

1. *Căsătorii pe medii și grupe de vârstă; Divorțuri pe grupe de vârstă a soților.*[citat 15 februarie 2021]. Disponibil: http://statbank.statistica.md
2. Codul familiei nr. 1316-XIV din 26.10.2000. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* nr. 47-48 din 26.04.2001. Disponibil: https://www.legis.md

Recomandat
Valentina MOVILA, lector univ.

PROBLEME DE INTEGRARE SOCIALĂ A PERSOANELOR VÂRSTNICE ÎN SERVICIILE SPECIALIZATE
(Cazul Centrului „Răsărit”, Strășeni)

Mariana IORDACHE, studentă,
Facultatea Psihologie, Științe ale Educației,
Sociologie și Asistență Socială
CZU: 316.346.32-053.9(478) *iordachimarinela@gmail.com*

Atenția sporită față de persoanele vârstnice continuă să fie luată în considerație, deoarece conform datelor prezentate de BNS în Republica Moldova, la 01.01.2020, locuiau 574,9 mii de persoane de 60 de ani și peste. Ponderea persoanelor în vârstă de peste 60 de ani este în continuă creștere. La începutul anului 2020, coeficentul de îmbătrânire al populației a constituit 21,8%, ceea ce corespunde unui nivel înalt de îmbătrânire demografică [1].

Realitatea societăţii moldoveneşti, în ultimele decenii, a cunoscut transformări esenţiale, pentru care i s-a atribuit calificativul de societate în tranziţie. Impactul lor asupra populaţiei a fost şi rămâne, pe de o parte, *pozitiv și avantajos*, iar pe de altă parte – *negativ şi dureros*. Din păcate, rămânem şi astăzi doar în tranziţie de la un sistem de valori la altul, de la un tip de relaţii economice la altul, de la un gen de mentalitate la alta etc.

Pandemia COVID-19 a determinat o serie de schimbări și efecte semnificative asupra populației, în special asupra persoanelor în vârstă. Chiar dacă virusul se răspândește în rândul persoanelor de toate vârstele, riscul de infectare și de deces din cauza COVID-19 este mult mai mare în rândul persoanelor în vârstă. Riscul sporit de infectare în formă gravă a determinat autoritățile să impună măsuri de izolare, în special pentru persoanele în vârstă [2, p.3].

Astfel, conform art.6 al Legii 123, serviciile sociale specializate sunt serviciile care implică antrenarea specialiştilor şi au drept scop menţinerea, reabilitarea și dezvoltarea capacităţilor individuale pentru depăşirea unei situaţii de dificultate în care se află beneficiarul sau familia acestuia [3]. În atare sens, persoanele vârstnice ce întâmpină o

varietate de probleme sociale pot accesa serviciile specializate ce există în localitatea acestora, printre care este centrul de zi „Răsărit'' din Strășeni.

Scopul cercetării pe care l-am propus se referea la analiza problemelor ce împiedică integrarea socială a persoanelor vârstnice în serviciile specializate, fiind aplicate cinci interviuri aprofundate cu beneficiarii și trei interviuri aprofundate cu specialiștii, rezultatele cărora sunt prezentate în continuare.

Din *interviurile realizate cu beneficiarii vârstnici*, am stabilit că problemele economice continuă să fie prioritare, deoarece valoarea pensiei la cei cinci vârstnici variază între *920-1500 lei*, ceea ce reprezintă o valoare mică a pensiei. Din problemele menționate de beneficiarii în vârstă, prioritară este problema *stării de sănătate***,** la toate persoanele au fost menționate lipsa banilor pentru a procura medicamente, „frica" și nesiguranța.

Din interviurile cu persoanele vârstnice, problemele de sănătate sunt cele mai importante, fiind obținute următoarele: IA_fem_87 ani a menționat, că „*izolarea mi-a agravat starea de sănătate*"; IA_fem_76 ani a spus că „*sunt bolnavă și nu prea am sănătate*", IA_fem_82 ani „*statul acasă în pandemie, au agravat problemele de sănătate și n-a venit nimeni să mă ajute, în afară de fetele de la centru''*; IA_masc_70 ani „*pandemia ne-ați ținut pe toți în casă*" și IA_fem_76 ani „*în pandemie n-a venit nimeni să ne aducă ceva acasă, numai cei de la centru*".

În același timp, atitudinea pe care o au vârstnicii față de pandemia de COVID-19 este pozitivă, lucru menționat de toți beneficiarii, care unanim au menționat că „*respectăm toate regulile..., purtăm mască, uneori schimbată de 2 ori, statul are grijă de noi și ne păzește cum poate*". Metodele de precauție, uneori elementare pot proteja și contribui la reducerea numărului de persoane grav bolnave, printre care adesea sunt persoanele vârstnice. În acest sens, considerăm că izolarea vârstnicilor riscă să intensifice criza de singurătate în rândul acestui grup. Cercetările atestă că singurătatea în rândul vârstnicilor poate deveni un determinant social cu efecte negative profunde asupra stării de sănătate și de bine a vârstnicilor [2, p.22].

Majoritatea serviciilor de sănătate, care urmau să fie oferite de instituțiile sociale au fost întrerupte, iar în perioada de pandemie acestea continuă să fie perturbate, fapt care a afectat și va afecta, în mare parte, populația în vârstă.

Printre problemele cele mai complicate au fost cele legate de lipsa socializării și separării de membrii grupului de la „Răsărit'', fiind menționat de către IA_fem_82 ani, care s-a referit la faptul, că „*Cel mai greu în această perioadă, a fost să fii acasă singurică acasă*". Bărbații în același timp manifestă o atitudine individualizată față de pandemie, IA_masc_70 ani a spus că „*de fapt COVID – nu-i, este mai mult o formă de gripă, care îi sperie pe toți oamenii".*

Până la pandemie, beneficiarilor centrului le-au fost prestate o gamă variată de servicii sociale, pentru fiecare dintre aceștia le-au fost evaluate situațiile ce au permis integrarea în serviciile centrului „*Răsărit".* Prestarea acestor servicii în viziunea IA_S1 au fost „*serviciile de bază prestate: alimentația, serviciul de spălătorie și serviciul de igienă personală. Ținând cont că le lipsește comunicarea, ne-am axat foarte mult pe serviciile de socializare",* în același timp IA_S2 și IA_S3 s-au referit la „*diversitatea serviciilor prestate în socializarea bunicilor: jocuri de masă, croșetarea, împletitul, Clubul femeilor, grădinăritul etc.*".

Subiectul legat de persoanele care ar trebui să îngrijească de persoanele vârstnice pe timp de pandemie ce a fost adresat specialiștilor, a stârnit o varietate de răspunsuri, printre care IA_S1 a menționat că *„în primul rând membrii familiei, este obligațiunea lor. Ei sunt cei care trebuie să aibă grijă de vârstnici. Aici mă refer la copii, nepoți, rudele. În al doilea rând DASPF și ONG-urile din localitate"*; în viziunea IA_S2, *„primăria și familia"* și IA_S3 „ *copiii și vecinii*".

Dificultatea depășirii problemelor persoanelor vârstnice în momentul actual rămâne a fi complicată, deoarece, așa cum menționează IA_S1, „*Problemele s-au agravat în plan financiar dar și în plan psihologic",* IA_S2 a menționat, *că „sărăcia și izolarea se intaurează în cazul celor care locuiesc la bloc",* iar în viziunea IA_S3 *„am ajuns la concluzia că problemele s-au agravat, fiind observate fenomene de: frică și panică față de acest Virus".*

Astfel, **în concluzie,** menționăm că măsurile de izolare, care impun mai multe restricții pentru persoanele în vârstă, doar din considerentul vârstei sau al caracteristicilor stării de sănătate, devin discriminatorii pentru aceștia [2,p.23]. Restricțiile impuse de COVID-19 au accentuat izolarea fizică și socială a persoanelor vârstnice din Republica Moldova. Persoanele în vârstă erau destul de izolate până la perioada de pandemie. În acest sens, se recomandă ca măsurile de izolare să fie utilizate în cazuri excepționale și bine justificate.

Referințe:

1. *Vârstnicii în Republica Moldova în anul 2019* [citat pe 18 februarie 2021]. Disponibil: https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168-&id=6767
2. *Analiza riscurilor pandemiei de COVID -19 asupra persoanelor în vârstă* [citat pe 20 februarie 2021]. Disponibil: https://moldova.unfpa.org/sites/-default/files/pub-pdf/analiza_riscurilor_pandemiei_covid_19_asupra_persoanelor_in_varsta_din_republica_moldova.pdf
3. Legea nr. 123 din 18.06.2010 cu privire la serviciile sociale. Publicat: 03.-09.2010 în *MO*, nr.155-158 [citat pe 20 februarie 2021]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=112516&lang=ro

Recomandat
Liliana SALCUȚAN, lector univ.

ROLUL PĂRINȚILOR ÎN GHIDAREA ÎN CARIERĂ A ADOLESCENȚILOR

Nadejda MALAI, studentă,
Facultatea Psihologie și Științe ale Educației,
Sociologie și Asistență Socială
CZU: 37.048.4:159.922.8 nadeacoica@gmail.com

Odată cu accelerarea progresului tehnic şi cu reformele economiei naţionale permanent se schimbă necesităţile în specialişti şi muncitori calificaţi de diferite profesii. Pe de altă parte, în ultimul timp se manifestă tendinţa scăderii interesului tineretului faţă de unele profesii importante pentru economia naţională (îndeosebi din agricultură şi din sfera de deservire), şi invers – atracţia faţă de profesiile cu caracter tehnic şi de creaţie, ce provoacă o repartizare neuniformă a specialiştilor în diferite ramuri ale economiei naţionale. Calea reală de rezolvare a acestei probleme importante e organizarea corectă a ghidării în carieră a tinerilor, care ar ţine cont de modificările şi cerinţele contemporane ale economiei naţionale.

Orientarea profesională a adolescenților constă în realizarea unui complex de măsuri, care ar asigura alegerea corectă a profesiei de viață conform posibilităţilor, înclinaţiilor şi stării de sănătate. Ea include următoarele compartimente: organizarea, informaţia şi consultaţia profesională, inclusiv medicală, determinarea valabilităţii şi adaptarea profesională.

În Republica Moldova, orientarea vocațională nu este valorificată de către părinți drept una importantă pentru copii, ceea ce duce la dezorientarea lor în alegerea viitoarei profesii și demotivarea pentru a-și continua studiile. Tinerii absolvenți ai liceelor deseori nu știu care le este vocația, unde trebuie să plece să-și continue studiile, ei nu știu ce vor să devină. Din acest motiv, rămân îndrumați și, în unele momente, chiar impuși de părinți spre specialități unde, după părerea lor, vor avea job-uri cu salarii mari.

Tinerii nu sunt ghidați în carieră. Faptul dat se exprimă prin dezinteresul părinților de a acorda timp discuțiilor pentru a identifica unde sunt direcționate interesele copilului. Acest dialog va contribui la crearea unei opinii obiective și constructive despre un domeniu profesional concret.

Studiile arată că părinții deseori devalorifică momentul de a-și ajuta copilul să-și găsească vocația, motivând prin faptul că ei știu mai bine de ce are nevoie copilul lor și încurajează doar domeniile sau profesiile pe care și le-au dorit în tinerețe, dar din varii motive nu au fost atinse, sau impun domenii cu salarii mari (după părerea lor).

În cadrul acestui demers investigațional, ne-am propus să analizăm pregătirea tinerilor în domeniul informării profesionale; să identificăm vârsta favorabilă pentru ghidarea profesională; să analizăm mijloacele de ghidare profesională.

Ghidarea în carieră constituie o expresie explicită a procesului educaţional, un ansamblu de acţiuni realizate de către educator/factor educaţional în scopul susţinerii persoanei în proiectarea carierei.

Proiectarea carierei este un proces permanent, încadrat în limitele de viaţă conştientă a individului, un ansamblu de acţiuni subordonate unor finalităţi prosociale clar definite, orientate spre identificarea posibilităţilor de maximă valorificare a potenţialului individual [2].

Factori ce influențează orientarea profesională sunt atât externi, cât și interni care influențează decizia tânărului în alegerea profesională. Printre aceștia sunt persoanele din anturajul absolventului, cum ar fi:

- *părinții* care sunt cei mai apropiați oameni și își doresc doar binele copilului lor, în urma căruia sunt obligați să susțină și să dezvolte interesele copilului;
- *psihologul școlar,* la nivel de obligațiune față de stat, este dator să ajute elevii din școală să informeze despre oportunitățile și beneficiile ce așteaptă tinerii după absolvirea gimnaziului sau a liceului în câmpul muncii;
- *dirigintele*, cu rol de observator, care ajută tinerii orientându-i spre profesii utile în funcție de potențialul și înclinațiile acestora.

E. Oprișor menționează că orientarea profesională se realizează, în mare măsură prin îndrumarea părinţilor care oferă propriul model de reuşită în carieră, exemple din anturajul familiei sau prin proiecţia asupra copiilor a aspiraţiilor profesionale pe care ei înşişi nu au reuşit să le atingă. De multe ori, această orientare nu corespunde aptitudinilor şi motivaţiilor copiilor şi este sursa de conflict între generaţii. Indiferent însă de tipul de orientare asigurată de familie, adolescentul ştie că va putea

conta pe sprijinul moral şi, mai ales, financiar al părinţilor. În familie, alegerea unei cariere pentru copil are întotdeauna o puternică încărcătură afectivă şi constituie un factor de coeziune dintre membrii acesteia [3].

Evaluând tendințele de orientare în carieră în urma aplicării chestionarelor asupra elevilor din clasele a IX-a–XII-a, am constatat că:

- 40% din 100% nu sunt decişi în alegerea viitoarei profesii;
- 32% doresc să-și continue studiile în domeniul științelor economice;
- 80% din chestionați au răspuns că nu sunt motivați și încurajați de nimeni în orientarea profesională;
- 68% din alegerea tinerilor nu e influențată de job-urile părinților săi;
- 72% au răspuns că alegerea nu e impusă de părinți, în alte 28%, e impusă de părinții ce își doresc ca copiii să dețină un post bine plătit;
- 92% dintre elevi susțin că în alegerea profesiei părinții au un rol mai puțin important (îi ascult părerea, dar decid singur);
- Sursa cel mai des folosită de tineri pentru informarea despre orientarea profesională este mass-media.

În concluzie, menționăm că adolescenții sunt independenți în alegerea profesională. Părinții nu își dau interesul în ghidarea în carieră a copiilor lor. Prioritățile părinților sunt orientate spre venitul financiar, și nu pe interesele și abilitățile copiilor.

Ghidarea și orientarea în carieră trebuie realizată din treapta gimnazială. Atât părinții, cât și psihologul școlar cu dirigintele trebuie să se implice în procesul orientării și informării profesionale. Ei trebuie să ajute copilul să-și proiecteze viitoarea carieră, să se identifice profesional.

Referințe:

1. BOLBOCEANU, A. *Consiliere psihologică pentru orientare și dezvoltare în carieră. Ghid de aplicare.* Chișinău: Academia de Științe a Moldovei, Institutul de Științe ale Educației, 2015.
2. DANDARA, O. Ghidarea în carieră: repere conceptuale determinate de contextul socioeconomic al procesului educaţional. În: *Didactica Pro,* 2012, nr. 2-3(72-73), Chișinău, p.13.
3. OPRIȘOR, E.V. *Impactul profesiei părinţilor asupra orientării în carieră a adolescentului.* București, 2016.

Recomandat
Maia ȘEVCIUC, dr., conf. univ.

DEMERS CONSTATATIV REFERITOR LA INFLUENȚA STILULUI DE CONDUCERE A MANAGERULUI ASUPRA SATISFACȚIEI ÎN MUNCĂ A ANGAJAȚILOR

Elena SAGAIDAC, studentă,
Facultatea Psihologie, Ştiinţe ale Educaţiei,
Sociologie și Asistență Socială
CZU: 005.57:331.101.32 bita-lena@mail.ru

Munca ocupă cea mai mare parte a vieții omului, din aceste considerente, este foarte important ca aceasta să-i aducă satisfacție, servind drept instrument de împlinire și afirmare personală. Un rol important în atingerea stării de bine la locul de muncă îi revine managerului, prin stilul de conducere care determină modul de interacțiune cu angajații.

Satisfacția în muncă se definește drept atitudine pe care o au angajații față de munca lor, drept stare emotivă pozitivă care rezultă din opinia personală a unui angajat asupra muncii sale sau climatului de muncă [1, p. 128].

Stilul de conducere al managerului este maniera în care sunt îndeplinite funcțiile conducerii, modalitatea tipică de comportament al liderului față de membrii grupului [2, p. 45].

Pentru a identifica influența stilului de conducere a managerului asupra satisfacției în muncă a angajaților, am desfășurat experimentul psihopedagogic în cadrul Centrului de Plasament și Reabilitare a Copiilor de Vârstă Fragedă (CPRCVF) din or. Chișinău.

Eşantionul implicat în demersul experimental al cercetării s-a constituit din 3 manageri (director interimar, asistenta medicală superioară și asistenta medicală principală) și 70 de angajați (28 – asistente medicale și sociale de gardă și 42 – dădace) din instituția respectivă.

Pentru a identifica stilul de conducere al managerului, am aplicat testul de identificare a stilului de conducere al managerului, elaborat de S. Filaret, iar pentru angajați am aplicat testul de evaluare a satisfacţiei în muncă, elaborat de P. Spector care evidențiază atât nivelul satisfacției în muncă (satisfacție, satisfacție ambivalentă, insatisfacție), cât și factorii care determină satisfacția.

Datele obținute în urma aplicării testului referitor la stilul de conducere al managerului denotă următoarele: directorul interimar și asistenta medicală principală au un stil de conducere democratic, iar asistenta medicală superioară are un stil de conducere autoritar, în responsabilitatea căreia este controlul și evaluarea angajaților.

Prin aplicarea *testului de evaluare a satisfacţiei în muncă*, atestăm faptul că nici un angajat nu posedă satisfacție în muncă înaltă (0%); 47% dintre angajați au un nivel ambivalent de satisfacție în muncă, iar 53% dintre angajați denotă insatisfacție în muncă (Fig. 1).

	Asistente medicale și sociale %	Dădăci %	Procent total %
satisfacție	0	0	0
ambivalentă	62	38	47
insatisfacție	38	62	53

Fig. 1. Nivelul satisfacției în muncă a angajaților

Referitor la factorii satisfacției în muncă, observăm faptul că majoritatea factorilor, ce contribuie la satisfacția în muncă, generează satisfacție ambivalentă sau insatisfacție, cu cel mai mic punctaj la factorul *supervizare* (Fig. 2).

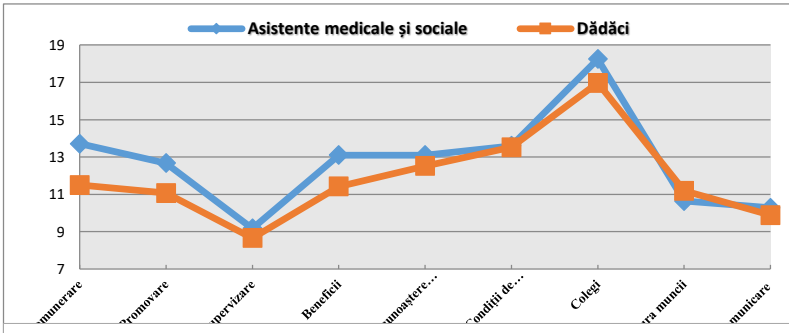

Fig. 2. Factori ce influențează satisfacția în muncă a angajaților

În concluzie, evidențiem faptul că stilul de conducere al managerului determină satisfacția în muncă a angajaților: stilul de conducere autoritar generează o scădere reprezentativă a satisfacției în muncă, iar stilul democratic mărește satisfacția în muncă a angajaților.

Nivelul satisfacţiei în muncă a angajaţilor determină eficiența activității organizației: nivelul înalt al satisfacției în muncă contribuie la creșterea calității în activitatea organizației, iar nivelul scăzut – generează o scădere a productivității muncii a angajaților și a activității instituției în general.

Considerăm faptul că un stil de conducere democratic și echilibrat contribuie la creșterea satisfacției în muncă a angajaților, la performanța acestora și la progresul activității organizației în general.

Referinţe:

1. GARY, J. *Comportament organizational*. București: Editura Economică, 1998. 634 p.
2. SÎNTION, F. *Psihologia managerială*. Constanța: Editura Fondației Andrei Șaguna, 2000. 353 p.

Recomandat
Nina BÎRNAZ, dr., conf. univ.

INFLUENȚA VIOLENȚEI ȘCOLARE ASUPRA MANIFESTĂRILOR COMPORTAMENTALE LA PREADOLESCENȚI

Silvia CHIRIAC, studentă,
Facultatea Psihologie, Științe ale Educației,
Sociologie și Asistență Socială
CZU: 37.064.3:316.624-053.6 *silvia.chiriac98@gmail.com*

Violenţa şcolară a devenit în ultima perioadă o problemă majoră, un fenomen care riscă să ia amploare în câmpul educaţiei. În deceniile precedente era atestat sub forma agresiunii adult–copil sau profesor–elev. Astăzi, apare tendinţa ca violenţa şcolară să antreneze în special elevii.

Violența școlară reprezintă acțiuni agresive planificate sau spontane care au loc pe teritoriul sau în încăperile școlii, în timpul lecțiilor, în pauze, în timpul deplasării spre școală și înapoi [2]. În funcție de tipul acțiunilor agresive față de victimă, violența poate fi de natură verbală, fizică, psihologică, sexuală și neglijare [4].

În mediul școlar, cea mai întâlnită formă de violență este cea verbală, care se manifestă prin injurii, insulte, tachinări și umiliri referitoare la trăsăturile fizice sau psihice ale colegilor, comportamente determinate de vârsta elevilor în cele mai multe cazuri.

De asemenea, preadolescenții folosesc violența verbală asupra colegilor sau asupra profesorilor fie pentru a obține atenția acestora, fie pentru a dobândi control și autoritate. Violenţa în rândurile elevilor, mai cu seamă a preadolescenților, este considerată un comportament învăţat [4], având prioritar legătură cu violenţa adulţilor faţă de copii, făcându-se asocierea dintre familia disfuncţională şi comportamentul potenţial violent al copiilor proveniţi din aceste tipuri de familii.

În aceeași ordine de idei, atunci când se vorbeşte despre violență în şcoală, se consideră drept surse favorizante factorii exteriori şcolii: mediul familial, mediul social, ca şi factorii ce țin de individ, de personalitatea lui. În acelaşi timp, şcoala poate reprezenta o sursă a unor forme de violență şi acest lucru trebuie luat în considerare în conceperea diferitelor programe de prevenire şi diminuare a violenței (mana-

gementul defectuos al clasei şcolare, dificultăţi de comunicare, lipsa de adaptare a practicilor educaţionale la contextul social etc.).

În vederea determinării influenței violenței școlare asupra manifestărilor comportamentale la preadolescenți, am analizat două studii statistice (unul internațional și unul național) privind violența școlară.

Astfel, în *Raportul mondial ONU privind violența asupra copiilor* se menționează că, în lume, fiecare al zecelea elev este supus violenței în școală și acest indicator crește în fiecare an [1].

Conform datelor *Studiului privind comportamentele de sănătate ale copiilor de vârstă școlară*, desfășurat de un grup de cercetători din Republica Moldova în anul 2014, mai mult de o treime din preadolescenții chestionați (36,7%) au fost implicați cel puțin odată în bătăi pe parcursul ultimelor 12 luni. Totodată, s-a constatat că băieții participă la bătăi mai des decât fetele (56% și, respectiv, 18%). În medie, 2 din 10 elevi chestionați au luat parte la mai multe situații ce implică abuzul fizic; băieții de 5 ori mai des decât fetele (31,5% și, respectiv, 6,5%) [4].

În concluzie, scoatem în evidență că violența școlară influențează asupra manifestărilor comportamentale la elevi și că, prin urmare, prevenirea și intervenția în cazurile de violență este imperativă. În acest context, **recomandăm:**

- elaborarea, la nivel de instituţie, a unor programe de asistenţă individualizată pentru elevii implicaţi, ca autori sau victime, în cazuri de violenţă;
- crearea şi finanţarea centrelor de consiliere şi mediere în şcoli, care ar acorda ajutor atât elevilor, cât şi profesorilor;
- dezvoltarea de către profesori şi alti participanţi ai mediului educaţional a abilităţilor de rezolvare rapidă şi eficientă a conflictelor; profesorii se vor implica cât mai activ în soluţionarea incidentelor care au loc în cadrul lecţiilor şi în afara lor;
- iniţierea practicii de supraveghere în şcoli de către elevii mai mari sau persoane adulte şi vizitarea şcolii de către reprezentanţii poliţiei;
- organizarea unor sărbători, manifestaţii cu genericul „Stop violenţa în şcoală”, a cât mai multor activităţi civice prin implicarea elevilor și părinților acestora;

- implementarea unor strategii de disciplină, a unor reguli antiviolenţă în fiecare şcoală, deoarece la moment multe instituţii se confruntă cu problema indisciplinei.

Referințe:

1. FERREOL, G. *Violența – aspecte psihosociale*. Ediția a III-a. Iași: Polirom, 2003. 9 p.
2. LIICEANU, A. Violenţa umană: o nelinişte a societăţii contemporane, În: FERREOL, G. (coord.) *Violenţa – aspecte psihosociale*. Iaşi: Polirom, 2003, pp.47-57.
3. *Prevenirea violenței în instituțiile de învățământ*. Ghid metodologic. http-s://iite.unesco.org/files/news/639352/Prevenirea-violen%C8%9Bei-%C3-%AEn-institu%C8%9Bia-de-%C3%AEnv%C4%83%C8%9B%C4%83-m%C3%A2nt-Ghid-metodologic-2017 [vizitat 24. 02. 21].

Recomandat
Nadejda BUTNARI, lector univ.

FACTORII DE DEZVOLTARE A SINDROMULUI BURNOUT LA CADRELE DIDACTICE

Inga CRUDU, studentă,
Facultatea Psihologie, Ştiinţe ale Educaţiei,
Sociologie și Asistență Socială
CZU: 159.944:371.12 *ingacrudu228@gmail.com*

Provocările lumii actuale, cauzate de rapiditatea schimbărilor sociale, necesită un efort de anvergură continuu din partea cadrelor didactice. Dezechilibrul dintre capacitatea personală și solicitările în muncă creează pierderea treptată a resurselor fizice și psihice cu riscul epuizării lor.

Discrepanța dintre condițiile reale și idealul profesional produce un efect demoralizator asupra identității profesionale a caracterului didactic. Astfel, ne-am propus să analizăm aspecte teoretice și caracteristici ale sindromului Burnout la cadrele didactice; să determinăm factorii generatori ai sindromului burnout; să identificăm gradul de afectare din perspectiva stagiului de muncă și vârstă ale cadrelor didactice; să elaborăm un set de recomandări privind diminuarea sindromului burnout.

Prezentăm, în continuare, sinteza unor idei ale autorilor privind abordarea *sindromului burnout*. Psihologul L. Bradley a demonstrat că epuizarea profesională (sindromul burnout) este un proces de stres particular, legat de exigenţele muncii şi de condiţiile de muncă [2]. În aceeași ordine de idei, C. Maslach definește arderea emoţională ca o reacție a organismului la mediul, condițiile și cerințele față de muncă.

Constatarea pe care o face este că arderea emoţională afectează în mod special profesiile ce presupun interacțiunea cu alți oameni [3].

Analizând mai multe studii, prezentăm **factorii** cel mai des invocaţi ca declanşatori ai *Sindromului burnout* în domeniul educaţional:

Factorii generali, și anume *vârsta*, la care s-a stabilit că este una dintre variabilele social-demografice cel mai des pusă în relaţie cu dezvoltarea sindromului burnout, precum și *stagiul,* la care profesorii după 11-16 ani de muncă în domeniu capătă rezistență la sindromul burnout comparativ cu cei până la 5 ani de stagiu.

Factorii organizaționali, constând din *suprasolicitare*, ce înseamnă timp și energie, prin urmare, creează un dezechilibru între cerințele și posibilitățile de realizare ale angajaților. *Ambiguitatea rolului*, asociată cu lipsa de claritate pentru angajaţi și creșterea complexității sarcinilor, prin urmare, *suportul social* din partea conducerii, a colegilor și a familiei joacă un rol important în reducerea sindromului burnout.

Factorii personali, în special *imaginea de sine*, modul în care ne percepem depinde de gradul de autostimă, autoapreciere pe care îl avem. De asemenea, cadrele didactice cu *locusul controlului* extern au mai puține strategii de adaptare, pentru a face față în mod constructiv provocărilor, ei nu caută soluții în rezolvarea problemelor, ci își plâng de milă [1, p.56].

De menționat că prezența unui singur factor nu este suficientă pentru apariția arderii emoționale şi, de regulă, această stare apare în urma acțiunii mai multor factori, circumstanțe și cauze.

Sub aspect practic, ne-am propus să identificăm nivelul de dezvoltare a sindromului burnout la cadrele didactice din instituțiile publice de învățământ. Pentru evaluarea sindromului burnout pe un lot de 29 de profesori, cu vârsta cuprinsă între 20-68 de ani, a fost aplicat chestionarul „Arderea profesională”, elaborat de **Maslach și Jackson MBI**.

Astfel, ca rezultat al chestionării, constatăm că respondenţii cu vârsta 40-68 de ani sunt mai afectaţi de componenta depersonalizării (57%), în comparaţie cu cadrele didactice cu vârsta 20-40 de ani, care deţin valori mai ridicate la componenta reducerea realizărilor proprii (30%). Dacă e să ne referim la prima componentă – epuizarea emoțională, rezultatele demonstrează că se află la nivel mediu – 62%, cu înclinație spre un nivel ridicat, și 37% – nivel scăzut pentru persoanele cu vârsta 40-68 de ani.

Datele care reflectă evaluarea sindromului burnout, după stagiul în muncă al cadrelor didactice sunt prezentate în Figură.

Remarcăm astfel că gradul de depersonalizare la persoanele cu stagiul în muncă de la 30 de ani este de cca 49%, ceea ce denotă că, odată cu înaintarea în vârstă și creșterea stagiului de muncă, sporește nivelul de depersonalizare. Totodată, constatăm că cadrele didactice cu un stagiu în muncă mai redus au un nivel mai înalt al epuizării emoționale.

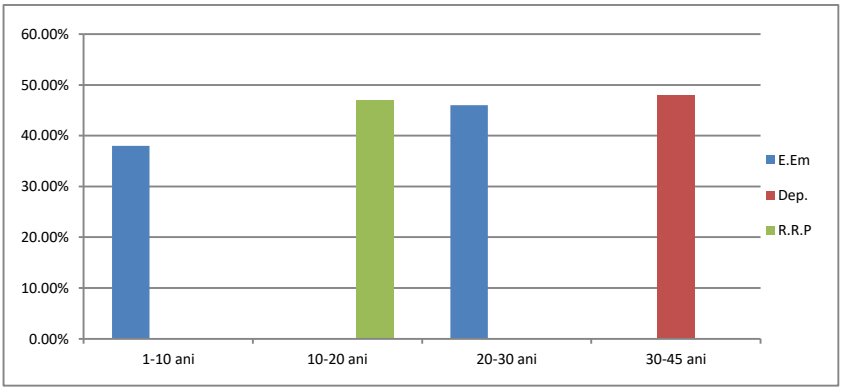

Fig. Evaluarea nivelului sindromului burnout după stagiul în muncă al cadrelor didactice

Analiza rezultatelor teoretice şi empirice ne-au permis să formulăm următoarele **concluzii**:

Sindromul burnout afectează, în mare măsură, cadrele didactice, reprezentanți ai profesiei ce presupune interacțiunea cu alți oameni. Asupra dezvoltării acestui fenomen influenţează așa factori, precum: satisfacţia în muncă, nivelul stresului, dar totodată vârsta, și genul. În acest sens, pentru diminuarea și prevenirea sindromului burnout **recomandăm:**

Utilizarea programului de diminuare şi prevenire a sindromului burnout de către serviciile resurse umane, cu scopul de profilaxie şi reducere a gradului de afectare cu burnout a cadrelor didactice.

Acordarea asistenţei psihologice/manageriale profesorilor nou-angajaţi, în scopul prevenirii „şocului realităţii”, care constă în racordarea dintre aşteptări/efort/realitate.

Susținerea activităţilor de promovare a sănătăţii la locul de muncă (oferirea gratuită a şedinţelor de sport) şi de menţinere a echilibrului vieţii profesionale (evitarea supra- sau subîncărcarea cu sarcini).

Referințe:

1. GORINCIOI, V. Teză de doctor în psihologie: *Studiul sindromului burnout la cadrele didactice universitare din perspectiva de gen.* Chișinău, 2015.

2. LORETTA, B. *Utilizarea tehnicilor de musicoterapie pentru tratarea epuizării profesorilor*. (Cercetare) Digital – Asociația consilierilor americani în sănătate mintală, 2003.
3. MASLACH, C., LEITER, M., JACKSON, S. Making a significant difference with burnout interventions: Researcher and practitioner collaboration. In: *Journal of Organizational Behavior*, 2012, vol. 33.

Recomandat
Maia ȘEVCIUC, dr., conf. univ.

IMPACTUL REȚELELOR DE SOCIALIZARE ASUPRA RELAȚIILOR DE PRIETENIE ALE TINERILOR

Mihaela PRIȚUN, studentă,
Facultatea Psihologie, Științe ale Educației,
Sociologie și Asistență Socială
CZU: 004.738.5:316.613.42-053.6 *mihaela_pritun@mail.ru*

În prezent, impactul rețelelor de socializare asupra relațiilor de prietenie ale tinerilor este un subiect actual datorită frecvenței utilizării rețelelor de socializare din viața de zi cu zi. Totodată, mediul virtual reprezintă acea bază informațională, care obține din ce în ce mai mult teren, cu impact asupra calității relațiilor interpersonale și procesului de comunicare. Problemele, des întâlnite în spațiul virtual, la fel explică actualitatea acestui subiect. Una dintre probleme ar fi cyber-bullying-ul, sau numit și agresivitatea pe internet, care semnifică hărțuirea cu ajutorul calculatorului sau telefonului mobil. Aceasta are loc prin încărcarea unor poze, imagini sau videoclipuri pe internet, fără a ține cont de dreptul la viață privată a victimei.

O *rețea de socializare* este o platformă, serviciu online, site web, conceput pentru construirea, reflectarea și organizarea relațiilor sociale în rețeaua globală de internet. Rețeaua de socializare cea mai des folosită în Republica Moldova este pagina de Facebook, care în anul 2020 a crescut activitatea cu 15%, comparativ cu anul 2018. Pe următorul loc se află pagina de Instagram, unde în anul 2018 era utilizată 30%, iar în 2020 activitatea a crescut cu 9%. Pagina de Odnoklassniki, dacă în anul 2018 era utilizată 53%, atunci în 2020 a scăzut activitatea ei cu 28%. TikTok-ul dacă în 2018 nu era utilizat, în 2020 a crescut activitatea lui cu 10%. Vkontakte, în 2020 și-a sistat activitatea cu 4% comparativ cu anul 2018. Iar Twitter-ul a rămas la acea egalitate de 3%.

Relația de prietenie este o relație afectivă și de cooperare între ființe umane, care se caracterizează prin sentimente de simpatie, respect, afinitate reciprocă. Prietenia reprezintă un tip de relaționare între două sau mai multe persoane, în care fiecare manifestă o coparticipare comportamentală cu implicații afective. Astfel, prietenia

este privită ca o legătură afectivă pozitivă puternică, menită să faciliteze satisfacerea nevoilor și a expectanțelor socioemoționale [1, p. 101].

Preocupările tinerilor în societatea de astăzi sunt din ce în ce mai variate, iar modalitățile de petrecere a timpului liber, diversitatea mijloacelor de informare, alegerea prietenilor constituie pentru tineri prilejuri de descoperire a unor modele și valori diferite, în care lumea virtuală are un rol semnificativ. Astfel, tehnologia contribuie la ancorarea tinerilor într-o lume mult mai vastă, cu un impact cultural și social imens, ei cunoscând întreaga lume prin intermediul internetului.

Printre motivele pentru care tinerii folosesc rețelele de socializare se regăsesc: comunicarea cu prietenii și cunoscuții (87%); pentru odihnă (49%); posibilitatea de alăturare oricărui grup de interese (20%); motive cognitive (18%); rezolvarea problemelor de afacere (13%) [2].

Impactul pozitiv al rețelelor de socializare asupra relațiilor de prietenie ale tinerilor se centrează pe: reducerea distanței fizice, înțelegerea mai bună a caracterului, păstrarea amintirilor și a legăturilor. Printre efectele negative ale rețelelor de socializare asupra prieteniei tinerilor se regăsesc: dependența de lumea virtuală, rețelele de socializare nu înlocuiesc comunicarea umană directă, identitatea virtuală a persoanelor, dereglări în sănătatea mintală [3].

Rețelele de socializare au devenit parte din viața tuturor oamenilor. Deja nu ne mai imaginăm viața fără a răsfoi instagramul sau a da like-uri pe Facebook, toate acestea au devenit deprinderi de zi cu zi. Se știe că, la fel ca orice altceva, rețelele de socializare au și ele părți pozitive și negative. Rămâne la alegerea noastră dacă le utilizăm sau nu. Rețelele de socializare sunt cele care au înlocuit un simț real al comunității, iar noi, oamenii, am devenit generația care trăim într-o lume virtuală și, de cele mai multe ori, aceste rețele sunt doar un instrument după care ne ascundem. Important este ca fiecare tânăr să înțeleagă unde este locul rețelelor de socializare în viața sa și să nu depindă de existența acestora.

Referințe:

1. SALÁNKI, Z. *Tipare de relaţionare preferenţială în adolescenţă. Evidenţe empirice dintr-un centru universitar*. Disponibil: http://www.humanistica.ro/anuare/2014/Continut/02_05_Salanki_2014.pdf

2. ТОКАРЕВА, В. *Влияние «социальных сетей» в интернете на дружбу молодежи: результаты эмпирического исследования*. Disponibil: https://elar.urfu.ru/bitstream/10995/48681/1/klo-2011_1_140.pdf
3. BOLDURESCU, M. Impactul rețelelor de socializare asupra relațiilor interpersonale. În: *Lucrările ştiinţifice ale Simpozionului ştiinţific al tinerilor cercetători.* Ediţia a XVIII-a, 19-20 iunie 2020. Chişinău, 2020, pp. 380-381.

INFLUENȚA VIOLENȚEI ÎN FAMILIE ASUPRA DEZVOLTĂRII PERSONALITĂȚII LA FEMEI

Simona-Anastasia COBUȘCEAN, studentă,
Facultatea Psihologie, Științe ale Educației,
Sociologie și Asistență Socială
CZU: 364.28:159.923.2-055.2 *ps.cobuscean.simona2020@gmail.com*

Odată cu începutul pandemiei, casa a devenit cel mai periculos loc pentru multe femei, observându-se o creștere considerabilă a numărului de cazuri de violență domestică. Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în Moldova afirmă că, de la începutul pandemiei, numărul de apeluri telefonice către linia de asistență a crescut cu 35%. UN Women Moldova în colaborare cu Centrul Internațional „La Strada” Moldova, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, cu suportul financiar al Suediei, a desfășurat o evaluare pentru a înțelege impactul crizei asupra femeilor afectate de violență în familie.

Statistica arată că femeile din mediul urban sunt mai vulnerabile în fața violenței în perioada stării de urgență (între 64% și 80% din adresări la organizațiile specializate). Majoritatea acestora sunt mame cu 1-3 copii și vârsta între 25 și 45 de ani, 80% dintre ele având studii medii [1]. La momentul actual, cauzele acestei creșteri sunt datorate situației pandemice generate de COVID-19: începând cu restricțiile impuse de autorități, cu limitarea la domiciliu, pierderi economice și șomaj, până la starea psihologică a indivizilor cauzată de frustrările legate de riscul de îmbolnăvire. Pe de altă parte, sunt actuale și cauzele obișnuite ale violenței împotriva femeilor, cum ar fi infidelitatea, gelozia, consumul de alcool și factorii culturali, precum stereotipurile despre superioritatea bărbaților în raport cu femeile și percepția divorțului ca fiind un eșec. În acest context, este cert faptul că violența în familie lasă amprenta în procesul dezvoltării personalității la femei.

Personalitatea reprezintă modul specific de organizare a trăsăturilor emoționale, cognitive și comportamentale ale persoanei, având rol de adaptare a individului la mediu și asigurând continuitatea psihică şi funcţionarea proceselor psihice.

Conform Declaraţiei pentru Eliminarea Violenţei împotriva Femeilor, adoptată de Adunarea Generală ONU, în decembrie l993, termenul de „violenţă împotriva femeilor" este definit ca „orice act de violenţă fundamentat pe diferenţa de gen, care rezultă sau care poate rezulta într-o vătămare sau suferinţă fizică, sexuală sau psihologică a femeilor, inclusiv ameninţările cu asemenea acte, coerciţia sau privarea arbitrară de libertăţi, indiferent dacă acestea apar în viaţa publică sau privată" [2, p. 1]. Violența poate fi de mai multe tipuri: fizică, psihologică, sexuală, spirituală și economică. Actele de violență pot fi singulare, sau, în cele mai frecvente cazuri, se pot desfășura în mai multe episoade. În cel de-al doilea caz, merge vorba despre un cerc vicios al violenței domestic întâlnit sub numele de „Ciclul violenței în familie". Conform literaturii de specialitate, acesta se desfășoară în șase etape: eveniment declanșator, escaladarea conflictelor, explozie, abuz, regrete și „luna de miere" [3, p. 95].

Violenţa are ca efect distrugerea sentimentului de securitate personală a femeii și duce la modificări atât psihologice, cât și comportamentale și sociale. Conform unor studii, femeile supuse violenței au un risc mai mare de a dezvolta depresie și anxietate. De asemenea, acestea sunt familiarizate și cu angoasa, și frica, care, pe de o parte, sunt legate de actul de violență, dar pe de altă parte, reflectă un sentiment de insecuritate tipic pentru majoritatea femeilor. Astfel, un studiu australian arată că 70% dintre femei se tem să meargă noaptea singure pe stradă, această valoare fiind mai ridicată pentru femeile care au suportat agresiune de la parteneri, iar conform unui studiu britanic, 37% dintre femei au frică de viol [4, p.15]. Așadar, femeile, chiar și înainte de a fi agresate, sunt predispuse la teamă, angoasă, atacuri de panică și fobii. Ca urmare a expunerii îndelungate la factori stresanți, victima poate dezvolta reacții de stres posttraumatic, însoțite de sentimente de vinovăție, rușine, vulnerabilitate și stimă de sine scăzută, și libertate de exprimare limitată. Davidson (1991) a observat un risc mai mare de a avea paranoia sau schizofrenie la femeile ce trăiesc în mediu violent [5, p.110]. Pe plan comportamental, violența împotriva femeii poate provoca o multitudine de probleme, începând de la tulburări ale nutriției și ale somnului, până la

automutilare și tentative de suicid. O mare parte dintre victimele violenței fizice sau sexuale ajung să se refugieze în consumul de alcool sau substanțe narcotice sau să prezinte comportamente sexuale riscante [4, p.15]. Pe plan social, victima violenței domestice întâmpină greutăți în formarea relațiilor interpersonale, iar în cele mai rele cazuri, este izolată forțat sau se autoizolează. Deseori, femeile care au fost supuse violenței ajung să experiment teze „Sindromul victimei violenței domestice". Potrivit specialiștilor, acest sindrom este o tulburare mentală periculoasă, care duce la paralizia psihologică. La victimizare se ajunge prin folosirea în mod repetat și cu intenție, de către agresor, a unor comportamente care au ca scop stabilirea și menținerea puterii și a controlului asupra femeii. De obicei, victima se consideră vinovată pentru actul de violență la care a fost supusă și nu anunță poliția sau serviciile sociale. De asemenea, victima consideră că este mai sigur, atât pentru ea, cât și pentru copiii ei, să rămână cu abuzatorul, simțindu-se atât neajutorată și deprimată încât se crede incapabilă de a trăi în afara relației violente.

În contextul celor menționate, violența în familie reprezintă o problemă actuală în societatea contemporană, afectând femeile, indiferent de vârstă, condiție, rasă, nivel de educație. Consecințele violenței se pot menține pe timp îndelungat, afectând toate aspectele vieții victimei.

Referințe:

1. MISAIL-NICHITIN, D., ISTRATE-BURCIU, L. *Nevoile femeilor afectate de violență în familie, violență în bază de gen și răspunsul sistemic la cazurile de violență în familie în contextul crizei Covid-19.* Chișinău: AO Centrul Internațional „La Strada", 2020, 61 p. Disponibil: https://moldova.un.org/sites/default/files/2020-08/Raport_violenta_covid_RO.pdf.
2. Analiză de situație. Disponibil: https://insp.gov.ro/sites/cnepss/wp-content/uploads/2016/01/Analiza-de-situatie-2015-7.pdf
3. ROTARU-SÎRBU, N. Trăsăturile de personalitate ale femeilor supuse abuzului în copilărie. În: *Psihologie. Pedagogie specială. Asistență socială*, 2020, vol. 60, nr. 3, pp. 94-100.
4. POPA, M. Violența domestică și consecințele asupra sănătății. În: *Management în sănătate,* 2009, nr. 3, pp. 13-16.

5. ABD EL MOEZA, K., ELSYEDA, M., YOUSEF, I. Psychosocial characteristic of female victims of domestic violence. In: *Egyptian Journal of Psychiatry*, 2014, vol. 35, no. 2, pp 105-113.
6. LOSÎI, E., CRÂȘMARU, A. Trăsăturile de personalitate ale femeilor supuse violenței domestice. În: *Psihologie. Revista științifico-practică*, 2020, vol. 36, nr. 1-2, pp. 58-65.

ROLUL GÂNDURILOR ÎN PLASTICITATEA CREIERULUI

Vlada CARAGIA, studentă,
Facultatea Psihologie, Științe ale Educației,
Sociologie și Asistență Socială
CZU: 159.955 ps.caragia.vlada20@gmail.com

Astăzi lumea este plină de amenințări generate de haos, instabilitate, insecuritate, violență, dezastre naturale, crize economice, confuzie politică și ca o încununare a celor spuse anterior, este pandemia declanșată de virusul COVID-19. Asemenea evenimente declanșează frica, neliniștea, depresia și cresc nivelul de stres în viața oamenilor, provocând gânduri negative cu influență asupra structurii creierului uman.

Timp de mulți ani, oamenii de știință susțineau că creierul este complet înzestrat cu circuite definitive (deplin dezvoltat) la vârsta de 35 de ani [1]. Conform acestei convingeri, medicii credeau că, dacă circuitele creierului adult suferă o leziune provocată de un accident vascular cerebral, țesuturile afectate nu se mai puteau reface sau vindeca. Spre deosebire de mitul creierului fixist, descoperim acum că acesta se schimbă, de fapt, ca o reacție la fiecare experiență, la orice gând și fiecare lucru învățat. Aceasta se numește *plasticitate,* miraculoasa putere de transformare, de regenerare, autovindecare şi autoperfecţionare care se ascunde în creierul uman, iar cercetătorii adună probe care demonstrează potențialul de flexibilitate a creierului la orice vârstă [1]. Se pot diferenția două tipuri de plasticitate: plasticitatea structurală (experiențele și memoriile ce schimbă structurile fizice ale creierului) și plasticitatea funcțională (funcțiile creierului se deplasează din aria afectată spre cea neafectată) [2].

Celulele gliale dețin un rol important în plasticitatea neurologică a adultului, aflată la baza învățării și memoriei. Celulele gliale se află în materia cenușie a creierului și numărul lor depășește de până la zece ori materia cenușie. Cercetările arată că celulele gliale accelerează transmiterea la nivel neurologic și ajută la formarea de conexiuni sinaptice. Acest proces este esențial pentru învățare, modificarea comportamentului și stocarea amintirilor de lungă durată. Un tip de

celulă glială, numită **astrocit,** captează atenția cercetătorilor, deoarece se pare că astrocitele reprezintă aproape jumătate din numărul celulelor cerebrale. Acestea cresc numărul de sinapse funcționale dintre neuroni în întregul creier și în sistemul nervos central [1].

În cercetările publicate de dr. Ben Barres și colegii acestuia de la Facultatea de Medicină a Universității Stanford, au fost cultivați și analizați neuroni în prezența și în absența celulelor gliale. Cercetătorii au demonstrat că, în prezența astrocitelor, numărul total de conexiuni sinaptice funcționale cresc de șapte ori, iar analiza acestora a arătat cu claritate că astrocitele sunt absolut necesare pentru menținerea conexiunilor sinaptice [1].

Creierul uman pierde cam 85.000 de neuroni corticali pe zi sau în jur de unul pe secundă. În ultimele decenii, s-a arătat că nu este adevărată teoria pierderii permanente. Cercetătorul Paul Coleman, în timp ce se afla la Universitatea Rochester, a arătat că numărul total de celule nervoase pe care îl avem în creier la 20 de ani nu se modifică semnificativ când ajungem la 70 [3].

Peste 50 de mii de gânduri ne trec zilnic prin minte şi, paradoxal, în jur de 70% dintre acestea sunt negative, după cum arată diverse statistici [3]. Suntem ființe cugetătoare. Când gândim, facem alegeri, iar când facem alegeri, determinăm exprimarea genetică în creierul nostru, aceasta înseamnă că producem proteine, iar aceste proteine ne formează gândurile. Gândurile sunt lucruri reale, fizice, care ocupă teren mental. Erik R.Kandel arată cum gândurile și imaginațiile noastre intră sub cupola ADN-ului nostru, putând conecta și deconecta anumite gene, modificând structura din creier. Prin urmare, când gândim și ne imaginăm, modificăm structura și funcționarea creierului nostru. Freud specula în sec. XIX că gândul duce la modificări în creier. În ultimii ani neurosavanţi precum Marion Diamond, Norman Doidge, Joe Dispenza, Jeffrey Schwartz, Henry Markram, Buce Lipton și Allan Jone, au arătat că gândurile noastre au o putere remarcabilă de a modifica creierul. Creierul nostru se modifică clipă de clipă în timp ce gândim. Prin gândirea și alegerile noastre ne reproiectăm peisajul cerebral [4].

Rick Hanson, Ph.D., neuropsiholog, susține că stimulii negativi produc o activitate neuronală mai intensă decât cei pozitivi. Soneria de

alarmă din creier, amigdala, folosește de două ori mai mulți neuroni, când percepe informații negative și, odată primite, acestea sunt stocate imediat în creier, în timp ce, informațiile pozitive este necesar să fie percepute timp de zece sau mai multe secunde pentru a fi transferate din memoria imediată în cea de termen lung" [5].

Pentru a scăpa de tiparele de gândire negative, se recurge la terapii și tehnici de reducere a gândirii negative, precum: practicarea stării de „mindfulness", jurnalul recunoștinței, agenda gândurilor, practicarea exercițiilor fizice (contribuie la creșterea numărului de celule nervoase) etc.

A fost demonstrat ştiinţific că gândurile ne modifică structura şi funcţionalitatea creierului. De aceea este important ca aceste gânduri să fie pozitive, creative, stimulative, să ne ajute să descoperim adevărata esenţă a fiinţei noastre. Până la urmă, nu creierul este responsabil de ceea ce suntem, noi suntem responsabili de ceea ce îi cerem. Dacă vom dezvolta o gândire toxică, vom spori procesul degenerării neuronilor în creier, în timp ce o gândire pozitivă va favoriza neurogeneza. Graţie neuroplasticităţii creierului, putem să dezvoltăm voluntar diferite părţi ale creierului. Aceasta ține de noi și se va face prin antrenament și repetiţie.

***Referințe*:**

1. DISPENZA, J. *Antrenează-ți creierul! Strategii și tehnici de transformare mintală*. București: Curtea veche, 2019. 544 p. ISBN 978-606-44-0272-1
2. *Ce este plasticitatea creierului?* Disponibil: https://ro.thpanorama.com/-blog/psicologia/qu-es-la-plasticidad-cerebral.html
3. *Gândurile negre produc modificări fiziologice și chiar genetice în creier. Cum le controlăm?* Disponibil:https://ro.pokernews.com/strategie-de-poker/cum-controlam-gandirea-negativa-16086.htm
4. LEAF, C. *Pune-ți creierul în funcțiune*. Oradea: Kerigma, 2016. 199 p. ISBN 978-606-8626-24-6
5. CHERRY, K. How experience changes brain plasticity. Disponibil: https://www.verywellmind.com/what-is-brain-plasticity-2794886

ADAPTAREA STUDENȚILOR LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL ONLINE ÎN CONDIȚII DE PANDEMIE

Marina ULINICI, studentă,
Facultatea Psihologie, Științe ale Educației,
Sociologie și Asistență Socială
CZU: 378.018.43:[616.98:578.834] ps.marina.ulinici2020@gamil.com

Educația tinde să răspundă exigențelor cerute de evoluția națională și internațională, realizându-se în perspectiva unui ideal istorico-social de personalitate umană. În contextul situației de criză, provocată de pandemia COVID-19, se resimte o schimbare majoră în cadrul sistemului educațional, cu intenția de a-i face pe educabili să devină mai conștienți, mai flexibili și mai bine pregătiți pentru *viața de mâine* [1].

Problemele pe care adaptarea psihosocială le adresează omului sunt atât de complexe și oportunitățile de rezolvare atât de numeroase, încât strategiile bazate pe algoritmi exhaustivi devin insuficiente [2].

Interiorizând condițiile externe oferite de mediu în raport cu individualitatea sa, personalitatea sa adaptează la aceste condiții datorită plasticității scoarței cerebrale și capacității sale de învățare, dobândind noi abilități de adaptare [3]. În cazul debutanților în orișice domeniu, inclusiv în cazul studenților anului I de facultate, provocarea este dublă: adaptarea la cerințele universitare și achiziționarea de cunoștințe în format online. Adaptarea psihosocială în anul I de facultate oferă nu doar oportunități, ci și multiple provocări, cum ar fi: volumul de muncă crescut, „pragul didactic”, adică deosebirea dintre metodele de instruire folosite în liceu și cele din mediul universitar [1].

Constatăm că un factor determinant în procesul de adaptare psihosocială a studenților îl constituie grupurile referente (cercul de colegi), care se formează în rândurile studenților anului I, și grupul de colegi la care aderă studenții începători. Primăvara anului 2020 ne-a obligat în mod direct să ne adaptăm. Aceste considerente ne-au creat premisa cercetării adaptării studenților din anul I de facultate, atât la mediul universitar, cât și la cel al studiilor în format online.

Rezultatele expuse în continuare sintetizează părerile a 20 dintre studenții anului I ai universității:

Cum considerați, care sunt avantajele studiilor online în condiții de pandemie?	- Oprirea răspândirii virusului COVID-19 - Managementul optimal al timpului - Păstrarea confortului casnic
După părerea dvs., care sunt dezavantajele învățământului universitar online în condiții de pandemie?	- Lipsa contactului fizic atât cu colegii cât și cu profesorii - Concentrare scăzută în timpul cursurilor - Un nivel redus al productivității academice
Propuneți sugestii concrete (ce vizează atât profesorul, cât și studenții) pentru eficientizarea învățământului on-line	- Implicarea cât mai activă atât a studentului, cât și a profesorului - Flexibilitatea metodelor de predare - Asigurarea profesorilor cu mijloacele tehnice necesare, fapt ce va contribui la îmbunătățirea modului de transmitere a informației
Comparativ cu învățământul online, cum apreciați forma de organizare „hibrid" (cursuri online, seminare în format fizic) a orelor universitare?	- Este o modalitate înțeleaptă de a împăca dorința studenților de prezență fizică, dar și de a respecta condițiile pandemice - Această formă de organizare este perfectă atâta timp cât suntem obligați să ne conformăm condițiilor pandemice - Este foarte important contactul fizic pe care îl stabilesc studenții în raport cu colegii și profesorii
Estimați, vă rog, modul în care forma online și hibrid de organizare a cursurilor au asigurat adaptarea dvs. psihosocială în mediu universitar?	- Forma online de organizare mi-a dezvoltat aptitudinile de a aborda oamenii on-line, iar forma de organizare hibrid mi-a oferit posibilitatea să contactez cu acești oameni minunați și în formă live - M-am adaptat foarte repede la învățământul universitar, un factor important a fost predarea calitativă a cursurilor de către profesori și îmi era foarte ușor să pregătesc temele - Suntem conștienți că „adaptarea psihosocială" presupune o serie continuă de schimbări și privim acest lucru ca pe un fenomen normal

În concluzie, menționăm că, așa cum studenții reprezintă generația digitală, adaptarea lor la studiile online nu a constituit o problemă.

Deși nivelul implicării studenților în cadrul procesului online de studii este mai redus, totuși prezența acestora la orele online este foarte ridicată. Chiar dacă studenții înțeleg situația pandemică și încearcă să se conformeze la noile reguli de studiere, majoritatea simt necesita-

tea interacțiunii fizice cu colegii de grupă și profesorii. Majoritatea studenților au remarcat faptul că activitatea didactică în format online are și multe beneficii, îmbunătățindu-le accesibilitatea la informație.

Studenții implicați în cercetare își doresc depășirea stării de criză pandemică și revenirea la regimul obișnuit de studii.

Referințe:

1. CERBUȘCA, P. *Învățământul general în mod online: eficacitate și eficiență*. https://ipp.md/wp-content/uploads/2020/05/Studiu__Invatamantul_Online_202-04-29.
2. EȚCO, C., DAVIDESCU, E. *Psihologia studentului contemporan.* Chișinău: USM, 2010.
3. PUZUR, E. *Adaptarea psihosocială a studenților anului I din instituțiile de învățământ superior:* Teză de doctor în psihologie.
4. КОЛЫЗАЕВА, Н.Г. *Формирование адаптивных характеристик студентов в начальном периоде обучения:* Дисс. канд. психол. наук. Ленинград, 1989.

Recomandat
Raisa CERLAT, dr., lector univ.

PARADOXUL MORȚII – FRICĂ SAU ACCEPTARE?

Maia HARITONOV, studentă,
Facultatea Psihologie, Științe ale Educației,
Sociologie și Asistență Socială
CZU: 128 + 159.942.5:373 katemcqueen55@gmail.com

Studiul fenomenului morții este un teren fertil pentru cercetare. Anxietatea de moarte a fost cea mai cercetată temă pe care psihologii au abordat-o în studiile lor empirice. Atitudinea față de moarte este, pe departe, determinată de viziunea existențială, acceptarea morții, cât și frica față de ea fiind strâns legată de urmărirea sensului vieții.

Frica de moarte și angoasa față de moarte sunt deseori abordate în literatură. Totuși, ar fi mai bine ca să considerăm frica de moarte ca ceva specific și conștient, pe când angoasa față de moarte ceva mai ambiguu, generalizat și inaccesibil conștiinței.

Kierkegard a fost primul care a trasat o distincție între frică și angoasă; el contrasta frica *de ceva*, cu angoasa, care nu e o frică de un obiect determinat [1, p. 59]. Din acest motiv, construim bariere pentru a ne proteja de angoasă și, prin urmare, o transformăm în frica față de ceva împotriva căreia ne putem proteja. Mai mult de atât, cei care au această atitudine față de moarte se îngrijorează de faptul că nu vor reuși să ofere sens vieții lor. Este necesar de remarcat că acest accent existențial este în concordanță cu cel al lui Erikson (1963).

Acesta consideră că indivizii în ultimul lor stadiu de dezvoltare trebuie să ajungă la împăcarea cu moartea prin rezolvarea crizei *integritate versus disperare.*

Evitarea morții apare când angoasa bântuie persoana și devine atât de insuportabilă încât unica soluție este să îi nege existența. Oamenii care au *negarea* ca principalul mecanism de apărare vor folosi negarea mereu, indiferent de situație [3, p.51]. Heidegger numea această stare de existență *o stare de uitare a ființei,* el trăiește într-o lume a obiectelor și se cufundă în distracțiile cotidiene ale vieții: oamenii sunt „omogenizați”, absorbiți în „vorbăria inutilă” și în impersonalul „se”.

Individul capitulează în fața lumii de fiecare zi, în fața grijii pentru *cum* sunt lucrurile [1, p. 44]

Acceptarea morții este considerată de Kubler-Ross ca ultimul stadiu care este necesar de parcurs pentru om înainte de moarte. Acceptarea morții poate fi definită, în general, ca fiind pregătit psihologic pentru moartea inevitabilă. Persoanele ce adoptă astfel de atitudine față de moarte se simt în regulă cu conștientizarea propriei mortalități.

Acceptarea morții, ca atitudine, este destul de complexă, din acest motiv, au fost identificate trei tipuri:

1. Abordarea neutră – unde moartea este văzută drept o parte componentă și integrală a vieții. A trăi înseamnă a trăi cu moartea și a muri. Persoana care privește moartea din acest punct de vedere nu se teme de moarte și nici nu o acceptă. Aceasta o percepe, pur și simplu, ca ceva firesc. Frankl (1965) crede, de asemenea, că găsirea unui sens în viață înlătură frica de moarte și crește bunăstarea individului.

2. Acceptarea morții presupune credința că viața de apoi va fi fericită. Acest gen de atitudine se dezvoltă, de regulă, la persoanele care aparțin unei religii. Conceptul vieții de apoi fiind strâns legat de nivelul de implicare în religie care îl are individul.

3. Moartea ca evadare apare ca atitudine când viața este privită plină de durere și disperare, iar aceasta este unica alinare pe care o are persoana. Atitudinea pozitivă față de moarte este bazată nu atât pe „bunătatea” morții, ci mai degrabă pe „răutatea” vieții.

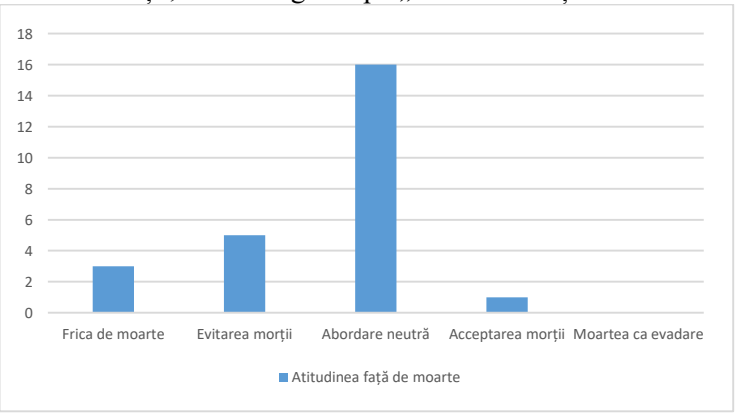

Fig. Atitudinea față de moarte la tineri cu vârsta 21-23 de ani

În urma testării unui eșantion de 30 de persoane a fost determinat că cea mai des întâlnită atitudine față de moarte este cea a acceptării neutre, care s-a întâlnit la 18 dintre respondenți. Este necesar de remarcat că nimeni nu privește moartea drept o modalitate de evadare. A doua cea mai întâlnită atitudine față de moarte este cea de evitare, care o au 8 dintre cei chestionați. Frica de moarte este adoptată drept atitudine la 3 dintre tineri, și acceptarea morții respectiv la o persoană.

În concluzie, înțelegerea mai bună a fricii față de moarte poate fi realizată doar în contextul studierii altor atitudini față de moarte. Nu ar fi corectă și eficientă studierea fiecărei atitudini în parte, întrucât este posibil că persoanele cu același nivel de angoasă să aibă atitudini diferite față de moarte.

Referințe:

1. YALOM, I. *Psihoterapie Existențială.* București: Editura Trei, 2012.
2. ERIKSON, E. *Copilărie și societate*. București: Editura Trei, 2015.
3. KUBLER-ROSS, E. *On Death and Dying, 40th Anniversary Edition.* London: Routledge, 2009.
4. FRANKL, V. *Doctorul și sufletul*. București: Editura Meteor Press, 2019.

Recomandat
Rodica PASCARI, lector univ.

INFLUENȚA MOTIVAȚIEI ASUPRA REUȘITEI ȘCOLARE LA ADOLESCENȚI

Valeria BEHMU, studentă,
Facultatea Psihologie și Științe ale Educației,
Sociologie și Asistență Socială
CZU: 159.947.5:37-053.6 behmuv@gmail.com

Motivaţia desemnează ansamblul factorilor ce declanşează activitatea personalităţii și orientează conduita elevului spre realizarea obiectivelor educaţionale.

Problema privind motivarea pentru învăţare a elevilor și, drept urmare, integrarea lor socioculturală reprezintă un deziderat actual. Motivaţia este şi rămâne o problemă importantă atât pentru profesor, care organizează și desfășoară activități educaționale, cât şi pentru elev, care îşi are propriile resurse şi obiective.

În cadrul acestui demers investigațional, ne-am propus să analizăm aspectele teoretice privind motivația pentru învățare; să identificăm caracteristicile succesului/insuccesului școlar la adolescenți; să stabilim raportul dintre motivația învățării și reușita școlară la adolescenți.

Problema motivaţiei învăţării nu este nouă. Aceasta a fost abordată într-un şir de cercetări psihologice şi pedagogice, printre care remarcăm contribuțiile lui A.Maslow [2], A. K. Marcova [6] ș.a., care au analizat tipologia motivaţiei, mecanismele şi procesele motivaţiei, motivaţia în context educaţional.

Raportul dintre procesele afective şi motivaţie este amplu analizat, ca un raport de incluziune şi determinare reciprocă de către autorii români I. Neacşu [3], P.Popescu-Neveanu [4], M. Zlate [5].

Reperele teoretice ale motivației au un caracter descriptiv şi sintetic. Motivaţia este considerată de psihologi ca fiind principalul resort intern al eforturilor omului de a se perfecţiona prin învăţare. Astfel, cercetătorul Vroom a definit motivaţia ca „un proces ce guvernează alegerile făcute de o persoană, dintre formele alternative de activitate voluntară” [*apud* 5]. Totodată, M. Golu menționează că prin termenul de motivație definim o componentă structural-

funcţională specifică a sistemului psihic uman, care reflectă o stare de necesitate în sens larg [1, p.112].

O altă variabilă a cercetării noastre este *reușita școlară*. Reușita școlară este rezultatul autorealizării de sine, cu eforturi mari, cu sacrificii, cu muncă asiduă, din trebuinţa de autoexprimare şi autorealizare, din trebuinţa de prestigiu. Reușita școlară este recunoaşterea capacităţii de exprimare, prin performanţele învăţării, valorificându-se la maximum capacităţile şi disponibilităţile biopsihice. Ea se manifestă prin rezultate la examene, concursuri, olimpiade; presupune obligatoriu conduita scopului, cunoaşterea de sine, conştientizarea forţelor, mobilizarea în depăşirea obstacolelor, perseverenţa în depăşirea lor, lupta cu sine, conflictele interioare, învingerea propriilor limite.

Fenomenul negativ persistent cu care se confruntă instituţia de învăţământ este insuccesul. Insuccesul, cu forma sa gravă de eşec, înseamnă nereuşită, înfrângere sub povara propriei neputinţe sau a greutăţilor exterioare. Se reflectă în randamentul deficitar al învăţării, sub nivelul cerinţelor şi obiectivelor şi, uneori sub nivelul propriilor capacităţi. Rămânerea în urmă la învăţătură se manifestă prin incapacitatea temporară de a face faţă activităţilor instructiv-educative, incapacitatea sau refuzul de a învăţa, de a nu avea rezultate în concordanţă cu capacităţile.

În scopul determinării influenței motivației asupra reușitei școlare la adolescenți, am aplicat testul de determinare a nivelului de aspirații/motivație pentru succes la un grup de 57 de adolescenți, cu vârsta cuprinsă între 17-18 ani, care își fac studiile în Liceul Teoretic ,,Mihai Eminescu'' din orașul Ungheni (Fig.).

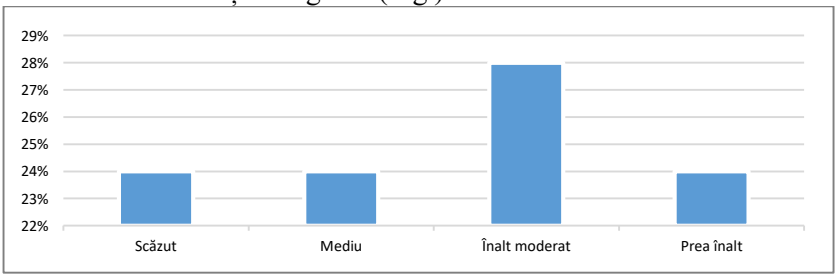

Fig. Nivelul de motivație pentru succes la adolescenți

Rezultatele obținute denotă că 24% de adolescenți manifestă nivel scăzut al motivației pentru succes; 24% – nivel mediu; 28% – nivel înalt moderat și 24% – nivel înalt. Astfel, putem afirma că 52 % din numărul total de adolescenţi manifestă tendință pozitivă pentru dezvoltarea motivaţiei spre succes.

În procesul de investigare am fost interesați să identificăm relația dintre nivelul motivației pentru succes și reușita școlară la adolescenți.

Tabel

Nivelul reușitei școlare a adolescenților

Nivelul reușitei școlare	**Clasele liceale**		
	Clasa a X-a	**Clasa a XI-a**	**Clasa a XII-a**
Nivel înalt (medii de la 9-10)	**17**	**15**	**16**
Nivel mediu (medii de la 8-7)	**2**	**3**	**2**
Nivel scăzut (medii de la 6-5)	**0**	**1**	**1**

Analizând datele obținute, constatăm: cu cât este mai mare nivelul motivației pentru succes, cu atât este mai înaltă reușita școlară la adolescenți.

Concluzii. Motivaţia pentru succes este axa primordială a reuşitei şcolare şi înglobează un ansamblu de factori interni ai personalităţii adolescentului, care-i orientează, organizează şi susţin eforturile în învăţare, corelând pe cele patru dimensiuni comportamentală, personală, socioculturală şi cognitivă. Astfel, se explică faptul că motivaţia are la bază un scop precis, clar şi cuantificat, pliat pe convingerea că va trebui să acţionăm pentru a ne atinge scopul şi că reuşita depinde de propriile acţiuni, şi nu de fenomene exterioare, aleatorii.

Recomandări. Pentru a fi motivați, elevii trebuie să-și descopere înclinațiile, pasiunile, interesele, să-și creeze propria lor agendă de învățare, și, cel mai important, să valorifice caracteristicile propriei personalități în activitățile desfășurate atât în școală, cât și în afara ei.

Referințe:

1. GOLU, M. *Psihologia copilului.* Bucureşti: Editura Didactică și Pedagogică, 1993. 112 p.

2. MASLOW, A. B. *Motivaţie şi personalitate.* Bucureşti: TREI, 2008. 510 p.
3. NEACŞU, I. *Motivaţie şi învăţare.* Bucureşti: Editura Didactică şi Pedagogică, 1978. 234 p.
4. POPESCU-NEVEANU, P. *Dicţionar de psihologie.* Bucureşti: Albatros, 1978. 389 p.
5. ZLATE, M. *Psihologia mecanismelor cognitive*. Iaşi, 1999. 124 p.
6. МАРКОВА, А.К., МАТИС, Т.А., ОРЛОВ, А.Б. *Формирование мотивации учения.* Москва: Просвещение, 1990. 191 с.

Recomandat
Maia ŞEVCIUC, dr., conf. univ.

PSORIAZISUL – MAI MULT DECÂT O AFECȚIUNE CRONICĂ

Mihaela OLEACU, studentă,
Facultatea Psihologie, Științe ale Educției,
Sociologie și Asistență Socială
CZU: 616.517:159.942.5 *mihaela1oleacu@gmail.com*

Psoriazisul este o afecțiune cronică tot mai frecventă în rândul populației adulte. De această afecțiune suferă mai mult de 2% din populația globului, adică aproximatiov 156 mil. de oameni [5]. Așa cum vom observa în continuare, psoriazisul este o patologie psihosomatică, care cere analiza minuțioasă a traumelor psihologice ce o determină.

Psoriazisul este o afecțiune cronică autoimună care constă în accelerarea ciclului de viață al celulelor pielii. Astfel, celulele pielii se înmulțesc de zece ori mai rapid decât în mod normal, fapt care cauzează depunerea lor sub formă de scuame. Această înmulțire este cauzată de substanțele inflamatorii pe care le secretă globulele albe ale sistemului imunitar. Boala începe la coate, genunchi, scalp și se poate răspândi pe arii mari din suprafața pielii. Astfel, pacienții acuză piele uscată, scuame, mâncărime, pete unghiale, dureri articulare. Cu timpul însă, psoriazisul afectează articulațiile, oasele și unghiile. Specialiștii medicali afirmă că o cauză principală nu există, fiind implicați mai mulți factori: genetici, infecțiile virale, stresul, obezitatea, fumatul etc.

Cercetările evidențiază stresul ca fiind cauza principală în majoritatea îmbolnăvirilor. Astfel, un studiu efectuat în New York, în 1979 arată că în 62% dintre pacienții cu psoriazis, stresul era principalul factor declanșator. Un alt studiu efectuat pe 245 de copii cu psoriazis a constat că în 90 % dintre cazuri, o traumă emoțională era factor declanșator principal [1]. Aceste studii confirmă ipoteza noastră conform căreia pacienții cu psoriazis au suferit o traumă emoțională sau au trecut peste un stres puternic, drept rezultat a apărut boala de piele.

Stresul este un cerc vicios în psoriazis, acesta nu doar provoacă boala, dar și este generat de patologia fizică după declanșare. Din cauza afectării sistemului nervos și a disconfortului fizic pe care îl au

pacienții, nivelul de stres crește. Fundația Națională de Psoriazis din SUA afirmă că cei afectați de psoriazis au riscul de două ori mai mărit să dezvolte gânduri suicidale decât populația cu alte boli cronice. Potrivit rezultatelor prezentate, 1 din 10 pacienți cu psoriazis și-ar fi dorit să moară [3]. Nu este ușor să te trezești dimineața și să-ți descoperi așternuturile pline de scuame care s-au detașat peste noapte.

În urma analizei literaturii de specialitate, observăm că pielea are semnificația psihologică de a delimita ceea ce este în afara individului, de ceea ce este înlăuntrul său. Patologia pielii implică existența unei duble separări față de două persoane diferite sau față de aceeași persoană. Copil fiind, persoana a avut cel mai mult nevoie de contactul fizic. În lipsa acestui contact, s-a simțit separată și nu a primit suficientă iubire. Asta a generat o nevoie constantă de iubire, dar cu teama de a nu fi rănită. Pentru a masca iubirea de care are nevoie și vulnerabilitatea sa, a dezvoltat problema de piele, care servește drept barieră [2].

O modalitate eficientă de intervenție în cazul pacienților cu psoriazis este terapia psihologică. Ei au nevoie, în primul rând, să își depășească trauma prin care au trecut. Psihoterapia ajută considerabil la ridicarea încrederii în sine și la scăderea nivelului de anxietate. Alianța psoriazisului și artritei psoriatice recomandă, de asemenea, și alte mecanisme de coping. Sunt importante tehnicile de relaxare ca vizualizarea, respirația, meditația, conștientizarea și analiza. Acestea vor ajuta pacientul să își calmeze emoțiile negative și să obțină mai mult control asupra lor. Este important ca cei ce suferă de psoriazis să înțeleagă ce îi face să devină iritați, cum pot lupta cu aceste situații, cum își pot crește stima de sine [4].

Referințe:

1. GUPTA, M.A., GUPTA, A.K., HABERMAN, H.F. Psoriasis and psychiatry: an update. In: *Gen Hosp Psychiatry*, 1987, no. 9, pp.157-166.
2. MARTEL, J. *Marele dicționar al bolilor și afecțiunilor*. București: Ed. Ascendent, 2012. 240 p.
2. SATHYANARAYANA, RAO, T. S., BASAVARAJ, K. H., KEYA, Das. Psychosomatic paradigms in psoriazis: Psoriazis, stress and mental health. In: *Indian Journal of Psychiatry*, 2013 Oct-Dec., no. 55(4), pp. 313-315.

3. *Alianța psoriazisului și artritei psoriatice: „ Psychological Aspects of Psoriazis”.* Preluat de pe https://www.papaa.org/learn-about-psoriasis-and-psoriatic-arthritis/further-resources/psychological-aspects-of-psoriasis/
4. MINISTERUL SĂNĂTĂȚII AL REPUBLICII MOLDOVA (2014). *Psoriazisul la adult. Protocolul Clinic Național*, 40 p. Preluat de pe http://89.32.227.76/_files/14827-PCN-122.%2520Psoriazis.pdf

Recomandat
Galina PRAVIȚCHI, dr., lector univ.

MANIFESTĂRI ALE INTELIGENȚEI EMOȚIONALE LA ADOLESCENȚI

Ana SAMARIN, studentă,
Facultatea Psihologie, Științe ale Educției,
Sociologie și Asistență Socială

CZU: 159.922.8

Nevoia de afiliere este una din cele 20 de trebuințe după Murray, care gestionează comportamentul uman, și satisfacerea ei stă la baza existenței individului. În procesul de afiliere, un rol decisiv îl joacă inteligența emoțională. Acest studiu demonstrează că frecventarea unei școli muzicale contribuie la dezvoltarea inteligenței emoționale.

Inteligența emoțională reprezintă un amestec de stăpânire de sine, motivație, empatie, gândire liberă, tact și diplomație [1]. Potrivit autorilor, inteligența emoțională implică următoarele componente: *competența emoțională* este abilitatea de a-ți percepe propriile emoții; *gestionarea propriilor emoții* – abilitatea de a-ți monitoriza starea emoțională pentru a gestiona pozitiv comportamentul; *empatia* – capacitatea de a observa emoțiile celorlalți și de a înțelege ce gândesc și ce simt aceștia; *recunoașterea emoțiilor altora* – capacitatea de control emoțională în gestionarea cu succes a relațiilor cu ceilalți [2] și *automotivația* presupune controlul comportamentului pe baza controlului emoțiilor. (N. Hall)

Scopul prezentei cercetări constă în determinarea manifestării inteligenței emoționale la adolescenții din diferite medii educaționale.

Pentru realizarea scopului propus, în cadrul acestui studiu au participat 70 de subiecți cu vârsta cuprinsă între 16-20 de ani: 35 de adolescenți au studiat la școala muzicală și 35 nu au studiat la școala muzicală. Am formulat următoarea ipoteză: există diferențe în manifestarea inteligenței emoționale la adolescenții care fac studii doar în școlile generale și cei care frecventează și școala muzicală. Ca metode de cercetare am utilizat *Testul de determinare a inteligenței emoționale,* elaborat de N. Hall.

Rezultatele chestionarului denotă faptul că există o diferență în manifestarea inteligenței la cele două grupuri investigate (Fig. 1).

Adolescenții care au frecventat școala muzicală manifestă un nivel mai ridicat (42,8%), comparativ cu adolescenții fără studii muzicale (20%), dar manifestând un nivel mai scăzut de inteligență emoțională (65,7%).

Ținând cont de faptul că testul de inteligență emoțională al lui Hall cuprinde mai multe scale, care reprezintă elementele inteligenței emoționale, vom scoate în evidență cele mai relevante rezultate. Referitor la dominanta *automotivare (*Fig. 2), rezultatele vizează adolescenții care au studiat la școala muzicală – au nivel mai înalt de automotivare (42,8%), comparativ cu cei cu care nu au studiat la școala muzicală (20%). Adolescenții care au studiat la școala muzicală mai bine își gestionează energia internă cu scopul de a-și satisface necesitățile interioare. Referitor la dominanta *empatie,* rezultatele vizează faptul că adolescenții care au studiat la o școală muzicală au un nivel mai înalt de empatie (42,8%) (Fig. 3), ei mai ușor retrăiesc stările, gândurile şi acţiunile celuilalt, dobândit prin transpunere psihologică a eu-lui într-un model obiectiv de comportament uman, permiţând înţelegerea modului în care celălalt interpretează lumea [3]. Rezultatele atestă diferențe semnificative și la dominanta *recunoașterea emoțiilor celorlalți,* iarăși în favoarea adolescenților cu studii muzicale (Fig. 4), fiindu-le mai ușor să stabilească relații, să soluționeze conflictele și să se încadreze în grupuri noi. Aceste rezultate au fost confirmate și de formula statistică *t-independent.*

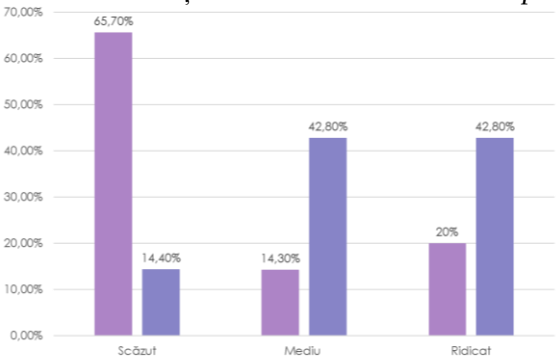

Fig. 1. Testul de inteligență emoțională (N.Hall)

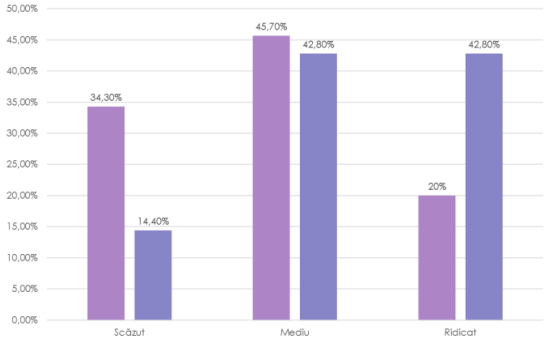

Fig. 2. Automotivare

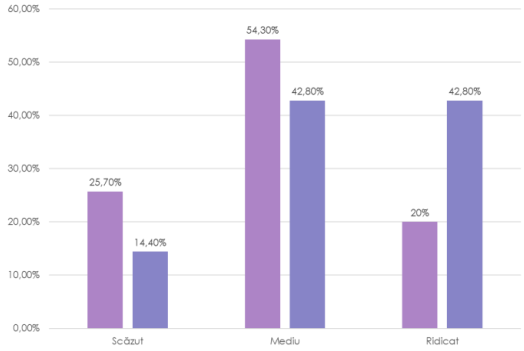

Fig. 3. Empatie

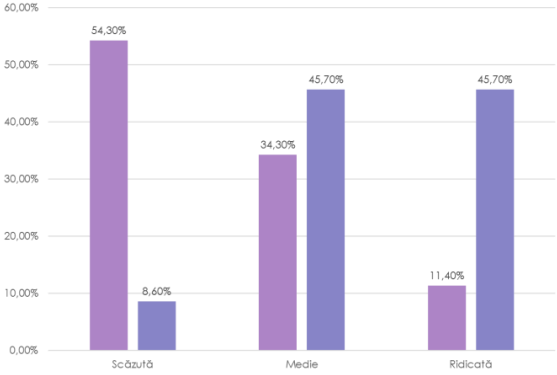

Fig. 4. Recunoașterea emoțiilor altora

Concluzii. Frecventarea unei școli muzicale contribuie la dezvoltarea inteligenței emoționale. Adolescenții care au frecventat școala muzicală au nivel mai înalt la dominantele empatiei, automotivării și recunoașterii emoțiilor celorlalți.

Referințe:

1. GOLEMAN, Daniel. *Emotional Intelligence: Why it can matter more than IQ?* Editura Bloomsbury, 2005. ISBN 978-0-74752830-2.
2. SIMION, Anca-Georgiana. *Efectul audiției muzicale în procesul de dezvoltare a competențelor socio-emoționale la școlarii mici*. Cluj-Napoca, 2019.
3. POTÂNG, Angela. *Psihologia afectivităţii şi a proceselor reglatorii*. Suport de curs, 2017.

REPREZENTAREA SOCIALĂ A EROISMULUI ÎN POVEȘTI

Cătălina CEBAN, studentă,
Facultatea Psihologie, Științe ale Educației,
Sociologie, Asistență Socială
CZU: 316.6:[179.6:398.2] nassarcatalina9191@gmail.com

Psihologia în drumul său empiric s-a ocupat preponderent cu studierea *părții întunecate* a umanității, părțile pozitive rămânând cumva în urmă, eroismul numărându-se printre ele. Totuși este ceva ce admirăm și cu care ne ciocnim în fiecare zi, la un moment sau altul, fie că auzim la televizor despre o persoană ce a salvat pe alta, sau am citit povești intrigante cu eroi ce merg neînfricați în luptă pentru a nimici balaurul și a salva ziua. Pentru prima oară luăm cunoștință de eroi prin prisma poveștilor, totuși studii ce analizează eroismul în povești nu sunt, de aceea ne-am propus în această cercetare să investigăm care sunt reprezentările sociale ale eroismului prin prisma poveștilor din copilărie studiind aspectele comportamentale, cognitive, afective, volitive și a circumstanțelor de manifestare a actului eroic. Eroismul este un construct social, ce-și modifică conceptualizarea în funcție de perioada istorică și specific cultural, totuși putem deosebi, indiferent de orice context, eroismul ce implică un risc fizic (pierderea vieții sau a unui membru al corpului) și cel ce implică un risc social (pierderea statutului social și financiar) [3]. O definiție ce ar îngloba întreg specificul eroismului este cea propusă de Kohen (2013): *oameni ce s-au confruntat cu mortalitatea lor, care și-au asumat riscuri grave și/sau au depășit dificultăți majore și care au făcut acest lucru în serviciul unui principiu*. Zimbardo (2007) propune 12 subtipuri eroice; pentru eroismul cu risc fizic, el propune: eroii militari și cei civili, iar pentru eroismul cu risc social, el propune: personalitățile religioase, personalitățile politico-religioase, martirii, liderii politici sau militari, aventurieri/exploratori/deschizători de drumuri – descoperitor, eroul științei, bunul samaritean, outsideri/persecutați, eroi ai birocrației și cei care trag semnalul de alarmă. Astfel, observăm cât de dispersată este imaginea eroismului cu risc social [1]. Eroismul are câteva

trăsături cheie: 1. Persoana trebuie să se angajeze voluntar în actul eroic; 2. Actul trebuie să implice un risc sau un potențial sacrificiu; 3. Actul trebuie să fie realizat în serviciul unui sau a mai multor oameni; 4. Trebuie ca în momentul acțiunii să nu existe anticiparea unui beneficiu secundar [3]. Astfel, în baza acestor trăsături, putem delimita dacă un anumit comportament prosocial este eroic. Din puncte de vedere ale recunoașterii universale a categoriilor de comportament raportate la eroism sunt: umanismul, temperanța, dreptatea, curajul și transcendența, dintre care ultimele trei sunt caracteristici esențiale ale eroismului. Pentru partea empirică, am aplicat un chestionar de asociații libere ale eroismului în povești, ale eroilor din basme și ale caracteristicilor necesare pe care le deține un erou, de asemenea, care este o acțiune eroică din basmul lor favorit, pe un eșantion de 37 de tineri, studenți la specialitățile Psihologie și Chimie, cu vârsta cuprinsă între 19 și 25 de ani, 32 de gen feminin și 5 – masculin. Astfel obținând următoarele rezultate: basmele ce se asociază cu eroismul sunt: Făt-Frumos – 44%; Harap Alb – 18%; Scufița Roșie – 14%; Capra cu trei iezi – 13%; Prâslea cel voinic și merele de aur – 11%, iar personajele din basme ce sunt eroi: Făt-Frumos – 48%; Harap Alb – 18%; Prâslea – 16%; Vânătorul din Scufița Roșie – 9% și Fata moșneagului – 9%. Din aceste rezultate putem deduce că preponderent avem eroi care manifestă eroism ce implică eroism fizic, și doar un personaj, Fata moșneagului, ce a manifestat eroism cu risc social. Privind în ansamblu rezultatele caracteristicilor necesare unui erou, în Figură vedem că curajul este una centrală, întărind universalitatea acestei caracteristici raportate la actul eroic, pe locul doi fiind puterea fizică. Un răspuns specific doar studenților de la Psihologie, a fost empatia ca o caracteristică necesară. Pentru 59,45% dintre subiecți, o acțiune eroică făcută de un personaj din basmul favorit este de a salva pe cineva (întreaga lume, regat, familie, copii, frați, prințesă).

În concluzie, basmele alese de subiecți sunt preponderent folclorice, *Scufița Roșie*, având motive comune cu poveștile noastre populare, fiind potrivită specificului nostru cultural. Atât Făt-Frumos, cât și Harap-Alb, sunt salvatorii ce vin să salveze lumea, regatul, aleasa inimii, subliniind percepția eroismului cu risc fizic ca fiind *mai eroic*.

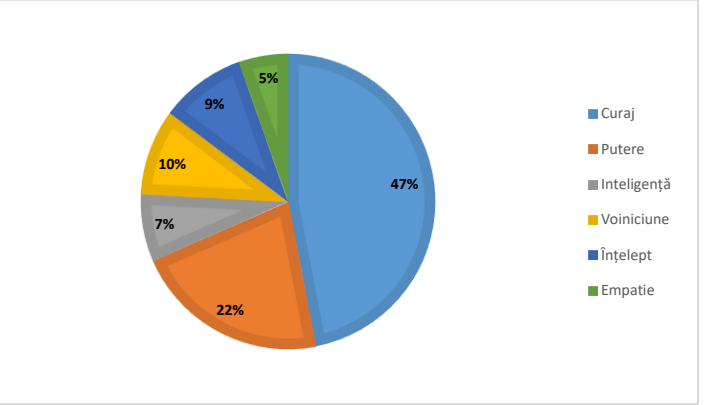

Caracteristicile necesare ce trebuie să le dețină un erou

Referințe:

1. FRANCO, Zde., ZIMBARDO, P., Heroism: A conceptual analysis and differentiation between heroic action and altruism. În: *Review of General Psychology*, 2011, vol. 15, no 2, pp.99-113.
2. FRANCO, Z, ALLISON, S, KINSELLA, E, KOHEN. A, LANGDON, M., ZIMBARDO, P. *Heroism Research:: A review of theories, methods, challenges and trends* Faculty Publications: Political Science, 2016.
3. ZIMBARDO, Philip. *Efectul Lucifer la experimentul concentraționar Stanford la Abu Gharaib.* București: Nemira, 2009. 816 p.

Recomandat
Rodica PASCARI, lector univ.

STRATEGII DE GESTIONARE A CONFLICTELOR LA ADOLESCENȚI

Ștefan BUCȘAN, student,
Facultatea Psihologie, Științe ale Educației,
Sociologie, Asistență Socială
CZU: 316.485.6-053.6

Conflictul este un fenomen inevitabil în cadrul relațiilor interumane și poate fi definit ca o competiție, divergență de interese, dezacord între idei, neînțelegeri, ciocnire, luptă, putere.

În perioada adolescenței, datorită schimbărilor sau aspectelor de dezvoltare, situațiile conflictuale sunt în concurență pentru note, pentru atenția în familie, a profesorilor, pentru apartenența la grupul de semeni etc.

Din aceste considerente, este foarte important ca părinții, adulții, cadrele didactice, psihologii să contribuie la dezvoltarea unor competențe necesare de gestionare a conflictelor.

Potrivit autorilor – adolescența este perioada în care adolescenții trăiesc cele mai multe conflicte.

Problematica conflictului a început să fie abordată încă din Antichitate, dar ca știință a apărut în anii 50 ai sec. XX. Fiind o problematică foarte largă, nu există o definiție unică, fiecare definiție fiind centrată pe anumite aspecte. Astfel, Paul Popescu-Neveanu definește conflictul ca ciocnire și luptă între motive, tendințe, interese, atitudini opuse şi de forţă relativ egale, și greu de conciliat. Mihaela Vlăsceanu spune că un conflict este „o formă de opoziţie centrată pe adversar” și care se bazează pe „incompatibilitatea scopurilor, intenţiilor şi valorilor părţilor oponente” [1].

În continuare, ne propunem să scoatem în evidență unele aspecte empirice interesante referitor la manifestarea conflictelor la adolescenți. Un aspect studiat de autori presupune identificarea strategiilor de soluționare a conflictelor la vârsta adolescentină. Drept urmare, vom analiza câteva studii care au cercetat această problematică. Respectiv, după un studiu realizat de Martin Deniz [2], pe un eșantion de 430 de

adolescenți, au fost identificate strategiile de soluționare a conflictelor la adolescenți ca fiind distructive și necooperante. Într-un alt studiu, cercetătorii ruși S. Shov, V. I. Fiodorov [3], au identificat următoarele strategii de gestionare a conflictelor: cooperarea, compromisul, evitarea, rivalitatea și adaptarea, cele mai frecvente fiind cooperarea și compromisul.

Este interesant să vedem specificul strategiilor de rezolvare a conflictelor în funcție de gen. Astfel, adolescentele apelează la strategii de cooperare și de evitare a conflictelor, pe când adolescenții de gen masculin adesea recurg la tehnici distructive. Însă, în unele cazuri, poate fi și invers [4]. Un alt studiu realizat în Republica Moldova, or. Chișinău „Medierea conflictelor la nivel şcolar prin prisma disciplinei religia”(Pr. drd. Vasile Manică) în care am participat, au fost selectate două grupuri. Grupul experimental, cu un nivel mai înalt al conflictului, timp de un semestru a frecventat lecțiile de religie, în care au fost implicați în diverse activități de gestionare a conflictelor, având ca scop și prevenirea acestora.

În urma frecventării orelor de religie, am obținut rezultate surprinzătoare, nivelul de confruntare a scăzut foarte mult la grupul experimental, comparativ cu grupul de control. În schimb, a crescut nivelul de gestionare a conflictului prin colaborare și adaptare (Fig.).

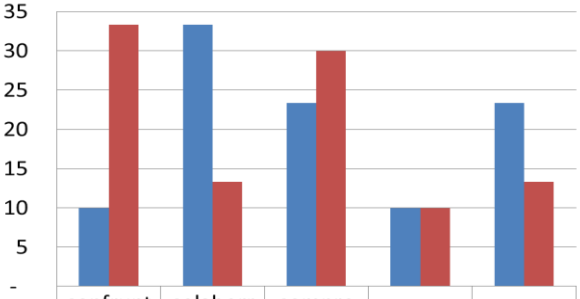

	confrunt are	colaborr e	compro mis	evitare	adaptare
Clasa a VII-a "B" Grupul Experimental	10	33	23	10	23
Clasa a VII "C" grupul de control	33	13	30	10	13

În continuare, vă propunem câteva strategii de diminuare a conflictului la adolescenți:

1) *dezvoltarea unui mediu cooperant,* de la egal – la egal, adică mediul în care se află adolescentul să fie unul cât mai pozitiv. Familia, școala, ar fi bine să ofere niște modele sănătoase de educație a adolescentului;

2) *asertivitatea,* care este un aspect foarte important în gestionarea conflictelor la adolescenți. A fi asertiv, înseamnă a-ți exprima opiniile cu încredere și calm;

3) *negocierea* – o modalitate foarte bună de a preveni și gestiona conflictele. Adolescenții ar trebui să se învețe să facă compromisuri, deoarece nu mereu poți câștiga;

4) *dezvoltarea abilităților de comunicare eficientă* – este un element de dezvoltare a conflictelor, ce duc la interacțiuni productive și cooperante.

Concluzii: 1) Conflictul este o parte firească a vieţii de zi cu zi, o realitate a vieţii cotidiene, inerentă relaţiilor umane, însă putem minimaliza impactul acestora şi dezvolta capacităţile de management ale conflictului prin intermediul strategiilor de gestionare a conflictului; 2) Este foarte important ca specialiștii, pedagogii, părinții, psihologii să se centreze pe dezvoltarea abilităților la adolescenți pentru gestionarea conflictelor.

Referințe:

1. PĂTRAȘCU, D. *Managementul conflictului în sistemul educațional*. Chișinău, 2015, pp.11-23.
2. MARTIN, Deniz. *An investigation of couflict resolution strategies of adolescents,* 2014.
3. КШОВ, А.С., ФЕДОРОВ, В.И. *Исследование стратегий поведения в конфликтных ситуациях.*
4. SECRIERU, L. *Strategiile alese de elevi în rezolvarea conflictelor*. Bălți, 2015.

TOLERANȚA LA INCERTITUDINE ȘI STIMA DE SINE LA STUDENȚI

Emilia VOROBIOV, studentă,
Facultatea Psihologie, Științe ale Educației,
Sociologie și Asistență Socială
CZU: 316.647.5:159.923.2-057.875 emilia.vorobiov@gmail.com

Schimbările la nivel de bunăstare psihoemoțională au determinat o necesitate stringentă de suport în timpul pandemiei de COVID-19. O treime dintre tineri au simțit nevoia de ajutor în perioada crizei pandemice pentru a depăși și ameliora stările de anxietate și depresie, dar și pentru a menține integritatea emoțională. Iar toate restricțiile ce apar și dispar spontan semnifică o incertitudine permanentă care cere o dezvoltare a toleranței la incertitudine. Atunci când situația incertă nu poate fi evitată, așa cum s-a întâmplat în perioada pandemiei, este necesar să ne bazăm pe o relație cu noi înșine, adică să ne dezvoltăm stima de sine. Specialiștii susțin că, dintre toate judecăţile pe care le formulăm în viaţă, niciuna nu are atât de mare importanţă ca aceea referitoare la noi înşine.

Scopul acestei cercetări îl constituie studierea diferențelor de manifestare a toleranței la incertitudine și stimei de sine la studenți. **Ipoteza** înaintată este: Există diferențe de manifestare a toleranței la incertitudine și a stimei de sine la studenți.

Zamfir (2005) definește **incertitudinea** ca o stare cognitivă generată de natura evenimentelor care se produc în realitatea înconjurătoare și de incompletitudinea informațiilor și cunoștințelor pe care le avem despre un anumit obiect sau eveniment. Budner (1962) definește *toleranța scăzută la ambiguitate/incertitudine* ca „tendința de a percepe situațiile ambigue ca surse de amenințare”, iar *toleranța înaltă a ambiguității/incertitudinii* ca „tendința de a percepe situațiile ambigue ca fiind de dorit”. A „nu ști” este un proces dinamic, o alegere de a fi deschis către nou. Este un mod de a trăi și de a lucra cu complexitatea, ambiguitatea și paradoxul, tolerând incertitudinea și sentimentele incomode pe care le experimentăm la granița cunoașterii.

Este o modalitate de a ne implica în situații în care nu cunoaștem drumul pe care îl avem de parcurs sau de a gestiona probleme complexe care nu au răspuns [2].

Savin Williams şi Demo (1983) menționează că **stima de sine** reprezintă o raportare afectivă constantă ce include valorizarea, acceptarea şi evaluarea eu-lui. Aceasta este formată din trei piloni: *iubire de sine, concepția despre sine* şi *încrederea în sine* [4].

Persoanele cu *stima de sine scăzută* posedă o paletă largă de pattern-uri cognitive, afective, motivaţionale şi comportamentale defectuoase care duc spre o inadaptabilitate socială. Astfel de indivizi se evaluează negativ în majoritatea domeniilor, acceptă cu uşurinţă feedback-urile negative despre propria persoană, sunt înclinaţi spre anxietate şi depresie, adoptă strategii ineficiente în faţa obstacolelor.

Horney (1950) menționează că *stima de sine înaltă* poate fi *defensivă* – caracteristică pentru persoanele care, datorită unei nevoi acute de acceptare socială, încearcă să-şi depăşească sentimentele negative faţă de sine, sentimente determinate de un eşec specific. *Stima de sine înaltă veritabilă* este imună la numărul insucceselor sau fluctuaţiilor externe, dar și a realizărilor [1].

Metodologia cercetării a inclus următoarele tipuri de metode: a) teoretice: documentarea științifică, analiza și sinteza materialului științific; metoda ipotetico-deductivă pentru interpretarea și explicarea rezultatelor obținute în studiu; b) empirice: *Chestionarul toleranței la incertitudine* după Constantin (2020) și *Chestionarul stimei de sine* după Rosenberg (1965). Chestionarele au fost aplicate unui eșantion de 89 de studenți din anii I-III de studii, de la Facultățile de Psihologie: Științe ale Educației, Sociologie și Asistență Socială (37 de studenți); Drept (35 de studenți); Matematică și Informatică (17 studenți). În urma analizei statistico-matematice a datelor obținute, ipoteza 1 a cercetării, potrivit căreia există diferențe în manifestarea toleranței la incertitudini și a stimei de sine la studenți, s-a confirmat parțial, diferențele fiind nesemnificative, din punct de vedere statistic, pentru toleranța la incertitudine, însă pentru stima de sine, se observă o diferență de manifestare a diferențelor intergrupale pentru stima de sine la subiecții cercetării (F= 3,745; p = 0,028), cu valori mai mici

pentru studenții de la Facultatea Matematică și Informatică. Conform conceptului lui Erich Fromm despre *necrofilie* sau *tehnofilie,* credem că este potrivit situației în care studenții de la matematică și informatică se identifică totalmente cu rolul lor profesional, raportându-se chiar și față de sine ca un computer, ceea ce este contrar *biofiliei* ca formă a iubirii de viață, a iubirii față de om și a independenței [3].

Analiza teoretică și rezultatele obținute în cercetarea de față au permis formularea următoarelor **concluzii:** studenții de la toate trei facultăți au un nivel mediu de toleranță la incertitudine. Ca națiune, ne este specifică reziliența și robustețea, deoarece ne-am format într-un context sociocultural care impune dezvoltarea acestor calități, astfel determină și nivelul mediu de toleranță la incertitudine. Analizând specificul activităților Facultății de Matematică și Informatică, putem menționa că stima de sine scăzută se datorează faptului că operează cu concepte și cunoștințe relativ mai abstracte și dificile comparativ cu ceea ce ar putea fi discutat într-o ambianță cotidiană. Acest lucru ar putea duce la evitarea discuțiilor despre matematică și informatică a membrilor acestei facultăți cu cei ce nu fac parte din acest domeniu, prin urmare și tendința lor de a evidenția anume compențele profesionale în interacțiunile ordinare ar putea fi scăzută.

Referințe:

1. ALLPORT, G. *Structura şi dezvoltarea personalităţii*. Bucureşti: Editura Didactică și Pedagogică, 1991.
2. D`SOUZA, S., RENNER, D. *Nu știu. Arta incertitudinii și a oportunității*. București: Prior, 2019.
3. FROMM, E. *Sufletul omului*. București: Ed. Trei, 2017.
4. LELORD, F., ANDRE, C. *Cum să te iubești pe tine pentru a te înțelege mai bine cu ceilalți*. București: Ed. Trei, 2015.

Recomandat
Galina PRAVIȚCHI, dr., lector univ.

METODE DE EFICIENTIZARE ALE MEMORIEI

Ana CEBAN, studentă,
Facultatea Psihologie Științe ale Educației,
Sociologie și Asistență Socială
CZU: 159.953 *anaceban.2001@gmail.com*

Timpul este un factor cu valoare adaptativă majoră, el condiționând procesele biologice interne. Cuantificarea și valorificarea timpului, în cele trei segmente ale sale – trecut, prezent, viitor – devine o condiție esențială a supraviețuirii și echilibrării optime cu mediul. Memoria este capacitate psihică absolut necesară, fără de care viața ar fi practic imposibilă. Caracterul necesar al memoriei decurge din faptul că ea este implicată în toate dimensiunile vieții omului: cunoaștere şi învățare, înțelegere şi rezolvare de probleme, inteligență şi creativitate; fiind comparată o coloană vertebrală a personalității și fiind implicată în conturarea identității personale [1, 5].

Scopul studiului desfășurat este identificarea, analiza și implementarea metodelor de optimizare a memoriei.

Urmele lăsate de o acțiune anterioară tind să se adâncească și să consolideze prin acțiunile ulterioare, modificându-și rezistența inițială și modelându-se în concordanță cu transformările induse. Exemplul cel mai simplu, ce ilustrează acest sens ni-l oferă „experimentul" de împăturire a unei coli de hârtie. La prima acțiune, forma dorită se obține mai greu, la a doua tentativă „coala" va răspunde cu mai multă ușurință, la a treia și următoarele, împăturirea se produce aproape automat, prin apăsări foarte ușoare.

Memoria nu ființează în forma unei structuri statice, pietrificate, ea se organizează și funcționează ca un sistem dinamic, ce se elaborează treptat în cursul evoluției istorice și ontogenetice, pe măsura îmbogățirii repertoriului experienței.

Modalitățile de optimizare ale memoriei pot fi clasificate în două categorii [5]:

Particularitățile materialului de memorat: (*Natura materialului* – cercetările au demonstrat că se întipărește mai ușor un material

intuitiv-senzorial decât unul simbolic-abstract; *Organizarea materialului* – investigațiile au demonstrat că elementele de la începutul și sfârșitul seriei sunt mai bine memorate decât cele de la mijlocul ei. *Volumul materialului* – dacă materialul de memorat creste în progresie aritmetică, timpul de memorare crește în progresie geometrică, iar materialul lung se amintește mai bine decât materialul scurt (Robinson a demonstrat că 6 silabe se reamintesc în proporție de 71%, 12 silabe – 78%, iar 18 silabe în proporție de 81%). Alte particularități importante ale materialului de memorat sunt: *familiaritatea, semnificația, caracterul agreabil sau dezagreabil al materialului de memorat*.

2 ***Trăsăturile psihofiziologice ale subiectului:*** gradul de implicare în activitate; starea subiectului (oboseală, sănătate); modul de învățare; motivația; atitudinile şi înclinațiile acestuia; repetarea optimă (subînvățarea creează „iluzia învățării", iar supraînvățarea conduce la instalarea inhibiției de protecție, la apariția stării de saturație şi a trebuinței de evitare.

Cercetările au demonstrat că reținem 10% din ceea ce citim, 20% din ce auzim, 30% din ce vedem, 50% din ce vedem şi auzim în același timp. Deci, cu cât implicarea proceselor cognitive este mai complexă, crește şi productivitatea memoriei [4] .

Tehnici eficiente pentru memorare:

- crearea unor personalități pentru numere (ex.: Einstein-1, Mozart-2; etc.);
- crearea unor hărți mintale;
- Tehnica „Palatul memoriei";
- Tehnica Asocierii și a imaginației;
- Transformarea informațiilor neanimate în animate;
- Tehnica localizării informației (fiecărei informații i se rezervă un loc anumit – spre exemplu pe raftul de sus al dulapului) [2, 4].

Recomandări vizând eficientizarea memoriei [1, 3, 4]:

Desenatul	Încearcă să desenezi 10 minute pe zi anumite figuri cu mâna stângă (sau, în cazul în care ești stângaci, cu mâna dreaptă). Pentru că folosești mâna cu care nu ești obișnuit, desenul nu va ieși minunat, dar creierul tău va munci mai mult, păstrându-se în formă.

Antrenamentul	Sunt bine cunoscute beneficiile pe care le oferă exercițiile fizice. Mișcarea este esențială pentru menținerea unei bune circulații sangvine și stimularea dezvoltării celulelor nervoase.
Repetarea	Când ai auzit ceva ce te interesează sau vrei să nu uiți un gând, repetă cu voce tare.
Alimentația	Specialiștii recomandă consumul de alimente bogate în vitaminele A, C și E, benefice pentru creier și memorie. Acestea se găsesc în fructe și legume colorate – banane, spanac, portocale, dar și în pește.
Somnul	Somnul este esențial pentru consolidarea memoriei și pentru sănătatea ta generală. Cercetările au stabilit că un somn de 6-8 ore pe noapte este suficient pentru majoritatea persoanelor, însă calitatea somnului este, probabil, mai importantă decât cantitatea.

Referințe:

1. COSMOVICI, A. *Psihologia generală.* Iași: Polirom, 2005.
2. GOLU, V. *Fundamentele psihologiei*. București, 2007.
3. JELESCU, P., RACU, Ig., BOLBOCEANU, Ag. *Psihologia generală.* Chișinău: Univers pedagogic, 2007.
4. TARNOVSCHI, A., RACU, J. *Psihologia proceselor cognitive.* Chișinău, 2017.
5. ZLATE, M. *Fundamentele psihologiei*. Iași: Polirom, 2009.

Recomandat
Raisa CERLAT, dr., lector univ.

ВЛИЯНИЕ СОЦИОКУЛЬТУРНОГО ОКРУЖЕНИЯ НА ГЕНДЕРНЫЕ СТЕРЕОТИПЫ

Дарья ГРИВА, студентка,
факультет психологии, педагогических наук,
социологии и социальной работы
CZU: 316.346.2
dolli.pavlova@gmail.com

В наше время всё чаще и чаще поднимаются вопросы целесообразности, научности и корректности гендерных стереотипов, перешедших к нам по наследству от предыдущих поколений, так как, несмотря на технический и социальный прогресс, акты дискриминации по половому признаку всё ещё остаются элементом всеобщей повседневности, не выходя из зоны нормативности в восприятии людей.

Проведенный нами анализ взглядов людей, проживающих в странах бывшего СССР, в отношении наиболее распространённых гендерных стереотипов, основан на следующих аспектах данного вопроса: разница восприятия гендерных стереотипов мужчинами и женщинами, популярность гендерных стереотипов о представителях мужского и женского пола, влияние возраста на восприятие гендерных стереотипов, а также их общая распространённость. Гендерные стереотипы – это социально конструируемые категории «маскулинности» и «фемининности», которые подтверждаются различным в зависимости от пола поведением, разным распределением мужчин и женщин внутри социальных ролей и статусов [1, с.2]. Основные свойства гендерных стереотипов совпадают со свойствами стереотипов социальных: они носят эмоционально-оценочный характер, устойчивы и стабильны, им свойственна высокая степень единства представлений [2, с.4].Помимо того, гендерные стереотипы представляют собой определённую опасность: вносят трудности в обучение базовым навыкам психики, повышают риск развития неврозов и пограничных расстройств личности, порождают проблемы в межличностных отношениях и искажают самовосприятие человека.

Ключевой причиной возникновения и популяризации гендерных стереотипов является патриархальный общественный строй, далее по важности за ним следуют религия, общий культурный фон, политика и сельское хозяйство. Существует ряд отличительных черт гендерных стереотипов на территории постсоветского пространства. В первую очередь, это двойственность видения женского образа: он сексуализируется, делается большой акцент на внешнем виде как ключевом элементе ценности, и в то же время воспевается кротость, покладистость, сила приравнивается к силе терпения; существует и культ девственности [3, с.20].

В то же время, обе эти тенденции носят объективирующий характер. В глазах общества каждый мужчина является потенциальным воином, и, соответственно, воспеваются следующие его качества: ум, смелость, героизм, сила. В ходе исследования был проведен on-line-опрос 76 респондентов из Молдовы, России, Украины, Татарстана. Выборка носила стихийный характер и была неоднородной. Опрос происходил с 14 октября по 21 октября 2020 года и состоял из 31 утверждения, на которые им предлагалось ответить «согласен» или «не согласен». По итогам были получены следующие результаты: исходя из средних положительных ответов (10,75 против 6,16), мужчины оказались более подверженными гендерным стереотипам, чем женщины. При сравнении количества анкет, набравших минимум 1 положительный ответ (62 шт), с анкетами, лишенными положительный ответов (14 шт), оказалось, что людей, подверженных гендерным стереотипам, в 4 с половиной раза больше, чем не подверженных. Стереотипы о мужчинах оказались наиболее популярными: стереотипы о женщинах получили средний показатель 18,14; о мужчинах – 19,28; смешанные – 13,66. При сравнении средних показателей ответов респондентов младше и старше 25 лет, было установлено, что их распространённость среди двух возрастных групп практически равносильна с небольшим перевесом в сторону более младшей категории (7,49 против 7,19) (см. Рис.).

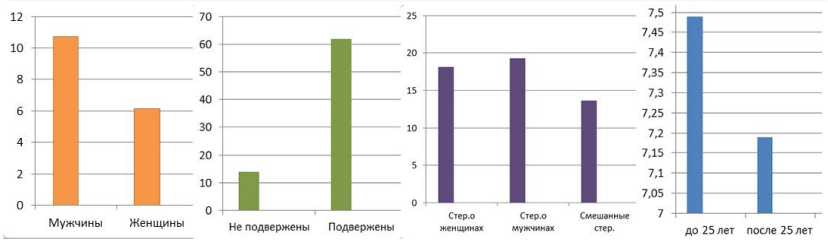

Рис. Показатели стереотипов

Таким образом, можно сделать следующие выводы:

– главенствующую роль в формировании гендерных стереотипов сыграл патриархат;

– мужчины более подвержены гендерным стереотипам, чем женщины;

– количество людей, подверженных гендерным стереотипам, в 4 с половиной раза превышает количество людей, неподверженных им;

– стереотипы о мужчинах имеют наибольшую популярность;

– возраст не влияет на подверженность гендерным стереотипам.

Литература:

1. BASOW, S.A. *Gender stereotypes and roles.* Pacific Grove, 1992. 447 p.
2. РЯБОВА, Т.Б. Гендерные стереотипы и гендерная стереотипизация: методологические подходы. В: *Женщина в российском обществе*, 2001, №3, сс. 3-12.
3. ЗАМФИР, Е.И. *Гендерные стереотипы русской традиционной культуры:* Диссертация на соискание ученой степени кандидата культурологии. Санкт-Петербургский государственный университет культуры и искусств. Санкт-Петербург, 2005. 236 с.

Рекомендовано
Майя ШЕВЧУК, докт., конф. унив.

RELAȚII INTERNAȚIONALE, ȘTIINȚE POLITICE ȘI ADMINISTRATIVE

SECURITY THREATS MANAGEMENT ALONG THE EASTERN FLANKS OF EU

Anastasia NANU, studentă,
Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative
CZU: 327.57:061.1EU
nanuanastasia@gmail.com

In today realities EU considers itself to be a global actor whose actions and strategies are influencing the whole international community. Therefore, internal and external security practices of the EU usually serve as an example for other states. Its enlargement toward east is characterized by facing numerous threats like unresolved conflicts in post-Soviet region. EU is contributing to their solution mainly through its special foreign policy – Eastern Partnership.

The Eastern Partnership is a joint policy initiative launched in 2009 which aims to deepen and strengthen relations between the EU and its six Eastern neighbours: Georgia, Moldova and Ukraine (already signed Associative Agreement with EU), Armenia, Azerbaijan, and Belarus (have Partnership Agreement). Also, EU tries to contribute to solution of their internal conflicts.

In Georgia there is South Ossetia and Abkhazian conflicts that are the threat for the regional security. Thus, in 2008 was established EU Monitoring Mission – civilian peacekeepers whose objectives are:

- to ensure that there is no return to hostilities;
- to facilitate the resumption of a safe life for the local communities living on both sides;
- to build confidence among the conflict parties.

However, it is impossible to realize them because de facto authorities of Abkhazia and South Ossetia have so far denied access to the territories under their control for the EU Mission. So, conflicts remain unresolved and a continuous tension persists in Georgia.

In Ukraine with the problem of annexation of Crimea and conflict in Donbass EU established EU Advisory Mission in 2014 and imposed several economic and diplomatic sanction to the territories of Cri-

mea and Sevastopol as a response measures toward the crises. Despite of having EUAM the Russian control over the territory remains and Crimea is still annexed. The conflict of Donbass is unsolved and has military potential that is a threat for the neighboring states.

EU is contributing for the solution of the Transnistrian conflict mainly through participating at the "5+2" format under the mediation of the OSCE. Moreover, it created a EU Border Assistance Mission that aims to:

- contributes to the peaceful settlement by supporting development of confidence-building in customs, trade, transport and transboundary management
- assists Moldovan and Ukrainian authorities to combat cross-border crime

Both practices are supported by the Moldovan Government, but Transnistria still has Russian military potential and is serving as transit zone for smuggling and other crimes.

In order to see the opinion about the support of EU to our state were questioned 150 persons from 18 to 45 years and from different domains of activity. More than 50% consider that EU is helping us to democratized however, economic situation did not ameliorate after 2014. More than 59% support the idea that EU should be involved more in the settlement of Transnistrian conflict.

The conflict of Nagorno-Karabakh between Armenia and Azerbaijan is trying to be resolved through EU Special Representative for South Caucasus that has the main mission to:

- to prevent conflicts in the region;
- to contribute to a peaceful settlement of conflict;
- to encourage and support further cooperation;

However, The Second Karabakh War emerged in September 2020.

EU did not recognize presidential elections 2020 in Belarus and imposed economic and diplomatic sanctions in three levels. About 70 political representatives are sanctioned, together with the president A.Lukashenko and his son. Despite of this, there is a continuous unacceptable violence against peaceful protesters, intimidation arbitrary arrests and detentions.

Conclusion and **recommendations** for the Republic of Moldova. EU is managing security threats form the eastern borders through:

- Support – economic, political and cultural support of states on its Eastern borders.
- Peacekeeping – EU contributes to conflict resolution through civilian missions and mediation
- Development – EU is reforming its strategies in order to eliminate its failures.

Republic of Moldova being a relatively new state has a great opportunity to develop itself based on the experience of the states from Eastern Partnership as well as archiving its obligations in Association Agreement with EU. It important to:

- To follow EU path of democratization.
- To establish its own way of development and conflict resolution.
- To develop security strategy based on national and international experiences.

Bibliography:

1. DUTU, P., BOGZEANU, C. *Provocări actuale pentru securitatea europeană.* București: Universitatea Naţională de Apărare „Carol I”, 2010. 68 p.
2. FAWN, R. *Managing Security Threats along the EU's Eastern Flanks.* London: Palgrave Macmillan, 2019, p. 275.
3. KOENIG, N. *EU Security Policy and Crisis Management. A quest for coherence.* London: Routledge, 2016, p. 183.

Recomandat
Vladimir STERPU, dr., lector. univ.

EU ENLARGEMENT AGENDA: REALITIES AND PROSPECTS

Ilinca CRUDU, studentă,
Facultatea Relaţii Internaţionale, Ştiinţe Politice şi Administrative
CZU: 327:061.1EU cruduilinca596@gmail.com

Before becoming a real political objective, the idea of uniting Europe was just a dream in the minds of philosophers and visionaries. Victor Hugo, for example, imagined a peaceful 'United States of Europe' inspired by humanistic ideals. In Europe's darkest hour, amidst the ruins of the Second World War, the most creative answer was offered to the question of what was to become of Europe. That answer was integration. Robert Schuman took up an idea originally conceived by Jean Monnet and, on 9 May 1950, proposed to establish a European Coal and Steel Community (ECSC). In countries, which had once fought each other, the production of coal and steel would be pooled under a common High Authority. In a practical, but also richly symbolic way, the raw materials of war were being turned into instruments of reconciliation and peace. This put in place a common market in coal and steel between the six founding countries (*Belgium, the Federal Republic of Germany, France, Italy, Luxembourg and the Netherlands*).

The European Union was created to achieve political goals, and it set about achieving them through economic cooperation. The 'Six' then decided, with the Treaties of Rome on 25 March 1957, to set up a European Atomic Energy Community (EURATOM) and a European Economic Community (EEC). The latter would involve building a wider common market covering a whole range of goods and services. Customs duties between the six countries were abolished on 1 July 1968 and common policies, notably on trade and agriculture, were put in place during the 1960s.

During the existence of European Union, were seven waves of its successful enlargement, over which 22 states managed to become member states of EU: *Denmark, Ireland, United Kingdom, Greece,*

Portugal, Spain, Austria, Finland, Sweden, Czech Republic, Cyprus, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Malta, Poland, Slovakia, Slovenia, Romania, Bulgaria, and Croatia.

EU enlargement agenda shows that European Union is open to any European country that fulfils the democratic, political and economic criteria for membership. Enlarging the European Union has helped strengthen and stabilize democracy and security in Europe and increase the continent's potential for trade and economic growth. The next waves of EU enlargement are now underway. We distinguish countries with the title of candidate and potential candidates. Albania, the Republic of North Macedonia, Montenegro, Serbia and Turkey are candidate countries. These countries are in the process of 'transposing' (or integrating) EU legislation into national law. Bosnia and Herzegovina, Kosovo are potential candidates. They were promised the prospect of joining when they are ready.

However, EU has faced recently a challenge of a member state exit from the Union. On June 23, 2016, the United Kingdom voted to leave the European Union in an event dubbed "Brexit" (Britain + exit). There were many reasons for and against leaving the EU. In the economic and political aspect, there is a tendency of the UK to become independent, but is it an advantage? Following Brexit, the UK could seek membership of the European Free Trade Area, which includes the 28 members of the EU plus Norway, Iceland, Liechtenstein, and Switzerland. However, joining the Free Trade Area means that the UK would remain bound by almost all EU regulations, while losing their input on those regulations. Another very important facet of Brexit is how to avoid a "hard" border between Northern Ireland and the Republic of Ireland, who have been living largely in peace since the Good Friday Agreement twenty years ago, but once a deal is finally agreed to, it will affect the UK and the EU for years to come.

Thus, public debates on the EU future show that many Europeans are concerned about where the borders of the EU should be drawn, and even about Europe's identity. There are no simple answers to these questions, particularly since each country views its geopolitical

or economic interests differently. The Baltic countries and Poland are in favor of Ukraine joining the EU, so what about Ukraine's neighbors? Difficulties arise from the political situation in Belarus and the strategic position of Moldova. If Turkey joins the EU, then what is about Armenia, Georgia and other countries in the Caucasus?

Jean Monnet, the great architect of European integration, concluded his 1976 memoirs with some meaningful words that the sovereign nations of the past can no longer solve the problems of the present, they cannot ensure their own progress or control their own future. And the Community itself is only a stage on the way to the organized world of tomorrow. So, given today's global economy, should we already regard the European Union as no longer politically relevant? Or should we rather be asking how to unleash the full potential of over half a billion Europeans who share the same values and interests? The European Union may soon have more than 30 Member States, with very different histories, languages and cultures. Can such a diverse family of nations form a common political 'public sphere'? Can its citizens develop a shared sense of 'being European' while remaining deeply attached to their country, their region and their local community? Perhaps they can, if today's Member States follow the example of the very first European Community — the ECSC — which was born from the rubble of the Second World War.

Bibliography:

1. FONTAINE, P. *Europe in 12 lessons*. Luxembourg, 2014. pp. 6; 37. ISBN 978-92-79-34280-6.
2. DELANTY, G. *Inventing Europe. Idea, Identity, Reality*. London 1995, p. 16. ISBN 978-0-230-37965-7 (eBook).

Recomandat
Cristina MORARI, dr., lector. univ.

DREPTUL DE VOT – UN DREPT SAU O OBLIGAȚIE?

Gabriela SOFRONOVICI, studentă,
Facultatea Relații Internaționale,
Științe Politice și Administrative
CZU: 342.815 + 342.745 gabrielasofronovici@gmail.com

Într-o societate democratică este esențial ca orice guvernare să se sprijine pe consimțământul celor guvernați, proces care nemijlocit se realizează prin alegeri. Astfel, este absolut necesar a evidenția rolul pe care îl are dreptul de vot, într-o societate care se bazează pe principii democratice. Așadar, scopul prezentei lucrări este de a pune în discuție și a dezbate un subiect care, de altfel, se divide în două tabere: dreptul de a vota trebuie să fie doar un drept liber exprimat sau o obligație irevocabilă. În vederea atingerii acestui scop, am punctat următoarele obiective: noțiunea și esența dreptului de vot, aspectul istoric: apariția și dezvoltarea dreptului de vot, argumente pro și contra asupra temei abordate, actualitatea temei, concluzii. De asemenea, obiectivele au fost atinse datorită utilizării metodelor de cercetare, printre care: analiza diverselor opinii relevante subiectului, consultarea literaturii de specialitate, deducția, analiza concretă a prevederilor legale privind realizarea dreptului de vot, sinteza abordărilor de către cercetători, analiza comparată.

În această ordine de idei, întruchiparea dreptului cetățenilor de a participa la alegerea reprezentanților lor în autoritățile publice o constituie art. 38 din Constituția Republicii Moldova și prevederile din Codul electoral al Republicii Moldova. Exprimarea voinței poporului prin alegeri libere înseamnă independența alegătorului de a hotărî să participe. În acest sens, art. 2 alin.(2) Cod electoral [1] stipulează: Participarea la alegeri este liberă (benevolă). Nimeni nu este în drept să exercite presiuni asupra alegătorului cu scopul de a-l sili să participe sau nu la alegeri. Absenteismul constituie o problemă relevantă pentru regimurile democratice sau cele aflate în tranziție către democrație. Eschivarea de participare la procesul democratic ar necesita adoptarea unui mecanism alternativ și nu este exclus să fie

unul nedemocratic [2]. Analizând dinamica participării cetățenilor RM la alegerile prezidențiale din 2016 și 2020, constatăm că rata de participare la vot a crescut cu 4,77%, înregistrându-se în 2016 o rată de 53,45% și, respectiv, în 2020 de 58,22% [3], date, de altfel, îmbucurătoare.Totuși, putem afirma că cetățenii RM nu au participat într-un procent maxim, ceea ce ne face să concluzionăm că în societatea noastră persistă fenomenul de absenteism. Pornind de la toate acestea, se discută tot mai insistent problema introducerii obligativității prezenței la vot a cetățenilor. În acest sens, ținem să remarcăm că în țările lumii, precum: Belgia, Luxemburg, Grecia, Cipru, Australia, Brazilia, votul este obligatoriu, în caz de nerespectare, se pedepsește printr-o amendă sau cu privarea de a mai vota în viitor. În această ordine de idei, remarcăm argumente PRO și CONTRA. Argumente în sprijinul întrebării: Ar trebui ca votul să fie obligatoriu?: 1. cele mai multe națiuni democratice cer cetățenilor să facă multe lucruri de interes public, cum ar fi plata taxelor etc. Votul are exact aceeași importanță; 2. există dovezi consistente că votul obligatoriu crește participarea la alegeri, mai ales în rândul populației sărace și mai slab educate; 3. guvernele alese în mod democratic sunt mai legitime când votează mai multe persoane; 4. dacă oamenii știu că vor fi amendați dacă nu votează, vor acorda mai multă atenție problemelor și prestației candidaților și se vor duce la secția de votare mai bine informați; 5. partidele politice, liderii se pot concentra mai mult pe educarea oamenilor în ceea ce privește ideile și candidații, în loc de a încerca să-i convingă să voteze. Într-o altă extremă sunt argumentele contra: 1. forțând oamenii să voteze în niște alegeri pe care ei le consideră incorecte sau formale i se alimentează cinismul cu privire la procesele democratice și se trădează principiile democratice; 2. participarea redusă la vot poate indica faptul că alegătorii sunt mulțumiți de actualul sistem și nu văd motive de schimbare; 3. oamenii cărora li se cere să voteze nu vor fi alegători informați sau înțelepți. De asemenea, oamenii care votează împotriva voinței lor pot să voteze la întâmplare sau după imboldul cuiva; 4. rate înalte de participare la vot nu înseamnă neapărat că oamenii sunt liberi sau îi sprijină pe cei care candidează. Deseori, guvernele

totalitare silesc oamenii să meargă la vot. De exemplu, participarea la vot în Uniunea Sovietică, între 1950 și 1984 a fost de 99,97%.

Prin urmare, actualmente, dacă să ne referim la RM, instituirea principiului participării obligatorii ar fi o metodă neconstituțională, întrucât legea supremă nu prevede pentru cetățeni obligația civică de a participa la alegeri. Astfel, rămânem la ideea că exercitarea dreptului de vot ține de cultura și conștiința politică a cetățenilor, dar și a liderilor politici, a candidaților de a le implanta în sufletul oamenilor spiritul civic, în așa măsură, încât să se diminueze fenomenul de absenteism. Într-un final, conștientizarea necesității inevitabile a alegerilor care reprezintă, în esență, mijlocul prin care are loc autoconfirmarea politică a cetățenilor, autoorganizarea politică a societății civile, certificând dreptul cetățenilor de a fi subiecți activi ai procesului de guvernare.

Referințe:

1. Legea nr. 1381-XII din 21.11.1997(Codul electoral). Disponibil pe: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=111378&lang=ro [Accesat 20.02.2021]
2. SOLCAN, A. Absenteismul electoral – între abținere rațională și ignoranță politică. În: *Conferința științifică internațională.* Chișinău: USM 2006, vol.II, pp.83-84.
3. *Alegeri prezidențiale.* Disponibil pe: www.alegeri.md. [Accesat 20.02.2021].

Recomandat
Livia ZAPOROJAN, dr., lector univ.

AUTONOMIA LOCALĂ – REALITATE SAU FORMALITATE?

Adelina GHEORGHIȚĂ, studentă,
Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative
CZU: 352:342.25(478) adelinagheorghita4@gmail.com

Administrația publică locală reprezintă totalitatea autorităților publice constituite pentru promovarea intereselor generale ale locuitorilor unei unități administrativ-teritoriale. Aceasta are o importanță deosebită în promovarea democrației și furnizarea calitativă a serviciilor de utilitate publică. APL se întemeiază pe principiile autonomiei locale, ale descentralizării serviciilor publice, ale eligibilității autorităţilor administraţiei publice locale şi ale consultării cetăţenilor în problemele locale de interes deosebit.

Principiul autonomiei locale este recunoscut de către Republica Moldova prin ratificarea Cartei Europene a autonomiei locale, prin Constituție și legislația națională.

Autonomia constă în repartizarea puterii de decizie între guvernul central, pe de o parte, şi administraţia locală, pe de altă parte, care are o anumită independenţă faţă de autorităţile centrale (autonomia administrativă şi financiară). Ea este concepută ca o posibilitate a colectivităţilor locale de a acţiona în mod liber, în cadrul legii, în toate problemele de interes local. În acelaşi timp, colectivităţile locale cuprinse în subdiviziuni teritorial-administrative ale statului, realizându-şi dreptul de autoadministrare contribuie la realizarea intereselor generale ale statului.

În vederea implementării priorităţii de descentralizare a puterii şi asigurării autonomiei locale, în corespundere cu principiile Cartei Europene a Autonomiei Locale, a fost aprobată Strategia naţională de descentralizare pentru perioada 2012-2018, care însă nu a avut rezultatele scontate. „Legal APL sunt autonome, dar extrem de fragmentate și fără de resurse și capacitatea necesară pentru a acorda servicii de calitate la nivel local. Capacitatea administrativă a APL este serios afectată de lipsa unor mjloace și resurse umane, logistice,

patrimoniale și financiare consistente pentru a susține cu succes serviciile publice locale tot mai solicitate de către cetățeni. Resursele financiare insuficiente și dimensiunea redusă a localităților afectează negativ capacitatea administrativă a APL" [1, p 7-9].

Deşi, observăm că s-au înterprins unele măsuri pentru a îndeplini cerinţele Consiliului Europei în domeniul descentralizării şi consolidării autonomiei locale, rezultate semnificative în vederea adaptării sistemului APL la standardele europene de administraţie publică locală întârzie să se producă. Până în prezent, autorităţile locale activează într-un mediu excesiv de politizat, cu capacităţi administrative extrem de reduse.

Se atestă următoarele probleme: dependenţa într-o măsură mai mare sau mai mică de transferurile de la bugetul de stat este specifică majorităţii APL din ţară; guvernul determină priorităţile pentru investiţii în infrastructură, educaţie şi sănătate, iar administraţia publică locală rămâne un observator pasiv al acestui proces; alocarea resurselor financiare după principii politice și electorale; în multe cazuri, legea atribuie autorităților locale competențe noi, fără să prevadă resurse financiare noi și adecvate; statul intervine în afacerile locale printr-o supraveghere a autorităților locale, care pare a fi foarte invazivă, frecventă și mult mai discreționară decât ar permite în mod normal legea.

Analizând parcursul descentralizării, se observă cum dinamica acestui proces depinde de politic. Astfel perioada promițătoare în care s-au aprobat inițiative legislative în domeniul schimbării destinației terenurilor, accesului APL la Curtea Constituțională, modificări la Codul fiscal, este urmată de perioada presiunilor asupra primarilor.

„În ultimii doi ani toate instrumentele coercitive ale statului aveau misiunea de a face presiuni asupra primarilor, de a-i converti și a-i aduce în anumite partide de la guvernare, ceea ce a fost un impediment important în dezvoltarea RM"[2, p. 2].

Concluzionând, vrem să menționăm că importanța autonomiei locale este recunoscută de legislație, de autorități, însă implementarea reală a acesteia se lasă așteptată.

Cu toate acestea, consolidarea autonomiei locale reprezintă unicul instrument real de modernizare a Republicii Moldova. Din acest considerent, este necesar ca autoritățile să aloce suficiente resurse financiare autorităților locale, în conformitate cu principiul conform căruia resursele ar trebui să se potrivească cu competențele; să restabilească un proces corect de consultare cu autoritățile locale și dialogul politic, pentru a se ajunge la un acord cu privire la măsurile planificate care ar putea afecta interesele autorităților locale; să se abțină de la exercitarea oricărui tip de presiune împotriva reprezentanților aleșilor locali.

Referințe:

1. *Descentralizarea: calea spre modernizare a Republicii Moldova*. Chișinău, 17-18 decembrie 2015.
2. Buletinul informativ al Congresului Autorităţilor Locale din Moldova, nr. 2 (71), 2020.
3. Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994.
4. Legea nr. 436 din 2006 privind Administrația publică locală. În: *Monitorul Oficial,* nr. 32-35 din 09-03-2007.
5. Implementarea prevederilor Cartei europene a autonomiei locale în Republica Moldova–Sergiu CORNEA; Valentina CORNEA. În: Moldoscopie, 2013, nr.2 (LXI).

Recomandat
Livia ZAPOROJAN, dr., lector univ.

APLICABILITATEA PRINCIPIULUI TRANSPARENȚEI ÎN PROCESUL DECIZIONAL ÎN CADRUL AUTORITĂȚILOR ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE

Vitalia JUC, studentă,
Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative
CZU: 351.9:352(478)
vitalia_j@mail.ru

Transparența decizională este elementul-cheie în administrarea chestiunilor publice. Aceasta asigură accesul la informaţia de interes public, permiţând controlul permanent al activităţii autorităţilor publice de către cetăţeni, în virtutea dreptului de a participa la procesul decizional în interesul întregii societăţi pentru edificarea unui stat de drept şi democratic. Republica Moldova este una din puţinele ţări din lume care dispune de un act normativ special în domeniul informării, consultării şi participării cetăţeneşti. Este vorba de Legea privind transparenţa în procesul decizional nr.239-XVI, adoptată la 13.11.2008 și intrată în vigoare în martie 2009 [1].

Lipsa acesteia, alături de alte probleme de ordin politic și administrativ, conduce la încrederea scăzută a societăţii în forţa oamenilor politici, în guvernanți şi neglijarea actelor normative. Absenţa consultărilor face ca normele să fie frecvent modificate sau înlocuite, lucru ce determină o accentuată instabilitate legislativă şi nu oferă siguranţa necesară cadrului legal existent în Republica Moldova. Aplicarea reală a principiului transparenţei ar conduce la o mai mare încredere în legi şi reglementări, din moment ce ele au fost adoptate cu consultarea celor interesaţi. Totodată, transparenţa are rolul de a preveni acţiunile care ameninţă integritatea publică şi de a evalua performanţa administraţiei publice locale (în continuare APL) [2, p.117-118].

Legislația prevede respectarea principiului transparenței la toate etapele și procedurile deciziilor administrative. Însă, analizând activitatea autorităților administrației publice locale, ajungem la ideea că, cu toate că Republica Moldova dispune de un cadru legal necesar pentru asigurarea unui proces decizional transparent și participativ, acesta nu funcționează eficient la nivel local.

Pentru susținerea acestei ipoteze, avem raportul asociației Promo-Lex privind Monitorizarea transparenței activității administrației publice locale de nivelul II și a UTA Găgăuzia din 2019. Conform acestui raport, sunt constatate anumite tendințe pozitive, cum ar fi creșterea ratei de comunicare dintre APL și cetățeni pe rețelele de socializare; îmbunătățirea furnizării răspunsurilor de către APL în termen legal și cu un conținut complet; publicarea anunțurilor de desfășurare a ședințelor pe pagina web și în mass-media etc.

Pe lângă faptul că nivelul de transparență rămâne redus, în 2019 se constată o diminuare a nivelului conformității prevederilor legale a conținutului paginilor web ale APL la capitolul transparență decizională. În 2018, 91% din APL monitorizate au publicat deciziile și materialele aferente acestora, iar în 2019 – doar 83%. În cazul anunțurilor privind organizarea consultărilor publice, în 2018 au fost publicate de 83% din APL și în 2019 – doar de 54% din APL. Astfel, la capitotul conformității paginilor web la legislația națională, cele mai bune rezultate sunt înregistrate de către autoritățile din r-nul. Râșcani, mun. Bălți, r-nul Criuleni și r-nul Fălești. La extrema opusă – cu cele mai slabe rezultate, sunt APL din r-nul Taraclia, r-nul Briceni, r-nul Dondușeni, r-nul Rezina și r-nul Ialoveni.

Pe lângă menținerea paginii web active, legislația prevede că toate actele locale trebuie să fie introduse în Registrul de Stat al Actelor Locale (RSAL). Conform datelor din 2019, deciziile aprobate au fost incluse în număr mai mare în registru decât pe pagina web a autorităților. Printre APL care nu au publicat deciziile pe paginile web oficiale, sunt: Briceni, Cantemir, Anenii Noi, Drochia, Râșcani și Taraclia, iar printre APL care au publicat parțial deciziile ședințelor, se numără: Dondușeni, Florești, UTA Găgăuzia. Printre APL care nu au inclus deciziile în RSAL sunt: Briceni și UTA Găgăuzia. APL Briceni a fost singura autoritate care nu a publicat deciziile în nicio sursă, însă până la finele anului respectiv s-a conformat legislației și a introdus în registru toate deciziile [3, p. 7-9].

În 2021, asistăm la o îmbunătățire considerabilă a situației, pentru că toate APL s-au responsabilizat să publice actele în registru, însă paginile web ale unora rămân inactive.

Concluzii. Cetățenii nu-și cunosc dreptul la informare și de participare la procesul decizional și, prin urmare, lipsește o cumunicare eficientă între APL și cetățean. Aceasta se întâmplă din cauza dezinteresului societății față de procesele administrative, dar și din cauza că autoritățile publice nu dispun de resurse materiale, financiare și umane pentru aplicarea reală a principiului transparenței. Nu în ultimul rând, cadrul legal național nu conține norme clare și detaliate privind mecanismele de control pentru nerespectarea transparenței decizionale la nivel local, iar aria de intervenție a Cancelariei de stat este limitată de principiul autonomiei locale, care guvernează întreaga administrație locală în unitățile administrativ-teritoriale din țară.

Prin urmare, este necesară educarea și cointeresarea cetățenilor comunităților locale referitor la dreptul lor la informare, consultare, participare în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor locale, iar APL trebuie să instituie și să consolideze platforme de dialog și consultare în procesul decizional, pentru a asigura o cooperare şi parteneriat continuu și eficient între autorităţile administraţiei publice locale şi societatea civilă. Aceste acțiuni, în ansamblu, vor duce la o reală democrație participativă.

De asemenea, statul este responsabil pentru modificarea și completarea legislației în scopul reglementării detaliate a mecanismului responsabilizării individuale a funcționarilor, inclusiv a persoanelor alese în funcţii de conducere, pentru încălcările prevederilor legale și nerespectarea cerințelor de transparență.

Referințe:

1. Legea privind transparenţa în procesul decizional nr.239-XVI, adoptată la 13.11.2008. În: *Monitorul Oficial,* nr. 215-217 / 798 din 5.12.2008.
2. MARDARE, G. Acces la informație, transparenţă şi participare – dimensiuni-cheie în consolidarea instituţională a administraţiei publice. În: *Administrarea Publică*, 2010, nr. 4, pp. 116-130.
3. Promo-Lex „RAPORTUL nr. 5/Monitorizarea transparenței activității administrației publice locale de nivelul II și a UTA Găgăuzia”, 2019. Disponibil: https://promolex.md/15519-raportul-nr-5-monitorizarea-transparentei-activitatii-administratiei-publice-locale-de-nivelul-ii-si-a-uta-gagauzia/?lang=ro

Recomandat
Livia ZAPOROJAN, dr., lector univ.

EFICIENȚA ADMINISTRATIEI PUBLICE LOCALE ÎN REPUBLICA MOLDOVA (Probleme și soluții)

Cătălina CEBOTARESCU, studentă,
Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative
CZU: 352:005.336.1(478) cebotarescu3017@mail.ru

Administrația publică locală din RM se confruntă cu o serie de probleme care impiedică prestarea corespunzătoare a serviciilor publice. Una dintre problemele majore constă în faptul că structura administrativ-teritorială a Republicii Moldova este caracterizată de un sistem extrem de fragmentat: 898 de autorități locale de nivelul întâi și 35 autorități locale de nivelul doi. Pentru fiecare 100.000 de locuitori revin 26,4 unitati administrativ-teritoriale – o valoare mai mare decât în cele mai fragmentate țări europene. Deși legea privind organizarea administrativ-teritorială [1] prevede un număr minim de 1.500 de locuitori pentru existența unei unități administrativ-teritoriale, aproape o treime dintre acestea au mai puțin de 1.500 de locuitori. Numărul mic al populației limitează resursele financiare și capacitatea instituțională și administrativă a APL de a-și îndeplini responsabilitățile. Aceasta presupune capacitate managerială redusă, precum și costuri administrative pe cap de locuitor foarte mari, astfel, majoritatea autorităților locale au o funcție mai mult de reprezentare, în loc de a furniza servicii.

Conform Legii descentralizării administrative [2], o autoritate publică locală este considerată viabilă dacă cheltuielile administrative nu depășesc 30% din totalul veniturilor locale. Folosind datele bugetelor executate în anul 2019, numai 10 APL îndeplinesc acest criteriu, în timp ce 888, nu. Legea conferă fiecarei autorități publice locale din Republica Moldova un set larg de responsabilități și puteri, a căror implementare necesită instituții dezvoltate, bine structurate și specializate funcțional. 85% dintre autoritățile locale din Republica Moldova au maximum 6 funcționari publici locali, compoziție a personalului ce nu permite managementul și furnizarea serviciilor și a funcțiilor de reglementare cerute de lege. În pofida faptului că Legea

nr. 436 privind administrația publică locală [3] stipulează expres principiile fundamentale ale APL, în Republica Moldova acestea sunt cam trecute cu vederea, iar calitatea serviciilor, cu părere de rău, rămâne în umbră. Se vorbește atât de mult, se elaborează și se întreprind atâtea programe, proiecte, politici și strategii ce vizează nemijlocit autonomia locală și descentralizarea, dar de cealaltă parte ca opus al acestora se observă dorința arzătoare a guvernanților de a plafona taxele locale, ceea ce prevede dezbinarea relațiilor dintre APC și APL și care este în contradicție cu principiile constituționale ale autonomiei locale, care statuează expres că stabilirea mărimii cotelor taxelor locale este prerogativă excepțională a APL. Astfel am putea conchide că guvernarea sau nu înțelege esența descentralizării și autonomiei locale, sau nu dorește să o implementeze.

Republica Moldova trebuie să aibă o administraţie publică eficientă și receptivă la nevoile societăţii. Din aceste considerente, necesitatea reformării organizării teritoriale a puterii locale și identificării unui model optim de organizare teritorială este evidentă. Executivul are trei scenarii în acest sens [4], însă niciunul dintre ele personal nu ni se pare viabil, pentru că presupun o reducere considerabilă a primăriilor începand cu 74 până la 90%, ceea ce ar crea incovenienţe în rândul cetăţenilor, de aceea considerăm ca trebuie să fie lichidate doar acele primării care nu întrunesc numărul minim de 1.500 de locuitori. Deși, în Republica Moldova există legi suficiente ce reglementează organizarea și funcționarea APL, totuși prevederile acestora se incalcă. Din aceste considerente, am propune ca să se aplice măsuri foarte dure pentru funcționarii publici ce nu-și exercită corespunzător atribuțiile de serviciu, iar forma pedepselor să fie reflectată într-o lege specială, care ar cuprinde aceste sancțiuni. Interacțiunea cu administrația trebuie să fie configurată, mai ales sub formă de servicii electronice, care să fie disponibile în pachete intuitive şi să poată fi accesate oricând şi de oriunde, pe canale multiple, din surse unice. O altă soluție presupune reducerea birocrației și simplificarea procedurilor, atât pentru cetățeni și mediul de afaceri, cât și la nivel inter- și intrainstituțional, măsuri de natură să eficientizeze activitatea administrației publice și să crească gradul de transparență și integritate în prestarea serviciilor.

În concluzie, afirmăm cu certitudine că problemele administrației publice locale în Republica Moldova sunt foarte variate și diversificate, de aceea statul nostru este necesar ca să parcurgă o spirală a încrederii în raport cu societatea, în care beneficiarii se vor bucura de servicii publice integrate, oportune și de calitate, furnizate, după o testare riguroasă a opțiunilor, de către autorități și instituții publice proactive și receptive la schimbare.

Referințe:

1. Legea nr. 764 din 27-12-2001 privind organizarea administrativ-teritorială. Publicat: 29-01-2002 în Monitorul Oficial, nr. 16 art. 53.
2. Lege nr. 435 din 28-12-2006 privind descentralizarea administrativă, Publicat: 02-03-2007 în Monitorul Oficial, nr. 29-31 art. 91.
3. Legea nr.436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală. Publicat: 09-03-2007 în Monitorul Oficial, nr. 32-35 art. 116.
4. https://www.calm.md/reforma-apl-moldova-ramane-fara-primarii/

Recomandat
Livia ZAPOROJAN, dr., lector univ.

IMPLICAREA TINERILOR ÎN PROCESUL DECIZIONAL LA NIVEL LOCAL

Viorelia RUSNAC, studentă,
Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative
CZU: 352:005.53-053.6(478) *rusnac.viorelia.md@gmail.com*

Participarea tinerilor în procesul decizional la nivel local are o importanță deosebită pentru înțelegerea proceselor de guvernare locală și asigurarea unor servicii publice corespunzătoare necesităților tinerilor.

Actualitatea cercetării este determinată de nivelul scăzut al tinerilor de a se implica în procesul de luare a deciziilor la nivel local, fapt care, pe un termen lung, duce la scăderea ratei de participare a tinerilor în viața publică.

Scopul studiului dat a constat în identificarea cauzelor ce determină gradul scăzut de participare a tinerilor în procesul de luare a deciziilor la nivel local. **Obiectivele** cercetării au fost bazate pe cunoașterea nivelului de colaborare dintre tineri și autoritățile publice locale, determinarea gradului de respectare a cadrului normativ de APL referitor la informarea tinerilor despre procesul decizional.

În calitate de **metode de cercetare** au fost utilizate metoda analizei, documentării, interviului. Instrumentul de cercetare – chestionarul care a cuprins 7 întrebări, dintre care 4 cu referire la implicarea tinerilor. Eșantionul a fost format din 35 de tineri cu vârsta cuprinsă între 14-35 de ani din mai multe localități din nordul, centrul și sudul Republcii Moldova.

Procesul de luare a deciziilor la nivel local este susținut prin crearea condițiilor de existență a consiliilor locale de tineret. Alin. (3) art. 15 din Legea nr. 215 din 29.07.2016 cu privire la tineret garantează rolul acestei structuri reprezentative a tinerilor [1]. În Republica Moldova, în prezent sunt doar 138 de Consilii locale de Tineret. Această cifră ne demonstrează că nu toate comunitățile locale au un asemenea consiliu, prin care tinerii să-și facă vocea lor auzită. Prin intermediul interviului, am constatat cauzele principale ce determină lipsa unui Consiliu local de Tineret: „tinerii nu sunt

suficient de pregătiți ca să expună APL care este rolul lor în comunitate, APL nu înțelege misiunea acestuia, există un numar mic de sate și de tineri care locuiesc în ele" (V.B. coordonator resurse umane Rețeaua Națională a Consiliilor Locale ale Tinerilor din Moldova). În opinia noastră, în ceea ce privește ultima cauză, un rol deosebit îl poate avea reforma administrativ-teritorială, astfel încât Consiliile locale de Tineret să fie create nu la nivelul satelor, dar la nivelul comunelor.

Totodată, din prevederile lit. e) alin. (2) art. 12 din Legea nr. 215 din 29.07.2016 cu privire la tineret, reiese că și autoritatea publică locală are competența de a stimula participarea tinerilor în procesul decizional la nivel local. Cercetarea arată că APL se află în colaborare cu Consiliul local de Tineret. Această opinie este împărtășită de 67,7% din tineri. Pe când 32,4% dintre tineri susțin că *lipsește o colaborare între APL și CLT*, dintre ei jumătate sunt de părerea că *tinerii sunt lipsiți de inițiative, iar jumătate consideră că autoritățile publice locale sunt de vină* (Fig.1).

Datele cercetării atestă că există un număr mic de instruiri pentru tineri referitor la importanța participării lor în procesul decizional la nivel local și lipsa unui specialist bun în domeniu.

Fig.1. Autoritățile publice locale se află în colaborare cu Consiliul local de Tineret? Dacă NU, atunci care e cauza?

Procesul de familarizare a tinerilor despre inițiativa unui proces decizional este cea mai importantă etapă a procesului decizional. Alin. (1) art. 34 din Constituția Republicii Moldova din 29 iulie 1994 prevede: „Dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de inters public nu este îngrădit" [2]. Doar că în realitate este altfel, 42,1% dintre tineri susțin că anume *nivelul de informare la nivel local privind inițiativa unui proces decizional este foarte scăzut* (Fig.2).

Fig.2. „De ce nu ați participat la procesul de luare a deciziilor la nivel local?”

Acest lucru se datorează lipsei de un mijloc eficient de informare. Există foarte puține site-uri ale autorităților publice locale și unele date din Portalul Primăriilor din Republica Moldova nu au fost actualizate de aproape 8 ani [3].

În concluzie, nu toate autoritățile publice locale sunt interesate să dezvolte mecanisme de cooperare cu organizațiile de tineret din localitate și există lacune în cadrul mecanismului de informare a tinerilor de către APL.

Astfel, **recomandăm** o colaborare între APL și CLT, pentru a spori eficiența procesului de luare a deciziilor, actualizarea de către toate autoritățiile publice locale a informațiilor privind procesul decizional care are tangențe cu tinerii. Realizarea mai mult a instruirii de către RNCLTM cu scopul de a motiva tinerii să participe la luarea deciziilor și informarea autorităților administrației publice despre necesitatea creării Consiliilor locale de Tineret. Scopul nostru primordial este ca după absolvirea FRIȘPA, să inițiem crearea CLT în comunitatea locală, s.Grimăncăuți, raionul Briceni, astfel încât tinerii să aibă posibilitatea să participe la îmbunătățirea localității.

Referințe:

1. *Legea nr. 215 din 29.07.2016 cu privire la tineret* [Accesat: 13.02.2021]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=105800&-lang=ro.
2. Constituția Republicii Moldova din *29.07.1994.* În: *Monitorul Oficial* nr. 1 art. 05 din 12.08.1994. [Accesat:13.02.2021]. Disponibil: http://parlament.md/CadrulLegal/Constitution/tabid/151/language/ro-RO/Default.aspx.

3. *Portalul primăriilor din Republica Moldova* [Accesat: 14.02.2020]. Disponibil:https://www.primarii.md/
4. Studiu *„Implicarea tinerilor în procesul decizional”,* Chișinău, 2021 [Accesat: 18.02.2021]. Disponibil: https://docs.google.com/forms/d/e/-1FAIpQLSd_4zKa53XesLfbg_UlRUmqD9wvZniwn5FOC2QMa0QORQoTTg/viewform?usp=sf_link.

Recomandat
Mariana IAȚCO, dr., lector univ.

IMPACTUL CRIZEI/PANDEMIEI COVID-19 ASUPRA RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE
(Realități și perspective)

Mihaela PĂUN, studentă,
Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative
CZU: 327:[616.98 + 578.834] *mihaelapaun1999@gmail.com*

Emergența crizei COVID-19 a condiționat schimbări profunde în domeniul securității internaționale, condiţionând apariţia unor noi metamorfoze geopolitice. Criza COVID-19, care este practic prezentă pe toate continentele, a ajuns într-un stadiu al evoluţiei în care dezvoltarea şi siguranţa statelor nu mai pot fi tratate unilateral. Din acest considerent, se impune obiectiv necesitatea coordonării eforturilor tuturor statelor pentru atingerea intereselor supreme ale comunităţii internaţionale: asigurarea păcii şi securităţii internaţionale, prevenirea şi combaterea terorismului, apărarea drepturilor şi libertăţilor omului, eradicarea sărăciei, lichidarea traficului de droguri şi fiinţe umane, asigurarea securității cetățenilor, inclusiv în domeniul sănătății.

Problema cu privire la criza COVID-19, fiind prezentă pe primul plan, este investigată în raport cu alte fenomene ca impactul pandemiei asupra Noii Ordini Mondiale, noile metamorfoze geopolitice prezente pe arena internațională, apărute ca rezultat al emergenței acesteia. Studierea impactului crizei COVID-19 asupra securității internaționale condiţionează un viu interes din partea virusologilor, economiștilor, politologilor, polemologilor, instituţiilor statale şi politice, din partea mass-media, a societăţii civile. Cu toate că studiul securității internaționale în contextul crizei COVID-19 antrenează un spectru de exigenţă pluridimensională şi intersectează preocupările mai multor discipline ca medicina, ştiinţa politică, istoria, economia, teoria relaţiilor internaţionale ş.a., în prezent el nu şi-a găsit suficientă reflectare în literatura de specialitate.

Criza COVID-19 provoacă alte crize suprapuse, interdependente. Criza coronavirusului are mai multe caracteristici speciale. Principala problemă este că testează conducerea și sistemul unui stat, nu doar

sistemul de sănătate, în multe feluri. Mai ales că pandemia de coronavirus vine cu multiple crize suprapuse [1, p.64], fiind, de fapt, o criză a crizelor multiple, pe lângă actuala situație medicală:

- primul este despre războiul informațional, propagandă și exploatarea crizei în luptele pentru prestigiu și imagine;
- a doua este criza de încredere a societății, în sine, liderii săi, factorii de decizie și, în același timp, despre panică, credibilitate și luarea deciziilor de criză;
- al treilea este despre leadership și calitatea clasei politice;
- al patrulea este despre calitatea democrației liberale în era socială și populism și ideologii extreme promovat *versus* profesionalism, meritocrație și întoarcere la conducerea elitelor calificate într-o societate;
- să nu uităm de criză și de relocarea sistemului medical/de sănătate, cu toate punctele sale forte actuale și dezechilibre, cu examinarea dificilă care eșuează astăzi.

Impactul pandemiei asupra relațiilor externe va fi legat de procesele diplomatice [2]. Până la COVID-19, afacerile interguvernamentale s-au desfășurat în general față în față. Cu toate acestea, după pandemie, rolul tehnologiei și al internetului a devenit mult mai puternic. Conferințele Zoom domină astăzi relațiile diplomatice internaționale.

Subiectul dat are directă tangență și la sfera securității, războaiele informaționale, doctrine militare, servicii de informații ca componente importante ale strategiei statelor la etapa actuală. Nu se poate afirma că aceste probleme au apărut numai în condițiile declanșării crizei COVID-19, dar apariția ei a făcut posibilă transformarea acestuia într-un alt câmp de confruntare între actorii internaționali, fiind o luptă pentru hegemonie la nivel de mapamond [3;4, p.37-38].

În concluzie, problema crizei este interdisciplinară, globală și actuală. În calitate de direcție științifică, ea are mai multe aspecte, în special cele de securitate națională/internațională, economice, politice, organizaționale, tehnice, psihologice, juridice, culturale și altele. Cu toate acestea, în ultimul timp, când în spațiul geopolitic al lumii, criza provocată de COVID-19 a dobândit o importanță decisivă, aspectul politic al studierii impactului acesteia joacă un rol major

asupra mediului de relații internaționale. Faptul că COVID-19 va continua să perturbe economia globală și lanțurile de aprovizionare va avea un impact negativ asupra cheltuielilor și industriilor de apărare ale țărilor.

Modul în care diferiți actori (națiuni) își organizează abordarea cuprinzătoare și mecanismele de răspuns la criză pentru a combate criza COVID-19 ar trebui analizat și studiat cu atenție, deoarece există lacune privind organizarea, punerea în aplicare a interfețelor și optimizarea crizei prin mecanisme de răspuns pentru a combate provocările acesteia.

Referințe:

1. BURAK, B., *Coronavirusul ca test de turnesol pentru politicile statului în domeniul puterii moi și al bunăstării sociale*, 2020, disponibil la https://blogofbburak.blogactiv.eu/2020/05/11/coronavirus-as-a-litmus - test-pentru-curcani-politici-de-putere-moi-și-de-bunăstare-sociale-sociale / (accesat la data de 15.02.2021)
2. JAMES, Roger. *Audit of Geopolitical Capability. An assessment of 20 major powers*. Henry Jackson Society, January 2019, ISBN: 978-1-909035-50-8, 64 p., at https://henryjacksonsociety.org/wp-content/uploads/2019/01/HJS-2019-Audit ofGeopolitical-Capability-Report-web.pdf. (accesat la data de 18.02.2021)
3. Will the Coronavirus end Globalization as We Know It? https://www.foreignaffairs.com/articles/2020-03-16/will-coronavirus-endglobalization-we-know-it (accesat la data de 18.02.2021)
4. CEBOTARI, S. Impactul pandemiei COVID-19 asupra Noii Ordini Mondiale. În: *Moldoscopie (probleme de analiză politică)*, nr.2 (LXXXV), Chişinău: USM, USPEE, AMSP, 2020, pp.34-47.

Recomandat
Svetlana CEBOTARI, dr. hab., conf.univ.

REPUBLICA MOLDOVA ÎNTRE VECTORII EST ŞI VEST

Elena CHIOSA, studentă,
Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative
CZU: 327(478) lena.chiosa.00@gmail.com

În calitate de stat lipsit de resurse proprii, dar dependent de cele ale Federaţiei Ruse, Republica Moldova este influenţată tot mai mult de procesele care se desfăşoară în Occident. Fiind un stat tânăr, care şi-a dobândit independenţa acum 29 de ani, nu are o părere stabilă spre a alege o direcție – Estul sau Vestul, respectiv politica sa externă a trecut prin mai multe etape de maturizare, iar interesul naţional, ca şi în majoritatea statelor est-europene posttotalitare, a fost marcat prin mai multe acţiuni de determinare, de la formalizarea juridică a suveranităţii şi independenţei, la stabilirea relaţiilor diplomatice cu statele lumii şi, în final, la plasarea ţării în sistemul relaţiilor internaţionale.

Pentru Republica Moldova, conform Concepţiei cu privire la politica externă, relaţiile bilaterale cu Federaţia Rusă sunt apreciate ca prioritare, de caracterul cărora depinde stabilitatea politică şi succesul reformelor economice. Totuşi, pentru o mai bună comprehensiune a relaţiilor moldo-ruse, ar trebui să luăm în consideraţie rolul factorului rus în domeniul politicii externe, a securităţii şi apărării, cât şi capacitatea părţilor de a-şi acomoda poziţiile în interesele proprii. Rusia a influenţat consistent politica internă şi externă a Republicii Moldova, devenind un obstacol indiscutabil în funcţionarea şi realizarea interesului ei naţional. Prin menţinerea contingentului militar rusesc în Transnistria a fost ştirbită însăşi existenţa Republicii Moldova ca un stat suveran independent. Scoaterea R. Moldova din raza de influenţă decisivă a Rusiei mult timp n-a fost posibilă din cauza deficitului de eforturi şi de voinţă a guvernanţilor de la Chişinău, din cauza incapacităţii lor de a activa concret în favoarea intereselor naţionale ale Republicii Moldova, de a implementa reforme economice care să reducă dependenţa economică faţă de Federația Rusă. Republica Moldova și prezenţa sa în cadrul Comunităţii

Statelor Independente are atât avantaje, cât şi dezavantaje. În acest context, CSI-ul apare nu doar ca o modalitate de păstrare a dialogului dintre fostele republici unionale, rămânând principala piaţă de desfacere pentru mărfurile moldoveneşti, dar şi ca o organizaţie ineficientă, ca o piedică în funcţionarea şi realizarea interesului naţional al R. Moldova.

În ceea ce priveşte relaţiile politice moldo-române, putem afirma că principalele direcţii sunt expuse în cele două documente de bază: Concepţia politicii externe a Republicii Moldova din 1995 şi Programul „Politica externă şi promovarea imaginii reale a României". Comparând aceste două documente, putem scoate în evidenţă că Programul românesc, spre deosebire de „Concepţia" Republicii Moldova, la capitolul relaţiilor moldo-române, pare a fi mai amplu, relaţiile dintre cele două state sunt expuse mai desfăşurat, indicându-se principalele direcţii de colaborare. De aceea, considerăm că Concepţia, în general, cât și în particular, este depăşită şi e cazul să fie reexaminate prioritătile politicii externe a Moldovei în raport cu România. Realizarea integrării europene, care astăzi este obiectivul principal al politicii externe şi al interesului naţional al Republicii Moldova, în mare parte, depinde de calitatea deciziilor guvernanţilor, actualmente exprimate nu doar la nivel declarativ, dar şi prin acţiuni și paşi concreţi; de gradul implementării reformelor economice şi instituţionale; de nivelul democratizării societăţii.

Republica Moldova nu trebuie să aleagă între un model estic sau altul vestic, ci ca primi pași trebuie să aibă propriul model de dezvoltare, care să se axeze pe standarde de calitate și asigurarea socială a cetățenilor. Experiența tuturor guvernărilor a demonstrat că, de fapt, Republica Moldova este forțată de poziția sa geografică, dar și de conflictul înghețat din stânga Nistrului, să adopte o politică externă prudentă în raport cu principalii săi parteneri. Pentru a fi capabili să reușim pe arena internațională, este necesar crearea unui centru ştiinţific modern, care ar uni eforturile savanţilor politologi, sociologi, cercetători din domeniul relaţiilor internaţionale în vederea efectuării unor cercetări complexe, interdisciplinare, privind prezentul şi viitorul triadei *politică externă – interes naţional – procese integraţioniste*.

Bibliografie:

1. SACA, V. *Interese politice şi relaţii politice. Dimensiuni tranzitorii*. Chişinău: CE USM, 2001, p. 69.
2. SAVU, D. *Integrarea europeană – dimensiuni şi perspective*. Bucureşti: „Oscar Print”,1996, pp.14-27.
3. LUPAN, I. Valori politice din stînga. În: *Mesagerul*, 12 ianuarie 1996.
4. SACA, V. Evoluţia conceptului de interes naţional în condiţiile globalizării. În: *Materialele conferinţei ştiinţifice internaţionale* din 20-21 noiembrie 2004. Iaşi: „PAN EUROPE”, 2000 p. 120.

Recomandat
Svetlana CEBOTARI, dr. hab., prof. univ.

ROLUL FEMEII ÎN POLITICA CONTEMPORANĂ

Sofia BUMBAC, studentă,
Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative,
CZU: 396.9:32 *rifrispa2020.sofia.bumbac@gmail.com*

Femeia!!! Prea sensibilă, sau poate prea delicată pentru a ocupa o poziție sau alta la nivel înalt. Și totuși, marea politică se poate face bine merci și de pe tocuri. De la carismatica Eva Peron, la Doamna de fier Margaret Thatcher și până la Angela Merkel sau Maia Sandu, rolul femeii în politică a fost nu doar afirmat, ci și confirmat. Acesta-i adevărul care în ultima instanță se definește prin reușită.

Este cert faptul că, odată cu evoluția umanității, culturii, drepturilor omului, femeile au început să lupte pentru drepturile lor ca persoană, ca sex frumos și gingaș, ca membru al societății. Nu putem spune că a fost o confruntare ușoară, deoarece și astăzi există cele care încă luptă pentru dreptul la viață. Apartenența femeii la diverse domenii de activitate ale omului devine din ce în ce mai frecventă, începând cu învățătura, medicina, științe etc. Ultima treaptă pe care a pășit-o femeia, cu un curaj bărbătesc, a fost politica. Politica masculină a devenit deja o boală. Dar ce ar fi dacă am primi o doză de grație și gingășie feminină? Partea feminină nu trebuie neglijată, dimpotrivă, pusă sub lumina reflectoarelor. De la o femeie putem învăța cum să combinăm viclenia cu arta seducției, cum să găsim un compromis, cum să beneficiem de conflict, cum să rămânem tăcuți, cum să obținem compasiune, cum să primim ceea ce ne dorim prin arta gesturilor etc. *Prezența unei femei în politică este strict necesară, pentru a ține în frâu lăcomia animalică a actorilor politici, și pentru a preda o lecție de etichet.*

Un exemplu impecabil, unde perseverența, prestanța, responsabilitatea și hotărârea au obținut victoria asupra genului este doamna Margaret Thatcher. Personalitatea dumneaei reprezintă prima femeie din istorie care a condus un partid important din Occident, prima femeie-lider a opoziției din istoria multiseculară a parlamentului britanic. Calitățile pe care le poseda, precum hotărârea, responsabili-

tatea, spiritul unui lider, o carismă puternică, au evidențiat-o pe Doamna de Fier nu doar printre adversarii săi politici, ci și pentru restul publicului. Influența Doamnei de Fier poate fi observată peste tot. Moștenirea pe care dumneaei a lăsat-o atât Marii Britanii, cât și întregii lumi este vastă. Margaret Thatcher este un exemplu extraordinar de schimbare a stereotipurilor, un erou care a salvat țara într-o lume aflată în dificultate, o combinație dintre eleganță, tandrețe, istețime și spiritul unui lider adevărat.

Încă o reprezentantă a politicii de pe tocuri este Angela Merkel. Prima femeie cancelar al Germaniei a făcut o impresie puternică în întreaga lume. Inteligentă, ambițioasă, deșteaptă, ea a cucerit inimile tuturor și a obținut admirația atât a poporului, cât și a liderilor politici. Succesul dumneaei în sfera politică este unul dintre puține, față de care putem avea o invidie albă. . Însuși Francois Hollande, fost președinte al Franței, a remarcat următoarele: *„Angela Merkel are o personalitate puternică, dar nu tulburată”*. Contribuția pe care ea a adus-o pentru Germania, Uniunea Europeană și restul lumii nu va putea fi întrecută de altcineva. Angela Merkel, sau cu alte cuvinte „Doamna de Fier” a Europei, este una dintre cele mai influente personalități pe arena politică mondială. În Angela Merkel, femeile regăseau simbolul puterii genului frumos. În timpul dezbaterilor din cadrul alegerilor pentru al patrulea mandat al doamnei, ea a spus următoarele: ***„Sunt o mulțime de femei la nivelul meu, iar apoi este Angela Merkel”.***

Nu în ultimul rând, am dori să scoatem în evidență încă o reprezentantă a sexului frumos, Maia Sandu. Dumneaei a intrat în postura de Președinte al Republicii Moldova pe 24 decembrie 2020, astfel devenind prima Doamnă în istoria statului nostru care a obținut această poziție. Fiind o femeie amabilă, ambițioasă, determinată, curajoasă, puternică, Maia Sandu este întâlnită pozitiv în cercul liderilor politici. Însuși Emmanuel Macron s-a exprimat în modul următor: ***„Sunteți o personalitate curajoasă care luptă pentru statul de drept și împotriva corupției”***. Într-adevăr, doamna președinte și-a pus aceste scopuri, iar într-un final ea le va atinge cu succes. Este doar o chestiune de timp ca Maia Sandu să ne poată schimba țara,

gândirea, sistemul, națiunea. Credem că președintele nostru va putea demonstra tuturor că femeile sunt puternice și pot sta la putere. Dumneaei cu siguranță, încă ne va uimi plăcut.

„Nu înveți să mergi dacă te iei după reguli. Înveți dacă încerci și ai curaj să cazi” – Richard Branson.

Politica reprezintă un joc plin de pasiune, un joc plin de riscuri, responsabilități, minciuni etc. Nu toți politicienii sunt născuți cu toate cunoștințele gata acumulate. Pentru a deveni un bun politic, un lider, trebuie să depunem un efort, să nu avem frică de a comite greșeli, de a risca. Cine nu riscă, nu trăiește viața din plin. Margaret Thatcher, Angela Merkel și, nu în ultimul rând, Maia Sandu, sunt exemple excelente. Dumnealor au avut succese și eșecuri, însă în final nu au căzut, ci au devenit mai puternice, mai încrezătoare, mai hotărâte. Prin eșecuri ne învățăm, evoluăm, analizăm și tragem concluzii.

Referințe:

1. CAMPBELL, J. *The Iron Lady: Margaret Thatcher, from Grocer's Daughter to Prime Minister*. New York: Penguin Books, 2011, p.564.
2. BENNHOLD, K. *In Merkel, a Lofty Symbol for German Women, but not Anomaly*". In: The New York Times, 2017, section A, page 1. [Disponibil: https://www.nytimes.com/2017/09/13/world/europe/angela-merkel-germany-election.html]
3. VIDU, V. *François Hollande despre Angela Merkel: Are o personalitate puternică, dar nu tulburată”.* În: Mediafax.ro, 2012. [Disponibil: https://www.mediafax.ro/externe/fran-ois-hollande-despre-angela-merkel-are-o-personalitate-puternica-dar-nu-tulburata-9821781]

Recomandat
Vasile CUJBĂ, dr., conf. univ.

POLITICILE DE SĂNĂTATE ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ ÎN CONDIȚIILE PANDEMIEI DE CORONAVIRUS

Elisaveta GABUREA, studentă,
Facultatea Relații Internaționale,Științe Politice și Administrative
CZU: 327:061.1EU:616.98 gaburea.eliza2@gmail.com

Analizând situația actuală în lume și reflectând asupra evenimentelor ce s-au întâmplat în perioada decembrie 2019 până în prezent, cu toții am fost martori la schimbari sociale majore în lume. Pandemia de *Coronavirus* a generat un impact negativ în sănătatea publică. Impactul său a fost larg, luând în considerare că nu a fost tulburat doar sistemul medical, dar a atins societatea generală, economia, cultura, ecologia, politica și alte domenii ale vieții umane. Noutatea științifică a lucrării denotă din faptul că Uniunea Europeană s-a implicat în pandemia de coronavirus în mod activ, a oferit ajutor umanitar multor state, printre care și Republica Moldova, dar totuși multe state din cadrul Uniunii încă suferă și sunt afectate de pandemie la un nivel grav. De asemenea, vom scoate în evidență cât de mult a fost afectată unitatea și suveranitatea europeană din cauza pandemiei de coronavirus.

UE colaborează împreună pentru a consolida sistemele naționale de sănătate și pentru a limita răspândirea virusului COVID-19. Pentru a depăși pandemia, UE se concentrează anume pe 10 lucruri pentru a ajuta UE să revină la normal în urma impactului economic și social al pandemiei, liderii UE au convenit asupra unui fond extraordinar de redresare în valoare de 750 mil. EUR, denumit „Next Generation EU”. De asemenea crearea unei hărți a Uniunii Europene cu zonele de risc reprezintă o modalitate de a stabili restricțiile privind garantarea libertăților de circulație în UE pe perioada pandemiei de COVID-19. Țările UE au restricționat temporar călătoriile neesențiale către UE. Un alt element în lupta împotriva COVID-19 reprezintă vaccinarea. Trei vaccinuri împotriva COVID-19 au fost autorizate în UE, și a început la 27 decembrie 2020 în întreaga Uniune. UE a asigurat gestionarea și coordonarea crizei pe perioada pandemiei prin

contactul dintre statele membre și instituțiile UE. Pentru a ajuta Europa să facă față unor viitoare amenințări la adresa sănătății publice, UE a propus un nou program „UE pentru sănătate", care va îmbunătăți sprijinul acordat sistemelor de sănătate din statele membre. Pentru a ajuta lucrătorii să își păstreze locurile de muncă în timpul crizei, UE a instituit un instrument care oferă sprijin temporar pentru atenuarea riscurilor de șomaj într-o situație de urgență (SURE). UE sprijină statele în finanțarea răspunsului lor la criză prin intermediul Inițiativei pentru investiții ca reacție la coronavirus. Comunitatea facilitează trimiterea de echipe medicale prin intermediul Corpului medical european, astfel încât echipele din diferite state membre să poată veni în sprijinul sistemelor de sănătate cel mai grav afectate de criză. În spiritul solidarității, țările din UE s-au ajutat unele pe altele. De exemplu: Austria, Germania și Luxemburgul și-au pus unitățile de terapie intensivă la dispoziția pacienților belgieni, olandezi, francezi și italieni aflați în stare critică.

Comunitatea Uniunii Europene a fost afectată de pandemia de coronavirus, în principiu din cauza faptului că mai mult de 20% din populație este cu vârsta peste 65 de ani. Un alt element ar fi faptul că începutul pandemiei nu a reprezentat o amenințare pentru statele europene, acestea ignorând total restricțiile care ar fi putut la început să salveze situația. Primul stat din Europa, care a fost cel mai grav afectat de pandemie, a fost Italia. La sfârșitul lunii ianuarie Italia a declarat stare de urgență și, de asemenea, au fost anulate toate zborurile din și spre China. The World Economic's Global Competitiveness Report Special Edition 2020 include Finlanda, Danemarca și Norvegia cu o siguranță economică robustă în noul raport, care arată că aceste state s-au descurcat cel mai bine din comunitate în lupta cu pandemia de coronavirus. Totuși trebuie să fim conștienți că, în ciuda situației grave care se petrece în lume, au fost state care reprezintă un exemplu în depășirea pandemiei, și au profitat de această situație pentru a face unele inovări, cum ar fi în domeniul online.

Concluzionând, putem spune că Uniunea Europeană a fost puternic afectată de pandemie, în principiu, unitatea și suveranitatea acesteia din cauza restricțiilor dure impuse de pandemie, dar totuși

ajutorul umanitar oferit între statele comunității a reprezentat un adevarat impuls de prietenie și dezvoltare a relațiilor prielnice dintre state.

Bibliografie:

1. https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/coronavirus/covid-19-public-health/
2. https://www.worldometers.info/coronavirus/
3. https://www.consilium.europa.eu/en/policies/coronavirus/10-things-against-covid-19/
4. https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0205_RO.html
5. https://www.germany.travel/en/information-on-coronavirus.html
6. https://www.healthcareitnews.com/news/europe/covid-19-lessons-nordics

Recomandat
Grigore VASILESCU, dr., hab., prof.univ.

ЦИФРОВОЙ ВЕКТОР ГЛОБАЛЬНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПОЛИТИКИ

Илья ПРОДАН, студент,
факультет международных отношений,
политических и административных наук
CZU: 327:061.1EU:616.98 *ilprod.md@gmail.com*

В контексте усиления глобализационных процессов в современном мире, всё более важная роль отводится новым инструментам, имеющим достаточный потенциал для оказания влияния на международные политические процессы [2]. Одним из таких инструментов выступает образовательная политика, в современных условиях обретающая всё более ярко выраженный глобальный характер, претендуя на роль отдельного направления в сфере международных отношений. При исследовании развития глобальной образовательной политики как отдельной ветви в области международных отношений следует учитывать динамический характер этого процесса – находясь под прямым воздействием уровня развития и степени распространения информационных технологий, а также под влиянием вызовов, с которыми сталкивается международное сообщество, видоизменяются и тенденции развития глобальной образовательной политики. Таким образом, в контексте распространения пандемии COVID-19 всё более важную роль стал обретать цифровой вектор глобальной образовательной политики.

Под термином «образовательная политика» подразумевается общенациональная система целей, ценностей и приоритетов в образовании, а также выработка методов их эффективного претворения в жизнь [4]. Государство, ответственно подходящее к ведению своей образовательной политики, обретает больший потенциал стать на путь устойчивого развития во всех направлениях. Взаимосвязь образовательной политики и уровня жизни граждан становится очевидной при анализе следующих данных [Таб.]:

Таблица

Сравнение стран по ИЧР и ВВП на душу населения (номинал)

Лидеры стран по ИЧР – UNDP, 2019 [8]			Лидеры стран по ВВП на душу населения (номинал) – МВФ, 2020		
№	Страна	Данные	№	Страна	Данные (USD)
1	**Норвегия**	0.957	1	Люксембург	109.602
2	**Ирландия**	0.955	2	**Швейцария**	81.867
2	**Швейцария**	0.955	3	**Ирландия**	79.669
4	**Исландия**	0.949	4	**Норвегия**	67.989
5	Германия	0.947	5	США	63.051
6	Швеция	0.945	6	**Сингапур**	58.484
7	**Австралия**	0.944	7	**Дания**	58.439
7	Нидерланды	0.944	8	**Исландия**	57.189
9	**Дания**	0.940	9	Катар	52.751
10	**Сингапур**	0.938	10	**Австралия**	51.885

Сравнительный анализ демонстрирует, что в семи из десяти случаев лидерские позиции в обеих категориях удерживают одни и те же государства, что подтверждает тесную взаимосвязь между уровнем образованности граждан и уровнем жизни населения. Таким образом, эффективная образовательная политика может стать ключом к стремительному развитию государств.

Входя в число тридцати базовых прав, провозглашенных и принятых мировым сообществом во Всеобщей декларации прав человека, а также в список Целей в области устойчивого развития, обеспечение населения планеты качественным образованием становится в один ряд с такими приоритетными для мирового сообщества задачами, как ликвидация нищеты и голода [3]. Кроме того, в условиях глобализации и развития информационных технологий пункт «качественное образование» также включает в себя и развитие цифрового вектора глобальной образовательной политики.

Под цифровым вектором глобальной образовательной политики многие могут понимать исключительно онлайн-образование, однако для этого явления был разработан более широкий термин – EdTech, объединяющий все способы использования

технологий в образовательном процессе – от интерактивных школьных досок до симуляторов виртуальной реальности [1]. Безусловно, распространение данных методов в мире всё ещё остается ограниченным и неравномерным, ввиду большой разницы между уровнем грамотности и экономического развития в разных регионах планеты [Изображение.]:

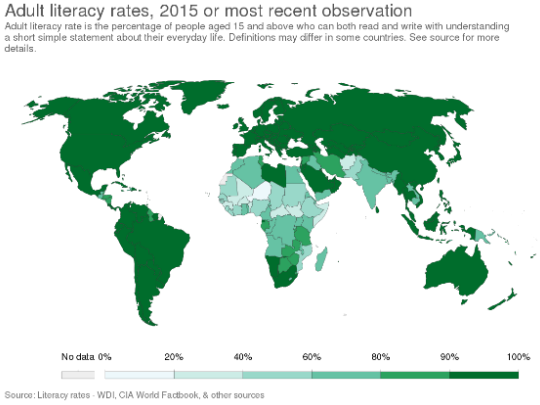

Изображение. Уровень грамотности среди взрослого населения планеты

Однако в контексте вспышки и распространения пандемии COVID-19 мировое сообщество, вне зависимости от уровня экономического и социального развития в определенных регионах, оказалось вынужденным перейти к использованию механизмов EdTech в образовании даже в самых неподходящих для этого регионах мира. Таким образом, пандемия COVID-19 в очередной раз подчеркнула проблему неравномерного экономического и социального развития в мире и стала импульсом цифровизации глобальной образовательной политики.

В контексте решения проблемы обеспечения населения качественным образованием в условиях пандемии ключевыми игроками стали международные организации, такие как ЮНЕСКО и ЮНИСЕФ, чья деятельность в большей степени была нацелена на наиболее пострадавшие регионы мира.

Согласно данным ЮНЕСКО от апреля 2020 года, число учащихся, затронутых закрытием школ, на тот момент достигало 1,437,412,547 человек (82.1% от общего числа учащихся в мире). Сегодня это число составляет 221,964,329 (12.7% от общего числа учащихся) [7]. По данным ЮНИСЕФ, «Две трети от числа детей дошкольного и школьного возраста (3-17 лет) по всему миру (1.3 млрд) не имеют доступа к Интернету у себя дома» [6]. По данным ЮНИСЕФ, наиболее затронутым регионом остается Восточная и Центральная Африка, где процент детей, не имеющих доступа к Интернету у себя дома, достигает 95%. Таким образом, мир оказался совершенно неподготовленным к внедрению механизмов EdTech в образовательную политику в условиях пандемии COVID-19.

Республика Молдова также оказалась затронутой последствиями пандемии COVID-19: 11 марта 2020 года были закрыты все учебные заведения в стране, более 430 000 учащихся по всей стране перешли на дистанционное обучение. Безусловно, ситуация в Республике Молдова обстоит значительно лучше, нежели в развивающихся странах Африки, – в 2019 году уровень проникновения Интернета в Молдове составлял 79.9%, что, однако, остаётся низким по сравнению с показателем в ЕС, где он достигает 90%. Таким образом, дистанционное образование оказалось вызовом для около 16 000 учащихся и 3 000 учителей, не имеющих доступа к информационным технологиям.

Ответными мерами со стороны Министерства Образования, Культуры и Исследований (МОКИ) стали разработка методологии и норм дистанционного обучения, организация тренингов и курсов для учителей, а также видео- и телевизионных уроков для учеников для подготовки к национальным экзаменам. Кроме того, для решения проблемы отсутствия надлежащего ИТ-оборудования и подключения к Интернету МОКИ распространило образовательные пакеты для детей с ограниченными возможностями и детей, не имеющих доступа к технологиям [5].

Эти, а также другие меры, предпринятые экономическими агентами (Moldcell, Moldtelecom), органами местной власти (мэрии мун. Кишинэу) и другими, поспособствовали внедрению и

укреплению базовых механизмов EdTech в Республике Молдова, что является первым шагом на пути к усиленной цифровизации в сфере образовательной политики на примере одной страны.

Пандемия COVID-19 показала неизбежность процесса цифровизации образования в мире. Однако в то же время кризис подчеркнул важность проблемы неравномерного развития регионов планеты, ввиду чего процесс цифровизации образовательной политики значительно затрудняется. Внедрение ИТ в системы образования разных стран является приоритетом для обеспечения качественного образования для населения планеты, однако при этом жизненно необходимо учитывать специфику стран и регионов, их уровень экономического и социального развития.

***Литература*:**

1. АНТЮХОВА, Е.А., КАСАТКИН П.И. Цифровой вектор глобальной образовательной политики. В: *Вестник МГИМО-Университета*. 2020, № 13 (5), сс. 331-351.
2. БАЙЕР, Ю.П. Акторный подход к исследованию глобальной образовательной политики. В: *Управленческое консультирование.* 2019, №3, сс. 72-78.
3. КАМЫШАНОВ, В. Качественное образование – одна из 17 целей устойчивого развития ООН. В: *Этнодиалоги*. 2016, № 1 (50), сс. 27-35.
4. КОНДРАКОВА И.Э. Образовательная политика: содержание понятия. В: *Известия РГПУ им. А. И. Герцена.* 2010, № 128, сс. 116-124.
5. Education and COVID-19 in the Republic of Moldova. UNICEF © 2020. [visited 22.02.2021]. Available: https://www.unicef.org/moldova/en/reports/education-and-covid-19-republic-moldova
6. Two thirds of the world's school-age children have no internet access at home, new UNICEF-ITU report says. UNICEF © 2020. [visited 22.02.2021]. Available: https://www.unicef.org/press-releases/two-thirds-worlds-school-age-children-have-no-internet-access-home-new-unicef-itu
7. Образование: от закрытия учебных заведений до возобновления их работы. ЮНЕСКО ©2020 [посещен 22.02.2021]. Доступен: https://ru.unesco.org/covid19/educationresponse
8. Резюме: Доклад о человеческом развитии 2020. UNDP © 2020. [посещен 22.02.2021]. Доступен: http://hdr.undp.org/sites/default/files/-hdr_2020_overview_russian.pdf

Рекомендовано
Кристина ЕЖОВ, докт., доцент

CUPRINS

BIOLOGIE ȘI PEDOLOGIE

Cristina ANDONI
Cercetări nematologice asupra complexelor invazive din ordinul *Tylenchida* la cultura de cartof în condițiile Republicii Moldova *3*
Alina COTOMAN
Selectarea microorganismelor – potențiali destructori ai polietilenei de joasă densitate (LDPE) *6*
Daniel CUCULESCU
Estimări privind peisajul și planimetria aplicate unei noi așezări eneolitice în satul Vădeni, raionul Soroca *9*
Diana LUȚA
Dinamica populației raionului Strășeni în contextul tranziției demografice *12*
Luminița RAICU
Direcția și motivul emigrării populației raionului Cantemir ... *15*

CHIMIE ȘI TEHNOLOGIE CHIMICĂ

Mihaela URSU
Determinarea condițiilor optime de degradare a ftalisulfatiazolului în sistemul foto-Fenton *18*
Ana AGACHI
Adsorbția ofloxacinei din soluții apoase pe tripol …… *21*
Ana CORINI
Valorificarea talcului cu obţinerea oxidului de magneziu, materie primă pentru producerile cosmetică şi farmaceutică ... *24*
Carolina GRIGORAȘ
Parfumuri cu note oriental-ierboase pe bază de uleiuri eterice *27*
Alexandrina ANDREEV
Utilizarea peroxidului de hidrogen în industria cosmetic …… *30*
Diana ȘCHIOPU
Metode de extracție a cafeinei din frunze de ceai negru *33*

Anastasia DOȚINA
Utilizarea mierii și a produselor apicole
în preparate farmaceutice ……. *35*
Cristina DEȘAN, Maxim CISTEACOV
Influența mineralizării și pH-ului apelor asupra
vitezei de oxidare fotochimică a cisteinei …… *38*
Anastasia ȚURCAN
Caracterizarea compusului coordinativ al cobaltului(II)
cu 4-metiltiosemicarbazona aldehidei 5-sulfosalicilice
sub formă de sare de sodiu *42*
Nina ȚURCANU
Combinațiile coordinative ale Cu(II) și Ni(II) cu liganzi
în baza 4-({2-[(/(/3,5-di)/5-bromo-2 hidroxifenil)metiliden]
hidrazincarbotioil}amino)benzoat de etil *44*
Andrei CIURSIN
Sinteza *N*-ciclohexiltiosemicarbazonei-3-etoxisalicilice
prin metoda de: adiție, substituție și condensare *47*
Ana UNGUREAN
Sinteza și studiul spectroscopic al unor noi radicali
nitronil nitroxid potențial biologic activi *49*
Алёна КОВАЛЬЧУК
Предложение рецептуры ноотропного средства ……. *51*
Маргарита ЕНИ, Анастасия БАЛЦАТУ
Получение белковых гидролизатов из
кератинсодержащего сырья …….. *54*

FIZICĂ ȘI INGINERIE

Cristin BURDUJA
Crearea unui utilaj compact și autonom de gravare,
bazat pe un modul de laser …….. *57*
Oleg BARBOS
Sistem de monitorizare și dirijare a temperaturii
în baza controlorului PID …… *60*
Dan SPÎNU
Vizualizarea și stocarea real-time a parametrilor
dispozitivelor semiconductoare *64*

Анастасия САМАРЦЕВА
Разработка сайтов front-end с нуля …….. *68*
Gheorghe GHILEȚCHII
Analiza straturilor subțiri semiconductoare
utilizând metoda GI-XRD *71*

MATEMATICĂ ȘI INFORMATICĂ

Ecaterina HILEA
Automation testing *75*

ISTORIE ȘI FILOSOFIE

Adriana CODREANU
Favorita Pompadour și semnarea alianței
dintre Franța și Austria *77*
Cătălina CERNEI
Rolul Reginei Maria în recunoașterea
internațională a Marii Uniri *80*
Irina BAHTIN
Campioana Olimpică Larisa Popova – repere biografice *83*
Artiom ACULOV
Omphalos – între ordine și haos *86*
Liudmila PAVLOV
Anița Nandriș-Cudla – 20 de ani în Siberia *89*
Grigore FLOCEA
Analiza inconștientului din perspectiva
filosofiei schopenhaueriene …….. *92*
Ernest-Cezar NICULCEA
Luxul este veninul progresului *95*
Cătălin VACARCIUC
Moldovenismul: teorie, promotori și impact *98*
Анастасия ГУЦУ
Религиозное движение бегинок …… *102*
Lucia LAUR
Reprezentările sociale și culturale
în contextul pandemiei ……. *106*

LITERE

Alexandra CAPSAMUN
The peculiarities of English slang …… *109*
Anastasia CHELMENCIUC
Sarcini și activități de mediere la lecția
de limba franceză (Nivelul B1 al CECR) *112*
Drăgălina BURDUJA
Imaginea mamei în proza lui Vladimir Beșleagă *115*
Valeria COJOCARI
Clasificarea frazeologismelor și utilizarea
acestora în cadrul lecției de limbă germană *118*
Valeria ENI
Dificultăți de traducere a textului politic
din l. franceză în l. română *120*
Alexandra PEREV
Limbajul din perspectiva abordării de gen *123*
Radion BICIUȘCA
Omul înstrăinat în prima jumătate din secolul
al XIX-lea şi în societatea contemporană *126*
Кристина СИБИРЁВА
Опыт сравнения русских и американских паремий …….. *129*
Dumitru STOICA
Les procès les plus curieux du monde ……. *132*
Cristina BENDELIC
Évolution du marché: de la bourse aux boutiques en ligne … *135*
Alexis BARANEȚCHI
Le futur de la communauté LGBT dans
la République de Moldova …….. *138*
Ioana CERVAC
L'expression de la manipulation dans
le discours politique moderne …….. *141*
Nadejda IVANOV
L'importance du langage non verbal dans la politique
étrangère. L'analyse du discours du président
Maia Sandu et du président Emanuel Macron ……. *144*

Sabina VICOL
Migration. Phénomène actuel en République de Moldova ….. *147*
Xenia MARANDICI
Child abduction and catfishing …… *150*
Liviana FRUNZĂ
Peace, justice and strong institutions
for Republic of Moldova …….. *153*
Cristian VUTCARIOV
Communication in judicial field …….. *156*
Cătălina ȘEREMET
Capital punishment *159*
Victor MELNIC
Involving young people in decision-making process …….. *162*
Daniela CHIRILĂ
The role of techer in the development
of national judicial system *165*

DREPT

Cătălina RĂILEANU
Statutul judecătorului din cadrul instanțelor judecătorești
în Republica Moldova: independența,
imparțialitatea și inamovibilitatea …… *169*
Doina ALEXEEV
Admisibilitatea documentelor electronice în procesul civil …. *172*
Veronica POZNEACOVA
Contradicție între dreptul la viață și dreptul la avort *175*
Milana CHICOT
Rolul și importanța Avocatului Poporului
în Republica Moldova *179*
Irina BOGDAN
Nondiscriminarea – principiul edificator al statului de drept .. *181*
Cristina MOSCALU, Veronica POZNEACOVA
Personalitatea juridică a UE – între
supranaționalism și cooperare clasică *184*
Olesea PANCHIV
Protecția vieții intrauterine prin mijloace juridico-penale *188*

Dumitru STOICA
La culture et la conscience juridique – choix ou nécessité ….. *191*
Alexandru TEUT
Cetățenia prin investiție – amenințare sau oportunitate …….. *194*
Dumitrița CERTAN
Participația la infracțiunea de pruncucidere *197*

ȘTIINȚE ECONOMICE

Andriana TABACARU
Asigurarea calității în auditul financiar *199*
Tatiana MODVALA
Tehnici de marketing şi promovare a agenţiilor
de turism din Republica Moldova *202*
Iuriana DUCA
Rolul și scopul start-up-ului în economie *205*
Gabriela ȚURCANU
Aspectele neuromarketingului în Republica Moldova *208*
Agnesia SPINEI-TONU
Retrospectiva turismului religios în Republica Moldova prin
prisma marketingului în perioada pandemică COVID-19 …... *211*
Ramina VERSTIUC
Modalități de promovare a Republicii Moldova
ca destinație turistică …… *215*
Anastasia PAZURATII
Economia Gogoaşei – model de dezvoltare
economică durabilă …….. *218*
Tatiana MANOLI
Strategii de control, metode și mecanisme
internaționale pentru prevenirea
și combaterea evaziunii fiscale *221*

JURNALISM ȘI ȘTIINȚE ALE COMUNICĂRII

Diana BOTNARU
Modalități de reflectare a fenomenului cultural
în presa online din Republica Moldova *225*

Alexandru LEAHU
Fenomenul *fake news* în mass-media *229*
Victoria SURDU
Interviul cultural în presa din Republica Moldova *232*
Lidia-Negora URSU
Reflectarea subiectelor despre religie în presă *236*
Eugeniu CODREAN
Designul în social media marketing ……..... *240*
Gabriela STRATU
Blogul – o tehnică importantă de PR online *244*

PSIHOLOGIE, ŞTIINŢE ALE EDUCAŢIEI, ASISTENŢĂ SOCIALĂ ŞI SOCIOLOGIE

Doina ERHAN
Relaţia dintre stima de sine şi inteligenţa generală
la diferite categorii profesionale *247*
Cristina CROITORI
Efectele divorțului asupra structurii familiale
și a calității relațiilor părinte-copil
(Cazul s. Baraboi, r-nul Dondușeni) *251*
Mariana IORDACHE
Probleme de integrare socială a persoanelor vârstnice în
serviciile specializate (Cazul Centrului „Răsărit”, Strășeni) ... *254*
Nadejda MALAI
Rolul părinților în ghidarea în carieră a adolescenților *258*
Elena SAGAIDAC
Demers constatativ referitor la influența stilului
de conducere a managerului asupra satisfacției
în muncă a angajaților *261*
Silvia CHIRIAC
Influența violenței școlare asupra manifestărilor
comportamentale la preadolescenți *264*
Inga CRUDU
Factorii de dezvoltare a sindromului
burnout la cadrele didactice *267*

Mihaela PRIȚUN
Impactul rețelelor de socializare
asupra relațiilor de prietenie ale tinerilor …… *271*
Simona-Anastasia COBUȘCEAN
Influența violenței în familie asupra
dezvoltării personalității la femei *274*
Vlada CARAGIA
Rolul gândurilor în plasticitatea creierului *278*
Marina ULINICI
Adaptarea studenților la învățământul
online în condiții de pandemie *281*
Maia HARITONOV
Paradoxul morții – frică sau acceptare? *284*
Valeria BEHMU
Influența motivației asupra reușitei școlare la adolescenți *287*
Mihaela OLEACU
Psoriazisul – mai mult decât o afecțiune cronică *291*
Ana SAMARIN
Manifestări ale inteligenței emoționale la adolescenți *294*
Cătălina CEBAN
Reprezentarea socială a eroismului în povești *298*
Ștefan BUCȘAN
Strategii de gestionare a conflictelor la adolescenți *301*
Emilia VOROBIOV
Toleranța la incertitudine și stima de sine la studenți *304*
Ana CEBAN
Metode de eficientizare ale memoriei *307*
Дарья ГРИВА
Влияние социокультурного окружения
на гендерные стереотипы *310*

RELAȚII INTERNAȚIONALE, ȘTIINȚE POLITICE ȘI ADMINISTRATIVE

Anastasia NANU
Security threats management along the eastern flanks of EU .. *313*
Ilinca CRUDU
EU enlargement agenda: realities and prospects …….. *316*

Gabriela SOFRONOVICI
Dreptul de vot – un drept sau o obligație? ……... *319*
Adelina GHEORGHIȚĂ
Autonomia locală – realitate sau formalitate? *322*
Vitalia JUC
Aplicabilitatea principiului transparenței
în procesul decizional în cadrul
autorităților administrației publice locale …… *325*
Cătălina CEBOTARESCU
Eficiența administratiei publice locale în Republica Moldova
(Probleme și soluții) ……. *328*
Viorelia RUSNAC
Implicarea tinerilor în procesul decizional la nivel local ……. *331*
Mihaela PĂUN
Impactul crizei/pandemiei COVID-19 asupra relațiilor
internaționale (Realități și perspective) *335*
Elena CHIOSA
Republica Moldova între vectorii Est și Vest *338*
Sofia BUMBAC
Rolul femeii în politica contemporană *341*
Elisaveta GABUREA
Politicile de sănătate în Uniunea Europeana
în condițiile pandemiei de coronavirus *344*
Илья ПРОДАН
Цифровой вектор глобальной
образовательной политики …… *347*

Sesiunea naţională
cu participare internațională de comunicări ştiinţifice studenţeşti
dedicată aniversării a 75-a a USM
Ediţia a XXV-a
22-23 aprilie 2021

Rezumate ale comunicărilor

Volumul I

Redactori literari:
Antonina Dembiţchi
Valentina Mladina

Procesare computerizată: Tatiana Bulimaga
Marianna Savva
Violeta Macovei
Margareta Prohin

Sesiunea naţională cu participare internaţională de comunicări ştiinţifice studenţeşti dedicată aniversării a 75-a a USM, Ediţia a 25-a, 22-23 aprilie 2021 : Rezumatele comunicărilor : [în vol.] / comitetul ştiinţific: Aurelia Hanganu [et al.]. – [Chişinău] : CEP USM, 2021 – . – ISBN 978-9975-152-93-8.

Vol. 1. – 2021. – 363 p. : fig., tab. – Antetit.: Univ. de Stat din Moldova, Inst. de Cercet. şi Inovare. – Texte : lb. rom., engl., fr., rusă. – Referinţe bibliogr. la sfârşitul art. – 30 ex. – ISBN 978-9975-152-94-5.
082:378=00
S 50

Semnat pentru tipar 30.03.2021
Formatul 60x84 $^{1}/_{16}$.
Coli de tipar 21,70. Coli editoriale 22,56.

Centrul Editorial-Poligrafic al USM
str. Al.Mateevici, 60, Chişinău, MD 2009